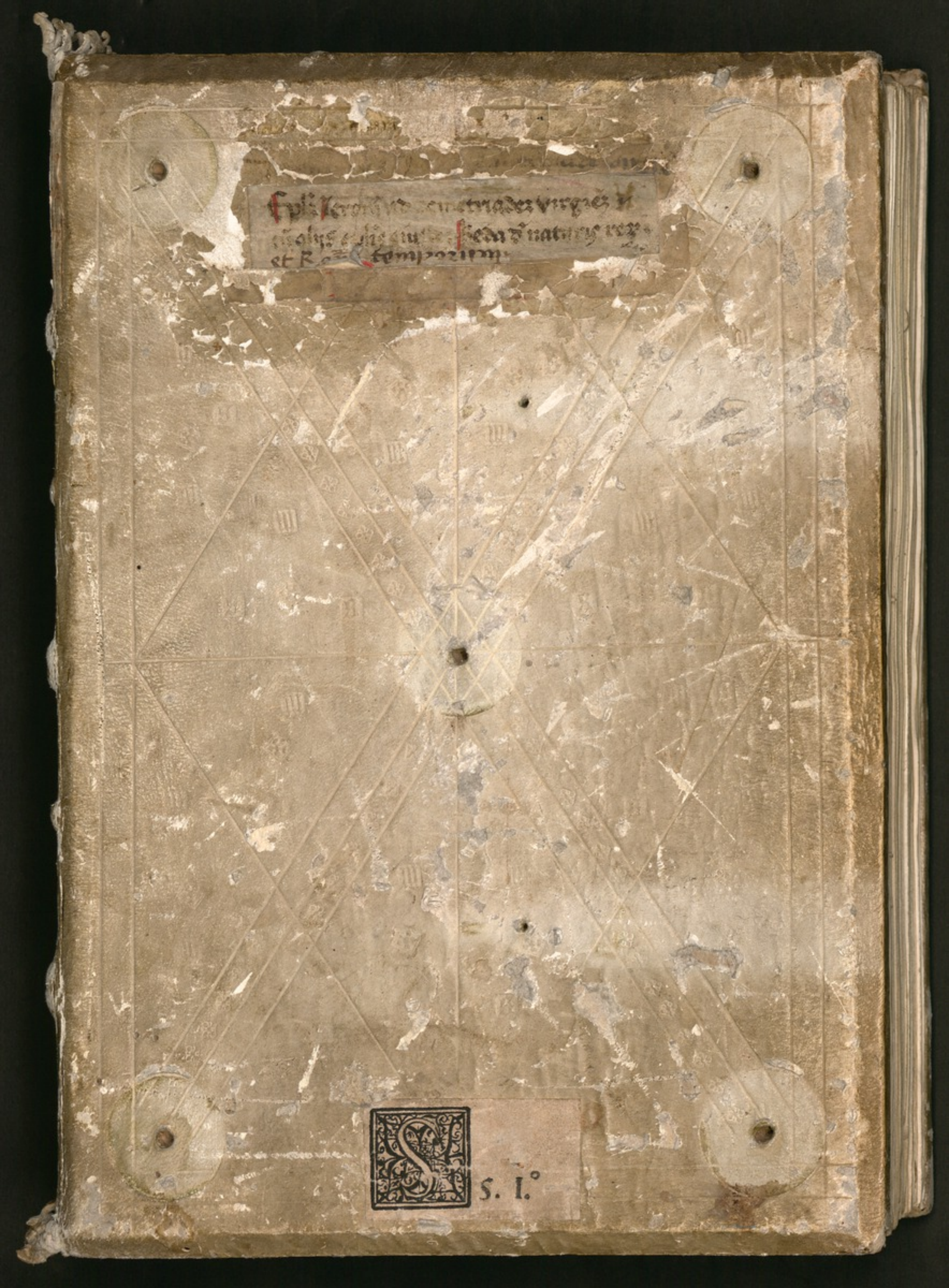

S. I.°

Cod. lat.
18158.

Iste liber attinet venabili Cenobio
sti Quirini Regis & martis sancti
Benedicti Abbatis ordinis in Cegerensi
In quo continent infrascripta

Liber venabilis bede pbri doctoris An=
gloz de [redacted] Ratione tem=
porum v f.j.
Epla due sti Jeronimi pbri & Cardinalis
ad Demetriadem nobile virgine. et sunt
valde vtiles & lugiosi ad legendum. f.64
Epla bti Jeronimi ad Theodosium & ad ceteros
Anachoretas in Bethleem commorantes. f.91
Epla bti Jeronimi ad Damasum papam de ste
vindute & Thaym. f.91
Epla eiusdem cum sup ad magnum Ambrosium orato=
rem vrbis Rome. p quam hortatur forte
sibi vti testimonijs secularium literarum. f.93

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS
N 1940

Incipit prefatio domni Bede presbiteri de natura rerum et ratione temporum

Quondam stricto sermoni libellos dis
cendibus ut rebar necessarios composui. Quos cum fribus
quibusdam dare atq; exponere coepissem dicebant eos
breuius multo quam uellent esse digestos maxime ille de
temporib; cuius pp̃ter rationem paschę petiuit uidebat
usus indigere suadebantq; mihi latius aliqua de tempo
statu cursu ac fine diserere. Quib; contrius parens pspec
tis patrum uenerabiliu scriptis pliximorem de temperib;
libru edidi pt ipso largiente potui qui aeternus p manens
tępora quando uoluit constituit & qui nouit temporu fi
nes unmo ipse labentib; temporu curriculis finę cui uolue
rit unpon&. Jnquo uidelic& opere ne que forte offende
r& qd hebraica magis uerritate quā septuaginta transla to
ru editione inscti pcedentis serie secutus sim & illa quoq; poma
quotiens discrepare uidebat inseru ut legens quisq; simul utrūq;
conspiciat & qd amplius sequendu putat eligat. Fixa aut mihi stat
sententia quā anullo prudentiu redarguenda arbitro ut sicut
reuerentissim eusdē hebraicę uerritatis intpres obtrectatorib;
sui operis ñ damno inquit nec rephendo septuaginta sed om
nib; his aptos pfero Ita & ego confidenter pritear quia non rep
hendo u&eres chronographos qui translationē septuaginta
intpretu modo secutos ee mpt libuit pbant habuisse contep
tui sicut etā impcessu huius opusculi nri monstrabit sed omib;
his hebraicę uerritatis integra pfero puritate quā pminentissi
mus doctoru hieronim in libro hebraicaru questionu & augus
tin in libro deciuitate di eusebius ipse chronographus in tuo
historię aecclesiasticę libro exuerbis iosephi historici aduersus
appionē grammaticu scribentis breuiorem temporu seriē quā
in septuaginta editione uulgo fertur ctinere cōpbant neq; hanc puritate

Haec quatuor nomina equorū apollinis ppter quatuor tępora anni. Ppter quatuor cōmutationes diei. Unde
a ipsis nominib; ostendit quom sol mutatur p diurnas horas. Nā Lampeos uirtute rubeus a mane sol rub&.
Xanthus floralis a tta diei hora sol quasi flora dum quodā pfectu ē. Ethios aereus a meridie igneus & feruen
tior sol undatur & ideo quasi aereus. Dios clarus. Et nona descendente sole clarior liqua& ee.

Cicero sub tecto ē hominu quē admodu pma substantia secunde. Magist quasi rex magis.
Examen ppe dr lingua trutinę ubi lanx ut trutina appenditur.

Amen qd confirmatur. Apophasis ii qd
fit cu aliqd negam. Celu hi uolubi
le ÷. Celu hoc uolubile ñ ÷. Cthis
cathegorica syllogismu qsep aut ue
ritas aut falsitas obnoxia est.
Sicut & alu syllogismu edtionales
quos aristoteles ypotheticos uocat
Dicunt ii edtionales ac dtione
i alege qe nec uerritate nec falsita
te indicant ñ accesserit apophasis
cu ut cataphaticu gen. Ut si dies ÷
lucet. Et du tra pfert incertu ē utrū
dies sit an nox. S si sub inferat ab
aliquo dies ē nox tra ēcludit lgit
lucet. Similit. Si ambulat mouet.
Sī & ita alu syllogismu cathegorici
quatuor. Vnuālis dedicatiuus.
Et particularis ab dicatiuus.
Vnuālis ab dicatiuus 7 particula
ris dedicatiuus. Vnuālis dedica
tiuus ē ut ome honestu utile;
Particularis ab dicatiuus ē cu h qd
ūdo unuālit confirmatur ex par
te ab negat ut qdda iustu ñ bonu.
Vnuālis ab dicatiuus ē ut ome ho
nestu ñ utile. Particularis dedica
tiuus ē ut qdda inter urbonu. De
dicare ii ē affirmare. Apophaticu
genē quo res p posita ut p impera
tiuum ut p optatiuu ut p interogan
ti ut p uocatiuu gen negat & p cata
phaticu affirmatur.

Transtionu re usia dinamis energia.
Usia qdem ipsu ee. Dinamis utrus i po
tentia naturalis quē cuq usiae sicut
etā uipsis cernit eloquis. Ubi grā. Lapis
difficile p naturale potentia secat nec
facile redintegrat. Aqua ett facile di
stionē recipit nec mutā uestigio in
tegrā ñ recip. Energia tta sequit
operatio. Scibile cum i scientia
dinamis et sequit operatio. Du ipsa sci
entia pcipit ab alio. Synergus dr coo
perator. Unde etā & energumini uocant
quib; phantasiae apparent. pludifica
tita demonu.

Martianus de nosibilis res por i natu
ra quā nomo. Na si nosibile tollas no
mo nequit. Ar u si nomonē tollas potest
ee aliqd nosibile quātus desit ille q
nosse debeat. Pnomina tarnculi
pse apd latinos du ponunt loco ppoy
nominu & indiuiduoru hominum
fungiuntur. Alcon gr albu dr lat.
Unde dr alcoin i albinus eo qd facie
alba habuerit. Franci ut ferunt
a franco quoda pncipe nom suppser.
Taferocitate eoy sicut legit ingestis
francoy. Augon gr lat augmentu. mon
multu dr eo qd multa transtulit de gro
augmentando in latinu sermone.
Ebrius dr qsi ñ recte tenens suā. Ceni
dr sine. Bria ua. Unde ebrius sine ua.
Alii. Bria dr geni potionis qa nimiq inebriebant.
Subigito dr lenit tango i freqntatiue forme
abago. Aculus dr os tortu habens. Sum pssas
nares habens.

Quærit cur genera coarctari ponit. Ad quæ respondendum quia omne quod unum sale ÷ infra semetipsum coarctare concludit ipsum autem non claudit. Cur tamen genera & species dicit dici multiplicia ac multiformia cum neque differentia neque proprium neque accidens in simplici significatione sint? Ad quæ dicendum quia longitudinem unius tamen speciem nominauit eaque iccirco ne solum genera significationis ea multiplicia putarentur. Demonstratio ÷ alicui quæstioni rei certa rationis collectio. Fit autem ex naturaliter conuenientibus, ex causis, ex necessariis, ex se inherentibus, sicut genera species, propria sunt & species, proprius. De hoc secundum naturam nominatur nam secundum nos genera autem differentiæ sunt causæ specierum sicut de coarctatis. Substantia ÷ quidditas i. aliquid quæ subsistit accidentibus. Quæ non uidet sed quæ intra quæ mea et quantas.

amplius sequenda etiam hi qui septuagintam magnis diuinisque laudibus adcelos tollunt dubitant. Quos cum dicta quisquis perspexerit credo mox nro labori calumniam facere desistat. Si tamen hunc non liuidus quod absit contemplatur oculis, sed cum quidem omnia accipiant. Ueruntamen ut cuique ferant hæc mea scripta legentes primo editum percaptum meo libellum tibi dilectissime abbamis hugpte percurrendum atque examinandum offero multum deprecans ut si quid in eo tui uituperabile deprehenderis statim in corrigendum insinues. At ubi ordinate ac rationabiliter actum uideris mecum do qui donauit & sine quo nihil facere possum deuotius gratias agas. Siquem sane ut illud offendit carmen aliquid de huiusmodi negotio temptare presumpserit quare de his quæ sparsim in ueterum scriptis inuenire potuerant ipse nouum opus condere studuerit audiat augustinum dicentem quia ideo necesse est plures a pluribus fieri libros diuiso stilo non diuersa fide etiam de questionibus eisdem ut ad plurimos res ipsa perueniat ad alios sic ad alios sic. Audiat et me primo simpliciter respondentem. Cui displicet ut superfluum uideatur quod hæc rogatus fratrum decum quorum collegium unusquisque libelli tenore clusi dimittat ea legenda siqui uelint et ipse decomunibus patrum fontibus quæ sibi suisque sufficere arbitretur hauriens mecum nihil omnino debitæ fraternitatis iura intemerata custodiat.

METONOMIA

Numero .ii. aliqs differre uidet. quotiens numerus a numero differt. Vt grex quem fortasse centum .xxx. boues differt numero ab alio boum grege quem ipse centum boues. Ideo quod grex non differt neque uno quod boues sunt numero. Particularia dicunt quia una specie participant. ut omnis in specie quæ est homo. Multa hominum. in eo quod homines sunt unus homo est.

Nam cum quinque sint res i. genera differentiæ species proprium accidens unum quæque rerum si aquatur alius differat quinque sunt .iii. .xx. differentiæ fiunt. Quod manifestatur literarum exemplo. Sunt quinque res uelut .v. litteræ a.b.c.d.e. Differat igitur .a. quidem ab aliis .iii. differentiæ. Rursus .b. differat ab aliis .iii. a.c.d.e. et rursus .iii. differentiæ. Quæ superiorib, iunctæ .viii. fiunt. Sic rursus tres sequentes id est c.d.e. differentes .xx. explent numerum id est .xx. differentias. Hæc igitur dispositione differentiarum quam superius exposui necesse est iugum addecem reum. Differat genus a differentia a specie proprio et accidenti. Differat rursus differentia a specie proprio et accidenti. Iterum species differat proprio et accidenti proprium ab accidente. Iunctus .g. .iii. .ii. et .i. simul .x. fiunt. Species uero et proprium quæ sunt æqualia alterum alterum sibi esumunt. Nam si risibile est homo uerum. Et si homo uerum est risibile erit.

EXPLICIT PREFATIO. INCIPIUNT CAPITULA

i. De computo ut loquela digitorum.
ii. De trimoda temporum ratione. De spacius.
iii. De minutissimis temporum
iiii. De ratione unciarum.
v. De die.
vi. Vbi primi dies septimanæ sit.
vii. De nocte.
viii. De septimanada.
viiii. De septimanadibus lxx prophaticis.
x. De septimanada ætatum seculi.
xi. De mensibus.
xii. De mensibus romanorum
xiii. De kalendis et idibus.
xiiii. De mensibus grecorum
xv. De mensibus anglorum.
xvi. De signis duodecim mensium.

Quicquid ÷ siue uisibile siue inuisibile. sensibile. seu intelligibile. creans, creatum. natura dicitur. Ergo generale nomen ÷ natura omnium rerum. & earum quæ sunt. & earum quæ non sunt. Illa autem quæ nec sunt quæ nec sentiri nec intelligi possunt. nisi quod nisi sint. si quidem ita sint omnem cognitionem mentis & corporis euadunt. Dicitur natura dicitur quidquid nasci faciat. Omnis enim creatura natura uocatur eo quod nascatur. Et cetera dicuntur sensibilia. Aroma. indumenta. Cinnamum. unum numeri. entecasta. singularia. Cum gr. ubi ÷ substantiam id est. Cui participium presentis temporis. neutrum gen. on. id est. Cui plurat. oia. id est. Cui addita tota. fac hoc nomen quia ÷ oia. id est omnia. Cicero proprium. species specialissima. Ex secundis usus. ponor ÷ species. gene. Magis proxima ÷ species usie proprie. quam genus. Si enim qs uelit ostendere quid sit dicere. omisso eo noe. magis eum signum si homine dixerit quam proprium usia. facilius monstrabit. si dixerit. species quam genus. uti qs socratem uolens animal.

xvii· De lunę cursu p xii signa·
xviii Ite de lunę discursu· siq signo rat signa·
xviiii· Ite de eodē· siquis cōputare
xx Quota sit luna· p kt quasq·
xxi· Quae sit feria in kalendis·
xxii· Argumtū de qualib & luna t fer·
xxiii· De ætate lunę· siq cōputare ñ pot·
xxiiii· Quot horis luna luceat·
xxv· Quando· t quare luna· ut pna· ut sopina· ut uideat erecta·
xxvi· Quaratione luna cū sit situ inferior· superior sole aliquotiens uideat·
xxvii· De magnitudine· ut defectu solis & lunę·
xxviii· De effectiua lunę potentia·
xxviiii· De concordia maris & lunę·
xxx· De aequinoctiis t solstitiis·
xxxi· De dispari longitudine dierū· & uario statu umbrarum·
xxxii· Causa inaequalitatis dierū eorundē· t ut dies·
xxxiii· Quib; in locis· pares sint umbrę·
xxxiiii· De v· circulis mundi· & sub tem raneo siderū meatu·
xxxv· De quatuor tēporib;· Clemtis tumoribus·
xxxvi· De annis naturalib;
xxxvii· De diuisarib; antiquorū annis·
xxxviii· De ratione bissexti·
xxxviii· De emensura crescētis bissextilis·
xl· Quare· vi· kt mar· in kal & ur·
xli· Quod & luna quadrantē habeat·
xlii· De saltu lunae·
xliii· Quare luna maior aliquotiens quā cōputatur appareat;
xliiii· De cyclo decennouennali·
xlv· De embolismis· & annis cōmunibus·
xlvi· De eogdoade· & en decade·
xlvii· De annis dnicę incarnationis·
xlviii· De indictionibus·
xlviii· Argumtum inuenienti quota sit indictio· t mensis initio·
l· De epactis lunarib;
li· Quomodo errent q dā in pmi
lii· Argumtū quot sint epactę lunares·
liii· De epactis solis·
liiii· De reditu· & computo articulari· utrarūq epactarum·
lv· Argumtū quot sint epactę solis· & quando bissextilis anni·
lvi· De cyclo lunari·
lvii· De eo quota sit luna in kt ian·
lviii· Quotus sit ann cycli lunaris· ut de cennouennali·
lviiii· De quarta decima luna paschę
lx· Ad inuenendū ea·
lxi· De die dnico paschę·
lxii· De luna ipsius diei·
lxiii· Quid int pascha & azima distet;

Nullū nomē. qd hūsv. gūrib; ūsit. Aut erit omonimū. aut synonimū. aut polionimū. aut etheronimū. aut paronimū
Omonimon. cōpositū. ex omos. i. aequū. et simile. & onoma. qd qs dr nomē. Inde omonima. quasi omonomata. i. similia. et aequonomia. Et g omo
nimon. cū multa res simile nomē accipiunt. qd amarianō aequoeū uocat. Donatus eū alū sentit. Dicit eū eē omonima. unuoca scilicet. cum
multa res uno nomine conscribuntur. Synonima ū. cū multis nominib; una res uocatur. Onē nomē ppriū. omonimon ē. & omia ppia noa. & quēdā
appellatiua sunt. omonimis. Insynonimis ū. appellatiua ēsistunt. Nā aristoteles id omisit. q ñ de his q dicunt uer. s. debis qsē. ppos uerat. &
polionima. & etheronima. iū hoc tamē nomine ū sanē. i. in pluralitate nominū. ñ substantiarū. Et g. ideo omissa s. a philosopho. Sup. ora ū. i. omo
nima. & synonima. substantiae diffi
nitionē reqr. ut qd i. homo uer. et qd
homo pienus. qd etiā animal. do non
firent. et aq. nequaq omissa s. a philosopho.
si diligenter tractata. et thero. dr uūrogo.
Vnde dicunt etheronima. qd aliūsa no
minis inbis intrōgā. sive etheronima
dr quasi alteronomia. qd quandā alte
ratē & dissonantiā habent in uoce.
Insensu ū st unuoca. & ōsona. ut homo
mortal. uīen. Etheron it. alterū dr.
seu ut alii uolunt. etheron causa dr. Inde
et etheronima. qsi ex quadā causa nas
centia. ut homo. ab humanitate. Hum
nitas dr humi assūptio. Ponit. & ia ñ
ñūq. p fragilitate. ñūq. p honesta
te. Humanitas qq. i. liberalitas. quegs
phy. Philantropia dr. i. amor hominū. ?
Paronomia. cū omonimis ēcordant
similitudine. ut sapiens homo. sapi
ens ē siliū. uno eū noē. diūsas res sig
nificant. Cū synonimis ū ēcordant
simili intpratione. & medicina. et me
die. idēq operant. quia qd agit die.
hoc medicina. Et omonima sēp pmū
ua. s. paronomia ū deriuatiua. Medi
cina & medicus. eandē intpratione ha
bent. quia à modo. i. tēperamēto dr
simul & medicus & medicina. Nā medi
cina dr quasi modicina. Par. gr. ad
iacens. inde paronomia. adiacentia
dr. Inde paroechia dr. Et per energi
gia. maiora opa. minoribus adiacen
tia. Paronomia. nomē fit ab omonu
mis. officiū ut effectū. a synonimis.
Omonimū ē sapientia. quia iungit
ipsa sapientia adduīsas artes. Sino
nimū ē sapientia. quia colligit omis
disciplinas. artes lib; rales. Tra fi
qb. omis collocutio disputatio q. p
ficit. Res. intellect. uoces. Res st.
quas animi ratione p capim. intel
lectuq. discernim. Intellectus ū
q ipsas res addiscim. Voces. qb;
id qd intellectu capim. significam.
Praet li. tria. ē aliud quid dā. qd sig
nificant uoces. ha s. litere. Harū
ū scriptio. uocū significatio.

Cū igit sint quatuor. res. Intellectus. uox. litera. re ē cap. intellect. intellectū uoces designant. Ipsas uoces. literae significant.
Rursus hoc. mō. duo s. naturalia. i. res. intellectus. Duo secdm positionē hominū. li. uoces. & literae. Qd eo. pbari potest. qm
diūse gentes. diūsis uocib; unum. et literis. Mtt. Trib; ex sortib; omis. pfluunt. quaestiones. Aut ex his q s. aut ab his q p capi
unt. aut de his q dr. una ē substantiarū. qe s. omis res qs natura peperit alia sensiū. qe sensu p capi ñ posst. ñ hē res q sunt. ex
qdā animē imagine ē dūnus. ——— Inhoc nāq. uolunt beat aug. poē disputare de foran quā de aliusi. qa foran ad
cōmutationē circa locū p unā. aliusis ad qualitatē. Inter eū tū fit. dū ab infanta in puerītiā. a puerītia in adolescentiā. ab adoles
centia in iuuentutē qs crescit. Immutatio aut. dū a iuuentute in grauitatē & senectutē qs labitur. Cōmutatio aut qualitatis.
cū qs de albedine in nigredinē cūtit. Transgressio. i. cū qs de loco in locū transingrat.

Lxiii Typica paschę interpratio. Lxiv. De circulo magno paschę.
Lxvi De. vi. hui sēti aetatib; Lxvii. De cursu aetatū earundē
xviii. De reliquis sextae aetatis. Lxviii. De trina opinatione fidelium
quando uenuat dns. Lxx. De temporibus adu xpi.
Lxxi De die iudicii. Lxxii. De vii. & viii aetate sēti futuri.

Explicunt capitula. Incip de loquela digitorū.

De temporum ratione dno iuuante dicturi
necessariū duximus utilissima primo pinptissimāq
flexus digitorū paucis demonstrare sollertia. ut cū
maxima cōputandi facilitate dederim. tunc paratiore legen
tū ingenio. ad inuestigandā dilucidandāq cōputando seri
em tēporū uenam. Neq enī contemnenda parui ue pen
denda est regula. cuius omis pene sacrae expositores scriptu
rae. nimirū quā literarū figuras monstrant amplecti. Denique
& multi alii aliās. & ipse diuinę intpres historię hieronimus
in euangelicę tractatu sententię. hui adiuntū disciplinę.
ñ dubitauit assumere; Centesimū inqt. & sexagesimū. & tri
cesimū fructus. quanquā de una terra & de uno semente nas
catur. tamē multū differt in numero; Triginta referunt
ad nuptias; Nam & ipsa digitorū cōiunctio. & quasi molli
osculo se cōplectens. & foederans. maritū pingit & coniugē.
Sexaginta ad uiduas. eo qd in angustia & tribulatione sint
positę. unde & in superiore digito deprimunt; Quantoq
maior ē difficultas exptę quondā uoluptatis illecebris ab
stinere. tanto maius & pmiū; Porro centesimi numerus.
diligenti quęso lector attende. a sinistra transfertur ad dex
teram. & his dē quidem digitis. sed ñ eadē manu quib; in leua
nuptię significant & uiduę. circulū facientes. exprimit uirgi
nitatis coronam; Cū g dicis. unū. minimū in leua digitu
inflectens. in medium palmae artū infiges; Cū dicis duo. secun
dū animum digitū flexū. ibidē impones. Cū dicis tria. tertiū

DE MOTV · AVG · Omis immutatio q mecabole gr ÷ fit modis trib, aut ex n subiecto in subiectu · ut e ore t mutatas
qua gr genesim uocant · aut ex subiecto in n subiectu · ut e interitus t corruptio · qua storan gr dixer · aut ex subiecto in subiectu
ut e mot · q gce kynesis dr · Sed ipse motus tres species hr · i · increntu · immutatione · comutatione · qlitatis · siue loci · Haec agas · auxesis ·
meiosis · aliusis · siue foran · dicta s · Nam q comutatione circa locu · foran · dici uoluer · qua nos qq transgressione malum dicere secundum doctores
Verum hunc ordine que nos inpsertu q si discrepantes ab eo libro q carthegoriarum dr diligenti examinatione digessim · Ipse qq aristoteles in natura
lium libris exposuit · in carthegorias aut secundum dicendi copendium · species · p gnere · i · motu p immutatione · n dubitabit assumere · ut motus dicere
q si gnr · vi · species eo subiectas · genesim · storan · auxesin · meiosin · aliusin · KATAGON · foran · q de transmigratione · mecabolen · Haec nos latino sermone · ortu dicum · interitu · augmentu · immutatione · comutatione · qlitatis · transgressione loci · Hae sex species · omi a se ratione discrete s · nisi forte cuiqua parum docte intelligenti · qualitatis comutatio · i · aliusis · etia coeris existoribus fieri uideat · ut cum nascit aliqd · aut pereit · aut crescit · aut minuit · te sacra dicat · dia comutatio · Sed ratio falsum doce · Nam q crescum · aut minuit · qlitate immutant · n comutant qlitate · Comutatio enim p pe qlitatis e · Meminisse aut nos oportet · aliud e immutatione · aliud comutatione · Nam q immutatio · gen e · comutatio species · subiecta motui · que immutationis species dixim · Denique ut horum sit manifesta discretio · geometrice ponam exemplum · Si tetragonum maius qd intra depictum e · currentibus lineis p medium in breuia tetragona partiaris · eiq p unum breue tetragonum detrahas · minuisti tetragonum mai · Ac si detracti loco addas gnomonem qb emicidi specie ponit · plus tetragono maiori qua detraxeras reddidisti · Idq qlitatis e · n qlitatis · immutatio · & immutatio n ponus qua comutationi tribuit · eoq a se plurimum differunt · Cartilago dr illud molle os qd in summitate pectoris e · Cartilagines st · ossa mollia · st medulla · qd genus auriculae · & narium discrimen · & costarum extremitates ·

explosus dr admullar ut euacuatus

simulit afflectes · Cu dicis quatuor · tude minimu leuabis · Cu dicis quinq · secundu ammimo simulit erigis · Cu dicis sex · tertiu nihilominu eleuabis · medio du taxat solo qui medicus appellatur · in medio palme fixo; Cu dicis septe minimu solu · ceteris interim eleuatis · sup palme radice ponis; iuxta que · cu dicis octo · medicu · Cu dicis noue · impudicu e regione conponis; Cu dicis decem · unque indicis · in medio figis artu pollicis · Cu dicis uiginti · summitate pollicis · Intermedios indicis & impudici artus immittis; Cu dicis · xxx ta · unques indicis & pollicis · blando coniunges amplexu; Cu dicis · xl · interiora pollicis · lateri ut dorso indicis sup dices · ambob, du daxat erectis · Cu dicis · L · pollice exteriori artu instar · r · litere curuatu · ad palma inclinabis · Cu dicis · Lx · pollice ut supra curuatu · indice circu flexo diligenti a fronte pcinges · Cu dicis · Lxx · indice ut sup circu flexu · pollice immisso sup implebis · ungue du taxat illius erecto · transmeduu indicis artu · Cu dicis · Lxxx · indice ut sup circu flexu · pollice in longu tenso implebis · ungue uidelicet illius · in meduu indicis artu infixo · Cu dicis · xc · indicis inflexi unque · radici pollicis erecti infiges; Hactenu in leua; Cetu u in dextera · quomodo · x · in leua facies; CC · in dextera · q m · xx ti · in leua; CCC · in dextera · q m · xxx ta · in leua, Eodem & ccc usq · ad · dcccc; Item mille in dextera · quom unu in leua; ii · in dextera · q m duo in leua · iii · in dextera · quom · iii · in leua; Et ccc usq · ad viii · Porro · x · cu dicis · leua medio pectoris sypina apponis · digitus tam ad collu erectis; xx · cu dicis · eande pectori expansa late sup ponis · xxx · cu dicis · eade pna sede recta · pollice cartilagini medu pectoris immittis; xl · cu dicis · eande in umbilico erecta supinabis · L · cu dicis · eusde pne sede erecte pollice · umbilico imponis; Lx · cu dicis · eade pna femur leuu de sup cophendes · Lxx · cu dicis · eande supina · femori sup ponis · Lxxx · cu dicis · eande pna femori sub po

Fit aut differentia omiu rerum modis tribus · aut materia · aut ope · aut utroq · Materia · si sint anuli duo uniq · sit aureus · alter argenteus · Ope · si ex auro dissimiles fabricentur · Utroq · si anulus sit aureus & stilus argenteus · Clare igit · has immutationis species · nec materia sibi · nec ope · nec utroq · ciungi · Adeo aut se mutae st · ut earu n nulle etia sibi contrarie uideant · Quis it dubitet · genesi · storan · tortui interitu ee contrariu · Augmto immutatione · Ipsa qq · comutatio · siue qualitatis · siue loci · licet n ex eode specieru numero · tam habent qd sibi contrariu uideat · Nam comutatio qualitatis ÷ · cu ex albo fit aliqd nigru · t albu de nigro · q sibi manifeste contraria st · Loci qq · comutatio qua transgressione dixim · supioru & inferioru contraria tate patit · Aeppitea comut eam qq · appare habere contraria · Augustine tonans diuum fulmine ubi · Deqb, humanos preterbras nonos
Explicit ampla suo stringens dialectica pugno · Deserit & cuncta sub breuitate docet ·
Me lege qui uere eru cupias cognoscere sensus · Me q cuq · capit · rusticitate caret ·
Nolo mis lector segnis sit · nolo supbus · Deuoti & humilis pecteris antracolo ·
Has roge diuitias · sophie n tepnat amator · Nauta quas pelagi portat ab ore suo ·

nes; xc· cū dicis eadē lumbos appheides pollice ad inguina
uerso; At uero c· & cc· & ccc· usq· ad dccc· eodē quo dixim
ordine· uide extera corporis parte cōplebis; Decies aut c·
cū dicis· ambas sibi manus uiserus in uicē digitis implicabis; Est
& alterius modi cōputus articulati decurrentis; Qui quōm speci
alit ad paschę ptinēt rationē· cū ad hanc exordine uentū fuerit·
opportunius explicabit· Potest aut & de ipso quē pnotauim
cōputo· quędā manualis loquela tāingenii exercendi· quā
ludi agendi grā figurari· qua literis quis singulati expressis· ostensis p numerū·
uerba quę hisdem literis contineant· alteri q̄ hanc quoq̄ no
uerit industriā· tā & si p cul posito· legenda atq· intellegenda
c̄tradat· ut necessaria quęq· phęc occultius innuendo significa
ris· ut imperitos quosq· quasi diuinando deludens; Cuius
ordo ludi· ut loquelę· talis ē; Cū pmā alphabeti literā in
timare cupis· unū manu teneto· Cū secundā· duo· Cū tertiā·
tria· Et sic exordine cōcteras; Verbi grā; Si amicū int insidiato
res positū· ut caute se agat admonere desideras· iii· & ii· & xxi·
& xviiii· & v· & i· & vii· & v· digitis ostende· Huius nāq· ordi
nis literę· caute age· significant; Potest & ita scribi· si causa
secretior exigat; Sed hęc grecorū cōputo literisq· facilius
disci simul atq· agi possunt· qui ñ ut latini paucis hisdemq·
geminatis suos numeros solent exprimere literis· uerū toto
alphabeti sui caractere in numerorū figuras expenso· tres distributo
qui plūs sunt numeros notis dēpingunt singulis· eundē pe solis fi gures ñ literis·
ne numeri figurandi quē scribendi alphabeti ordinē sequen ipsi greci
tes· hoc modo· i· ii· iii· iiii· v· vi· vii· viii· viiii· x· xx· xxx· xl· l· lx·
nota
A· B· Γ· Δ· E· ϛ· Z· H· Θ· I· K· Λ· M· N· Ξ·
lxx· lxxx· xc· c· cc· ccc· cccc· d· dc· dcc· dccc·
nota nota
dcccc· O· Π· Ϙ· P· C· T· Y· Φ· X· Ψ· Ω· Ϡ·
id ppē supdicta
Qui & ideo mox ut numeros digitis significare didice digitis
rint· nulla intestante mora· literas quoq· pariter hisdem
·i·ii·iii·iiii·v·vi·vii·viii·viiii·x·xi·xii·xiii·xiiii·xv·xvi·xvii·xviii·xviiii·xx·xxi·xxii·xxiii·
a·b·c·d·e·f·g·h·i·k·l·m·n·o·p·q·r·s·t·u·x·y·z·

R· Iste cōputus quē in dr· ptinet adde cennouenalē ciclū & ad solorē· & in hoc qd dr· articulatū· cōprehendit lunarē cyclū·

quam iste qui fit p digitos & artus·

id sicut ostendis unum· in manu p minimū digitum· sic debes· intelligere in ipsa flexione digitorum· & sic de reliquis·

id quia numeri adhęrent literis omnib· apud grecos absq· geminatione·

id qui transcendunt numerū literarū· ut compleant illū quē non exequunt in literis

Quia tres note in iii· locis alioq· ordinē cōmouent·

episimon· S· vi·
Cophen q· xc·
ennacos· ϡ· dccc·

Ideirco dixi ideo eo qd predixi sequemur alphabeti ordinē causa numerandi et scribendi·

Quasi dixisset· Sicut scimus numerare & legere p eas dē literas· sic p eos dē digitos scimus numerare· & literas ostendere atq· pfigurare·

De uicesimo saltus lunę.
Primo sciendum est quod intra decennouennalem circulum
uni diei saltus lunę accrescit.
Unde querendum est quomodo paulatim per
singulas lunationes augescendo ad
integrum diem perueniat. Nam in XVIII annis
ccc. LXXXV lunationes fiunt cum
embolismis. Ideo necesse est
ut per ipsum diem uiginti diuisas partes
quot in decennouennali circulo fiunt
lunationes. Hoc autem nullomodo commodiosius agere poterimus quam si horas diei
XXIIII diuidas per minuta. Una hora .x.
minuta recipit. Multiplica igitur .x. minuta uicies. Aequat 7 habebis ccc XL minuta. Ex his das supra scriptis CCCXXXV
lunationibus. Tot dem minuta. Sed licet
unicuique lunationi minutum .I. et
minuta residua. Quę cum .V. minuta
faciunt medietatem unius horę .I. XC.
momenta. Partire unum quodque momentum per XII uncias. Et inuenies CCX L uncias.
Uncias quoque XII uicies multiplicare
per ipsum computent numerum 7 remanent
adhuc de per dies CC XL uncias. V. Has numeri
diuide per bathomos. CCXXXV. Tot enim
fiunt lunationes circuli decennouennalis
sicut annotauimus 7 inuenies quod in una
quaque lunatione iam dicti circuli crescit
saltus lunę minutum .I. et uncia unius momenti. et bathomum.

Quamdiu currit sol et mundum in XV dies,
tantum oritur sub signo in una hora cum mundo. Motus caeli in XV partibus horam efficit
unam. XV partes significant in una hora
oriuntur ut occidunt. ut de loco in locum
mouentur. Una quaque enim pars mouet duo
bathomos et bissem unius momenti et duabus partibus.

F Dicunt planetae errantia sidera. quia
planos gr. lat error dr. Nam ille errant
si quid nos errantes facimus. et eum a nonnulla
sicut dicunt fossa caeca.
KPACTEAIWC. fimbria dr. ΠΕΡΑΟ. ΗΕ
aduena dr. ΠΡΟΣΚΟΥΕΣΙΣ. ἐπιπλατιο.
ΠΛΑΣΜΑ. massa ficta.
Quando ponitur in sacra scriptura
Adonay dicitur dominus. Adonay significat domine
quod commune hominibus sicut dicimus do
mine mi rex. et Sara abraham domi
num uocauit.
Luna .XII. horis minus habet quam .XXX. dies.
insuper de est illius cursus in uno quoque
mense. id est in XXVIII. semis dies. quantum ratio saltus adimit. hoc est .III. momenta. et duodecima pars unius momenti. et XI. VII. pars. XII. partis unius.
Comunes anni dicuntur quia duo tales parti sepissime currunt. id est comunis; Zodia gr. sidus lat. unde zodiacus sideralis;
CO-ENAKO-EC. genitalis dr. CO-EPITHCA. firmamentum. EPHCAXWC. descens. ΔΕΠΛΟ-WC. acutum in genio.

Omnis usia in loco est et loco extra usiam est. quia tempus non omnia. Sic et habitus extra usiam est. quia nullus sed per pe. Maius minoris maius dicitur. et cum dicitur maius extra usiam est
minoris. Similiter minus. maioris minus dicitur. et extra maioris usiam minus est. Ergo cum dicitur maius intra usiam illud. et minus extra. Rursus cum dicitur minus intra usiam est
et maius extra. Locus circumscriptio corporis quod diuidit in VI. Sursum deorsum ante et post dextra sinistra. Usia enim quod est genus generalissimum describitur
et diffinitur. quia diffinitio a genere sumitur. ut homo ab animali. Describitur usia quia non habet aliud super se genus. aut sumatur diffinitione. Descriptio est cum
per circumstantias adiuncta. quod est. Diffinitio. cum inuolutę uni cuique rei notitia aperte explicatur. ut homo est animal rationale mortale et disciplinę
capabile. Uri dicuntur cauteriari. licendi. Cauterium dicitur quod cauteri sit tenendum. Omnis interrogatio dialecticorum usitatur negando ut affirmando. Naturalis est
dialectica tanquam alius fugiat. alius insequatur. 7 nihil discrepat homo ab homine. sicut piscis a pisce. auis ab aue.

Vnumquodque tempus ab altero temperatur. et omnis fructus uitę temporibus a frigore. calore. et pluuia temperantur assumunt.
Ut uer humidum et calidum. estas calida et sicca. autumnus siccus et frigidus. hiems frigida et humida.
Saecula dicta a secu deo paganorum. a quo philosophi secta eorum putabant. Secus autem quam nomen est uitiatur forma. Porro in
ECLYPSIS animalibus figura animalibus autem forma tribuunt.

Pfigere solent; Ueruntamen hęc hactenus; Nunc ad tempora quan
tum ipse temporum conditor ordinatorque dominus adiuuare dig
nabitur exponenda ueniamus. DE TRIMODA TEMPORUM
Tempora igitur a temperando nomen acceperunt. RATIONE.
siue quod unum quodque illorum spacium separatum temperatum sit. seu quod
mentis horis diebus mensibus annis saeculisque et aetatibus omnia mor
talis uitę curricula temperentur; De quibus singulis put dominus
dederit exposituri primo lectorem admonemus. triplici trimoda ratione
computum temporis esse discretum; Aut enim natura. aut consuetudine
aut certe auctoritate
ne decurrit: Et ipsa quidem auctoritate bifariam diuisa. humana
sicut olympiades quod gos. sicut lustra apud latinos. Olympus quasi olo lapus. id totum incensum. et lucet. lapas gr. lat
uel diuina
uidelicet. ut olympiades quatuor annorum. nundinas nouem
dies praelabatur romani mercatum suum.
dierum. indictiones. XV. annorum ambitu celebrari. Diem quoque
qui ex quadrantibus conficitur. mense feb ut augusto uel kalendis
bissextus
uel kal mart apud romanos. ab aegyptios. uel pom
greci aegyptum romanique. prius quoque captum iusserunt; Diuina autem
intellectu
auctoritate
ut septima die sabbatum agi. septimo anno arurali opere uacare.
quinquagesimum annum iubileum uocari. in lege dominus praecepit. Nam
et si barbaras gentes ep domadas habere prohibent. a populo tamen dimu
suscepisse
tuasse non latet; Consuetudine uero humana firmatum est. ut mensis
constituit
triginta dies computentur. cum hoc nec solis nec lunę cursus e
cursus
uenit; Siquidem luna duodecim horis minus salua ratione
quadraginta dies. et quia lunę mensis est .XXVIII. dierum
et .XII. horarum
saltus. solem uero decem horis et dimidia plus habere. qui solleq.XXX. dies. et quia solis mensis est .XXX. dierum et .X.
horarum dimidia.
tius exquisiere testantur. Porro natura duce reptum est solis annum
aphysicis quia haec nec auctoritate nec consuetudine
si sola est sicut natura. quia sol zodiacum id est XII signa tot per currit dies
CCC. LX. V. dies. et quadrante conficit. lunę uero annum. sicut mensis sit
CCC. LIII. diebus. si embolismum. CCC. LXXX. IIII. minuti. totum natura est reptum
sup auctoritatem
cursum decennouennali circulo comprehendi. sed et errantia sy
dera. suis quoque spacius zodiaco circumferri. Quę natura. non
uno et uero deabus
iuxta ethnicorum dementiam. dea creatrix una de pluribus;
sed a uno uero deo creata est. quando sideribus celo indiui
sicut legitur in genesi.
sus. praecepit. ut sint insignia. et tempora. et dies. et annos. DEMINU
hora est certum temporis hora. id est minutum.
TISSIMIS TEMPORUM SPACIIS.
Hora. duodecima pars
diei est. Siquidem XII horę diem complent. duo testante quan
multiplicant. natura. et aut dies est. XX. III. horarum

Nonne xii sunt horæ diei. Siquis ambulauerit in die non offen
dit; Vbi quanus allegorice se die mysticce discipulos uero qui a se illus
tri sicut hore adiu fuerant horas appellauerit uti homines solito tam humane com
putationis ordine numerum definuit horarum xii. Verum notan
dum est quia si omnis aptus dies duodenis horis qd si contingit supputentur aestiuos
necesse est dies longioribus horis brumales uero breuioribus diebus horis in
cludi. Si uero omnis horas aequipperare hoc est aequinoctiales
habere uolumus omnino do brumali diei nihilominus pauciores horas & longus & aestiuo
necesse est plures dies plures ea pri horas tribuamus. Recipit autem hora iiii punctos in horologio
x minuta xv partes xl momenta & in quibus dum lunae computus qd maiore quae seu indiga
v puncto sunt. Non enim hae diuisiones temporum naturales sed iudicent
ee a calculatoribus; Nam cum calculatores necesse ee ut die in xii ut horas ei
hora in iiii aut x aut xv aut xl aut in alias quas lib & minores maiores ue distribuere particulas: quesiere uocabula quibus
id qd uolebant nuncupare & alter utrum adubialiter dinoscere possent;
Hora uidelicet appellantes qd certum temporis ora id est tmum
sit sicut & uestimentorum fluuiorum maris quoque fines oras uoci
tare solemus; Punctos uero aparui puncti transcensu qui fit in
horologio; Minuta aut a minore intuallo uocantes; Partes quia minimum intuallum est ubi decessus uerbi gra puncti
a particione circuli Zodiaci quae circiano solisque gressus sentire debemus
que tricenis dieb per menses singu
los findunt; Porro momenta a motu siderum celerrimo nun
cupantes cum aliquid sibi breuissimus in spacius cedere atque succe
dere sentitur; Minimum aut omnium & qd nulla ratione diuidi
quiat tempus atomum gr hoc est indiuisibile siue insectibile no
minant qd ob sui pusillitate grammaticis potius quam calcula
toribus usibile est; Quibus cum uersum per uerba uerba per pedes pedes
per syllabas syllabas per tempora diuidant & longe quidem duo
tempora unum breui tribuant ultra qd diuidant si habentibus;
hanc atomum nuncupari complacuit; At tam mathematici
in explorandis hominum genituris ad atomum usque peuenire
contendunt dum Zodiacum circulum in duodecim signa signa

Ypallela gr. lat alina i uicina. t recipea. sine e cuneta. Species i genus dici potest. qmu ad hominem quia pne usiae species. t tres de differentias habent duo
gnia i homo & animal. Vt si dicas oysian ee animal mortale bipes risus capax. eade & de uiuentali potes dicere. Animal ho est qd dam mortale bipes risus capax.
Nulli sedes dr nulli iferior. Peripatetici dicunt eo qd omnem calcatas & solidas proferent sententias. Omnia sibi opposita ad minime habent negationem & affirma
tionem. Alignens autem mata malis opponuntur. quiens enim extremorum media bona fere ut e indigentia & redundantia. qge eudian. kaipboleu uocant. Hus enim
duob malis sibi oppositis medio eritas media reperitur. Hanc ratione peripatetici secuti uirtutes media esse dixerunt. ut plus iusto pleonexiam
nimium iusto. mionexiam dicerent. hinc que mala media iustitia locauerunt. Simi
liter intrusitia hebetudinem prudentia
posuerunt. hinc libidinem insensibilitatem que
quam gen anaesian uocant. operan
na estimata est. hinc timiditatem & audaciam
fortitudo. Ita occultum qd dam genus
oppositorum reperiri per seruata ra
tione. uinnidu mala malis inuenian
ee contraria. Aristoteles harum quinque
specierum que exoppositis uenium
per dictes & differentias latius & mul
tis modis explicauit. Nam motus & co
motio. ad immutationem pertinent
qd de genus illorum. Catton topon
dicunt commutationem loci. Topos
locus. hinde toparcha. princeps
unius loci.

Hora qndo tem signif passionem
scribenda e qndo tmum sine.

§ Sicut uariatur mensura horarum per lon
gitudinem dierum ita etiam momentorum. Ali
quando ii hora aequinoctialis e. ali
quando maior ut minor. Unde efficitur
ut eius cuique longitudinis fuerit semp
quadragesima pars illius momentum ap
pellatur. Tristata nomen eapd hebreos
secundi gradus pregia dignitatem de
quibus scriptum e uerum tamen ad tres nper
uenit. Qui principes equum peditumque erant
& tributorum quos nos magistratus utri
usque militiae per fectos annonarum tribu
nos nominamus. Potamos gr fluuius lat dr.
Apocpatico ca resignaculum dr kycon
uiris uertus. uirxcen certamen dr. Me
e apacoikoc uiriatiue dr. Ym
noo hchoc diuinatio dr. Eniea cic
magnitudo dr. Pronao hiac stimulos
dicit gen cogitationum primos secundos qs dr
nunit in homine nqs cogitata facere
decreuerit. Aoxicmi kalon bonae
cogitationes dicuntur. Ano hinon
simile dr. Aoxucic gtano dr. Eniu
rixoc maris dr. Cinaaarec.
Geometres dixerunt. sponsale dr.

centrum celi. ee tra. Quantum enim punctum
circulo comparatum e tantum e tra celo com
parata. & quanquam usum celum cogitauerit
sep sup. tra uero deorsum. Qd elementum
comprehatur. Illa uero qlemoris natura est. ut
ignis. aer. sep alta petunt. Sicut lapides
iecerit. tra quam e petit. Sicut punctum
in medio circuli. & undique circum. simi
liter aequalis spacio tra undique distat a celo.

Quinque nondis aliud alio pus dr. Quorum primum est cum dnis aliquem tempore seniorem. Sed dis nd est. unq aliqd nascitur. exp
ore spore peunte. secundum pri. secundo peunte. pus in colome peseuerat. ut est unum pus naturaliter duobus. Ex eo
ut nascunt duo si sine uno duo ee nposs sine duobus status unius manet. t duob extantib ee unum necesse est. Vno u apparente duo ee nullane
cessitas cogit. Tertio modo ordo qd de pus alium alium fac. ut in disciplinis & artib liberalibus inuenimus. Nam & in grammatica pus e singularum discere
formas & nomina literarum. deinde syllabarum connectiones cognoscere. tertium uborum sumere notionem. postremum nobis e orationis usus assumi dus. ppter que cone
tacti qsi pcurrentia mebra cognoscimus. & in rhetorica poris locus similiter collocatur. Nam pus pemum. deinde dicimus narrationem. depulsionem. tertium firmatio
nem. postremum epilogus ponitur. Hus g exemplis tum poris modum sufficiat demonstrasse. Quartum modum est non multum probabilis. & ab ipso aristotele uix bat
exponitur. cum forsitan meliores t dariores. uulg poresos & dicere. S mea sententia uis hui poris explosa est. His quatuor ei qd pus dr modi. occul
tior quidam qnt adunguit. quem ex duobus que ise inuice euentunt. illud est poni qd alium facit ut exempli gra si ho. recte eum dicimus animal rationale.
mortale risus capax. Si ireuera e ista hois diffinitio. uerum est animal rationale mortale risus capax. ee hominem uerum. Ita utrum q ise euentum. hoc est &
hominis uera diffinitionem ee & diffinitionem hominem uerum. Sed qm diffinitio uera ee nposset. nisi pus natura hois apparet & idcirco ex his duobus qin sem &
cum axiomus. homo prioris locum tenet. cui extantia diffinitionis sue exprimit uerum. Vbi n e locus si poni interrogatum loco. Simulit quando n est tem
p interrogatum temporis. Tempus e omnis animae rationabilis intentio. ad certum acu relata. tem. intelligentia cuique more qua qlibet sub stantia in acu
suo moratur.

singula in partes · xxx · partes item singulas in xii · punctos · punctos singulos in momenta · xl · momenta singula in ostenta · lx · distribuunt · ut cōsiderata diligentius positione stellarū · fatu eius q nascitur quasi absq errore deprehendant · Quę quia uana & a nra fide aliena ē obseruatio · neglecta ea · uidean̄ potius qd aptis ad celeritatē resurrectionis uti mandā · hui modi tēporis uocabulo utitur · dicens · Omnes q dem resurgem̄ · sed nō omnes immutabimur · in momento · in ictu oculi · in nouissima tuba · Nec pter eundū · quia & si calculatores necessario discernant · plurimi tam scriptores · indifferenter breuissimū illud temporis spaciū quo palpebra oculi nri moueri potest · qd in ictu pungentis transcurrit · qd secari et diuidi nequit · nunc momentū · nunc punctū · nunc atomū uocant ·

DE RATIONE VNCIARVM ;

·IIII· Unciarū quoq diuisionē nosse · quę minimus tēporib, reb, uel aliis · quā numis ē apta cōputandis · nigiobilis uitentio ē · Quib, quia & dispsę passim historię · & ipsa sacra scriptura utitur · nomina parit & figuras earū · paucis affigere curauimus ·

	Libra · as · siue assis ·	xii · unciae ·
⸗	Deunx · siue labus ·	xi · unciae ·
⸗⸗	Decunx · siue dextans ·	x · unciae ·
⸗⸗⸗	Dodrans · siue dodras ·	viii · unciae ·
⸗⸗⸗⸗	Bes siue bisse ·	viii unciae
⸗⸗⸗⸗⸗	Septunx · siue septus ·	vii · unciae ·
⸗⸗⸗⸗⸗⸗	Semis · siue sextus ·	vi · unciae
⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗	Quincunx · siue quincus ·	v · unciae
⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗	Triens · siue treas ·	iii · unciae ·
⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗	Quadrans · siue quadras ·	iii · unciae ·
⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗	Sextans · siue sextas ·	ii · unciae ·
⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗⸗	Sexcunx · siue sescuntia ·	i · uncia · & semis ·
℞	Uncia · xxiiii · ⸗⸗	scripuli ·

Libra una hab · inse xii · uncias · sextulas · lxxii · scripulos · cc · lxxx · viii · et siliquas · mille · dcc · xx · viii ·

Libra ducta q si libera · eo q libe ralitē pondera ad aequat · nā neq, ad unciū respicit · neq numeū · nemini fauet · & nil iustitiæ ·

As · dr · q si aes · Antiq enim aeneis mō & allis ponderabant

Scripulus p diminutionē ala pillo breui qui scripulus

h Papa gregorius dicit in homelius suis · Absit hoc a fidelib, & religiosis uiris · ut fatū eē aliquid credant · & dicant ·

k Ictus oculi ē celerrima radiorū expupillis emissio · unde ad qd uiendit ·

Semis dr quasi hemis a greco mutata littera. Vnde hemiolia p portio legit in musica i sesqualtera. E aut coposita i adimidio & toto sicut numer pdit. hemiolia

Semuncia xii ℥

Duę sextulę siue sescle vii ℥ idest tertia pars unciae.

Siciliicus vi ℥. Sextula siue sescle iiii ℥ quia ex his sex uncia fit.

Dimidia sextula siue dimidiu sescle ii. ex his xii uncia fit.

Scripulus vi siliquae. Haec inquam ponderum uocabula ut caracteres nimodo ad pecuniam mensurandam uerum adque eius corpora siue tempora demetienda conueniunt; Vnde & ratio ut mos optinuit ut in cautione computorum pueri unum & duo sepius asse & dipondio mutent; Item tressis quarus quinquis sexis septis & cetera huiumodi quasi tres asses quatuor asses pferant & ineundem modum sequentia numerorum quam plurima; Siue igitur horam unam siue diem integrum siue mensem siue annum seu certe aliud aliqd maius minusue temporis spacium in xii partiri uis ipsam duodecima pars uncia e reliquas xi de unce appellant; Si uis ex parturis sexta pars sextans quinq reliquę dextans ut ut alii uolunt distas uocitantur; Si uero quatuor quarta pars quadrantis nomen residuę tres dodrantis accipiunt; Et huius disciplinę regula soluit qd plerosq turbat imperitos quia philippus in expositione beati iob aestum maris oceani cottidie bis uenire describens adiunxerit hunc unius aequinoctialis horę dodrante transmisso tardius sine intermissione siue die uenire siue nocte. Si ptria qd diuidere cupis tertiam partem trien duas residuas bissem nuncupabis; Si ęq duo dimidium semis appellat; Sic & cęt; Quę uerbis melius colloquentis quam stilo scribentis disci parit & doceri queunt. Item de corporib, siue miliarium siue stadium siue iugerum siue ptica siue etiam cubitum pedemue aut palmum partiri opus habes pfata ratione facies. Deniq & in exodo dimidium cubiti semis appellatur narrante moyse qd habuerit arca testamti duos semis cubitos longitudinis.

Cubitum mensurat a medio brachio reflexione usq ad summum pollicis. Vlna u pendit usq ad summum impudici digiti. 7 Palmum e mensura palmę.

Sicilicus dr asicilus ubi primum id ponderis geni inuentum e.

Siliqua geni e farris cui vi grana scripulum efficiunt. Vnde pscuandi. Sexalu siliquis semina lactantia cuiusdam tribuunt scripulo. lenis uergentia vii. Ambrosius eps in expositione lucę euangelię. Siliqua e humillimum geni ligni nascens in maris litoribus continens folliculis grana. Et hoc maxime credendum e.

Inscriptione literarum qsi uitrib, ligneolis ut corneis scriptę ut e as i unum.

Dicum & centussis qsi centum asses. Vnde ipsius tr e geos i centussis licet.

Dipondius a duob, quia unum pondus assis pondium dicebatur. ideoq as erat libre pondus.

Quid enim e dodrans nisi ubi deest quadrans. Dr aut dodrans quasi dotreas i tales partes tres in mensuraliter habeo. qualis mihi una deptre.

Stadium habet cxxv passus & e octaua pars miliarii. Miliarium aut mille passus. Leuga i d passus i miliarium 7 dimidium. Sic uoluer philosophi de partib, solis quartum insignifero. dicentes qd xviii partes eent similes aęra usq ad luna. Videli cc ut una quęq pars haberet quinqgenta stadia. Aęra ad luna cxxvi milia stadiorum hoc i unum tonum. A luna ad mercurium emitonium. A mercurio ad uenerem emitonium. A uenere ad solem tonum. A sole ad martem tonum. A marte ad iouem emit. A ioue ad saturnum emitonium. A saturno ad xii signa tonum 7 emit.

&cubitū ac semissem altitudinis. Et in euangelio. quarta
pars totius mundani corporis. id. terra. mystice qua
drantis nomine censetur. cū mittendo in poenā peccato
ri dicit. ñ exies inde donec reddas nouissimū quadran
tē. id. donec luas terrena peccata. ut beatus Augustin
exponit. Hoc enī inq̄t peccator audiuit. terra es. & in
terrā ibis; Quarta siquidem pars distinctorū membro
rū huius mundi. & ea nouissima. terra inuenitur. ut in
cipias a celo. secundū aerem numeres. a quā tertiā.
quartā terram. Qui & iā in expositione euangelii.
ubi scriptū ē. erat autē parasceue paschae hora quasi
sexta. huiusce disciplinę meminit. dicens. Non enī
iam plena sexta erat. sed quasi sexta. idest. p acta
quinta. & aliquid etiā de sexta ēē coeperat; Nunquā
autē isti dicerent. quinta & quadrans. aut quinta &
trien. aut quinta semis. aut aliquid huiusmodi; Die. ē. aer sole illustratus. nomī inde DE DIE.
sumens. qd tenebras disiungat. ac diuidat; Nam
cum in primordio creaturarū tenebrae essent sup
faciem abyssi. dixit ds. Fiat lux. Et facta ē lux. Et uo
cauit ds lucē. diem. Quę diffinitio bifaria diuidit.
hoc ē uulgariter & pprie. Vulgus enī omnē diē solis p
sentiā sup terrā appellat. Pprie autē dies. xxiiii. horis.
id. circuitu solis totū orbē lustrantis impletur. qui secū
semp & ubiq. lumī dierū circūferens. ñ minore aerū
spacio noctu sub terras. quā sup terras int diu credit
exaltari. Qd. multorū quidem. & nrorū. & secularium
litterarū testatur auctoritas. sed nos unius patris Augustini
testimoniū ponere. sat ē. Dicit in libro quęstionū
euangelii secundo. Lxx duorū discipulorū summa
figuralit explanans. Sicut xxiiii. horis totus orbis

+ Mox creata pma luce. officiū & cursū solis. ut ei dū suscepit. & ortū & occasū habuit. utrīq sol. Quarta autē die. cuersa ē lux illa in solē & lunā. non ē qui dē die ipse illustratus aer. s. illustratio aeris;

pagitur atq; illustratur · ita mysteriū illustrandi orbis
p euangltm trinitatis · in LXX duob, discipulis intima
tur · Vigies enī quater terni · septais dipondius · Dicit
idem in libro de genesi ad litera primo · An dicendū ē ·
qd cū ceto p actū ē & hoc opus dī · tandiu stetit lux
ni succedente nocte · donec diurnū spaciū p ageret ur ·
& tandiu mansit nox luci succedens · donec spaciū
nocturni temporis preterit & mane fiet & diei se
quentis · uno primoq; transacto · Sed si hoc dixero ·
uereor ne irridear & ab his · qui certissime cognouerī ·
& ab his qui possunt facillime aduertere · qd eo tempo
re quo nox apud nos ē · eas partes mundi psentia lucis
illustrat · p quas sol a occasu in ortū redit · ac p hoc ·
omib, uiginti quattuor horis ñ de ē p circuitū
giri totius · alibi diē · alibi noctē · Et paulo post ·
commemorata aecclesiastes sententia de sole · aus
tralis ergo pars inquit cū hab sole · nob dies ē ·
cum aut ad partē aquilonis circuiens p uehit ·
nobis nox ē · non tam in alia parte ñ ē dies · ubi
psentia solis ē · nisi forte poetices figmentis cor
inclinandū ē · ut credamus solē mari se immer
gere · atq; inde lotū · ex alia parte mane surgere ·
Quanq; sita eet · abyssus ipsa psentia solis illustraret ·
atq; ibi eet dies; Posset enī aquas illuminare · quan
do ab eis ñ posset extingui · sed hoc monstruosū ē
suspicari; Ante uero solis creationē · primitiue lu
cis circuitu · qd nunc p solē agebatur · Primo quidē
secundoq; die · aquas abyssi que omnē terrā texe
rant · tertia uero · aera uacuū · sua circūuagatio
ne lustrantis · Sunt enī quidā patrū · qui in eo qd
scriptū ē · In principio creauit ds celū & terrā · terra

s. a sole
s. intersducen
trib, uicib, xxxiii horis
LXX
duo horis iii dies
s. mihi
secm historiam
cui uelle · face re ÷ · qd falsū ē
s. Sup. ut infra qd ñ fiunt ita · sed sicut sol nē facit · sic illa lux · in illis trib, diebus ·
ñ app pinq uans re
s. ut nusquā dies eet sū p et infra
donec
s. ab augustino
Estate uero circuit sol australē partē in die · nocte aut aquilonalem ·
id omnino ē
id infinitas aquarum a terra usq; ad celū uaporalis · id tenuissima aqua et informis ·
s. ut
s. augustinus

aut erat inanis & uacua · & tenebre sup faciē abyssi · In
forme cōmixta celi · terrae · & aque · omniū q· elementorū c̄ fusio
nē · putant eē designata · Ita ut nec aqua · nec terra · nec
celū · sed eorū omniū · una ut ita dixerim seminaria sit
indicata materies · Ideoq· non inuenientes mundi locū
primę lucis capace · necessario cuncta quę de septē pri
mis dieb, leguntur · alit quā c̄suetudo nr̄i ingenii scientiq; sc̄ti se tenē
altius p scrutando dogmatizant · sed multo facilior
ē sensus · si iuxta traditiones patrū ꝗq· catholicorum ·
celi nomine · circulus celi supioris intelligatur
eē monstratus · terre nomine · tellus ipsa · suis quib,
& nunc ē finiū spacius inclusa · excepto qd nihil
uirentiū germinū · nihil uiuentiū p duxerit
animantiū · abyssi uocabulo · infinita aquarū diffu
sio · omnē alluentiū terram · in aquarū medio post
modū firmamentū celi eē factū cōmemoratur · ita
ut aliorū etiā elēto rx. statuta uideretur excedere · Denq· sēs clemens aptorū discipulus · & roma
ne ecclę tertius post p&rū ep̄s · in sexto historia
rū suarū libro · ita scribit; In principio fecit ds̄
celū & terrā · Terra aut erat inuisibilis & incōposita ·
& tenebre sup faciē abyssi · & sp̄s dī ferebatur sup
aquas · Qui sp̄s dī · iussu dī quasi ipsa c̄ditoris ma
nus · lucē separauit a tenebris · & post illud uisibi
le celū · istud uisibile p duxit · ut supiora quidē
habitacula facerē anglis · in feriora uero hominib, ·
Ppter te homo ergo · iussu dī · aqua que erat sup faciē abys
si · secessit · ut terra tibi p ducerē fructus; Consentit
huic ambrosius mediolanensis antistes · in libro ex ex.a.vi.
ameron secundo · Sed & basilius cesarię cappadocię
ep̄s · qui in quarto eusdē opis libro · c̄gregentur

Quia in uno ictu oma crea
ta s̄nt spaciū vii · dierū · si
aut in uno ictu oma n̄ eēnt
formata · lux que prius dr
eē creata n̄ inuenirē locū
mundi qui caperē eam;

inq̃t aquę · & appareat arida · Velam̃ tu sub ducit · ut
c̃spicua fiera · quę interim ñ uidebatur · Hieronym̃
quoq; sacrę historię doctissimus int̃pres · in expositio
ne ꝓphaticę sententię qua dictu ē · qui dicebas in corde
tuo · in cęlu c̃scendã · sup sidera dei exaltabo solium meum ·
meminit cęli superioris · ita scribens · Vel ante quã de cęlo
corruerã · ista dicebat · ut post quã de cęlo corruit · Sed
si ad huc in cęlo positus · quo modo dicit · ascendam in
cęlum · Sed quia legimus · cęlum cęli dño · cũ essã in cęlo
idest in firmamento · in cęlum ubi solium dñi ē · cupiebat
ascendere · ñ humilitate · sed supbia; Sicut̃ post quã de cęlo
corruit · ista loquitur · uerba arrogantię · s · qui nec p̃cipi
tatus quiescat · sed ad huc sibi grandia repmittat · ut nun
t̃ astra sed sup astra dei sit; Quantum ergo nob̃ uestigia pa
trum sequentib, conicere datur · cũ dicerã · ds · fiat lux ·
et ideo ñ fuit talis cõmixtio ut. pu – tabant ·
mox tenebrę quię abyssum texerant · abierunt · & lux
ab oriente medias int̃ undas emergens · cuncta terrę sup
ficiẽ · operuit latitudine sui fulgoris · in boreales simul
australesq; nec ñ & occiduas horas attingens · paulatimq;
se cõpleto unius diei spacio sub ducens · inferiora tra
grando subiit · atq; aurora p̃cedente diem secundũ ter
tiũq; simili ordine cõpleuit · Hoc tantũ a solari luce dif
ferens · qd̃ caloris fotu carebat · Et quia sidera ñ dũ erant ·
priscis ad huc tenebris noctes illas relinquebat obscuras ·
Qd̃ sicut uidetur incredulũ · meatus aquarũ luminis ẽ
capaces · uideat opera nautarũ · qui olei aspgine · p
spicuũ sibi p fundũ maris efficiunt · & intelligat
rerum c̃ditorem dñm multo amplius quam nautas sui oris
afflatu · quantã lib& aquarum p funditatẽ illus
trare potuisse · maxime · cũ tenuiores tunc
aquę fuisse credantur · priusquã eas c̃ditor in

Co qd̃ patres informẽ putabant c̃fusionẽ cęli et trę et cẽ ut p̃dictũ ē ·

Quando necesse ē nautis p fundũ maris p gere uiritto oleo in labus · et capto comite fune · parte uiritti emissa de naue pro cedunt ·

cgregationē unā cogerē· ut apparere possē arida·
Et diē quidē uulgarē· dnīs sententia quā ē supra po
sui· diffiniuit dicens· Nonne duodecim sunt horę diei·
Moysēs autē ppriū ita describit· ē factū ē inquiens ues
pere ē mane· dies unus· Quē hebrei· chaldei· ē psę·
sequentes· iuxta primę editionis ordinē· diei cursū ama
ne usq· admane deducunt· umbrarū uidelicē tempō·
luci subponentes· Contra aegiptii ab occasu· ad occasū·
Porro romani· amedio noctis· in mediū· Humbri ē a
athenienses· ameridie· dies suos cōputare maluerunt·
Diuina autē auctoritas· quę ingenesi amane usq· admane cōpu
tandos eē decreuit· eadē ineuangło totius diei tēp· auespera
inchoari· ē summari sanxit inuespera· quia qui inexordio
mundi ꝑ lucē uocauit diē· deinde tenebras noctē· ipse infine
sęcl· ꝑmo noctē gła suę resurrectionis illustrauit· ē sic diē sē
discipulis ostendendo ē secrauit· quos ē uespera ꝑcedente· ē c
uescendo· ē se palpandū offerendo· spīs quoq· sēi grām tribuen
do· plenius suę resurrectionis fide ē firmauit· Et quia tē ꝑ creatā
lucē factū ē uespere ē mane dies unus· nē autē· uespere sabbati lu
cescit in ꝑmā sabbati· Ipsa mutatio tēporis· nos quoq· a paradysi
quondā lumine translatos in ē uallē lacrimarū· tā modo a perca
tor tenebris· ad cęleste gaudiū transferendos eē designat· Neq· enī
alit quā nocte diei ꝑposita potest explicari· qd dnīs in exemplū ionę·
tres dies ē tres noctes in corde tērę fuerit· Vbi synedochicos si diei
parascheues partē qua sepultus ē· cū ꝑterita nocte· ꝑ nocte ac die
accipies· hoc ꝑ toto die· sabbati noctē ē diē integrā· ē noctē
dnicā cū eodē die illucescente· ac ꝑ hoc accipiente parte ꝑ toto·
habes ꝑfecto triduū· ē tres noctes· Merito autē quērit· quare
populus israel qui diei ordinē iuxta moysi traditionē a mane semp
usq· admane seruabat· festa tamē omia sua· sicut ē nos hodie facim·
uespere incipiens· uespere ē sumarit· dicente legis latore· Aues
pera usq· inuespera· celebrabitis sabbata ura; Vbi ꝑmus seti dies sit·

Verso ordine posuit uespe
et mane· quia si dixisset ma
ne et uespe recto ordine· ñ
intelligisset noctē ibi· ideo
intelligendum ē mane ꝑ
eē in ordine· si diceret mane
et uespe in primus dieb· ui·
ñ estimaretur fieri noctē·

s· uis qd sibi deputatur nox·

quia figuratū ē in ueteri·
qd cōpletur in nouo·

Quo sane in loco primi seti dies sit ñ nulli quærentes. VI.
secti Latinos — secti Græcos
VIII kalendarũ aprilis · alii XII kalendarũ supra
scriptarũ die magis annotandũ putarunt · uno utrique
hoc est æquinoctii argumento nitentes quasi ratione
cõgruat · ut quia t quod ds æquis in principio partib, lux en
tenebrasq; diuisérit, ibi p̃ caput tunc caput mundi · ubi
nunc æquinoctium fieri creditur. Et bene quidẽ inqui
rentes. sed non bene q̃d dicerent p̃uidentes. Multo itaq;
peritius acturi. si tempi æquinoctii ñ primo die q̃ lux ·
sed quarto q̃ luminaria sunt facta potius adsignarent;
in XII kt dari — aprilis
Ibi nãq; tẽporis initiũ statuit · q̃ luminarib, conditis dix
it sint insigna & tẽpora · & dies & annos. Nam p̃cedens
triduũ ut omnib, usũ ẽ absq; ullis horarum diũsionib,
ut poste ñ dũ factis sideribus · æquali lance lum̃ tenebrasq;
pondebat · & quarto demũ mane sol a medio p̃cedens
orientis horis umbratis sũis p̃ lineas currentib, · æqui
noctium q̃d annuatim seruar & ur mat inchoaut f. sol indicauit · positus
id XII kt aprit
uidelicet cũ primo terris oriretur in cęli loco quem philo
sophi quartã partem arietis apellant · eundemq; loco p̃acto
annuo circuitu · p̃ dies CCCLXV · & VI horas repetiturus.
Cuius augmẽto quadrantis efficitur · ut ipse uernalis æqui
noctii punct̃ · modo mane primo anno · modo meridie scdo anno · modo uespe tercio
re · modo medio noctis occurrat quarto tardius annuatim. Luna cẽtrario · uespere 1. cẽtra solẽ
plenissima · neq; q̃d in p̃fectũ creator æquissimus institue parentisis
rit · stellis una fulgentib, · a medio apparens orientis · quar
id XII kt octob
tam partem libræ qua æquinoctiũ autumale asseuerant.
tenuit. initiumq; paschę suo consecrauit exortu · Neque
enim alia seruandi paschę regula est quã ut æqui noc
id XV luna
tium uernale · plenilunio succedente p̃ficiatur. At si uel
incipientis anni
una die plenitudo lunę p̃cesserit æquinoctiũ · iã ñ primi
misis · sed ultima luna putetur. Oportet enim · ut sicut

tunc primo sol potestatem diei deinde luna cum stellis potestatem
noctis accepit. ita nunc adinsinuandam nrae redemptionis
gaudium. primo dies noctem longitudine adequet. ac deinde
luna plenissima cum luce profundat. Certi utriq; gra mysterii.
Quia uidelicet sol ille creatus. omnium illuminator astrorum.
aeterna uerasq; lucem significat quae inluminat omnem hom
nem uenientem in hunc mundum. lunae autem & stellae quia
non proprio ut dicunt. sed adinuentitio & a sole mutuato lumine
fulgent. ipsum aetheae corpus & quosq; singillatim uirtutum sacros insinuant.
qui illuminari non illuminare ualentes. caelestis gratiae mun
sicut & stellae
accipere sciunt. dare nesciunt atq; in celebratione maxi
mae sollemnitatis. xpc aetheae debuit ante pom quae non
nisi pullum lucerat. Nam siqui plenilunium paschale ante
aequinoctium fieri posse contenderit. ostendat uel ecclesiam scam
pus quam saluator in carne uenire exstruse profectam. ut quem
lib& fidelium ante puenitum gratiae ipsius aliqd posse supne
lucis habere. Neq; enim sine ratione paschalis obseruantia
temporis. qua mundi salutem & figurari & uenire decebat.
ita diuinitus emporata. ut neq; prima die qua lux facta est.
neq; secunda qua firmamentum. neq; tertia qua arida appa
ruit. neq; mox quarta inchoante. qua sol aequinoctialis
tanquam e thalamo processit sponsus. sed ad uesperam tandem
obseruatio paschalis
oriente luna sortiretur exordium. Expectata enim est hora
quae inluminationem aetheae olim in xpo uenturam designa
ret. ut sic in mysterio sacrificii caelestis. nec uinum
solum nec aquam solam offerre lic&. ne uidelic& ipsa oblatio
ut dom tantum. ut tantum homini conueniat. sed sanguinem
uue torculari crucis expressum. nitae fragilitatis aqua
temperam. Eramus quoq; fruma passionis mole contrito.
aqua miscem. ut iuxta qd apostolus ait. adherentes
dno. unus cum eo spus effici ualeamus ita etiam in eiusdem sacri

ficii tempore obseruando · nec solis tantũmodo cursũ
quertem · quasi dm quidẽ credentes · sedulitra nri curam
sublimatum · iuxta eos qui dicunt · nubes latibulum eius · nec nra
considerat · & circa cardines cadi pambulat · Nec item lunę solius
plenum captemus exortum · quasi iuxta pelagianos absq; gra supna
beati esse nequimus · uerum iuxta eum qui dixit · ds ms mia mea
eius pueni & me · in nri celebrationẽ paschę · aequinoctialem solis
exortum · cuncta uidelicet tenebrarum offendicula deuincentes ·
plenilunio mae deuotionis uestigio sequente didicemus ;
Hanc moysaici paschę rationem · die ppriae resurrectionis pfecit ·
qui non uenit legem soluere sed implere · De quib · singulis · suo lo
co consequentius prout dns dederit exponemus · nunc admo
nere contenti · xii kalendarum aplium die · occursum aequi
noctii · & ante triduũ hoc est xv · kalendarũ earundẽ · primũ diẽ seti
ee notandũ · Cuius indicii primatum ibi reor antiquos initiũ Zodiaci
circuli uoluisse pfigere · Neq enim illa die uel romanorũ · uel grcorũ ·
uel certe aegyptiorũ msis · annus siue · cuius hoc causa fierẽ orit · sed nec
abhis gentib · quanuisse gri iactitent · uerũ ab antiquorib · chaldeorũ astro
logia coepit · A quib · abrahã patriarcha ut iosephus testat · edoct · ut dm
celi syderumq ẽuersione cognouit · ipsa mox disciplina uenatus intel
lecta · aegyptiorum genti cum apud eos exularet aduexit ·
Nam in libro beati iob · q̃ n longe pabrahã octuit · mazaroth · id signa ho
roscopi legimus · Igitur iuxta Zodiaci quidẽ diuisionẽ · xv kt apri
lis quando facta est lux · solaris signũ intrat · iuxta ũ pme suę ẽdti
onis ordinẽ · xii kt ss · initiũ sui circuitus · & omniũ simul
temporũ caput attollit · iuxta qd anatholius Laodicię antis
tes · de aequnoctio scribens euidenter astruit · Iniqua inquid
die inuenitur sol nsolũ ẽscendisse prima partem · uerũ etiã
quadrantia ia in eadẽ habere id in prima ex · xii partibus ·
haec aut particula pma ex · xii · uernale aequinoctium ·
& ipsa ẽ initiũ msium & capud circuli · & absolutio cursus

N pmum diem seti

xv kat aprlis

astrorũ ratio coepit

chaldeis

aequnoctiali

arietẽ

s. parte i. signo

signis

i. signũ arietis · quia tneo eqnoctiũ fit

principiũ mundi

Zodiaci

p fectio

chadaica lingua

intentio horarũ i. horologiũ

Mazaroth id xii signa · multarũ stellarũ t nomina xii signorũ horoschopi id signifer circuli horoscopus horarũ intentor

cursus stellarū quę planetę id ⁊ uage dicuntur ac finis
duodecime particule · & totius circuli terminus; Ubi
& uerissime intellexit · & elegantissime prompsit nisi
in equinoctio uernali quantū ad naturā · capit ee signiferi ·
& ibi xii signa quę abeo particule nuncupantur: initiū ibi
habere & terminum: ibi quadrantē quem bissextū dicim.
ibi saltū lune incipere ac finiri. ibi annū magnū hoc ⁊ pla
netarū cursū · exordiū finemq; sortiri · DE NOCTE · V vii

Nox dicta ē qd noceat aspectib, uel negocius humanis
siue sinea qd fures nocendi aliis occasionem nanciscantur.
Est aut nox solis absentia · terrarū umbra edita · donec ab
occasu redeat ad exortum · iuxta qd naturā eius & poeta
describens · ruit inquid oceano · nox inuoluens umbra
magna terraq; poliumq; ; Et salamon sacris litteris expsit.
qui pascitur inquiens inter lilia donec aspirec dies & in
clinentur umbrę · Eleganti uiq; sensu · decessionē noctis · in
clinationē appellans umbrarum · Nam quo pconditionib,
plagarū quib, solis cursus intenditur · & splendorem eius
aliqd obiectio terrene molis excludit · in umbratio illa
quę noctis natura est · ita erigitur ut ad sidera usq; uideat
extendi · merito ctraria uicissitudine id ⁊ lucis exortu ·
umbras inclinari · nocte uidelicec deprimi pelliq; signauit;
Quā uidelicec umbrā noctis · ad aeris usq; & atheris cfinū
philosophi dicunt exaltari · & acuminatis instar pyra
midū tenebris lunāq; infima planetarū currit · aliquan
do ctingi atq; obscurari · nullumq; aliud sidus taliter eclyp
sin hoc ⁊ defectū sui luminis pati · eo qd circa telluris
fines · solis splendor ubi diffusus · ea libere quę tellu
pcul absunt aspiciat · ideoq; ętheris quę ultra lunā sunt
spatia diurnę lucis plena semp efficiat · ut suo uidelicec
uel siderum radio fulgore · Et quomodo nocte cęca; pcul

Quipascit inter lilia id immun
dicia fidei & candore uirtutū
Donec aspirec dies · id donec lux
futuri sęli oriat & erna · Et in
clinentur ūbrae id terrores
vitę pśentis transeant.

Pyramis dr omis res q latior
sit in fundo & insumitate accu
minata. vt ē ignis. t pyra ligns
altioribs posita · q cū adhuc ñ ardet
foqus dicit · cū ū ardet pyra ·
Grece enī pyr ignis dr ·
Pyramides dicunt genī sepulchroq;
quadratū · & quibusdā structuris
prtendens in altum · inde tractū est
ut sup sepulta cadauera · aut pyramides
aut colūnę ingentes collocentur;

Idē ñ sic cęcera errantia deficiunt
sic luna · sol enī ita patit eclypsin
vt ei ñ deficiat splendor · sed inter
ienti lunę non appareat.

Stelle quoq; errantes non defectū luminis sed occultationem paciantur · luna ū ita eclypsin patitur ut pentes
lumine priuetur

accensas faces intuens. circumposita quoq; loca eodē lumi
ne p̄fundi ñ dubitas. tā & sit enebris noctis obstantib; ñ
amplius quā solas faciū flāmas cernere p̄ualeas. ita inquit philosophi
purissimū illud & p̄ximū cēlo manē. diffusis ubiq; side
rū flammis sēp lucidū fit. sed p̄ pectus aere crassiori nris
optutib. sidera quidē ipsa luce radiantia parent. uerū
reddita ex eis illustratio ñ parē. Luna uero auutt cū
infimas sui circuli absidas plena pecierit. ñ mūquā um
bra memorata fuscari. donec paulatī centrū terre
egressa. rursus a sole cernatur. Verum nec hoc omni ple
nilunio patiatur latitudinē et signifer quē xii. partiū ÷
diuersaq; absidarū altitudinē succurrere; Nam quia m
ūbra facienda tria simul ēcurrere necesse est. lucē.
corpus. & obscuratū locū. & ubi lux corpori par ÷ ibi
equalis umbra iacitur. ubi lux corpore exilior ibi um
bra sine termino augescit. ubi lux corpore maior. ibi um
bra paulatī rarescendo deficit. arguūtatur solem tra
ēe maiorē. quāuis obuūsitatē longinquitatis modicus
uideatur. atq; ideo noctis ūbrā qd̄ sensū decrescat p̄usquā
ad ethera p̄tingat deficere; Meminit huius ūbre ac noctis
beatus ambrosius in sexto exameron libro ita dicens. Annon ille
id est moyses putauit dicendū. quantū de spatio aeris occu
pet umbra terre cum sol recedit a nobis diemq; obducit.
inferiora axis illuminans. & quē ad modū in regionem um
bre huius incidens. eclypsim faciat globus lune. Est aut
noctis umbra mortalib; ad quietem corporis data. ne ope
ris auida. ēt̄inuato labore deficerē. ac perirē humani
tas. & ut animantib; q̄bus ēlā quē luce solis ferre nequeunt.
ipsis etiam bestiis quē p̄sentiā uerentur humanā. dis
currendi ubiq; ac uictum quērendi copia suppeterē.
iuxta qd̄ indī laudib; psalmista decantat. Sol cognouit

Absida grece. latine interpretatur lucida. absyde aut sunt circuli planetarum.

De magnitudine solis.

Necessarius triū ēcursus in umbra statuenda.

occasū suū. Posuisti tenebras & facta est nox in ipsa per
transibunt omīs bestiē siluē & cetera. Quā mira pnisio crea
toris ita temperauit. ut ubi obsolis longinquitatē rigidior
ibi adopera breuianda & fouenda sit membra plixior: quia
& hieme quā aestate uniuerso orbi longior & in ipsa
hieme multo serchis quā afris ꝗ pductior. sic etiā estate multo
longior in serchia quā in africa dies flagrat. Nā si ñ tanto
breuior quanto ardentior libiā dies ureret. totā nimirū
iā dudū absumeret. Noctis sane partes sunt vii. Crepus
culū. uesperū. Conticiū. intempestū. gallicinū. matutinū.
diluculū. Crepusculū id ꝗ dubia lux. nā creperū dubium
dicunt hoc ē inter lucē & tenebras. Vesperū apparente
stella eiusdē nominis de qua poeta ante diē clauso cōponit
uesp olympo. Conticinū quando omnia ēticescunt id ꝗ
silent. Intempestū. media nox. quando omnibus sopore
quiescis. nihil operandi tempus ē; Gallicinū. quando
galli cantū leuant. Matutinū inter abscessū tenebrarū
& aurore aduentū. Diluculū. quasi incipiens parua
diei lux. hec & aurora ꝗtingens usq ad solis exortū.

De ebdomada.

Epdomada grece. a septenario numero nomē accepit.
Humana quidē ēsuetudine. septenis solū aucta diebus
sed scripturē sacre auctoritate. multis specieb celebris insignis
Quē tamē cunctē nisi fallor adunā fidē spectant. nos scilicet
post operū bonorū pfectionē. inspsū grā ppetuā spe
rare quietē. Prima ergo singularis illa epdomada. &
aqua coetere formā capessunt diuina operatione subli
mis. quia dnūs sex diebus mundi ornatū cōplens. septima
requieuit a oporibus suis. Ubi notandū quia ñ ideo sena
rios numerus ꝗ pfect. qd dnūs in eo mundi opera pfe
cerit. sed sicē augustin ait. ideo dnūs q omnia simul

Id ē ad septenarium numerū
t adunā ppetuē quietis aspicium
celebrationē t ad finem id ē sabb
in sabbato enī omīs finiuntur
id ē in septenario numero pqd
sabbatum requies intellegitur.

creare ualebat: meo dignatus ē operari. quia numerus
est pfectus. ut: etiā phunc opera sua pbar & ēē pfecta. qui
suis partib, pmus implet̃ur id ē sexta tercia & dimidia
quē sunt unū. duo. & tria. & simul sex fiunt. Ad huius
exemplū diuīne epdomadis. secunda hominib, obseruan
da mandatur dicente dño. Sex dieb, operaberis & facies omia
opera tua. septimo aut̃ die sabbati dñi dī tui ñ facies om̃e op.
Sex aut̃ dieb, fecit dñs celū & tram. mare & omia quē ineis sunt.
& requieuit indie septimo. Quē apopulo dī epdomada cōpu
tabatur antiquitus ita. Prima sabbati ut una sabbati. siue sab
batorū. secunda sabbati. tercia sabbati. quarta sabbati. quinta
sabbati. sexta sabbati. septima sabbati. ut sabbatū. ñ qd̃ om̃s sab
batorū. hoc est requiet̃ionū dies ēē potuerint. sed qd̃ a requietio
nū die quē suo nomine & cultu singularis excelebat. pma t̃ se
cunda ut tercia ut cetere: suo queq, censerentur exordine;
Verū gentiles. cū obseruatione apopulo isr̃t ebdomadis edis
cerent. mox hanc inlaude suorum deflexere deorū. primā
uidelicet die soli. secundā lunē. terciā marti. quartā mercurio.
quintā ioui. sexta ueneri. septima saturno dicantes. eisdē utiq,
monstris suos dies quib, & erraticia sidera cōsecrantes. tā & sidiuerso
ordine putantes. Existimabant enī se habere asole spm. aluna
corp. amarte feruorē. amercurio sapientiā & uerbū. a iove tem
peratiā. auenere uoluptatē. asaturno tarditatē. Credo qd̃
sol in medio planetarū positus. totū mundū sps instar calefacere
& quasi uiuificare uidet̃ur. a ecclesiaste attestante qui de ipso lo
quens ait. Gyrans gyrando uadit sps. & in circulos suos reuertit.
Luna phumoris ministeriū. cunctis incrementū corporib, suggerit.
Martis stella ut pote soli proxima. colore simul & natura est
feruens. Mercurius ppetuo circa solē discurrendo quasi inex
hausta sapientiē luce radiare putabatur. Iupiter. frigore sa
turni & ardore martis hinc inde temperatur. Venus. luminis

EBDOMADA SCDA.

Hēc ē recta & augentica ebdomadarum nuncupatio.

Apotes planes id est errare quē ñ solū ñ sunt fixe ut cē sed in aere ferunt. intdū in austrū. intdū in septentrione plerumq, citra mundum. ñ nūquā cū mundo ferunt̃ur: nec dicunt̃ astando ut stellē quē fixe sunt. & immobiles necadere possint. & ut sapientib, istius mundi uisū est hē septē celi temperant uelocitatē. nemmo sui cursus rotatu. precipitetur.

quia humidior est nox quam dies.

uenustate quā ex solis uicinitate ꝓcipit · suo cernentes
allicit aspectu · Saturnus eo tardior cōcēcis planētis
quo ꝯ superior incedit · Nam xxx annis signiferū cōplet · In
de xii annis · Quartus sol ccc lxv dieb, & quadrante · Infra
solē · uenus quę & lucifer & uesp · ccc xl viii dieb, a sole nūquā
absistens partib, vi & xl longius · Proximū illi mercurii sidus.
viii dieb, uelociore ambitu · modo ante solis exortus. modo
p occasus splendens · nūquā a eo xx duab, partib, remotior.
Nouissima luna xxvii dieb, & viii horis signiferū ēficiens · Hac
igit stultitia gentiliū erat · falsa ratiocinatione subnixa · qui
quasi iure primā diē soli quia maximū luminare · secundā lunę
que secundū luminare se cōsecrare putabant · dein ordinata
alternatione tercie diei ꝓponebant · primā a sole stellā · quartę primā alu
ne · quintę secundā a sole · sexte secundā a luna · septimę ter
ciā a sole ꝓponebant; Ferias uero habere clerū · p̄mus papa
silvester edocuit · cui soli dō vacanti · nūquā militia negotia
cionē liceat exercere humanā · dicente psalmigrafo · va
cate & uidete quo ego sū ds · nec apls · nemo militans dō
implicat se negotiis secularib, Et primā quidē diem qua
& lux in principio facta ē · & xpi resurrectio celebrata ·
dominicā nuncupauit · Quod illi nom ia oli primus eccle
tēporib, fuisse indictū ioh testat · qd dic in apocal · Fui in
spū in die dominico · Dein secundā feriā · terciā feriā · quar
tā · quintā · sextā · de suo adnectens · Sabbatū ex veteri scrip
tura retinuit · Nil uerit grāmaticorū ferulas · q sic et no
nas · & idus · ita etiā ferias plurali tantū numero ꝓferen
das ē decernunt · Tercia species ebdomadis in celebratione
pentecostes agitur · septem uidelicet septimanis dierū · &
monade hoc ē l · dieb · implēta · qua die moyses ardentē
conscendit in monte legē decēlo accepit · & xpc in lingvis
igneis · sps sci grām decēlo misit; Quarta septimi mīsis ꝓpit ·

Quadrans dictus est ꝓ eo qd sin
duct? die facit quarta eiū pars
assis · & quarta pars uncie quadrans
dicitur · naturalis eiū & artificialis
diei quarta pars quadrans dicitur
id ē sexte horę · sex horę quater
ductę diem faciunt ·

Ferię a fando id est loquendo
appellatę sunt qd in eis sit tēpus
dictionis · in diuino scilicet humano
officio datū · Sed ecclesiastes festos
dies hominū causa institutos
feriatos aut diuinorum sacro

ebdomada qui sollemnitatib, pclaris pene totis expende
batur. Inter quas pcipue dies ppitiationis eminebat.
quasola p annũ pontifex. derelicto foris populo. sca sco
intrabat annuis antea fructib, hoc ē frumti. uini & olei
excordine collectis. significans illm pontificē magnũ. im
pleta dispensatione carnis. ppropriũ sanguinē celestis
regni ianuas ingressurũ. vt appareat nunc uultui dī pro
nobis qui foris adhuc positi pstolamur & diligimus aduen
tum eius. Ibi notandũ. quia sic quidã immundi plegem.
prima & tercia & septima die iubebantur lustrari. sic &
prim tertius ac septimus misis suis quiq; cerimonius exitere
sollemnes. Quinta ep domada septimi anni. quo toto popu
lus. abagricolendi ope. legis impio uacabat dicente dno.
Sex annis seres agrũ tuũ. septimo cessabis. Sexta annu iubelei
hoc ÷ remissionis epdomada ÷ quę septē ebdomadib, annorum
hoc ÷ xlviii annis texitur. Qua expleta hoc ÷ quinquagesi
mo demũ anno incipiente tube clarius resonabant. & adomus
iuxta legem possesio reuertebatur antiqua;

DE EBDOMADIBVS LXX. PROPHETICIS;

Septima species ebdomadis ē. qua pphta danihel. more
quidē legis septenis annis singulas complectens ebdomadas.
sed noua ratione ipsos annos adbreuians. duodenis uidelicet
mnsib, lunę. singulos determinans. Embolismos ũ mnses qui
de annus xi. epactarũ dieb, accrescere solent nlege patria
tercio ut altero anno singulos adiciens. sed ubi adduodecim
numerũ augescendo pueniren, pintegro anno partier in
serens. Hoc aut fecit nveritatis cognitionem querentibus
inuidendo. sed pphtię more. ipsũ querentiũ excercendo in
geniũ. malens utiq; suas margaritas afilis clausas. fructuoso
sudore uestigari. quã pfusas aporcis fastidiosa despectione
calcari. Iserũ vehęt aptius elucescant. ipsa iã angeli adpphtã

Cerimonię dictę acarendo. quasi cerimonię eo qd eas quę insacris diuinis offerebant insuo usu carerent homines.

s. angelus. absq embol.

dicta uideam; Septuaginta inquid epdomade ad breuiate
sup populum tuū. & sup urbē scam tuā ut cōsum & cur puaricatio.
1. captiuitas ppli t
peccatū adq; & finē accipiat peccatū. & deleatur iniquitas. & adducatur iusti
tia sempitna & impleatur uisio & pphcia. & unguatur scs scōrū.
expositio bede
Nulli dubiū quin hec uerba. xpi incarnationem designent. qui
tulit peccata mundi. legē & pphcas impleuit. unctus ÷ oleo scō spū.
letitiae ppparticipib; tuis. & qd epdomade septuaginta p septe
nos annos distinctę quadringentos & xc annos insinuent.
nulli dubiū est

Septuagies septē t septies septuaginta
cccc nonaginta sunt id uicesimo
anno artaxersis usq; ad xpi
passionem

Sed notandū. qd easdem epdomadas ñ simplicit annotatas siue
cputatas. sed adbreuiatas asserit. occulte lectorē cōmonens. vt
absq; emb t
breuiores solito annos nouerit indicatos. Scito, inqt & adanim
1. tē dicta angli
quando neemias restaurauit muros hierusal:
aduertē ab exitu sermonis. vt mtrū aedificet ur iersim usq; ad
s. artaxersis regis
xpm ducē ebd vii & lx ii er. Et rursus aedificabitur platea &
ae ae
muri. in angustia temporis Extra narrante didicim. qd neemias
cū ess & pincerna regis artaxersis. uicesimo anno regni eius
mse nisan. impetrauerit abeo restaurari muros hierusal
aprili
templo multo ante cyro pmittente Constructo ipsū q; op
vt dictū ē in angustia temporis pfecerit. adeo scilicet a finitimis
apsis & palestinis
gentib; inpugnatur: ut structores singuli gladio renes accincti.
una manu pugnasse altera murū recuperasse narrentur;

Sicut ab exitu sermonis quando
neemias recuperauit muros hierusal:

Ab hoc ergo tempore usq; ad xpm ducē ebdomadas lxx. cputa
hoc ÷ annos duodenorū msiū lunariū. quadringentos xc qui
sunt anni solares quadringenti lxxv. Siquidē pse apfato uicesimo

Differt quantitas a quantitate.
magnitudinis & multitudinis:

quando neemias restaurauit muros
anno regis artaxersis usq; ad mortē darii regnauer annis. cxvi.
qui simul sunt cccc xvi.
Ex in macedones usq; ad interitū cleopatre annis ccc. Inde roma
ni usq; ad septimū decimū tyberii cesaris annū monarchiam
tenuer annis lviii. q sunt simul ut dixim cccc lxxv. & conti
anni solares
nentur circulis decennouenalib; xxv. Decies nouies enī uicen.
decē & nouē uices & quinquies
& quini. fiunt cccc lxxv Et quia singulis circulis embolismi
cccc lxxv sunt anni solares
vii accrescunt multiplica xxv. p vii. fiunt clxxv. q fit embolismi
mser quadringentorū lxxv annorū. Si ergo vis scire quot annos

id est mises embolismorum.
lunares facere possint clxxv. p. xii. Duodecies den
s. mises emb.
quaterni. clxviii. xiiii q. annos faciunt & remanent mises
embolismorum xiiii q. fiunt de embolismis s. annos qui solares erant & q. fiunt lunares ablatis embolismis.
vii. Hos iunge ad supscriptos cccc lxxv. fiunt simul cccc lxxx
viii. Adde & mises supfluos vii. partemq. octaui decimi anni
embolismorum qui remanent sic nunc dixi
imperii tiberii quo dns passus e. & inuenies a tempore pfinito
i. a xx anno artaxersis.
adei usq. passionem lxx ebdomadas adbreuiatas. hoc e an
absq. embolismis
nos lunares. cccc. xc. Adeus uero baptismii quando unctus
e ses scorii descendente sup eii spii sco sic columba. n solii ebd
s. inuenies
vii & lx. duas fuisse cpletas. sed & partem iam septuagesime
ebdomis inchoatam. Et p epd inquit lxxii. occidetur xpc. &
n erit eius populus qui eii negaturus est. Non stati p lx duas
epdomadas. sed in fine septuagesime epdomadis occisus e
xpc. Quam ideo quantii concere possum segregauit aceteris.
quia de hac erat plura relaturus. Nam & xpc nulla crucifixus.
& a populo pfido nimodo in passione. uerii continuo ex quo
a iohanne pdicari coepit negatus e. Quod autem sequitur. & ciui
tatem & scuariim dissipauit ppls cii duce uenturo. & fines eius
uastitas. & p fine belli statuta desolatio. n ad lxx. epdomadas
ptinet; Predictii enim fuerat qd ipse epdomade ad xpi usq. du
catii ptinerent. sed scriptura pdicto aduentu & passione ipsius.
qd etiam post hanc populo qeii recipere nolle esse uenturum
ostendit. Ducem enim uenturii titii dic. qui qradagesimo anno
dominice passionis. tra cii. ppto romano. & ciuitatem & scuarium
dissipauit. vt n remaneret lapis sup lapidem. Verii his partici
patione plibatis. mox ad exponendii epdomade qua qd omiserat
t mada
redit euentii. Confirmabit autem pactii multis ebdomadis una.
hoc est ipsa nouissima. in qua ut ioh baptista ut dns & apostoli
pdicando. multos ad fidem cuertem. Et in dimidio epdomadis
septuagesime
deficiet hostia & sacrificiii. Dimidiii epdomd huius. quintus
decim annus est tiberii cesaris. quando inchoato xpi baptismate.
hostiariii purificatio fidelib, paulatim uilescere coepit; Item

quod sequitur: & in templo erit abominatio desolationis.
& usq; ad cõsumationẽ & finẽ p̃seuerabit desolatio · ad sequen
tia tẽpora respicit · Cui ꝓphaciae uerritatẽ · & historia ue
terum · & nr̃oꝝ hodieq; temporũ testatur euentus · Locũ
ideo ꝓphaçe testimoniũ ponentes · quantũ facultas suppe
tebat exposuim̃ · quia hoc & aplerisq; lectoribꝫ ignorari · &
speciale genus epdomadẽ flagitari cognouim̃ · Falluntur
enĩ · qui putant hebreos annis talibꝫ usos · Alioquin (nisi fallantur & sic putant) tota uete
ris instrumẽti series uacillat · nec ullius ætas tanta quanta
scripta ẽ debet intellegi · sed ad lunę cursũ debet restringi ·
Et grecos q̃dẽ uetereꝫ legimus ccc Lum · diebꝫ annũ lunę ad
cursũ putantes · octauo sẽper anno xc · dies qui nascuntur
si quadrans cũ xi diebꝫ epactarũ octies cõponatur · partes
interkalasse · uiteꝫ uidelicet mẽses · tricenarũ dierũ distributos ·
iudeos aut nũquã · sed altero ut tertio anno · mẽsẽ lunę tertiũ decimi
quẽ embolismũ uocitam̃ · inserere solitos · sic notissima xiiii lunę
paschalis · apta ratio ꝓbat · Sciendũ sane · q̃d africanꝫ epdoma
darũ cursũ · quẽ nos in septimũ decimũ ut octauũ decimũ tetbeꝫ
cesaris annũ quo dnm̃ passũ credim̃ · iuxta chronicã eusebii
ꝓduximus · ab eodẽ quo nos anno (at ecordio) quintodecimo eiusdẽ impera
toris anno putat ẽ copletũ · ponens annos regni ꝓsarũ c · xv ·
macedonũ ccc · romanorũ lx · Sed diligens lector q̃d magis se
quendũ putauerit eligat · DE EPDOMADA AETATV̄ SECVLI ·
Octaua species epdomadis · uniformis · sola sine circuitu re
uolutionis extans · ad figurã p̃omnia p̃me epdomadis · laten
tibꝫ huius sẽti ẽficit aetatibꝫ · Prima enĩ die facta ẽ lux · Et prima
ætate homo in paradysi amoenitate locatur · Diuisa lucę a
tenebris factũ ẽ uespere · & separatus di filius a semine nequã ·
ñ longe post natis gigantibꝫ corrupta est omis tra · donec
creator poenitens se hominẽ fecisse · mundũ diluuio ꝓdere
disponeret · Secunda die firmamẽtũ in medio libratur aqua

rum · secunda aetatę · archa inmedio fertur aquarum ·
hinc fonte abyssi supportata · illinc caeli cataractis cōpluta ·
Quae habuit uespera · quando filii adā pedes aboriente mo
uentes · mēstruenda supbię turri cueneranit · linguarum
diuisione multati · & abinuicem sunt dispsi · Tertia die
aquis incongregationē unā coactis · apparuit arida siluis
herbisq; decora · & tertia aetatę firmatis incultu demonum
nationib; · abraham patriarcha · cognationē patriāq; deserens ·
scōrū semine foecundatur · Aduenit & uesp · quando gens
hebrea malis coacta pmentib; contra dī uoluntatē regē sibi pecit ·
Qui mox ordinatus · pmo dnī sacerdotes pphetasq; trucidat · post
modū ipse cum tota gente allophilorū gladio perit · Quarto
die cęlum luminarib; ornatur · quarta aetate · gens illa
cęlesti fide inclita · regni dauid salomonisq; gloriosa · templi
etiā altitudine · totū nobilitatur uorbem · Sed accepit & uesp
quando crebrescentib; peccatis · regnū illū achallieis dissipatū ·
templū diruitū · & tota gens ÷ babiloniā translata · Quinta die
pisces auesq; aquis educte · inpatris manent mundis · ille ata
tramq; pūolant · quinta aetatę multiplicatus uchaldea pplisst ·
pars celestiū desideriorū pennis fulta · hierusalē pecit · pars
uolatu destituta uirtutū inter babiloma fluenta residenit ·
Successit & uespera quando imminente iā saluatoris ad
uentu · gens iudea ppter scelerū magnitudinē romanis
tributaria facta · insup & alienigenis regib; pssa ·
Sexta die · tra suis animantib; implēur · & homo pmus
adimaginē dī creatur · moxq; de ei latere dormentis supta
costa femina fabricatur · sexta ętate · pconantib; pphetis ·
filius dī incarne quihominē adimaginē recreare apparuit ·
qui dormiens uicruce sanguinē & aquā delatere unde sibi
ecclesiam cōsecrare emanauit · Huius aetatis uespera ceteris
obscurior · martuxpi ÷ pseculione uentura · Septima die ·

cſumatis operib, ſuis dñ requiescunt. eaq; ſcificans. ſabbatu
nuncupari ꝓcepit. quę vesperam habuisse ñ legitur. septima
ꝯcate. iustorū animę post optimos huius vitae labores. in alia
vita ꝑpetuo requiescunt. quę nulla unquam tristitia macu
labitur. sed maiori insup resurrectionis gloria cumulabitur;
Haec aetas hominib, tunc coepit. quando ꝑmus martyr abel.
corpore quidem tumulū. spū aut sabbatū ꝑpetuę quietis in
traut Perficietur autem. quando receptis ſcī corporib, in terra sua
duplicia possidebunt. lętitia sempiterna erit eis. et ipsa ē octava
ꝑqua sextus psalmus inscribitur. Credo quia in ſex huius ſcti
ꝯcatib, ꝑseptima ꝯ octava supplicandū ÷ unqua quia iusti gau
dia. sed reprobi supplicia sunt ꝓcepturi. psalm' hic ingenti
pauore incipit. currit finitur. Dñe ne in ira tua arguas me.
Menses dicti a mensura. quaquisq, eorū mensuratur. De mensibus;
Sed melius aluna. quę greco sermone mene vocatur. unde
et apud eos mēses appellantur menes. Sed et apud hebreos
hieronimo testante luna quā iare nominant. mēsib, nom
dedit. quia hebręę quoq linguę ethimologiā seruare uide
tur. in eo qd ihs filius syrach qui utiq scripsit hebraice. de
luna loquens ait. Mensis scdm nom ē eius lunę. Antiqui
enim mēses suos ñ a solis. sed a lunę cursu cōputare solebant.
Unde quotiens in scripturę sacra siue in lege siue ante legē
quota die mēsis qd factū dictū ue sit indicatur. ñ aliud quam
lunę aetas significatur. a qua semp hebrei. quib, credita sunt
eloquia dñi. antiqua patrū more mēses observare ñcessant.
Primū mēsē nouoꝝ. q pasche cerimoniis sacratus ÷ nisan apel
lantes. qui ꝓpter multiuagū lunę discursū. nunc in martium
mēsē nunc incidit in aplē nunc aliqd diei mai occupat. Sed
rectius apli deputatur. quia semp in ipso ut incipit ut desinit.
ut totus includitur. Et adē taxat regula cui et sup memi
nimus observata. utque quintadecima post equinoctium

Trib, modis ual et sensus.
scdm. id alterū nom eius hoc ē lunę.
ē nom mēsis generat. vt omes iares
nominentur. t nom mēsis est secundū
id iuxta nom ei. i. lunę ē nom
secundi mensis. Nam ꝑmū nom ē lunę
maior. id a magnitudine. scdm nom
iare a numero xxx. mo. inde dicuntur
iares menses. Tertiū iabana.
acandore.

luna extitit · p̄mū sequentis anni m̄sem faciat · Quę vero
antea · nouissimū p̄cedentis · Sicq; p ordinē · secundus eorum
m̄sis · ias maio · siuan · iunio · quart thamul iulio · quintus
at aab
tamni · augusto · sextus elul sept̄ · septimus thesri · octob
quē, ppter collectionē frugum · & celeberrimas in ipso festi
uitates nouum annū appellant · octauus marcsuan · nouēb
nonus casleu · decemb · decimus thebeth · ianuario · undecimus
sabath feb · duodecim adar · martio simili ratione coparatur;
Quos uidelicet m̄ses ppt̄ lunę circulū · qui xxviii semis dieb,
c̄stat · triceni unde triceniq; dieb, alternantes · secundo
demū ut tercio anno exacto · m̄sem supfluū · q̄ ex annuis xi
epactarū dieb, c̄fici solet intercalam · Unde nonnullo mo
ueor scrupulo · quomodo maiores nr̄i · diē qua lex data ē · 25
quę ē tercia m̄sis tercii · quinquagesimā abagni occisione
cōputent · ponentes uidelicet p̄mi m̄sis residuos dies nume
ro · xc & vii · quia tredecī priores fuerant ante pascha trans
acti · secundi xxx · tercii in q̄ fiunt simul dies · l · cū c̄stet duos
m̄ses lunares · ñ lx · sed lviii dieb, terminari · ideoq; si pascha
lis m̄sis xxx dieb, cputatus xvii sui cursus dies p̄ pascha retinue
rit · secundū ia mensē ñ xxx · sed unde xxx dieb, debere ccludi ·
ac phoc insuma tēporis memorati · ñ plus quindē · l dies inue
niri · Nisi forte putandū ē · synecdochicos quę ē regula sacrę
sacrę scripturę frequentissima · a parte totū cputari · Verū
hęc utcūq; acta ut cōputata fuerint · clarē tamen hebreos ad
lunę cursū suos m̄ses observare c̄sueuisse · Hec alit in genesi
recte sentiendū · ubi noe cū suis septimodecimo die sēdi m̄sis
arcā ingressus & xxvii mo eiusdē m̄sis die · post diluuiū egressus ·
asertur · quā annū solis integrū · hoc ē trecentorū lxv
dierū ē descriptū · quia uidelicet luna quę p̄sentī anno
ūbi gratia p̄ionas maias xiii ~~extitit~~ t̄ existit anno sequenti xxvii
p̄ die nōn mai occurret · Notandū sane quia nimium fallant. quod fallunt̄ur.

Diuersi quoq; calculatores diuersis in locis saltū lunę interponendū nanciscentes. diuerse lunā assenerant ēe putandā
uno die. unde anatholius xiiii lunā dionisius xx. uictorius xvi eodem die anni. id est ianuar conprobant
Inde diuersitatē facientes. qd anatholius in xiii anno sui circuli decennouenalis saltū faciat. quē suū circulū terminat
in cyclo dionisii xiii anno & inchoat xiiii. Qui porro saltus in octauo dionisii id est in fine octoadis terminatur. at uictorius
in vi anno ipsius equidē cycli dionisii saltū facere conatur. ipse aut in mo dionisius in extremo anno id est in fine eiusdem
saltū intersertit. qui ibidē ergo lunā tenens xxvii. adiectis xiii. debuit habere in kl ian
in primo anno huius cycli. sed quia saltū lunae in ultimo anno idē in fine cycli studuit fieri. in proximo idē in primo eiusd cycli una ętate translata. xi habere satagit. eiusdē scilicet kalendis ian. Hoc igit ēcordans uictorius in omni lunę conputatione cum dionisio. pgunt simul etiā ēcordare usq; ad finē. vi anni istius decennouenalis. in quo videlicet in vi anno simili utentes ętate lunę id est in saltū facit uictorius. Additis aut ad iii xi. xv dionisius attingit lunā. in sequenti id est in vii anno quā transilit uictorius. ac xvi deprehendit qui sane ibidē discordare contendentes. tendunt sic ad finem usq; cycli puenire qua dionisius saltū parat. uictorio semp p hos xiii annos una ętate illū antici pante. anatholius ergo in supdicto vii anno memorati cycli. ubi p nominati inchoabant dissentire magistri. fauebat & ipse dissordare xiii ibi cōputans lūn. similē in sequenti. viii qdē anno xv. ubi dionisius xvi. uictorius xxvii annotauerē ēfirmauit. in quo denq; viii. & hic idē anatholius saltū facere intens vi lunā habere illū coputatio huius ēcessit. in nono. applicitus. iterū xi. more pscripto. sed saltui studens transimissa ętate una vii fore signauit. dionisio adequans se in nono anno illā coputando. q plane duo p xi illos annos concordantes graduntur usq; dū ad finē cycli puenant. iterumq; dionisius saltū creet. quo facto dionisio uictorius concordia prestet. Dehinc anatholio discordante. unde sure poterimus. qd vi annis concordant dionisius & uictorius. Discordante sibi isdē annus anatholio. ac p xii omis dissentiunt id est p vii. & viii. p xi aut ēcordant dionisius & anatholius. p hoc discordante uictorio. Anatholius & uictorius dionisio concordant & discordant. sibi aut interse semp discordant. nunquā concordant.

quinsem diffinendū. ut ab antiquis definitū autumant. quā diu lūn zodiacū qdem circulū pgit. quia nimirū sic diligentior inquisitio naturarū edocuit. zodiacū quidē xxvii dieb. & viii horis. sui circuitus & cursus ordinē xxviii dieb. & xii. horis salua sui saltus ratione ēficit. Ideoq; rectius ita diffinendū. quia mīsis lunę sit luminis lunaris circuitus. ac redintegratio denoua adnouā. solaris aut mensis digressio fit solis p xii partē zodiaci. idē signiferi circuli. quē xxx dieb. & decem semis horis implēt. xx uidelicet & duab horis. ac dimidia. lunari mīse pductior. equib. xi epactarū dies & quadrans. annuati succrescere solent. Duodecies enī uicenī & bim ducentas lxiii faciunt. Quas ēe horas xi dierum hinc facile patet. quia undecies uicenī & quatuor. eandē sūmā ēficiunt. Porro duodecies semis sex faciunt. quę annuę sunt horę quadrantis. Siquidē luna xii suos mīses xi dieb. ut dictū ē. & quadrante breviores totidē solis mīsib. agens. In his tandē pagendis. tredecies zodiaci ambitū lustrat. Sed in utroq; solari & lunari mīse cōputando. consiliū & ut aut ita id est in natura qd calculando sequitur ratio certe compendiū calculandi naturę pualuit. Nā ñ solū lunę mīses qd calculandi necessitas cogit tricenis unde tricenisq; dieb. ordinant. sed & lunā supflua. quę iuxta naturę rationē embolismale in fine anni debuerat intercalari. plerique ubi lib & intercalant. iuxta libitū

Et qd ē grauius. tantū interse kalculatores dissident. ut uno non nūquā eodē die. hic anatholius quartā decimā. ille dionisius quintā decimā. alius uictorius sextā decimā assenerant. lunā ēe putandā. Hec non & solis annuos mīses dissimillima regula. diuerso quoq; gens ordine metitur. Denq; egyptii qui primi lunę discursū. neu uidelicet & error calculandi et lunę uelocitate gigneretur. ad solis cursū. cuius motus tardior facilius poterat cōprehendi. suos mīses putare coperunt. sumpto abautumni tēpore primo ordine calculandi. tricenis hos mīses pdunt. includere dieb. Quorū primus mīsis thoth in kl sept. secundus Diuersę longitudines mīsium. in diuisis in chorari & finiri terminationib. mīses egyptiorum. faofi in kl octobrium. tertius athir. v. kalendarum nouemb

quartus choeac · v · kt decemb · quint tybi · vi · kt ian · sextus mechyr ·
vii · kt feb · septim famenoth · v · kt mart · octauus farmuthi ·
vi · kt aprit · nonus pachó · vi · kt mai · decim paum · vii · kt iun ·
undecim epifi · septimo kt iul · duodecim mesore · viii kt aug
die sumit exordiu · Quem · x · kt septēb die tminantes residuos
v · dies epagomenos · t uit kalares · siue addros uocant · Quib · &ia
quarto anno die sextū qui ex quadrantib · ēficit sol & adnectunt ·
Vnde fit · ut eorū anni primi abi sexto · iii · kt septēb · codem uero
quarto kt earundē sortiantur initiū · Ipsi aut bissextiles anni quarto ·
codem · v · kt memoratarū die tminent · Porro dissonantia quā
bissextilib · annis atēpore uit kalari ab eis quadrantis dicim oriri ·
nante uiae temp uit kalationis quę fit · vi · kt mar · uicōputo lunę
t earundē festiuitate dierū · potest cū nri anni curriculo recipere
ēcordia · sed idem dies festus · eadē luna uerbi grā · vii · quę apd nos
secunda sabbati · apud illos tertia sabbati cōputantur · &cet in
hunc modum ·

De mensibus romanorum · xii ·

Quare aut romani tā diuise longitudinis habeant mises · hec ut
in disputatione chori & pretextati legim causa extitit · Romu
lus cū uigeno aeri quidem sed agresti · statū ppri ordinare &
imperii initiū misis exillo sumebat die · quo nouā lunā ōtigisse &
uideri · Sed quia nō tuno euenit · ut eodē die semp appareat ·
sed modo tardius · m celerius · exceptis causis uideri sol & ōtigit
ut cū tardius apparuit · pcedente uel ruente · nisi plures dies · aut cū celerius ·
paucores dierū · Et singulis quibusq misib ppa uā numeri legem ·
primus casus adduxit · Sic factū ē · ut alii xxx & unū · alii xxx · sor
tirent dies · Primū mense martium se filiū credi uoluit dicunt ·
eo qd hoc mense amisit · uenere martē peperisse in phri
gia · Quē mse anni pmū aliqndo fuisse · t ex hoc maxi
me pbatur · qd ex eo septim · octauus · nonus · t decim ·
indicū antiquit annumero nom usq; hodie seruant ·
Secundū mse nominauit aplē · quasi aperilē · eo qd

Ianuarius · mart · maius · iulius · augustus · octob · et decemb · xxx · singulis diebus commuantur · cēt · xxx · excepto februario · q · xxviii · diebus tminat · s · mart · maius · iulius · et octob · septimanus misuantur ante octonas iduū · et abi dib · illorū reuertunt kalde ad xvii · die · ianu · aug · et decēb · quintanus cōmisurabiles · et abi dib · ad xviii · die redeunt · kt · feb · aprt · iun · septemb · et nou · q · xxx · colligunt · simulit quintanus cōmisurant · sed abi dib · februarii ad xvi · die · abi dib · aut alioru · uu · ad xviii · die reuertuntur kalende ·

Ex · iii · causis menses nomina suscepe runt · a dus salicā · tē porib · rebus · & regib ·

nullo renotis·nubibus·pluuiis·ac tẽpestatib, hibernis·celũ·terra·
&mare nautis agricolis & horoscopis aperiat arbores quoq· & herbe
ingermen·sed & animantia queq· in plẽ se aperire incipiant. Maium
tertiũ·quartũ iunii posuit·in honorẽ iudelicꝫ maiorũ ac iuniorum·
in quos diuisit ppl'm·ut altera pars armis altera cõsiliorẽ p·tuerẽt·
Contendunt alii maiã mercurii matrẽ maio nomẽ dedisse huic maxime,
p barbares·quia hoc in mse·mercatores omes·maiae parit mercurioq·
sacrificabant·Iunius mses·aut ex parte populi ut dixim nominat·
aut ut cingius arbitrat·Iunonius apd latinos ante uocatus ẽ·&
hec appellatio mses·apd maiores diu p mansit·sed p·de tertus qui
busdã litteris·ex iunonio iunius dictus ẽ·Nam & ædes iunonis
monetę kl iunii sacrata·Iul' mses·nomẽ quintilis qd a numero sup
serat·&iã post ppositos martio duos mses seruauit·sed p ea in ho
norẽ iulii cesaris dictatoris·legẽ ferente antonio marci filio cõsule·
iulius uocatus ẽ·quia hoc mse·ad iii·id quintilis·iulius p creatus sit·
Augustus mses·sextilis antea uocatus÷·donec honor augusto dare
tur ex senatus cõsultu·eo qd ipse die pmo hui mses·antonii & cleopa
trã superauerit·&imperiũ populi romani firmauerit·Septemb
mses·octob·nouemb·&decemb·principalẽ sui retinent appellatio
nem; Haec romuli fuit annua ordinata diuisio·q annũ decẽ mseũ·
dierũ ũ trecentorũ·&iii·habendũ ee cõstituit·Meses q ita dispo
suit·ut quatuor ex his·martius·maius·quintilis·octob·tricenos & sin
gulos·sex ũ reliqui·tricenos haberent dies·q hodie quintanas habent
non·cæteri septenas·Septenas aut habentib, ab idib, reuteb ant
kalendę·addiẽ septimũ decimũ·Verũ habentib, quintanas·ad
octauũ decimũ·reneabat uirtũ kalendarũ·Sed cũ hic numerus·
neq· solis cursui·neq· rationib, lunę cuenire·nũq usui uenie
bat·ut frigus anni aestiuis msibus·&ecẽ·calor hiemalib, p uenire·
Qd ubi cõtigisset·tantũ dierũ sine ullo mses nomine patebatur
absumi·quartũ ad id anni tẽp adducere·quo cęli habit instanti
mses aptus inuenire·Sed secũ numa·l·dies addit·ut in·ccc·l·&

: Quos ppositi numa martio·
qui prim ordinatus ẽ uian
no romulo·

t
significantes nomine·
quorũ sint auerno mse·
idẽ martio·t qd imbres
in eis imminent·

iii·dies quib, xii·lunę cursus efici credidit annus extenderetur·
Atq his l·dieb, a se additis adiecit alios sex retrectos a illis sex mĩsib,
qui xxx·habebant dies·id÷ de singuli singulos dies factosq l·&vi·dies·
iniquos nouos mĩses pari ratione diuisit ac de duob, porem ianuariũ
municipauit primũq anni ee uoluit tanq, bicipitis dei mĩse respi
entẽ ac prospicientẽ transacti anni finẽ futuriq principia·Quidã
arbitrant ianuariũ municipatũ ex eo qd limes & ianua sit anni·
Secundũ dicunt februo id÷ plutoni·qui lustrationiũ potens ere
debatur·Quo statuit·ut iusta diis manib, soluerentur·Sed hanc
lustrandi esuetudinẽ bene mutauit xpiana religio·Cũ in mĩse
eodẽ die sce marie·plebs uniũsa cũ sacerdotib, ac ministris·hym
nis modulatę uocis p arcetas·p q ẽgrua urbis loca pcedit·datasq,
apontifice cunei cereas in manib, gestant ardentes·& iugesce
nte bona esuetudine·idipsũ incteris quoq eius dẽ beatę matris
& p pcitę uirginis festiuitatib, agere didicit·Nonuiq illustra
tionẽ terrestris imperii quinquennẽ·sed pennẽ regni celestis
memoriã·quando iuxta parabolã uirginũ prudentũ·omĩ selec
ti lucentib, bonorũ actuũ lãpadib, obuiã sponso ac regi suo uenu
entes·mox cũ eo ad nuptias supnę ciuitatis intrabunt·Paulo p·
numa in honorẽ imparis numeri·unũ adiecit diẽ·quẽ ianuario
dedit·ut tã in anno quã in mensib, singulis·pt unũ februariũ·im
par numerus seruaret·quasi inferis·& diminutio·& impar nume
rus cuenire·Cũ g romani ex hac distributione pompilii ad lunę
cursũ sicut greci annũ ppriũ cõputarent·necessario & uit ka
lare mĩse instituer·more gcorũ·Nã & gci cũ anũ aduerterent
temere se·ccc·l·iii·dieb, ordinauisse annũ·qm apparet de solis
cursu q·ccc·lxv·dieb, & quadrantẽ hodiacũ efficit·de ee anno
suo·xi·dies·& quadrantẽ·uit kalares statuta ratione cõmitatis·
ita ut octauo qq anno·xc·dies·ex qb, tres mĩses tricenox dierũ
cõputauer·uit kalarent·Hunc g ordinẽ·romanis qq·uitari
placuit·Sed frustra·Quippe·fugit fefellit eos ppter diẽ unũ sicut sup

admonuim addtū a se adgeū numerū · in honorē vnparis numeri
ea re poctenuū cuenire numerus atq · ordo ñ poterat · Sed qui exinde
sit error genitus · qualit eidē sit succursū · in p̄fata chori & p̄textati dis
putatione unde & ista discerpsimus · qui scire uult · inueniet · Tandē
ganus iulius cesar imitatus egyptios ad numerū solis annū sicut hodie
seruatur instituit · x · uidelicet dies obseruationi uteri sup adicienes
ccc · lxv · dierū
ut annū · cccl xv · dies quib · ipse Zodiacū lustrat · efficerent · Et ne qua
drans de eet · statuit ut quarto quoq · anno · sacerdotes qui cura
bant mēsib · ac dieb · unū intkalarent die · eo scilicet mense a loco · quo
id · februarius
ena apd uteres · mēsi s int kalabatur · id ÷ ante quinq · ultimos mēsis
februarii dies · idq · bissextū censuit nominandū · Omū enī intka
lationi · mēsis feb deputandus e · qm is ultimus anni erat · qd & ia ipsū
degcorū imitatione faciebant · Na illi ultimo anni sui mense · sup
fluos intserebant dies · Verū ima re ageis differebant · Na illi e fecto
ultimo mense · romani ñ e fecto februario · sed p̄ uicesimū & tertiū die
i festuum · tminalib · tminus dei
ei intkalabant · tminalib · scilicet ia p actis · deinde reliqs februa
ru mensis dies q erant · v · p intkalationē subiungebant · Credo
uteris religionis suę more · ut februariū omū m martius sequeretur ·

Antiqui anglorū populi · neq · enī mihi **De mensib · anglorū ·**
cgruū uidetur · aliarū gentiū annale obseruantia dicere
& meę gentis reicere · uixta cursū lunę · suos mēses cōputauere · un
de & aluna hebreorū ngcorū more nom accipiunt · Siquidem
sui mēsis
apud eos luna · mona · mēsis appellat monath · Primq · eorū mēsis
quē latini ianuariū uocant · dicit guili · Deinde feb · solmonath ·
Mar · rhethmonath · Apr · eosternmonath · Mai · thrimilchi · lunī
lida · lit · similit lida · Aug · uehodmonath · Sep · halegmonath · Oct ·
uuinterfuulli · Nou · blothmonath · Dec · guili · eodē quo ian nomi
ne uocat · Incipiebant aut annū · ab · viii · kalendarū ianuariarū ·
die ubi ne natt dni celebrant · & ipsa nocte sacratissima · te gen
tili uocabulo modernocht · id ÷ matre noctiū appellabant · ob
causa ut suspicor cerimoniarū · quas inea p uigiles agebant ·

Et quociens eūq· cō ea· anni· tnos mises lunares· singuli anni tēporib·
dabant· Cui ut emb· hoc ÷ xii· misiū lunariū anni occurrerent· sup fluū
mise aestati apponebant· ita ut te tres mises simul· lida nomine
uocarent· et ob id· anni ille trilidi cognominabat· habns· iiii· mises
aestatis· ut sep ceteri tnos· Ite pncipalit anniū totū in duo tēpora
dispriebant· hiemis uidelicet aestatis· vi· illos mises quib· longiores
sunt noctib· dies· aestati tribuendo· vi· hiemi· Vnde et mise quo hie
malia tēpora incipiebant· uuintruulli appellabant· cō posito
nomine ab hieme et plen lunio· q uidelicet aplen lunio eus
de misis· hiems sorturet initiū· Nec abre ÷ sic cetera misiū qd
significent nomina interptari curemus· Menses guli· acuer
sione solis in auctū diei· qua cūsione unus eorū pcedit· alter sub se
quitur· nom accipiunt· Solmonath· potest dici· mensis pla
centarū· quas in eo dis suis offerebant· Rethmonath· ad ea
illorū rheda· cui in illo sacrificabant· nominat· Eostermonath·
qui nunc paschalis mensis interptat· quondā ad ea illox que eostre
uocabat· et cuius in illo festa celebrabant· nominabant· Acuius
nomine nc paschale temp cognominant· consuetō antique ob
seruationis uocabulo· gaudia noue sollēnitatis uocantes·
Mai· trimilchi uocabatur· qd trib· uicib· p die· in eo pecora
mulgerent· Talisen quondā erat ubtas brittannie ut
germanie· de qua in brittannia natio intrauit anglox·
Lida· dr blandus· siue naugabilis· eo qd in utroq illo mise·
blanda sit serenitas auraū· et naugari solebant aequora·
Vehodmonath· mensis zizanorū· qd ea te maxime abun
dent· Halegmonath· mensis sacrox· Vuintruulli· merito
potest dici nouo nomine hiemi plenū· Blothmonath· mi
sis immolationū· quia in eo dis suis pecora occiderant uo
cabat· Grās tibi bone thu· qui nos ab his uanis aūtens· tibi
sacrificia laudis offerre donasti· De kt· nonis· et idibus· xiii·

Priscis tēporib· pontifici minori hec puidentia delegabat·

ut noue lune primu obseruare aspectu · uisuq · regi sacrificolo
nuntiare · Itaq · sacrificio a rege & minore pontifice celebrato ·
idem pontifex kalata id ÷ uocata in capitoliu plebe · iuxta curia
calabra · que case romuli proxima e · quot numero dies a kalendis
ad non sup erant · pnuntiabat · Et quintanas quidem · dicto quin
quies uerbo kalo · septenas rep & to septies p dicabat · Verbu aut
kalo · geu e · id ÷ uoco · Et hinc die qui ex his dieb · qui kalarentur
primus erat · placuit kalendas appellari · Et hinc & ipsi curie ad qua uo
cabant · calabre nomen datu e · & classi · qd omis uocaretur pti mea · Ideo
aut minor pontifex numeru dieru q ad non sup erant kalando p
debat · qd p nona luna · oportebat nonaru die · populares qui in a
gris erant · confluere in urbe · accepturos causas feriaru · a rege sacroru ·
seruiosq · qd erat eo mse faciendu · Vnde qda hinc nonas existimant
dictas · quasi noue initiu obseruationis · Et qd ab eo die · semp adidus
noue dies putarent · Porro · idus uocari placuit die · qui diuidit
mse · Iduare enim · etrusca lingua diuidere ÷ · Vnde uidua quasi ualde
idua · id ÷ ualde diuisa · aut uidua · id ÷ auiro diuisa · Non nullis pla
ce · idus dictas uocabulo gto a specie · que apd illos idea uocat ·
qd ea die plena specie luna demonstret · Notandu aut · qd in
scriptura sca kalend cu legimus · nihil aliud quam noue ortu
lune intelligere debemus · iuxta illud numerox · In kalendis
hoc ÷ in mis siu exordius · offeretis holocaustu dno · Quia numeru
hebrei ut sup dictu en alia mis siu exordia · q neomenas
id ÷ noui lunia norunt · De mensib, grecorum · xiiii ·

Sed & greci aegiptii de qb, sup dixim · nulla in suis mis ib,
kalendaru · nonaru · iduu q distinctione obseruant · ueru
ab incipiente cuiq mis is exordio · usq ad tminu ei · cres
cente simplicit & inerrabilit dieru currentiu ordine · co
putando p uenium · Siquide greci · na de aegiptiorum anno
& mensib, sup diseruim · mutatis ex tepore & correctis p
dictarx int kalationu ambagibus cunctis · fixeu in duo

Calabra nomen loci et nomen classis · na classis geum no
men e · uocatio uirgilius ·

f. exemplum · id libri illo qui e de numero ·

decī mīsib, annū utentes ordinauere circulū. Quorū pleriq. ak̄t
decēbris suū inchoantes annū. eodē quo romani mīses suos die
rū numero ꝓstringunt. nil quidem de romanorū ut ꝓfati
sum kalendis. nonis. idib, curantes. sed a primo usq. ad ex
tremū diē. augescente paulatī numero. singulū quēq. mensē
cōputantes. Vocatur autē apd eos ipse decēb. apileos. lan. eudy
nios. feb. pertios. mar. distros. apt. xanthychos. mai. artemiseos.
iun. deseos. iul. panemos. aug. los. sept. gorpieos. octob. ypbere
theos. nouēb. dyos. Quos illos ordine annū obseruare ut mises.
& nup transmissus ad nos de roma cōput eorū annalis ostendit.
& kanones q dicunt aptoy. idem antiquiorib, litteris edocuere.
ubi duodecima dies mīsis hypberethei. quarta idūs octobriū ee
memorat. Quo ordine utq. colligit. utrūq. mensē parit incipere. q utq.
diē duodecimū habere ꝓbat eundē. Quib, etiā lib scī patris
anatholii quē de pascha cōposuit astipulatur. ubi scriptū ē.
Est ergo in primo anno virtūs primi mīsis. qd̄ xviii. annorū circuli
principiū. secdm egiptios q dem mīsis famenoth. xx. vi. die. secdm
macedones distri mīsis xxii. secdm romanos ū. xi. kt apt. Et hic enī
uicesimā secundā diē distri mensis. eq uicesimā secundā martii
fore cōmendans. indicat manifeste. quia simul utq. mīsis virtūs sumit.
Et nequis dicat. qd anatholius in hac sententia nī scripserit. xi. kt
apt. sed. viii. kt apt. cūncta hoc ita ee mīsis egiptiorū famenoth.
cui. xxvi. dies. nī octaua kalendarū. sed. xi. kalendarū aprilis dies.
Vtriq. autē. id. q. viii. kt. & q. xi. kt aprilis in anatholio legunt. uicesi
mā sextā diē egiptii mīsis. in eadē sententia habent annotata. quę
absq. ulla dubietate. in. xi. kt apt deuenire ꝓbat. iuxta qd supius eorū
annalem de scribentes signauimus. De signis duo decim mensiū

XV. Singuli autē mīses. sua signa inq̄b. solem recipiant habent. Aprilis arietis.
Mai tauri. iun geminorū. iul cancri. Aug leonis. Sept uirginis. Octob
libra. Nouemb scorpionis. Decemb sagittarii. lan capricorni. feb aquarii.
Mar piscium. sicut q dam ueterum etiā uersib, explicauit heroicis.

ꝓ quibus similiter. xv. dies nuncup. ante ipsius mensis.

id. ann. ali cōputo. georū. & cano mib. aptorū

Hoc exemplum positum intelligitur ut ostendantur eodē numero greci. et romani suos mīses ꝓstrinxisse.

id. xxv. die mar mīsis

In primo libro. martio arietē. taurū aprili. et sic ꝓceder. m̄ arietē aprili. taurum maio. et sic reliq̄ p ordinē singulis tribuit singula. Et hic hoc fit quia sol in ariete currit quando finitur martius. et similiter in eodē currit quando inchoat aprilis id est kt ipsius. et nullo hoc ē ariete usq. in medium mīsis aprilis fit. similiter de ceteris.

Respicit ap̄lis aries frixee kt · Manus agenoreq; mutatur cornua tauri ·
geminos · à quattate dictos ·
Lunius æquatos cęlo uidet ire laconas · Sol stitio ardentis cancri fert
iulius astrū · Augustū mense leo feruidus igne purit · Sidere uirgo
tuo bachū septemb opimat · Æquat octob sementis tēpore libra ·
Scorpius hibrnū p̄cepsiuba ire nouēbre · Terminat arcitenens medio
sua signa decēber · Principiū iam sancit tropicus capricornus ·
Mense nunc in medio · sol distat sidus aquarii · Procedunt duplices
in martia tēpora pisces · Qui · qd de uno decēbre specialiter dixē · de cete
ris utiq; generaliter intelligendū signauit · quia uidelicet singula quęq;
signorū · medio suo mse terminentur · A medio p̄ore sumant exortū ·
id prioris mensis uidelicet
p̄cedentis ·
De quorū positione stricti nescientes instruere · obsecro scientib,
oneri nisit · Undiq; girū cęli rotundissimū · plinea zodiaci circuli ·
quasi p zonā quarida amplissimę sphęrę circūdatā · distincti ordi
nes gemmarū · xii · sese inuicē contingentiū obsident · tantę sunt mag
nitudinis ut nimiore quā duarū spacio horarū · oriri occidere ·
et de loco possint moueri · singulis tricenę partes obtricenos dies quib,
a sole lustrantur · asseribuntur · Decē semis horę quę plus sunt · quia plenā
partē · xxiiii · horarū in reddunt · simul cōputari negligunt · At
tamen · ipsę duodecies circū actę · ubi dies quinq; et quadrante ē
sumauerint · ia quartū ad tricenas partes addiderint · patebit ·
Cōpletusq; solis annus · in · ccc · solū · et lx diebus · sed additis · v · dieb, et
quadrante · p ficiet · Primū g arietis signū in illa cęli parte
quā in medio martii mensis sol tenet · oriri incipit · ē sumā
tur in illa qua in medio ap̄lis ipse circūfertur · Ideoq; in
octaua sua parte iuxta quosdā · sed uerius iuxta ægiptios ·
qui calculationis p̄omib, gnari sunt · in quarta sua parte ·
locū æquinoctii uernalis ostendit · Secundū tauri ab illa cę
lestis circuli parte qua in medio ap̄lis sol circūfertur · ortus
initiū facienis · cōplet in ea quā ipse in medio mai seruat · Tertiū
geminorū · a parte signifer quā sol in medio mai · Quartū can
cri · ab ea quā in medio lustrat iunii · facit principiū ortus ·

Id quamuis non sint similes. tamen una quantitate id aequale spacium habent. et quamuis non propriis stellis iungibilia signa regione tamen celi sine syderibus simul iungimur. qui maius spacium dat uniuscuiusque signo quam figura. Ideo omnia signa alterum ad alterum suo spacio eiungimur.

Ideo iuxta quosdam in octaua sua parte recipit sol stitium. iuxta uos sollicitiorem indaginem. aliquot partibus plus. Inde deflexo ad inferiora situ Zodiaci id est signiferi circuli. quintum leonis signum a parte qua sol in medio iulii. sextum uirginis. ab ea qua in medio augusti. septimum libre. ab ea qua in medio septembre circum agitur. in cho atque oriri. Quapropter. Ei in octaua sua parte iuxta uulgarem opinionem. sed iuxta enucleatiorem sententiam. aliquot partibus plus locum autumnali phe. aequinoctio. Hinc uergente ad brumalem Zonam signifero. octauum scorpionis signum. a parte qua in medio octobris. nonum sagittarii. ab ea qua in medio nouembris. decimum capricorni. ab ea qua in medio decembris sol inhabitat. caput attollit. Eipsa propterea ut uulgo creditur. in octaua sua parte. ut uos egiptius mater artium docet. aliquot partibus antea brumali sol stitio dedicat mansionem. Deinde reuiso ad altiora signiferi cursu circuli. undecimum aquarii sidus. a parte solari mediantis ianuarii. Duodecimum piscium. ab ea parte februarii uerticem erigens. finitur in medio martii. ubi aries subsequens. ortus sui pandit initium. Siquidem omnia signa. et sinformem figuram regionum tam siarum conuinctione. et cogitandi sibi ratione coherent. De quibus poeta. Idcirco certis dimensum partibus orbem. Et duodena regit mundi sol aureus astra. Signifer hic lacteum circulum in sagittario recipit. et geminus. Multa hinc dici poterant. sed hec melius a colloquente quam a scribente fiunt. Sane quia de planetarum quarum signiferum circulum meatus. ordine et tempore supra memoratum. tantum nunc dicam. quia sol ccc lxv. diebus. et vi. horis. luna. xxvii. diebus. et vii. horis. Zodiaci ambitum lustrat. Singula uero signa. sol tricenis diebus. et denis horis. ac semisse. luna autem binis diebus. et semis horis. ac bisse unum horae plabitur. Siautem quaeris bisse quid significet. et in principio hui opusculi de calculis diximus. et nunc breuiter repetimus. Tantominus est bisse ab integra hora. quanto. viii. a. xii. xx. a xxx. x. a. xv. Tertia enim parte subtracta. quotiens duae solum remanent. ipsae duae partes bisse.

Ordo eorum

Undecimum sydus aquarii erigens uerticem a parte solari mediantis ianuarii. finitur in medio februarii. duodecimum. p. ab. e. p. f. v. e. finitur in medio martii. ubi. a. f. o. s. p. incipit.

ab spacio eiuncta capiantur.

Nam sagittarium et capricornum. et alia parte uirginem et gemenos eiunguntur signifer et lacteus. unde in his modo illis conuinctiones deputantur signis.

ipsa tertia trien nuncupat. Errant ergo q luna tricenis dieb,
tantu spacu celestis quantu ccc lxv sole p currere dicunt.
cu manifesta ueritas p dat. qd & supra p strinxim. luna xx
vii dieb, & tertia diei parte tantu eficere cursu quantu ccc
lxv dieb, & quarta diei parte estat eficere sole & quantu
spacu in uno suo mense luna tantu in tredecim suis solis
explere circuitu. De lunae cursu p xii signa. XVI.
Luna cotidie quatuor punctis siue crescens a sole longius abit.
seu de crescens soli uicinior qua p die fuerat redditur. Singu
la aut signa x punctos habent id ÷ duas horas sicut & supius ad
monuim. Quinq enu puncti hora facunt. Et ideo siuis scire in q
signo luna e sume luna qua uolueris ut pote quinta. Multiplica
p iiii fiunt xx. Partire p x. Bisdeni ines. Duob, ergo signis quinta
luna semp a sole distat. Item sume viii luna multiplica p iii fiunt.
xxxii. Partire p x. Terdeni tries & remanent ii. Trib, ergo signis
& duob, punctis viii luna semp a sole dirimit. Duos aut punctos
vi partes intellige id ÷ quantu sol in zodiaco vi dieb, eficit itine
ris. Punctus siquidem hbt iii partes quia signu qdq x punctos
xxx aut hab & partes. Item sume nona decima luna multi
plica p iii fiunt lxxvi partire p x. Septies deni septais
& remanent vi. Septe g signis & hora una qd ÷ dimidu signi
ac puncto. id ÷ trib, partib, xviii sep uitinere quo coeperat
a sole digressa e. Et ne suspicio tibi forte argumtu fallentis inci
dat. quere addiametru celi qd quinta decima luna tenere nemo
q dubitat. Multiplica xv p iii fiunt lx. Partire p x. Sexies deni
sexais. Sex enu signis xv luna semp id ÷ dimidio spere celestis
a sole discernitur. siue ante siue retro respexeris. Denq orbe
lunę quotiens plenissimus e contra sole cernis oppositu humi
le uidelicet sole sublimi & sublime humili. Qua numeru cu
sole aestiuu tenente circulu plena e. ipsa tenet brumale. Cu
sole deuexo in brumale plena e. ipsa sol stiuale scandere

Ordo sub. et cu manifesta
ueritas p dat. qd estat spa
cu tantu circuitu solis in
xii suis mesib, quantu spa
cu luna in uno suo mese.

circulū plena ē·nox longissima pdit·At cū iste hoc aequinoctiū
impleri lunio·tū illa alterū seruat·Et quot partib, æq̄noctiū
t sol stitiū qd nuprime lustrauerat transiit·totidem partib, lunā
t æquinoctiū t sol stitium qd contra ē·plenā partē ēē transgressā·

Quod siquis signorū nesciuſ·Ite de lunę discursu·siquis signa ignorat·
lunaris tam cursus agnoscendi cupidus ē·nouerit ēt ipse solē
cotidie partē unā Zodiaci sui cōplere·Neq·enī aliud partes Zodiaci·
quā cotidianos solis incęlo debem̄ sentire pgressus·Lunā uero
cotidie tredecī partes eius dē Zodiaci ēficere·id÷ punctos
quatuor·&unam partē·&quia illa tredecī partes cōplente·
sol unā cōplē·inde fieri·ut sicut supra docuim̄·nīplus cotidia
no pgressu a sole·quā quatuor punctis hoc÷ duodenis partib,
elongetur·Ponat g̃ lunā ubi lib& cōputare uoluerit·ut puta
in kl ian p̃mā·Hęc ubi p̃ma noctēq· diēq· transegerit·illū cęli
locū tenē·quē sol tūo decimo m̄sis eiusdē die cōpleto·Vbi secun
da ē·multiplica duo p·iiii·fiunt·viii·Ite ut de punctis ad partes
puenias·multiplica·viii·p tria·fiunt·xxiiii·Illā ergo cęli partē
tenē luna·ii·in quarto non̄ ianuarii·quā sol uicesimo quarto
abhinc die ēfecto·Vbi tūa ē·multiplica tria p·iiii·fiunt·xii·
Partire p·x·Decies asse·decus·Et remanent duo puncti·id÷
vi·partes·Illā g̃ cęli partē tenē luna tūa·quā sol m̄se toto &
dieb, vi·p̃·iii·non̄ ian̄ exactus·id÷ vi·p̃·iii·non̄ feb die ēsumato·
Vbi iiii·ē·multiplica hęc p·iiii·fiunt·xvi·Partire p·x·Decies asse·
decus·et remanent·vi·puncti·id÷ partes·xviii·Ig illā cęli partē
tenē luna·iiii·quā sol m̄se expleto·&xviii·dieb, p̃ p̃ die non̄ ian̄·
Vbi·v·ē·multiplica·v·p·iiii·fiunt·xx·Partire p·x·Bis deni·uies·Duob,
g̃ m̄sib, expletis·aduenē sol in eā partē cęli·quā luna·v·tenē·id÷
die nonarū martiarū·Vbi octaua ē·vi·id ian̄·multiplica·viii·p·
iiii·fiunt·xxxii·Partire p·x·Ter deni·tries·&remanent·ii·puncti·
idē·vi·partes·Illā cęli partē tenē luna·viii·in·vi·iduū ianuari
arū die·q, sol aditur ē p̃ tres ab hinc m̄ses·et dies·vi·id÷ sexto die

sol

quia·iiii· puncti post solē singulis noctib· lucer.

iii· partes surgunt in Zodiaco·
ēta puncti·et·vi·cont duos·
xv·contra·v· xxx·partes
cont·x·punctos·id integrū
signū;

p id ap̄t. Vbi nona decima ē. xiiii. kl̄ feb̄. multiplica. p. iii. fiunt
lxxvi. Partire p. x. Septies denu. septaus. & remanent. vi. Multiplica
hęc p tria. fiunt. xviii. Illa cęli parte circūuolat luna nona decima
in xiiii. kl̄ feb̄. qua sol p̄. vii. abhinc mīses. ac dies. xviii. id ÷ octauo de
cimo die. post. xiiii. kl̄ sep̄. q̄ē octauo idūū septēbrīū dies. Et ne seru
pulus tibi forte argumēti fallentis incidat. pba addiametrū anni.
qd̄. xv. mā tenere lunā. rarus q̄ nesciat. Multiplica. xv. p. iiii. fiunt. lx.
Partire p. x. Sexies denu. sexaus. Sex enū mīsib. exactis. id ÷ medio cir
cuitus annui. ē fecto tunere. sol ingredit̄ eā partē cęli qua luna. xv.
circū fertur. Et quia tunc xv. ianuarii dies ē. numerū illā partē
sol. xv. die iulii mīsis adibit. Et ut ad sūmā uenam̄. sume tricesi
mā lunā quę tunc fit. iii. kl̄ feb̄. multiplica p. iiii. fiunt. cxx. Parti
re p. x. Duodecies denu. cen. uies. Illa cęli parte luna. xxx. currit.
qua. xii. mensib. exactis. id ÷ toto anni circulo transacto. sol
optentiuus ē. Ipsa ē enī pars eadē. in qua & nc ē uersatus. lunā
suo recepetat incoitu. Quę ut manifestiora cuilib & etiā tardi
oris ingenii reddant̄. p singulas lunę aetates quantū ea distet
a sole. distinctius adnotare curauim̄. Prima q̄ luna. ubi suā p
fecerit ætatē. elongatur a sole spacio dierū. xii. Secunda. spacio
dierū. xxiii. Tertia. spacio mīsis unius. ꝛ dierū. vi. Quarta spacio
mīsis unius. & dierū xviii. Quinta. spacio mīsiū duorū. Sexta. spa
cio mīsiū duorū. ꝛ dierū. xii. Septima. spacio mensiū duorū. &
dierū. xxiii. Octaua. spacio mīsiū trū. & dierū. vi. Nona. spacio
mensiū trū. & dierū. xviii. Decima. spacio mīsiū. iiii. Vndecima.
spacio mensiū. iiii. & dierū. xii. Duodecima. spacio mensiū. iiii. &
dierū. xxiiii. Tertia decima. spacio mensiū. v. & dierū. vi.
Quarta decima. spacio mensiū. v. & dierū. xviii. Quinta decima.
spacio mīsiū. vi. Sexta decima. spacio mīsiū. vi. & dierū. xii. Septi
ma decima. spacio mīsiū. vi. & dierū. xxiiii. Octaua decima. spacio
mensiū. vii. & dierū. vi. Nona decima. spacio mensiū. vii. & dierū.
xviii. Vigesima. spacio mensiū. viii. Vigesima p̄ma. spacio mensiū

viii·&dierũ·xii·Vigesima·ii·spacio mĩsiũ·viii·&dierũ·xxiiii·Vigesima
tria·spacio mĩsiũ·viii·&dierũ·vi·Vigesima quarta·spacio mĩsiũ·viii·
&dierũ·xviii·Vigesima quinta·spacio mĩsiũ·x·Vigesima sexta·spacio
mĩsiũ·x·&dierũ·xii·Vigesima septima·spacio mĩsiũ·x·&dierũ·xxiiii·
Vigesima octaua·spacio mĩsiũ·xi·&dierũ·vi·Vigesima nona·spacio
mĩsiũ·xi·&dierũ·xviii·Tricesima·spacio mĩsiũ·xii·|tẽ de eo dẽ·siquis
Siquis uero etiã calculandi minus idoneus· cõputare non didicit· ⊓xviii·
lunaris tam circuit existit curiosius·&huic ad capacitatẽ vige
nioli siu·cõmodam argumtũ·quo id qd querit inueniat·Siq
dem totã annalis circuit seriẽ·quẹ·xii·mensib·ctinet·alfabetis
distinxim·Ita dũ taxat·ut pm &secundus ordo·uicenos&septenos
dies·tmus aut·uno amplius cõplectat·illo uidelicet qui de tertio
repetitus·viii·horis sup fluis accrescit·Et ut dieb·quos signare
uolebamus·litterẹ sufficerent·nĩ singulis has dieb·sed altmis ap
posium·atq·ideo nũ ultra·o·littera·alfabetũ tangere opus erat·
Praeposium eidẽ operi paginã regularẽ·quẹ·x&viii·alfabeta
huimodi diũsis literis inchoantia·totidẽ annoy circuli decenno
uenalis capere&simul capere& mĩsiũ singulorũ·signorũq·uocabula·xii·
quẹ hoc ordine disposita ẽ·Juxta numerũ dierũ quib·luna Zodia
cũ puolat·xxvii·lineas hbt in longitudine·nominib·signorũ
ante·nominib·uero mĩsiũ retro annotatis·ut qui signorũ impe
rtuse·exmensiũ tam nottia·possit inuenire qd quẹrit·Decẽ
uero &·viii·hab&in latitudine lineas·quẹ ordinẽ decennouen
nalis circuli sup adnotato annorũ numero pmonstrent·Cũ igit
anno quo lib&·diẽ quẽlib&·quo in signo·t cui mĩsis inpartib·luna
habeat scire uolueris·apto codice·nota literã quẹ eidẽ sit
ppposita diei·&recurrens ad regularẽ paginã in qua litte
rarũ ẽ distincta cgeries·eodẽq·statũ anno extitulo fron
tis inuento·illã quam quẹ rebas literã eius dẽ diei inuenies·
atq·ante ac retro inspiciens·qd signũ·quẽ ue mĩsem eregio
ne habeat·annotabis·Ponam aliqd quo ad cet cualescat

: sic in annali serie ordinata
s ab·a·nũ ultra·o·p uenienia·

lector exemplū · Queris ubi sit luna · ūbi grā inkt aplis · anno · viii
circuli decennouennalis · aperi codicē · quere diē kalendarū
memoratarū · inuenies · e · litera pscriptā · Recurre ad paginā regu
larē · inde bis annū sextū ꝓspecto eius alfabeto · e · litera reperies ·
Circūfer oculos ad latera · hinc geminoq; extrema · illinc iunui
mensis initia · deprehendis eē notata · Et siue eruditus · siue simplex
es lector · palā te qd cupiebas inuestigasse laetaberis · Insup
& toto illo anno · quib, cūq; dieb, · e · litera inueris asscriptā ·
siue crescentē · seu decrescentē · in his dē cęli partib, lunā
noueris eē cuersatā · Non enī hoc argumento · in detrimento
aī crementō suę lucis · in adūso aī in cortu solis sit posita
luna · requiris · Sed & sibi scire desideras · adeat argumētū ·
u & usta egiptiorū observatione traditū Quota sit luna ·

Ideo nanq; nulle s quia lunaris cursus finitus sit & luna · xxx · in xi · kt aprt cōputat ubi locus ē epactarum;

Primo decennouennalis circuli in kalendis quibusq; · xviii
anno in quo nulle s epacte · in kt ianī · viii · ē luna ·
In kt feb · x · In kt mar · viii · In kt aplis · x · In kt mai · xi · In kt
iuñ · xii · In kt iul · xiii · In kt aug · xiiii · In kt sept · xvi · In kt
octob · xvi · In kt nouēb · xviii · In kt decēb · xviii; Hos tibi
numeros p regularib, singulorū mensiū sume · quib, annuas
addens epactas · lunā quota sit p kt quasq; sine errore reppe
ries · Si enī uis scire quota ē luna in kt ianī · anno secdo circuli
decennouennalis · tene · viii · regul ianuarii · adde epactas · xi ·
fiunt · xx · Vicesima ÷ luna · Si uis scire quota ē luna in kt iunii
anno · iii · tene regul · xii · adde epactas anni illius xx duas ·
fiunt · xxxiii · Tolle · xxx · remanent · iii · Quarta ē luna in kt
memoratis · Qd siquis obiecerit · Huiusmodi pcedentis argumenti
alicubi ordinē uacillare doceat ipse in huiusmodi questionib,
indagandis · ueracius & cōpendiosius argumētū · & nos libenter
gratanter q; accipiemus · Hoc aut pcedens qd cōmemoratum
argumentū · & in nullis ad transcribendū ia dedimus · & in prin
cipis huius nri opusculi pfigendū eē censemus · Porro psens

finito capitulo

argumentū qd de luna kalendarū quęrenda posuim̃. hoc tantū
loco cōmemorasse & docuisse sufficiat. Nā cognita quota sit in
kalendis luna. facile etiā inceteris cuiuscūq; mensis dieb, qua sit
aetate. cantato ipso mense & cōcurrentib, digitis apparebit.
Sunt enī anni tres circuli decennouennalis. inquib, idem argu
mentū stabilitatē sui tenoris obseruare nequeat. octauus
uidelicet. undecimus. & nonus decim̃. Cui causā nutandi uaria
facit ac dispsa p annū embolismorū insertio. Siquidem anno
octauo. luna kalendarū maiarū. iuxta rationē q̃dem argu
mēti. uicesima octaua cōputat. sed ppt̄ emb̄ qui in martio
in u. non illius
mense insert̄. xxvii. pbatur existere. Itē in kt iulii. iuxta
argumentū. xxx. fieri potuit luna. sed ppt̄ adiectionē diei
quē supfluitas embolismi attulerat. fit. xxviii. Itē anno. xi.
quo luna embolismi p die non decemb accendit. facit lunā
in kat mar. xxviii. ee. cū hanc ratio argumēti. xxviii. tē ex
istere doceat. Itē anno nono decimo quo luna embolismi tertio
die nonarū martiarū incip. cogit lunā in kt mai. xxviii. cōputa
ri. cū. xxviii. secdm argumēti calculationē canatur. Quo etiā
anno. ratio saltus lunaris de quo insequentib, dicem̃. fidē ei
de argumēti impugnat. Si enī ipsū argumētū iuxta egiptios
a septēbrio mense ubi p̄ncipiū ÷ anni eorū inchoauerit. ne
cesse ÷ ut luna iulii mensis. eo anno. xxviii. dies ut nūq.
alias habeat. uno uidelicet. ratione saltus amisso. & ob id luna
kalendarū augustarū. iii. reddat. q̃ iuxta argumēti regulā. ii.
cōputabat. Si uero iuxta hoc qd nos supra docuim̃. a ianuario
principiū argumenti sumere mauis. eodē ordine. luna in kt
decemb. vii. incurrit. quę iuxta argumētū. vi. fieri debuisse
cōputabat. quia numerū luna nouēbri mensis unā amittit diē.
& p. xxx. ē sudis. un de triginta solū dieb, cogit ee ē trenta.
Quę p fecto omia. meliuś colloquendo quā scribendo docent.
Non aut transitorie cōmemorandū. qd hoc argumētū. a septēbrio

A calculatoribus diuersis locis interponi embolismales lunas quesitum est. Nec ratio argumenti usquaque ubi interseruentur uacillan-
que quidem interposite omnes computabant salua eadem ratione argumenti nisi VIII anno ac XI et XVIII. In his quibus interseruere tenuerunt
sui fecerunt argumenti amittere uiquibus dabantur mensibus. ut in VIII anno luna que in II non martii inseritur XXVII. pbabi-
re manu XXVIII uiluum. in quo uidelicet uiluo luna embolismalis absque argumenti errore potuit interseri nisi propter infra
regulam paschalem. quia luna que II non martii ceciditur ante aequinoctium XXIII. computetur. que sequitur
post aequinoctium paschalis deputabitur.

Ipsi uicho ant annum secundum egiptios VIII kt septembris et quia saltum fecerunt uiuulio ponunt hos regulares. id quinque ac septem his mensibus uno die transiliro. in quibus romani in fine sui anni computatis numerant lunam III ac VI reseruato saltu usque uno uenientibus et VII computant in decembris in extremo uidelicet circuli decennouenalis. isti numerantes hos menses. illi in primo eosdem computantes.

Quidam amartio regulares incipiunt. ac in fine ianuario III. februario VI. tradunt. illud in fine anni illius quod VII concurrentes sine bissexto numerant computantes. quod isti in principio sequentis anni connumerant. Sciendum ergo quod semper post kt mensium qui XXX singulos dies habent. in III die postea kt sequentium mensium fiunt.

Nam si illi adderent hi VII concurrentes anno excluderent tum. ut epacte quando XXX computant in primo anno circuli decennouenalis.

Quidam mittere debes. ubi gratiante annum bissextilem VI habueris concurrentes VII II in ianuario et februario numerare computandis in sequenti scilicet bissextili. in kt autem martii ac deinceps per annum I enumerabis concurrentes propter bissextum. similiter quando III ante bissextilem habeas. in ipso bissextili primo ianuario et februario V edices. per martium autem ac deinceps per annum ut in cyclo continetur scriptum.

VI computando inuenies propter bissextum qui in februario intercipitur.

quidam incipiunt. ponentes eidem septembrio regulares. V. octobrio. V.
nouembrio. VII. decembrio. VII. cum. ut supra nos posuimus. quod ob auctoritatem egiptiorum rationabilius prius agunt. ut a quibus origo computandi supra eorum quoque in computando annum principium inuenitur. Verum alius aptius multo et expeditius uidetur. ut computatio omnis. quantum in necessitas rationis obsistit. a principio anni sui. etiam apud romanos incipiat. et usque ad terminum anni. ratio atque intemerato ordine percurrat. Que sit feria in kalendis. F. XX

Similem huic tradunt argumentum. ad inuenienda die kalendarum supra dicto argumento quasi superiori capitulo numerantes quibus ad diuinum epacte
proximissimum. ita dum taxat. ut alius utens regularibus. quod in hoc per epactas facis. in illo facias per concurrentes septimane dies. Habet gregut
lani. II. feb. V. Mar. V. Aprilis. I. Mai. III. lun. VI. lut. I. Aug. III. Sept. VII.
Oct. II. Nou. V. Decem. VII. Qui uidelicet regulares. hoc specialiter in
dicant. quota sit feria per kt. eo anno quo. VII. concurrentes assumpsis
dies. Ceteris uero annis. addes concurrentes quotquot in presenti
fuerint annotati. ad regut mensium singulorum. et ita die kalendarum
sine errore semper inuenies. Hoc tamen memor esto. ut cum imminente anno
bissextili. unus concurrentium intermittendus est dies. eo tantum numero que
intermissurus es. in ianuario februarioque utaris. at in kt primum mar. pillum
circulo decennouenali. cuinet solis computare incipias. Cum quo die kalendarum uerbi gratia ianuarii
querere uis dicto lani. II. adde concurrentes septimane dies quod fuerint
anno quo computas. ut pote III. fiunt. V. Quinta feria. intrant kalende ianuarie. Tertio anno quod sex habet concurrentes. sume regut. V. mar. adde concurrentes
VI. fiunt. XI. Tolle. VII. remanent. III. Quarta feria. sunt kt martie. F. XXI

Est etiam uetus argumentum nimodo Argumentum de qualibet luna et feria
kalendarum uerum et de quorum libet intercalatione dierum luna et feria dinoscenda
reptum. aliquanto quidem grauius ad discendum. sed maiorum tamen nos auctoritate et traditum. atque ideo minoribus. atque mihi sollertia tradendum. Si quis uis scire.
hoc uel illo die quota sit luna. computa dies a principio mensis ianuarii. usque in diem
de quo inquiris. et cum scieris. adde etatem lune que fuit in kt lani. parture omnia
per LVIII. et si amplius. XXX. remanserunt. tolle. XXX. et quod super ipsa est.
luna est diei quem quaeris. Item sicut sic hor
Vel illo die quota sit feria ter qre
infra per octo folia ccc Ele
signum #

Orit sol & occidit. & in locu suu reuertit. ibiq renascens. gitat pme
ridie & flectit ad aquilone. necesse e. arcuens orientalib quibusq
prius quam occidentalib subeade linea positus. mane. meridie.
uespera adducat. causde tamen longitudinis dies utrisq toto
anno. sicut & noctes faciat. Item necesse est. omnib sub aquilo
nis & austri plaga. contra inuicem in eade linea positus. pmtu
anni uertentis arcuum. uno eodemq temporis puncto. sol
medium cli conscendit igneus orbem. nec tamen eode utrisq
puncto. uel hora. oriat aut occidat. sed cum plaga austri ar
cuens hiberno tempore pueblit. eos qui meridianum tre latus
inhabitant. ante oriens adit. sed serius dimittit occidens. qua
nos qui ad septentrione posita. globo tarum obstante. tardius
ei ortum. sed citius ei sentimus occasum. At contra. idem in estiuo
degeris circulo. multo nobis qui sub eode habitamus. ante ortus
apparet. multo diucius inde occasurus quam ei qui in meridiano
tre sinu conuersari. & pusillum eusde tre obiectu cernere uetant.
& post occasum amittere cogunt. Ideoq illi breuiores nobis dies estate.
longiores habent in hieme. Qd non desolari giro tantum modo.
sed de stellarum omnium quoq sub diuersis poli plagis currentium potest
situ cognosci. Eadem quippe facit tre rotunditas. ut nimulla
oria clarissima australis sydera climatis nob nuquam pareant.
e contra. nra septentrionalia illis nisi parua ex parte celentur.
Denique ipsos septentriones qui nobis supra uertice ascendunt.
neq occidunt umquam. non cernunt trogodite & confinis egypti.
Porro ipsorum sidus p maximum. & di quondam nomine cultum.
non solum nos brittanni. sed netalia quidem potest uidere canopum.
nisi qd lux stellarum longinquiorib paulatim minorando sub
trahit & deficit. sed quia tre mole opposita. spacium pcludit
aspectandi. Que cuncta de monte quolibet pgrandi undiq
circumhabitato ualent uacillime phari.

QUIBUS IN LOCIS PARES SINT UMBRE

Xxxii.

Et quia supra distantiā dierū sol stitialiū int̄ eos qui ad meridiē
& septentrionē ab inuicē sunt remoti. plinii scd̄i dictis osten
dimus. uidet̄ oportunū. & eadē latius. & consonantiā quoq;
dierū int̄ eos qui in quacūq; mundi parte sub eadē ab oriente
in occidentē ducente linea cōmorant̄. eiusdē declarare sermo
nib; Igitur in sexto naturalis hystorię libro. de his scribens. plu
ra sunt inquit segmenta mundi quę nr̄i circulos appellauere.
g̃ci parallelos. Principiū habt̄ in die pars uersa ad austrū. patæ
usq; ad rabiā & rubri maris accolas. continent̄ gethrosi. carman
ni. p̄ se elimei. parthi. emenaria. susianę. mesopotamia. seleucia.
t parthenenaria
cognominata babylonia. arabia. ad patras. usq; syria coelę. pelu
siū. egypti inferiora. quę cora uocat̄. alexandria. affricę maritima.
cyrenaica. opida omā. thapsus. adrumœū. clypea. kartago. uttica
utq; hippo. numidia. mauritania utraq; ad lanticū mare. co
lūne herculis. In h cęli circū flexu ęqui noctii die medio. umbilicus
quē gnomonē uocant. sex pedū longus umbrā ñ amplius quattuor
pedū longā reddit. noctis uero dieiq; longissima spacia duodecim
horas ęqui noctiales habent. breuissima e contrario decē. Sequens
circulus. incipit ab india uergente ad occasū. uadit p̄ medos. parthos.
p̄ sepolim. citima p̄ sidis. arabiā citeriorē. iudeā libani montis accolas.
Amplectit̄ babilonē. idumeā. samariā. hierosolimā. ascalonē.
cęsariā. phoenicen. ptholomaidā. sydonē. tyrū beritū. botrim. tri
polim. biblū. antiochiā. laodiciā. seleuciā. cilicię. maritima. cypri
austrina. crœā. libibeū. in sicilia septentrionalia affricę & nume
dię. Umbilicus ęqui noctio. xxxv pedū. umbrā xxiii pedes longā facit.
Dies hęc noxq; maxima. xiiii horarū ęqui noctialiū est. accedente
.i. iiii. minuta. t xvi momenta.
bis quinta parte unius horę. Tertius circulus ab indis imauo p̄xim̄
at partes medię p̄xime
orit̄. tendit p̄ caspias. portas medię p̄ximas. cataoniā capadociā.
amanu massy
taurū. amanū. ipsum. cilicias portas. solos. tarsū. cyprū psidiā.
pamphiliā. syden. lycaoniā. lyciā patarū. xanthū. caunū yhodū.
coū. halicarnasū. chnidū. daridachiū delū cicladas medias. citiū.

malean.argos.laconia.helum.olimpia.mesonia.pelopenesi.siracu
sas.catina.sicilia.media.sardinie austrina garetam.gades.Gno
monesque uncie.umbra xxxviii unciarū faciunt.Longissimus dies
ē equinoctialiū horarū.xiiiicam atq; dimidie cū tricesima unius
horę.Quarto subiacent circulo.que sunt a altero latere mauri.
capadocie.austrina.galatia.misia.sardis.smirna.sipulus.imo
lus mons.lidia caria.ionia.trallis.colophon.ephesus.miletus.
chios.samos.iaiarū mare.cicladū.septentrion.athenie.megara.
corinthus.sicon achaia.parra.istmus epirus.septentrionalia
sicilie.narbonensis gallie.exortiua hispanie maritima.aur
tagine noua.inde ad occasum.gnomoni xxi pedū.respon
dent umbre.xvi pedū.longissimus dies habet equinoctiales
horas.xiiii et tria.duas iunius horę.Quinto continent segnito
ab introitu caspii maris.bacri.hibera.armenia.misia phrigia.
hellesponti.troas.tenedos.abios.cippis.ilium mons.caliam lam
sacum.senope.enclea amisum.in ponte.paflagonia.lemnus.
imbrus.thasus.cassandra.thesalia.macedonia.larisa.amphipo
lis.tesalonice.bellaedesus.berea.parsalia.carystū.eubuea.boe
tum.calcis.delphia.carnania.etholia.appollonia.brundisium.
tarentum.tauri.locri.regiū.lucam.neapolis puteoli.tuscum
mare.corsica.baleares.hispania media.gnomoni sex pedes.um
bris sex.magnitudo diei summa horarum equinoctialium xv.
Sexta comprehensio que continet urbs roma.amplectit caspias
gentes.caucasum.septentrionalia armenie.appollonia supra
ybindacū.nicomedia.nicea.calcedonem.bisantium.lysimachia.
chersonesū.malanensiū.abdera.samotrochia.maronia.denum.
bessia.trachia.medica.poenia.illirios.dirrachiū.canusiū.apulie.
extrema.campanie.etruria.pisas.luna.lucā.genua.liguria.anti
polim.massilia.narbone.tarracone.hispania terra conense
media.inde plusinia.gnomoni pedes nouē.umbre octo.
longissima spacia horarū aequinoctialiū xv addita nona

id.iii.pedes & sexta pars pedis
inter utrumq; gnomen scilicet
& umbram.x.uncie fiunt.
gnomine quadraginta
octo uncias id.
quatuor pe
dibus ex
sisten
te.

parte unius hore ut nigidio placuit quinta. Septima diuisio
ab altera caspii maris ora incipit. uadit supcalatim posphorum.
boristhenen. stomos. tracie aduersa triuallos illirici. Reliqua.
adriaticū mare. aquilegiam. altinum. ueneciam. nicetiam. pata
uiam. ueronam. cremonam. rauennam. anchonam. picenum. mar
sos. pelignos. sabinos. umbriā. arminiā. bononiā. placentiā. medi
olanū. omāq ab appennino. transiensq alpes. galliā. aquitaniā.
uiennā. pireneū. celtiberiā. Umbilico triginta quinq umbre tri
ginta sex. et tamen in parte uenecie exequatur umbra gnomoni.
amplissima dies horarū. equinoctialiū xv. et quintarū parcium
xx iiii mo menta
hore triū. Hactenus antiquorū exacta celebrauimus. sequentium
diligentissimi. qd supest terrarū. sup tribus assignauere segmentis.
Attanei p meocii lacū et sarmatas usq boristhenen. atq ita p dacos
parteq germanie. gallias. oceani. litora amplexi. qd esset horarū
xvi. Alterū p hiperboreos. et brittanniā horarū xvii. Postremum
scithicū aripheis iugis. in thilen in quo dies continuarentur. ut
diximus noctesq puices. Idē et ante principia que fecimus. posu
ere duos circulos. Primā p insulā meroen. et ptholomaidem
in rubro mare ad helephantorū uenatus conditā. ubi longis
simus dies duodecim horarū esset. et dimidia hora amplior.
Scdm psyenē egypti euntem. qui esset horarū xiii. hec de plinii
scdi scriptis excerpta. hunc in uris opusculis habeant locum.

Dimidia hora vi sunt unciae
et vi partes. sed dies amplior
ibi dimidia hora. id parti
bus vi. quia xii horarū
est longus et viii.
partium que
sunt plures.
quam dimi
dia
hora
j

DE V CIRCULIS MUNDI. et subterraneo syderū meatu.

Sane qm de temporib loquentes. necesse habuimus. aliquo
ciens equinoctialis. uel solstitialis. uel brumalis memi
nisse circuli uel Ione. et de his paulo lacius dicendū putauimus.
Solent enim philosophi inequalitates tēporū uel cursuum.
solis annuorū. his distinguere uocabulis. ut equinoctialē uo
cent. Ionā uel circulū. illā celi regionē. q sol circa equinoctia.
solstitialē. q circa solstitia brumalē. q in hieme mundū am
bire cōsueuit. Circuli uel Ione uocantur. ex eo qd circuitu solis

efficiuntur. Equibus aeriocialis quę media est Zona. equali spa
cio trias sup. subtusq. arcumplectitur. At solstitialis. tã parum
spacii subtris. quã brumalis agit supras. tãq. brumalis. qui supter
ris angustius est. tantã habẽ amplitudinẽ. arcuitus subterra. quan
tũ sol stitialis ẽ supterrã. quia nimirũ inaequinoctio tantũ spacii
noctu subtris. quantũ intẽdu supras exigit. Tanto uuq. discrimine
subbortas partes occultus qnto unius. ter suum deflectens ad austros.
Porro. in bruma tantũ subtrę inferiora longe lateq. arcũ fertur. quantũ
in solstitio supras edita. longo latoq. arcũ labitur flexu. Similiter
aestuo. idest solstitiali decurrens in arculo. tã breuẽ subaquilonia
terrę loca noctu facit digressum. quã supermeridiana eius loca. die
bus hibernis breuẽ facit. ascensũ. Sicut enim quę libra. anni uertentis
nox. illã habet longitudinẽ. quã ante sex mẽses habuit. et post sex
mẽses habuitura est dies. ita omni die sol tantũ agit iter supra quantũ
ante sex mẽses egit. et p sex mẽses acturus ẽ supra. tantũ nunc noctu ad
aquilonẽ. quantũ tunc intẽdiu gyrans ad meridiẽ. Sed et stellę omnes.
expleto sexto curriculo mensiũ. illã cęli plagã intẽdiu. quã noctu
ante lustrando arcuerunt. eandẽ replicato totidẽ mensiũ tẽpore re
petentes. solitas noctu transigunt excubias. tanto latiorẽ quoq. subtris.
quanto angustiorẽ supra. tãq. tanto breuiorẽ subtus. quanto
pducioręm supras cursũ pagentes. Vnde fit. ut uniuno solari arcu
rus. orion. et canis. sed et lacteus arculus. ceteraq. cęli militia. una
uice plus tre orbẽ quã sol ipse arcuiat. Ext hos sane arculos solis
tres duos utrobusq. arculos. septentrionalẽ ponunt et australem.
Quorũ septentrionalis semp nris usibus apparens. ñ solis sed arcuum.
et quę arcta sunt eis. stellarũ ambitu efficitur. et quia uicinitate carte
solis. frigidus ee ñ cessat. cui similis est australis. et ipse oblonginquitate
solis gelidus. obq. tre obiectum nobis semp abscondus. De quo utroq.
indi laude dicit. Qui fatet arcturũ. et orionẽ. et hiadas. et interiora
austri. Et alibi. Qui extendit aquilonẽ supuacuũ. meminit horum
et poeta. Quinq. tenent cęlũ Zonę. quarum una corrusca sep sole rubens

Verbi grã. tantę longitudinis est nox in kt martii quantę dies est in kt septembris.

id est sydus qd est supterrã hodie post sex mensesem tu subt ep

Sicut enim luna in ex viui diebus vigies octies orbẽ circuit eo qd semp intẽ ortus suos et occasus omnis. xii. parciũ spaciũ computetur habere. sic et sol quia uniuus partis spacio semp distentiu illius ortus et occasus. una uice minus circuit orbẽ terrę quam sydera cęli cuncta sibi infixa. id est sol trecenties sexagies quater circuit in. ccc. lxv. diebus.

& torrida semp ab igne · Ipsa est aequinoctialis quaq; semp sol aut
p̄sens · aut hinc uel inde uicinus illustrat · nimirū subiecta tractum ·
exusta flammis · & cremmata comminus suapore torrentur · Quā
arcū extreme dextera leuaq; trahuntur ceruleae glacie certeae atq; hum
bribus aeris · Septentrionalē dicit · & australē · quib · subiecta omnia obsolis
molliorumq; siderū absentia · infesto rigore & gelu p̄munt ac eterno ·
teste ipso mare congelato · qd ab insula thile · diei unius nauigatione
distat ad boreā · Has inter medias q; duae mortalib egris · munere concesse duū.
solstitialē & brumalē significat · quae uicina utrimq; feruentis & gelidarū
sunt ui temperatae · ideoq; ambas dicunt habitabiles · idest habitatione
habiles · & nec frigoris immanitate · nec caloris mortaliū a se repellentes de
cessū · quā uis una solū modo p̄bare possint habitata · Neq; enim uel antipo
darū ullatenus est fabulis accommodandus assensus · uel aliquis refert histo
riis · uidisse uel audisse · uel legisse se qui in meridianas partes solē transier
hibernū · ita ut eo post tergū relicto · transgressis aethiopū feruoribus · tepe
peratas ultra eas hinc calore · hinc rigore · atq; habitabiles mortaliū re
pererint sedes · Denique sollertissimus naturarū inquisitor · plinius · quin
negat tram · & sisit figura pineae nucis · nihil omnius undiq; in aqui · Ide.
qd dehis scribens Zonis dicit · Circa inquit duae tantū int exustam & ri
gentes temperantur · eaq; ipse in se inter se peruiae sunt p̄pter incendium
syderis · facillime sane harū Zonarū dant exemplū · qui gelidissimo hie
mis in rigore · ad focū ab longo schenate factū sese calefaciunt · ubi fac
unt qui si in media Zona & p̄xima queq; illi · p̄rsus intangibilia sunt · ob
ardore · Quae uero longius sunt a flammis · hinc uel inde remota frigore
cōmuni torpent · Porro quae inter hae utrimq; temperatae sunt · & ad cale
faciendū cōmoda · siue ex una siue ex utraq; ignis parte stare uoluerint ·
qui hunc sibi algide noctis in tenebris · sub diuo ad lucē fotūq; pararunt ·
qui si arcuire ignis in modū solis possē · v nimirū arculos reddere ·
Quia uero stat · lineas v · facit · una in medio feruida · duas arcū gelidas ·
totidem inter has temperatas · DE QUATUOR TEM
PORIBUS ELEMENTIS HUMORIBUS ·

TEMPORA SUNT ANNI QUATTUOR. QUIBUS SOL ET DIUER-
sa cęli spacia discurrendo subiectũ temperat orbẽ. Diuina uiq; ꝓcuratione
sapientia. ut non semp eisdẽ cõmoratus in locis feruentis auiditate mundanũ
depopulet ornatũ. sed et paulatim ꝑ diuersa cõmigrans. tres fructibus as
cendis maturandisq; temperamina custodiat. a quo tẽperamento. uidet tẽporib
indita nomen. uel certe q̃ quadã suę similitudine qualitatis adminicẽ tẽpe
rata uoluunt. tẽpora recte uocant. Ver enim. ut pote longius solere
moto. frigida est. et humida. Aer illo supras redeunte. humidũ et calidum.
Aestas. illo supferente calida et sicca. Autũnus. illo ad inferiora decidente
siccus et frigidus. Sicq; fit. ut amplexantibus singulis medio moderamine
quę circa se sunt. orbis instar. adminicẽ cuncta cẽcludant. Quibus aequali
tatibus disparib quidem pse. sed alterutra adminicẽ sociatae conexis.
ipsa queq; elementa constat ee distincta. Terra namq; sicca et frigida.
Aqua frigida et humida. Aer humidus et calidus. Ignis est et calidus.
et siccus. Ideoq; hec tria autũno. illa aqua hiemi. iste aer ueri. ille ignis cõpa
rat aestati. Sed et homo ipse. quia sapientibus microsmus. idest minor
mundus. appellatur. eisdẽ pomã qualitatib habebit tẽperatũ corpus.
imitantib nimirũ singulis eius. quib constat. humoribus modũ tẽporũ. quibus max
ime pollent. Sanguis siquidẽ quiuere cresat. humidus et calidus. Colera
rubea. quę aestate calida et sicca. Colera nigra. quę autũno sicca et frigida.
Flegmata quę hiene frigida sunt et humida. Et quidẽ sanguis in infan
tib maxime uiget. in adolescentibus colera rubea. melancolia. in transgres
sorib. idest fel cũ fece nigri sanguinis admixtũ. Flegmata dominantur
in senib tẽ eos sanguis in q̃bus maxime pollet. facit hilares. lętos mi
sericordes. multũ ridentes et loquentes. Colera uero rubea. facit mag
lentos. multũ tamen comedentes. ueloces. audaces. iracundos. agiles.
Nigrabilis melancolia. stabiles. graues. cõpositos morbus et dolosos facit. Fleg
mata. tardos. somnolentos. obliuiosos generant. Horũ autẽ prin
cipia tẽporũ. diuersa ponunt diuersi. Isidorus nãq; hispaniensis eps.
hiemẽ. viiii kt decẽtũ. uer viii kt mar. aestatẽ. viiii kt Iuni autũnũ

Nam unũ q̃q; tempus similitudi
nẽ quandã habet pcedentis tem
poris. ut uer similitudinẽ quidem
habet hiemis. ut sit humidum.
aestas ueris. ut calida sit
autumnus. aestatis. quia siccus
hiemps autumni. quia frigida.

Quando oriunt uergilie uespe
ri & occidunt mane · initiu hiemis
e · quando occidunt uesperi &
mane oriunt · initiu est estatis ·
initiu ueris est quando ori
untur media die uel occi
dunt media nocte ·
Initiu autum
ni est quando
occidunt medi
a die & ori
untur me
dia
no c
te ·
j

x kt semptetb habere dixit exortu Grecia autē & romani · quorū in huius
modi disciplinis pocius quā hispaniorū auctoritas sequi consueuit · hiemē
vii id nouēbris · uer vii id feb · estatē · vii id mai · autūnum · vii id augusti ·
inchoare decernunt · hiemis indelicet & estatis initia · uesperino · uel matu
tino uergiliarū ortu occasuq; signantes · trē ueris & autūni cū pliades me
dia fere die uel nocte oriunt & occidunt ponentes ingressum · Deniq; in li
bris cosmographorū · auctoritas ac nobilissimis · trē eadē tēpora adlineā
distincta repperimus · adnotato etiā ortu uergiliarū · vii id mai · occasu
quoq; eorundē vii id nouemb · Et plinius sed in libro secundo natura
lis hystorie · eodē modo distinguenda iudicauit · Sed & homo doctae
sēs anacholius · in opere suo paschali cū de aequinoctis · & solstitiis deq;
horarū ac momentorū · crementis subtilissime disputasset · ita disputationē
suā simul & ipsū libellū terminauit · Hoc igitur · qd ipsa quatuor
que p̄ diximus tēporū confinia · liceat mensiū sequentiū kalendis appre
hendant · unū qd q; tamen medium tēporū · id est ueris · & estatis · autūni ·
& hiemis teneat · & ñ exinde tēporū principia inchoant · unde mensiū
kalendē initiantur · sed ita unū qd q; tēpus inchoandū est · ut a prima die
ueris tēpus aequinoctiū diuidat · & estatis octauā kt iulii · & autūni ·
octauā kt octob · & hiemis · octauā kt ian · similiter diuidat · Ubi di ppts
in lege tēporū facere initia · testatur scriptura quē p̄ apis dicens · Obserua
mises nouarū frugū · & ueris primū tēporis · & facies phase drio dō tuo ·
Quē secuti ee egyptii uident ex eo qd eruditissimus eorū astrates pretius ait ·
Illud etiā oportet attendere · qd tertio mensiū · qui primi mensis initiū · luna
ris cursus auicesima quinta die mensis fame octob · quiest xii kt aprit · omnino
ee constituunt · eo qd tunc initiū ueris tēporis · ab his quibē in uenire
uoluerunt · cū omni diligentia p̄ fixū ee uideant · Vocatur autē uer · qd in eo
cuncta uernent · hoc ē uirescunt · estas ab aestu quia in ea maturandis
fructibus dat · autūnus · de autumnatione fructuū quia in eo colligunt ·
Porro hiems · a doctoribus · frigus interpretat · & sterilitas · Et hē quidē nris
partibus tēporū uocabula congruunt · uerū in dos ubi alia celi facies ·
alie sunt ortus syderū · binas estates in anno · binas habe phibent menses ·

media intillas hieme · etesiarũ flatu · nrã uero bruma · lenes ibi auras · et
mare nauigabile narrant · Sed et egipcus nrã hieme media · maxime
cãpos · herbis · florido · et siluas ferunt habere pomis onustas ·

Omnis quietus flatus ethesia poti appellari · ethesie dicuntur uenti qui in hieme flant lenitter ·

DE ANNIS NATURALIBUS ::

XXXV ·

ANNUS A BINNOVANDO CUNCTA QUE NATURALI ORDINE
uariscerãt · uel a certitudine temporis · nomẽ accepit · quia uetus annũ par
cũ ponere solebant · ut ait o dicat in orgis oratorũ · annũ terminũ · id est
certũ terminũ et ambire dicãt parcere · Est autẽ annus lunaris · est et sola
ris · est autẽ et errantium discretus stellarũ et omniũ planetarũ unus · quẽ
magnũ specialiter nunc ipsum · Sed lunaris annus quadrifariẽ accipit ·
Primus est nãq; cũ luna XXVII dieb · et VIII horis · Zodiacũ percurrens ·
ad idem signũ ex quo egressa est · reuertit · Sed duob · diebus · et quatuor
horis plixior · qui consuetẽ mensis appellat · cũ solẽ a quo noua egressa
est · XXVIIII diebus · et duodecim horis exactis · iã defecta repetit · Tertius
qui duodecim mensibus huiusmodi · id est diebus CCCLIIII expletur ·
et uocatur cõmunis · eo qd duo sepissimẽ tales · pariter currant · Quart
quinbolismus grece dicãt · id est supaugmentũ · et habet tredecim mses ·
id est dies CCCL · XXXIIII · Qui uterq; apud hebreos a principio mensis
paschalis incipit · ibidemq; finitur · apud uero romanos ab incipi
ente luna mensis ianuarii · sumit initiũ ibiq; terminat · Ite solis
est annus · cũ ad eadẽ loca syderũ redit peractis · CCCL · XV diebus et
sex horis · id est quadrante unius diei · Que pars quatẽ ducta cogitur ·
intẽ poni uniũ diẽ quẽ romani bissextũ uocant · ut ad eundẽ arcitum
redeatur · Quartus solaris annus gri · bissextilis est · ceteris tribus uno
die plixior · Quẽ confecto · sol ad uncta signorũ loca · et sdẽ dierũ noc
tiũq; quibus ante quadriennium reuertit horis · Annus errantium stella
rũ est · quo illarũ quoq; Zodiaci ambitũ plustrant · de quo supra
diximus · Annus magnus est · cũ omnia simul sidera errantia · ad sua
queq; loca que simul habuere recurrunt · De quo iosephus
in primo antiquitatũ libro · cũ longeuitatẽ primorũ hominũ

hominũ describere: ita meminit. Nullus aũ aduitã moderniã ã an
norũ bre uitatẽ quibus nunc utimur uitã cõparans antiquorũ
putaẽ falsã quę de illis sunt dicta. ã eo qd nunc uita tanto ĩ ducat
tẽpore credat. neq illos aduitę illius longitudinẽ puenisse. Illi nãq
cũ erant religiosi. ã ab ipso dõ facti. cumq eis babula oportuniora
ad maius tẽpus existerent ꝓparata. tantorũ annorũ curriculis rite
uiuebant. Deinde ꝓpter uirtutes ã gloriosas utilitates quas iugit ꝓsecu
tabant. id est astrologiã. ã geometriã. ds eis amplius uiuendi spacia cõdonauit.
Quę nunc haud edissere potuissent. nisi sex centis uiuerent annis. Tot enim
duo. id duas artes.
annorũ curricula. magnus annus implet. annũ hr aulẽ id est spatia
solarẽ ab aequinoctio hebrea uerno. a solstitio gr egyptii ab autũno abru
ma. incipiunt romani.

XXXVI. DE DISPARIBUS ANTIQUORŪ ANNIS.

HAEC DE ANNIS SINT DICTA NATURALIBUS CETERUM.

Antiquos diuersarũ gentiũ populos. diuerse in obseruatione annali auero
deuiasse. beatus augustinus edocet. Qui cũ in quinto decimo libro de ciuita
te di contra eos agere. qui eã scam scripturã putabant. aliter primis
seli tẽporibus. annos cõputasse. id est tantę breuitatis. ut unus annus ni
decẽ illos habuisse credat. dicentes. cũ audierit quisq uel legerit non
gentos annos quẽq uixisse. deba intelligere. xc. Decẽ quippe illi anni
unus est noster. ã decem nostri. centũ illi fuerunt. Dicit int alia. ut autẽ
aliter annũ tunc fuisse cõputatũ. nisi incredibile adiecerit. qd apud
plerosq scriptores historię reperit. egyptios habuisse annũ quat
tuor mĩsiũ. de tertiis sex mensiũ latinos tredecim mĩsiũ. Plinius secund
cum commemorasset. fuisse relatũ in litteris. quendã uixisse centũ. lii.
aliũ decẽ amplius. alios ducentorũ annorũ habuisse uitã. alios tre
centos. quos dã ad quingentos. alios ad sexcentos. nĩ nullos ad octin
gentos ã iã puenisse. hęc omnia in scithia tẽporũ accidisse arbitratus est.
alii quippe inquit aestate dẽ numerabant annũ. ã alterũ hiemę. alii qua
drupatis tẽporibus. sicut archades inquit. quorũ anni trimestres fuerunt.

adiecerit cetera aliquando egyptios quorum primus annos quatuorum mensium fuisse supdixerit. lune fine limitasse annum. itaque apud eos inquit. c. singula milia annorum. uixisse pdurent. DE RATIONE BISSEXTI.

DE RATIONE BISSEXTI NON NOVA NUNC CUDERE.

sed que inepta rogantur amico. quondam dixi. cetera his insere opusculis. placuit. ubi post prefationem congruam. ita subiecit. Sicut in quadam saltem lune quem dicunt. locus ac thora ceteris incensionis eius per XVIIII annos efficit. ita econtrario bissextum nam alia causa quam tarditas solaris cursus generat. Sunt enim nonnulli. qui facilitate computandi. absque labore comprehendant quantum bissexti crescentis particula per singulos annos. uel menses. uel cetera septimane dies incessanter adimplentur. nec tamen dicere noverint qualiter eadem particula crescat. uel que sit ratio que ue ratio incrementi ipsius. quod ne nascerentur errores infesti. sinimpse dies bissexti. suo iuxta morem necessarium intercalare ordine. Bissextus igitur ex quadrantis ratione per quadriennium conficitur. Quadrantem namque solent appellare quartam partem cuiuslibet rei. uerbi gratia pecunie. temporis loci. Et ideo quarta pars diei qui XXIIII horis cum sua nocte completur. idest hore VI quadrans consuete uocatur. Quadrantis hec huiusce per quadriennium in diem integrum colligendi. et loco suo intercalandi hec est ratio. Quia sol annum celi ambitum idest XII signa circuli Zodiaci nouissima non intercentis LXV diebus. sed superadditis VI horis adimplere cognoscitur. unde fit. ut siue uerbi gratia. nunc equinoctialem celi locum mane oriens intrauerit. in hunc annum sequenti meridie. tertio uespere. quarto media nocte. quinto rursus in exortu diei. ut pote completo die totius circuitu recurrat. sicque necessario diem superfluum admoneat. ubi libet interponendum. annique quarti plenitudini ee copulandum. quem egyptii anno suo sollenniter explebant. idest quarto kalendarum septembrium. romani kl. vi kt mar. unde et bissextum uocant. intercalare consueuerunt. Qd si quis calculatorum neglegens facere trecentos ac LXV dies omisse annos agere debere putauerit. magnum sibi mox in uenit annui circuitus occurrisse dispendium. ita ut post aliquot annorum uicissitudinem

Ex bissexti particula
euenit unicuique die
cum tertia parte
unius horę bis
sę unius
momen
ti

curricula aestiuis mensibus uernum tempus. uernis brumale. brumalibus autumnale. autumnalibus aestiuum se offendisse puersus computator horrescat. Sicui sane que designifero et celi ambitu paucis diximus. forte habentur incognita. huic uulgari et fortassis compendiosiori ac manifestiori ratione satis facere curauimus. ut qui celi signis intendere puer in scolis non didicit saltem horologii lineam intra que fuerit sibi necessaria apprehendant. Et hic ergo sciat solem morulis suis et tarditate cottidiana quadranti huius annui disponente opere creatoris esse ministrum. quem diligentior inquisitio declarat. non ad eandem horologii lineam. per trecenta lxv. dies posse plene reduci. sed si uerbi gratia presenti anno in equinoctio uernali quod iuxta egyptios qui calculatorum palmam tenent. xii kl aprilium die sol et uenire. a medio orientis surrexerit. eodem die post annum aliquanto inferius oriri. et tertio quarto. quintoque anno. eandem diminutionem in tantum naturali sui cursus augere temperantia. ut nisi dies bissextilis antea iuxta morem intercalet. iam xi kl aprilium die facturus equinoctium a medio surgat orientis eandem nihilominus tarditatis sue constantiam in coeteris quoque per totum annum seruaturus ex ortibus simul et occasibus.

nocta puersi et neglegentis calculatoris.

BISSEXTILIS

Yxxx viii.

DE MENSURA INCREMENTI

SED ED DE MENSURA CREMENTI BISSEXTILI

nete nostra lateat sententia. dicimus quadrantem eiusdem unius diei. idest sex horas per annum accrescere. horam autem per duos menses. dimidium uero hore per unum mensem solis dico naturalem. Porro quartam partem hore. idest punctum. per dimidium mensis quia solem nouimus zodiacum circulum. idest duodecim signa horoscopi. per trecentos lxv dies. et sex horas ambire. singula autem signa. eiusdem zodiaci. per triginta dies et decem horas. ac semissem naturali cursu pagere. dimidium uero signi cuiusque per xv dies et v horas et quadrantem unius hore percurrere. nec omnino putamus eorum suscipiendam esse sententiam qui quasi nocte nihil tribuentes. tres tantum horas bissexto accrescere confirmant. Quod si ita esset. non ante annorum viiii circuitum. dies qui creuerat totus compleretur. Diem namque totum id cum sua nocte uiginti quatuor ho

ras cetera uulgus ignobile nouit · Qui dū totus p quadriennū ñ negetur
impleri · qua ratione quar ta pars ei p singulos quattuor annorū ne
gat impleri. Verū siquis no stra in hoc spernenda putat assertionē ·
legat beati aurelii augustini · quartū libellū de ciuitate trinitate · ubi dese
narii numeri in quo mundus factus est perfectione deserens · cetera huius
quadrantis ñrationē facere · immo ceteri certa gra misterii pomū poten
tē conditoris sapientiā purium factū q docere non omisit · Vnū enī
in qd · et duo · et tria sex fiunt · Qui numerus pp̄ea perfectus dicit ·
quia partib · suis cōpletur · Habet enim eas tres · sexta tertia · et dimidia
nec ulla pars alia quę dici possit quota sit inuenit in eo · sexta ergo ei
unū est · tertia duo · dimidia tria · unū autē et duo et tria ēsumant · eundē
senariū cuius perfectionē nobis scriptura sca cōmendat · ideo maxime qd
ds sex diebus perfecit opera sua · et sexto die factus est homo ad imaginē
di et sexta ętate generis humani filius di uenit · et fact ē filius homi
nis · ut nos reformaret ad imaginē di · annus etia unus · si duodecim mses
integri ēsiderent · quos tricenti dies cōplent · talē quippe mse ueteres obser
uauerē · quē arcuitus lunaris ostendit · senario numero pollet · Qd enim
ualent sex in primo ordine numerorū · qui constat ex unis · ut puenat
ad decem · hoc ualent sexaginta in secdo ordine qui constat ex denis · ut pue
niat ad centū · Sexagenarius ergo numerus dierū · sexta pars anni est ·
et paulo post · pinde inquit p senariū primi uersus multiplicat tāquā
senarius sedi uersus · et fiunt sexies sexageni · ccc · et sexaginta dies · qui sunt
integri duodecim menses · Sed qm sicut menses arcuitus lunę ostendit
hominibus · sic annus arcuitu solis anim aduersus est · Restant hęc
quinq dies · et quadrans diei · ut sol impleat cursū suū · annūq ēcludat ·
Quattuor enim quadrantes · faciunt unū diē · quē necesse est intercalari
ex cursu quadriennio · qd bissextū uocant · ne tēporū ordo turbetur ·
et tā ipsos quinq dies et quadrantē si consideremus senarius in eis nume
rus plurimū ualet · Primo quia sicut fieri solet ut a parte totū cōputet
ñ sunt tā quinq dies · sed pocius sex · ut quadrans ille accipiat p die ·
Inde q in ipsis quinq diebus · sexta pars est ñ sis · ipse ī quadrans sex horas

Talē · demonstratiuum hic est non relatiuum · id talē mensem quem lunaris cir cuitus ostendit ueteres obseruauerunt · non quem tricenti dies complent ·

habœ. totus enim dies idest cũ sua nocte. uigintiquatuor horę
sunt. quarũ pars quarta quiest quadrans diei sex horę inueniun
tur. ita in anni cursu senarius numerus plurimũ ualœ. Hęc de tam diuc
tori excerpere dicas libuit. ut de natura bissexti mee pusillitatis sensum.
relegeris. non solũ hunc psenas horas annuatim crescere. sed œ multiplicœ
eusdẽ senarii numeri pfectionẽ qua œ annus ipse constat exore doctis
simi tractoris intelligas.

Q UARE · VI · KL MĀR INTERKALETUR.

Lxxxviiii

Lex ueterũ fuit ut simul consistere
rent finẽ februarii & initiũ
martii festa terminii diei.

O BHOC AUTEM BISSEXTI DIEM. INMENSE
seb. placuit intẽkalare romanis. quia hic breuior egeris. & extre
mus anni mĩsiserat. Verũ ideo ñ dũ explœo eo quẽ ad modũ egyptii & grœi
decursu totius anni sui curriculo facere uolebant. ne omnino descissa
lege. sua uetera initiũ mar mĩsis. a seb fine se iungerent. Ideo ñ ante sexti
placuit intẽkalare romanis.
kalendarũ martiarũ diẽ. quia deũ tĩminũ colentes tĩminalia sacra quę
uicesimo tio mĩsis eusdẽ die semel instituerant. in aliũ diẽ mutare prsus
ñ audebant. sed his rite celebratis. sic tandẽ necessarios aliquãdiu pplu
res. crescente hi pœnas seti pertia unũ quadrantis intĩponebant diẽ.
heu misere desipientes. qui nescientes eũ cuius regni ñ erit finis. quid ait.
ego sũ principiũ qui œ loquor uobis. tĩminũ diuino cultu honoran
dũ. œ ea sacra ac sacrificia credebant agenda. sed multo miserius dentes.
qui habentes pmissionẽ regni cęlestis. his potius quę tĩmino sunt obnoxia
adherere pertinri. quã ad œterna uolunt pperare. sine fine uiciuri.

id his adherere cupiunt quę
terminũ id finem habeant.

Q UOD ET LUNA QUADRANTĒ HABEAT.

Lxl.

I NTER HĘC AUTEM MEMINISSE DEBET CALCULA
tor ut lunã mĩsis feb. cœteris annis uiginti nouẽ dierũ. anno autẽ bis
sexti cõputœ triginta siue illã ante intĩkalatũ quadrantẽ. seu post
modũ tĩminari contingat. Cuius adiectione die. efficat lunarẽ tunc
annũ sicõmunis sit trecenta. quinquaginta quinq; siembolismus
trecenta quinquaginta. triginta quinq; diebus cõpleri. palã nãq;

apparet quadrantem de quo sermo est. non ad solis tantum modo sed ad lunę
cursum aeq ponere. quia si lunę quoq quadrantem accomodare nega
ueris. sed in bissextali anno eusdem quantitatis mensem lunarem februario
cuius et ante solebas apta ueris. fit profecto. ut et quarta decima luna
paschalis eusdem anni pridie quam debuerat aduenat. ideoq paschalis
ratio uacillet et totius mox anni cursus turbet. statusq semp ille inui
olabilis circuli decennouialis magis magisq tibatus euertat. Quare
oportet ut sicut dictante quadrantis ratione. quarto anno quem bis
sextilem dicimus. in una eademq sexta kt mar. luna ubi gratia tam quar
tamq solemus ponere feriam. ita et tunc ibidem lunam uerbi gratia.
tam simul ac quartam computare meminerimus. hac semp industria
per uigiles. ut cum luna mensis fieb. tunc uno die plusquam solebat ha
bere fecerimus in diebus kalendarum martiarum excepto uidelicet anno
solum circuli decennouialis anno. ipsam quam et ante consueuerat
luna seruare datam. Nam et ideo maxime lunę quadrantem dandum
monemus. ne maior solito in kt mar existendo. ratum paschalis obser
uantię cursum. recto tramite deflectat. Quibus autem quantisue
temporum. particulis idem lunę quadrans accrescat. maiore quesitu in
diget. Namq cum ipso quadrante et crebra embolismorum interruptio et sal
tus quoq ratio. nectota discursus lunaris mensura ad purum dinosci queat
obsistit. DE SALTU LUNAE

DE QUO TAMEN SALTU UERISIMILE APPA
ret. quem ceteri quem uulgo putatur. lunaris incursionis locus.
et hora perat. Nam quomodo fieri posset. ut pannos denos et nouem
nos. unum diem necesse esset solito dierum numero lunę auferri. sinon
hoc uelocitas aliqua lunaris giri paulatim toto circuli decennoua
lis tempore progressa. Quomodo contra. tarditate cursus sola
ris agi platum est. ut unus per quadriennium eius cursus dies auge
atur. Unus autem uelocitatis. et ut ita dicam. antiapationis
tam et siordo non facile patet. mensura nequaquam latet. Constat

Excepto adsequentia respicit
et pendet. atq sic debet construi.
in diebus kt mar luna seruet
ipsam statem quam ante seruare
consueuerat excepto anno. xci.
solum circuli decennouali. id est
luna seruat statem illam in kt
mar quam habuit in kt ianuar
excepto. xci. anno. quando bis
sextus non est. Uerbi gratia. siem
bolismalis luna. ii. nonarum dec. b
incendetur xxviii. in kt ian
erit. ac xxviii. in kt mar
computatur. si bissextus non fuerit.
quod si euenerit in illo xci anno
eandem xxviii. statem quam
in kt ian habuit. habebit in
kt martii. In omnibus enim
annis sive bissextilibus necne
par etas in kt ian et mar
computabitur nisi supra
dicto. ratione prefata

si bissextus

non sit

enim quia diminutio illa atq ablatio diei unius. que quoquo
modo agitur. per denos & nouenos annos tota conficitur.
Hora p annos singulos & uno puncto & nona decima parte unius
puncti augetur. Dies namq uiginti quattuor habebit horas. equibus
cum xviiii totidem annis circuli decennoualis distribueris. remanent
quinq. has p quattuor multiplica. quia uidelicet hora quattuor
punctis constat. fiunt uiginti. Da singulos annis singulis. & remanet
unus. Hunc diuide per xviiii & uidebis qd ad saltum lune complen
dum. ut diximus annuatim hora & punctus. & nona decima pars
puncti unius accrescit. Non ergo unis eisdemq uel articulis temporum.
i. medio diei t noctis siue uesperi aut mane.
partibus
uel celi climatibus lune celebratur accensio. sed semper aliquanto
citius quam p̄cedente m̄se prouenerat. ut sit unde unus anno
nono decimo transiliatur dies. Per annos singulos hora & decem mo
& dimidio momento.
mentis. & dimidio momento. & nona decima parte dimidii momenti.
Necesse est augeri. & ob id harum harum mensura particularum. minus
habebit a senis horis annus giri lunaris & cursus. Quam obrem. &
cautius dicendum putauimus. non absolute dimidia hora. sed dimi
dimidia circiter hora. menstruam accensionem tardius fieri
solere. annuam queq lune accensionem. quinq ferme
horis serius existere. ut saltui lunae tantum horam
p annum quemq. sed & momenta aliquot. particu
lasq minores doceremus esse secernendas. Qui vide
licet saltus. p annos quaternos modo quo sup̄ do
cuimus. quinis horis. & paulo plusq binis solet
accrescere momentis. Nam & crebra embolis
mox interruptio. necuncta lunaris discursus
m̄sura facile ad integrum dinoscatur. obsistit.
qz si comunes anni eius semp essent.
multo planius
elucescerent.
Diuersis aut locis quere
pg octo folia ita hoc
signum ♀

Ex hac computatione ergo regulares inuenire ubi poteris. cum quibus quota sit luna quibusq; in kalendis adiectis aetatib; seu as-
uerbi grā. ianuar. i. febr. u. mart. i. aprt. u. maius. iii. iun. iii. iul. v. aug. vi. septemb. viii. octob. viii. nouēb. x. decemb. x. ac debis
regularib. aetatē quę in kt ian sit cuius cūq; anni uolueris. & collectis eiusq; eiusq; lib & mensib. regularib. cum aetate p dictarum kt. 33
habebis lunā quā uolueris. similiter uinonus et idibus et idibus facile est inuenire.

Si tē sivis scire hoc t illo die quota sit feria. cōputa dies a kt ian usq;
in die dequo inquiris. Et cū noueris. adde feriā quę fuit die ka
lendarū ianuariarū. & si bissextilis annus ē etiā bissexti die p quā
transierit augmentare memto. partire omia p vii. & qd remanet
die tibi septimanę quę sit ubicumq; queris ostendet. Qd ita solū
sine labore currit argumentū. si numerū mensiū singulorū p kt
nonas. & id memoriē decantare consuescas; Ian in kt. i. In non. v.
In idibus. xiii. Feb in kt. xxxii. In non xxxvi. In idib; xl. iiii. Mar
in kt. lx. In non lxvi. In idib; lxxiiii. Aprlis in kt xci. In non. xcv.
In id. ciii. Mai in kt cxxi. In non cxxvii. In id. cxxxv. Iun in kt
cl ii. In non. cl vi. In id clxiii. Iul in kt clxxxii. In non clxxxviii.
In id cxcvi. Aug in kt ccxiii. In non ccxvii. In id ccxxv. Septe
in kt ccxliii. In non ccxlviii. In id ccl vi. Octob in kt cclxxiii
In non cclxxx. In id cclxxxviii. Nou in kt ccc v. In non cccviii
In id cccxvii. Deceb in kt cccxxxv. In non cccxxxviii. In id
cccxlvii. Si ergo uis scire uerbi gra anno quo p kt ian nona
ē luna. quota sit luna in kt mai dicto. Mai in kt cxxi. Tol
le kt remanent cxx. Adde viii. fiunt cxxviii. Partire
p l viii. Quinquagies nouies bini cen. decis. octo. Tolle. c.
xviii. remanent xi. undecima ē luna in kt mar. Si uis
scire quota ē luna in xv kt iun dicto. Iun in kt cl ii. Tolle xv.
remanent cxxxvii. Adde viii. fiunt cxl vi. Partire p l
viii. Quinquagies nouies bini cen. decis. octo. Tolle cxviii
remanent xxviii. Vicesima viii ē luna. in kt xv. kt iun.
Si vis scire quota ē luna. vii id deceb. dicto. Decemb. in id
cccxlvii. Tolle vii remanent cccxl. Adde viii. fiunt c
ccxlviii. Partire p l viii. Quinquagies nouies quini cc
xcv. Tolle ccxcv remanent l iii. Tolle xxx. remanent
xxiiii. Vicesima quarta ē luna die memorato. Luna hui
uscemodi argumēti usū. si calculator ultima quinquagesi
me nonę particionis diligentius memorię commendat.

Ecce qd commodius p quinqgesimas
nonas particiones libratis dinumera
tione calculatas. id p binos lunę cir
cuitus. seruando cōpehendant ętā
tes illius. quā absq; distincta calcu
latione sic congrua inuenient. &
quia p quinquagesimas nonas partes
sufficiat semp cū sequente numero
adiectis aetatib; kl ian inuenire cui
libet diei lunā. Verbi gra. si numerū
quinqgesimas nonas sequentē qsi p regu
laribus accipias adiectasq; aetates kt ian
ut in secto anno clyci decennouennalis.
mar in kt unū habet. adige xx. qui xx
luna fuit in kt ian. erunt. xxi. subtra
he unū. xx. namq; luna erit in kt mar.
aprit. in kt xxxii habet. adde xx. fiunt
l ii. tolle unū. remanent. l i. tolle xxx
remanent xxi. Vicesima pma luna
erit in kt apt. Maius in kt. iii. hab. adice
xx. fiunt xxiii. aufer. i. remanent xxii.
Vicesima secda ē in kt mai. huiusmodi
memto uti regularib; p omis menses om
niū annorū. p l viii. recepis semp ac
etatib; kt ian assumptis. & ut firmius re
capitulemus in v. anno cyclus in kt xxx
iii hab. adde etates kt ian. id xxiii.
fiunt l vii. tolle i. remanent l vi. aufer
xxx. sup sunt xxvi. Vicesima sexta
erit in kt iun. ut in kt v. additis. xx.
iii. ac uno sublato. xx. vii. colligun
tur. xx. vii. habebit iul. augustus
xxx. vi. hab. adiectis xx. iii. l viii.
erunt. sublatis xxx. cū uno. xxviii.
ē luna. octob. xxx. viii. applica xx.
iii. habebis lx. uno ablato. xxx. sub
tractis. xxx. repperies. Et quare g
hoc mise id octob. istius anni id. v. sexa
genarius numerus n distinctus ē in
l viii. qi duę trigenarię illic cōputantur. Oet si. l. viii. diceres. unū remaneret. cū i. nisit luna in kt. quando eū in idib; hui mensis
pregulares hos computas. p lx. partiri conuinget. Qui sedn egiptios inchoant annum. iii. kt septembris. in penultimo suo mense
id iulio saltum faciunt in. iii. kt aug. in quo iulio scilicet tunc lunā xxviii. computant. unde in illis. iii. mensib; continuis luna.
xxviii. inuenit. Ex qua uidelicet ratione saltus scuendū ē opus ē addnū iyi. epactas. xii. p totum annū usq; dum ad eundē locū ubi
saltus est pueniatur. alit annullat ratio argumenti. Similit qui in kt ian uiciū computant anni. saltū faciunt in nouembre. ac p dicta
sius in locis seruant rationē epactarū uidelicet p totū illius primi anni circuitū. et aetatis lunę xxviii. in nouembre cōputatę. ubi
tonden tres menses habent aetates. oct. nou. & decemb.

Hic namq; numerus in xiii·kt iān finit·nisi bissextus in anno suo die anticipare faciat·& ccc·l·iiii·dies in xiii·earundem kt finire cogat·simulit & cetera ut cc·xc·in xii·kt nou compleantur·qui in xi·finiantur & cetera·

Qui xii lunationib; connumerant·quib; lunaris computat annus·id ccc·l·iiii·dies·in·cc·xc·v·diebus autem ac·lunares incensiones complentur·in·cc·xxxx vi·viii·in·c·lxxx vii·vi·in·c·xviii·iiii·in·l·viii·duo·& hoc ideo fit quia ·vna semper incensio· trig uiti a etati bus numeratur altera· unde trigin ta·

Quinquagies nouies sem ccc l iiii· Quinquagies nouies quinq· cc xc v· Quinquagies nouies quatn·cc·xxxx vi· Quinquagies nouies tn·c lxxvii· Quinquagies nouies bin·c xviii· Quinquagies nouies asse lviii· Eodē ordine die septimanę q̄cumq; uoluerit tempore·adiuncto Kalendarū ianuariarū die requirit·Si uis scire uerbi grā anno q̄ kt iān v fer celebrant viii kt octob die·quota sit fer dicito·Octob· viii kt cc lxxiii·Tolle viii kt octob·remanent cc lx vi·Adde v feriā quę fuit viii kt iān fiunt cc lxxi·Parture p vii·Septies tricen cc decies·Septies octoni quinquies sexies·remanent·v·Quinta·fer p viii kt octob·

qui in xiii kt iān claudunt·

in xi kt nou

quinq complentur in viii kt septemb

a fiune in vii kt iulii

in iiii kt maii

ii kt martii

DE ETATE LUNE SIQUIS CŌPUTARE N̄ POTEST·

Quod siquisq; adeo deses uel hebes est·ut absq; omni labore cōputandi·lunę cursū scire uoluerit·innitatur alfabetis quę in annali uidet libello·iuxta cursū distincta lunarē·ubi duos lunę circuitus id quinquagenos & nouenos dies terna tenent alfabeta·& quā cumq; litterā luna in hac etate semel habet eandē p totū annū simili modo notatā in eadem semp etate habere n̄ desinit·nisi forte ratio qd tam ratio accidere embolismorū hęc immutet·Verbi grā·Anno iii·cicli decennouennalis·luna quę xxxx dies habitura ē semp ab a nudo incipit·Sed ā ē in b·Tercia in c similit nudis·id nullo puncto annotatis·Et sic ex ordine siue littera quęq; seruat etatē lunę·hęmq; luna quę in de xxxx dies habitura ē ab l·subnotato incipiens·sed ā semp in m·tcia ē in n simili figura notatis·& sic ex ordine recurrens·lunā suā cuiq; litterę restituit etatē·Discernendi·ii·grā p mū detrenis alfabetū·nudis utriq; literis sedm subnotatis·tercio sup notatis detminandū pundit antiquitas·

Quot horis luceat luna

Traduntq; argumtū ueteres·q luna cuiuscumq; etatis·quot horis luceat exploret·Quia enī prima luna inquit·iiii·punctos lucet·adicit hic numerus a sed ā luna cotidie usq; adplenū lunio·detrahit deinc partib; spacis indimi nutionē·

l deest xii partes quę iiii punctis tenentur·quas omī etatę luna p lustrat ante quā occidat·unde & cotidie usq; adplenū orbē adiuncte hę xii partes·id·iiii·puncti·& iterū inde detrahunt equalē p dimunutionem

Et ideo si nosse uis luna sedā quot horis luceat multiplica p iiii·duo
fiunt viii·Partire p v quia v puncti horā faciunt·quinquies asse·
quinquis·et remanent iii·Horā ergo et tres puncto s lucet luna sedā·
Item multiplica tria p iiii fiunt xii·Partire p v Quinquies bini decis
et remanent duo·Duas g horas et totidem puncto s·iii·luna lucet·
Item ubi ad decimā lunā p ueneris multiplica p iiii fiunt xl·Partire
p quintā partem·Quinquies octoni·quadrais·Octo horas lucet x luna·
Et ne argumentū dubiū fore arbitreris tene quintā decimā in qua·
et ubi p nox luna candet·exquire·Multiplica p iiii fiunt lx·Partire
p v·Quinquies duodeni·sexais·Duodeci horas·id noctem integrā xv
luna p lustrat·Item si nosse uis xvi·et xvii·et ceta deinceps quot
horas luceant lunę recole p singulas quantominus sint a xxx·et
inde computandi crepidinem fundamentū struе·Ut ubi grā·si nosse uis·vicesi
ma quinta quādiu luceat luna dicito·quantominus a xxx patie
bit quot sint·Quinq; multiplica p iiii·Quater quini·uies·Partire
p v·Quinquies quaterni uies·Quatuor g horas splendet xxv
quomodo et v·luna·Et quidem hoc argumentū tempore equi
noctiali·legitima fixū stacione p labitur·Verū longissimis in
bruma noctibus·Item estate breuissimis·quarū alias xii horarū
spacium longe transcendere·alias nequaquā adhoc p tingere
posse constat·qua ratione lunā xii·horas lucere credamus·
nisi forte putamus·non equinoctiales horas intellegendas·
sed singulas quasq; noctes·p siue mensura longitudinis·aut
breuitatis in xii particulas quas horas uocitemus aequa
distributione findendas

id ad hoc qd ter xxxv & p sertem habuerit lunam·
id ab illa parte ubi ter gesimę computare·hoc e ubi tota v continuo augmentande·aut incendende patiuntur defectionem·

QUANDO VEL QUARE
LUNA VEL PRONA·Et SOPINA UIDEATUR·Et ERECTA·
XXIIII·

SUNT QUI AURAS EXPLORARE CONATI·DICUNT
lunā nouā quociens sopino cornu utroq; uidet·tem
pestuosū mensem·quociens erecto uno serenū portendere
Qd·longe altē ee naturalis ratio p dit·Quid enim·Nunquid
credibile e·lunę statū qui fixus in ethere p manet·p sub

iacentiū mutatione flabrorū · uel nubiū · posse aliorsum quam
fuerat conuertu · & eā quasi furiurę metu tempestatis · aliquanto
altius cornu quā naturę ordo poscebat attollere · maxime
cū non omnib; interris idem fluctantiū possit existere status
aurarū · lunę aūt status idem eademq fit, puariante solis
digressiō conuersio · Dicunt enī eā sicut & beatus augustinus
in expositione psalmi decimi doc& · ñ habere lumen pprium
sed a sole illustrari · & quando cū illo ē eā partē ad nos habere
qua ñ illustratur · & ideo nihil in eo lucis uideri · Cum autē inci
pit ab illo recedere · illustrari ab ea etiā parte quā hab& ad
terrā · & necessario incipere a cornibus · donec fiat xv contra
solē · Tunc enī sole occidente oritur · ut quisquis tunc occiden
tē solē obseruauerit · cū eū coeperit ñ uidere · conuersus ad
orientē · lunā surgere uideat · atq; inde ex alia parte cū eiecę
perit, ppinquare · illā partē ad nos conuertere qua ñ illustratur ·
donec ad cornua redeat · atq; inde omnino ñ appareat · quia
illa pars quę illustrat sursum ē ad celū · ad terrā aūt illa · quam
radiare sol ñ potest · Cū g die crescente sol a meridianis plagis
ad borealis paulatim partes ascenderit · necesse ē luna quę eo
tempore nata ē · ociori transitu solē ad borealia signa pcur
rat · atq; ideo cū noua solis uideatur · quia ad septentrionē solaris
occasus occasura ē nimirū ñ iuxta sed sup solē sita ē · Quo inferiora
eius inlustrante · equalia pene cornua prendere · & instar nauis
sopina ire uideatur · At reuerso p solsticiū estiuū ad inferiora
& australia cursu solis · luna quę illis nata mensib; · ad inferiora
cursim tendat necesse ē · Vnde fit ut quę ad australē partem
solis qui occiderat occasura ē · absq; ulla dubietate · cū primo
p occasū solis apparet · ñ iā sup illū · sed iuxta illū ad meridiē posita
uideē · atq; ideo aquilonalia eius latera sole aspectante · cernitur
erecta pgredi: Semp enī luna auersis a sole cornibus · rotundā
sui partē pandit ad illū · cuius rationis ordine agit ut quo

p occasum

Philosophi deprehenderunt habere totum ambitum terre stadiorum .cc.l.ii. mil. & rursum econtra e totum zodiacum .m.ccc.lx partes diuisum ce. Ex his igitur inuentum est quod .dcc. stadia interra uni parti incelo. Unde igitur id inuenire quiuit? Multiplica

dies longior eo sit noua luna excelsior. Et quo breuior atque admeridiem pelnior e dies. eo deiectior noua luna cernatur. Et inde uulgi creuit opinio. lunam cum sopina & celsior incedit. turbines tempestatum. cum uero erecta. & in austros deiectior. tranquillitatem designare. quod si numerum status e anni uertentis. ut sex mensibus quia decrescit dies multo clementior sit aeris motus. quam reliquis sex. Eadem ratio e etiam lune decrescentis quare matutino inexitu. n erecta. n sopina appareat ea de cur uni diu sepe prna pcedat. Numerum solis radius ea superiore ex loco tangentibus. Non igitur lune conuersio qnaturalis e & fixa potest futuri mensis portendere statum. sed curiosi huiusmodi rerum coloris et eius et solis. et celi ipsius aut stellarum. siue nubium mutatione. et aliis quibusque indiciis. sepe statum aeris quisque futurus exploramus. Denique lunam quartam si pura fuerit. neque obtunsis cornibus dare reliquis diebus usque ad exactum mense. indicium serenitatis existimant. Et cetera talia. QUA RATIONE

LUNA CUM SIT SITU INFERIOR. SUPERIOR SOLE ALIQUO NEC MIRARI OPUS E CUM LUNA PERTIENS UIDEATUR.

Nam australia signa currente multo uiserius ac uicinius terre quam sole. cum hisde moratur inpartibus circuire uidemus. qui uidelicet inferius multo nsolum soli. sed & ueneri. ac mercurio. que infime stellarum sunt. luna incessuo aeris huius turbolenti ipuri decurrit etheris

Denique multa philosophorum. sole abee luna unde uigintii partes. quantas luna ipsa atra pdidere. Pytagoras u vir sagacis animi atra ad luna cxxvi milia stadiorum ee collegit. ad sole abea duplum unde ad xii signa triplicatum. Sed merito quirere ac mirari quisque sollicitus potest. quare luna insolsticiali circulo decurrens quanto altior estiuo sole currere. tanto breuiores uideat facere umbras. Unde paucis intimandum est. quod hunc lune pgressum ultra sole. uutraque celi plaga. & australi uidelicet & septentrionali signifer signat latitudo. Porro in australi. ipsa qque lune eusdem deiectio iuuat. Siquidem signifer idem tis ccc. quidem lxv partibus. & quadrante. pceli ambitum longus sed xii partibus latus. Harum duas tantum medias sol luna omis puagare esueunt.

Unum quod quisque signum duodecies xxx. partibus. uel trigies xii. consistit.

trecenties sexagies. dcc. stadia habebis ee. l. ii. & quomodo hoc argumentari oportet. quinquidem centies. c. multiplicata. reddunt .x. milia. multiplica quoque ter septem centies centum. inuenies ee .x. una enim uice p vii. centies. c. fiunt lxx. similiter sexagies. dcc. faciunt xl. ii. adde .x. fiunt. cc. l. ii. milia decies. dcc. quoque faciunt. vii. ultra dcc. stadia mutantur orologia.

Octo stadia faciunt unum miliarium. nam unum stadium continet c. xxv. passus. octies. c. xxv. multiplicati. reddunt mille. Necesse e nobis scire quot miliaria faciunt. e. xx. vi. stadiorum. in lxxx. stadius continentur. x. miliaria. Inde u in lxxx stadiorum sunt x. miliariorum. In .c. xx milibus stadiorum. fiunt xv. milia riorum. vi. stadiorum. dcc. l. miliaria In ee. xx. vi. stadiorum fiunt. xv. miliariorum. & dcc. l. miliaria. sep enim mille stadia. continent c. xx. v. miliaria.

Que cū australes illius deuenit in locos · aliquanto humilior hiberno
sole appareat · nō solū quia uicinior ē terre · sed etiā qꝫ quinq; fere
partib; aliquens · siue etiā solaris sex · cursus tēpinos in meridiē transit.
Et quanto amplius interiora penetrat austri · tanto deiectior nris quē
ab aquilone speculam apparet oportuit; At cū solsticiali gradū in
circulo · aliquanto sepe elatior sole uidet estiuo · qꝫ cū propinquior sit terre
quā sol · quinq; etiā t sex partib; aliquando solis tēpinos ad aquilonē trans
cendit · ideirco nris oportuit; q; intra positi utruq; sidus de inferiorib;
accedam · tanto eminentior celi culmina petere uidet · quanto magis
boreales sese recipit in partes · qd hoc pbat exemplo · Intrabis noctu
in aliquā domū p grandē · certe ecclam · longitudine · latitudine &
altitudine pstantē · & innumera lucernarū ardentiū copia pilliū
cuius natalis ē martyris honore repletā · in qua duē maximē
ac mirandi operis fari · suis quēq; suspense ad laquearia catenis; sed
quē t ex his intranti uicinior · ipsa q; ÷ subiacenti paulō longin
quior · Tanta aū ē uastitas domus · tanta ÷ longe distantiū celsitudo
farorū · ut magis nocturno uisu lucē comasq; flammarū · quā ipsa
ignis ualeas uasa dinoscere · lumiū ubi faris; appropinquare in
cipiens recto intuitu oculos ad faros · & p faros ad ētra posita laquea
rio; t parietū loca sustuleris · illa t altior quē uicinior ÷ faris
apparebit · & quanto accesseris · tanto t quē submersior ē uidebit ēē
suspensior · donec pspecta certius ueritate cuncta ut sunt posita
cognoscas · Ita q; & nos infra duo magna celi luminaria sit · qꝫ utriq;
sydus habemus ad meridiē · q hoc qd inferius ÷ in septentrionē se
subrigendo magis magisq; nob appropiat · eo nob oculos ad illa & pilla
dirigentib; ad celū uidet ēē illo sublimius q deiectius incedere · ma
nifesta ratione patebit · DE MAGNITUDINE t DEFECTU

XXVI

DE MAGNITUDINE t DEFECTU SOLIS ET SOLIS ET LUNE ·
lune plinius sedis in opere pulcherrimo naturalis historie ita
describit · Manifestū ÷ solē intuenti lune occultari lunāq; terre
obiectu · ac uices reddi · eosdē solis radios lunā in positu suo auf
ferente terraq; lune · s. auertente · s. radios ·

Hac subeunte repentinas obduci tenebras · rursuq illius umbra sydus
hebetari · neq aliud ee nocte quã terre umbrã · Statuti atq aute
nmenstrui utriq defectus ppt obliquitate signiferi luneq mul
tiuagos ut dictũ ÷ flexus · nsemp inscriptis partiv congruente
syderũ motu · Hec ratio · mortales animos subducit incelũ ac ue
lut inde ctemplantib; triv maximarũ rerũ naturę partiv mag
nitudinẽ detegit · Nonposset quippe totus sol adimi tris · int ce
dente luna · si terra maior eet quã luna · Tertia ex utroq uastitas
solis aperit · nsit ut necesse amplitudinę eius oculorũ argumtis
atq coniectura animi scrutari immensũ ee · q arborũ in limitibus
porrectarũ · in quot libet passuũ milia umbras parib; iaciat inter
uallis · tamqua toto spacio medius · Et paulopost · certũ ÷ inq solis
defectũ nnisi nouissima primaue fieri luna · qd uocant contum
tunę hec nnisi plena sempq citra quã pxime fuerit · Omibus au
annis fieri utriusq syderis defectus · statutis dieb; horisq sub terra
nec tam cum supne fiant ubiq cerni aliqndo ppt nebulã · sepius
globo terre obstante · cũ extratibus mundi · intra ducentos annos
hypparci sagacitate comptũ ÷ · Sedne gentilis tantũ uiri dictis
uideamur consummare capitulũ etiã ecclę doctores qd de hoc
senserint queram? · Beatus hieronim? intpratus euangelii sententiã
qua dictũ ÷ in dni passione tenebras factas sup omnẽ terrã · qui
scripser inq contra euangelia suspicant deliquiũ solis qd certis
statutisq diebus accidere solet · discipulos xpi ob imperitiã sup
resurrectionẽ dni intpratos · cũ defectus solis nunquã nisi ortulu
ne fieri soleat · Nulli hoc dubiũ ÷ pasche tempore lunã fuisse ple
nissimam · DE EFFECTIVA LUNE POTENTIA ·

quia pprie plena ẽ cũ est xv · Ergo aut in xv · aut circa quinta decima · id est aut xiiii · aut xvi ·

xx · vii ·

De effectiua lune potentia · Beatus antistes
ambrosius in libro quarto exameron ita cõmemorat · Simi
lia de lune ratione cueniunt · quę de consorte eius ac fre memo
rauimus · Siqdem in id se induit ministerium · inqd & fr ut illuminet
tenebras · foueat semina · augeat fructus · Habet etiã pleraq

afrē distincta ut quē tota die calor humorē terrę siccauerit · eum
dē exiguę noctis tempore ros reponat · Nam & ipsa luna · larga ro
ris asserit̄ · Deniq; cū serenior nox ē · & luna prior tunc largior
ros fertur arua pfundere · & pleriq; sub aere quiescentes q̄ magis
sub lumine fuissent lunę · eo plus humoris se capite collegisse sen
serunt · Vnde & in canticis dic̄ xpc ad ęcclam · Qm̄ caput meū reple
tū ē rore · & crines mei guttis noctis · Tum deinde minuit̄ · & auget̄
ut minor sit cū resurgit noua · & cū sit immunita cumulet̄ · Inq̄ gran
de mysteriū · Nam & defectui ei compatiunt̄ elementa · & pcessu ei quę
fuerant exinanita cumulant̄ · ut animantiū cerebra marinarū
humida · Siquidē pleniores ostreę reperiri serunt̄ · multaq; alia
cū globus lunę adolescit · De arborū q̄q; uiternis · idem allegant · q
hoc usu pprio cōpererunt · Hęc beati ambrosii uerba · etiā archi
tectorū omniū ars · & cotidianus usus affirmat · q̄ obseruandum
pcipue docent · ut a quinta decima luna · usq; ad xx̄am · & sēdam ar
bores pcidant̄ ex quib; liburnę texendę · t publica quęq; sunt opa
faciendā · His enū tantū · viii · dieb; cęsa materies immunis seruat̄ a uermiculo t pa
reliquis aut̄ dieb; pcisa · etiā eodē anno uiterna uermiū labe exesa
inpuluerē uertitur · Quibo q̄q; obseruant ut p sol stitiū estiū id:
mensē iuliū & augustū usq; ad kl̄ ian̄ materias cędant · His namq;
mensib; arescente humore · sicciora & idēo fortiora sunt ligna · Sed
& lapis selenites iupside · potentię lunaris effectū mirifice demonstrat
q̄ lunę continens imaginē fulgore candido nuueoq; transluc̄ · atq;
iuxta cursū astri ipsius · t augeri dieb; singulis phibet̄ · t minui · His
cōsentanea basilius cęsarię cappadocię reuerentissimus antistes · in sexto exameron libro ita scribit dicēs · Opinor aū qd̄ & animalibus
creandis · ceterisq; omnib; quę ex p ducit̄ in parua cōfert̄ ex lunę mu
tatione formatio · Modo · ii · laxiora eorū corpora uident̄ & uacua
cū senescit · m integra & repleta cū crescit · qm̄ humorē quendā cū ca
lore pmixtū interius his latentē infundit · Qd̄ ita ēe demonstrauit
hi q̄ sub diuo dormientes lucente luna · p q̄ surrexerunt inuenium
capita sua largissimo rore madentia ·

Quidā dicunt in sola paschali luna hoc obseruare illū lapidē ut uniuersū fulgorē imaginis lunę ·

Sed & recentes carnes si sub luna iacuerint · fluida mox putredine corrumpunt. Idemque significat pecorinum cerebrum · Et etiam uiscera marinorum animalium · quae humectiora · nec in arborum medullae · Et paulo post: Sed & aeris motus hisdem ipsis commutationibus continet · sic lunae nouitas attestatur · quae ex longa plerumque serenitate · subito nubium glomerationes & perturbationes excusitat · Euripiorum quoque meatus refluus hoc indicat · Et etiam recipcatio syrtium, quicunque oceano · habentur · quasi plunae schematibus centari locorum accolae prodiderunt · Euripi etiam in utraque parte solitis suppria lenitur fluenta conuertere reliquo omni tempore · cum uero luna nascitur nullo omnino possunt quiescere · sed uehementi feruore semper exestuant · donec luna rursus appareat · sedatione commotis turbinibus allatura.

Euripos g torrentis. Et euripe fluens latus. Vorticum arenosorum locorum

MAXIME AUTEM De concordia solis & lunae

Omnibus admiranda tanta oceani cum lunae cursu societas · quando transcendit orizontem · quae ad omnem eius ortum omnemque occasum · Ipse quoque emisso sui feruoris quod Greci reuma uocant impetu · litora late contegat · eodemque reuocato detegat · ac dulces fluminum occursus · salsis abunde redundando commisceat simul & accumulet undis. Nec mora praetereunte luna recedens & ipse naturali nativae hae dulcedini mensuraeque relinquat · tanquam lunae quibus data aspirationibus inuitus praebatur · & iterum eiusdem ui cessante immensura propria refundatur. Sic ut luna iuxta quod & supra diximus · IIII · punctorum spatio cotidie tardius oriri tardius occidere qui pridie orta est & occiderat sol & ita etiam maris aestus uterque sive diurnus sit & nocturnus · seu matutinus & uesperinus eiusdem pene temporis inter uallo tardius cotidie uenire tardius redire nidesinit. Punctus autem quinta pars horae. Quinque ut puncti horam faciunt.

Vnde fit utque luna in duobus suis mensibus id est diebus LVIIII · quinquagies & septies terrae orbem circuit. Aestus oceani praempus idem geminato hoc numero · id est CXIIII vicibus excundet ad superiora & tot eque uicibus sui relabitur in alueum. Quia luna in XXVIIII diebus uicies octies terrae ambitum lustrat · & in XII horis quae in naturalis usque mensis plenitudinem supervenit dimidium terrae circuit orbem ut querbi gratia praeterito mense supra terram meridie · in media nocte sub terra solem accendenda consequatur praetundem

Hic quaestio quare quinquagies nouies luna in circuit orbem terrae. Sic solutum. Duos cursus facit luna · cum firmamento unum quod uoluitur circa terram in XXIIII horis · alterum extra firmamentum. Sicut firmamentum circa terram XXIIII horis uoluitur in duobus mensibus lunae id est diebus LVIII · quinquagies nouies terrae circuit orbem. Luna autem quia unum cursum necessitat facere extra firmamentum · necesse est ut in uno suo mense unum · in duobus uero mensibus duos extra firmamentum circuitus faciat · unde fit in duobus suis mensibus id est LVIIII · diebus · in amplius quam quinquagies septies terrae ambiat orbem. Nam ubi prima apparuit uesperi ut in adeundem locum sequenti uesperi eodem tempore quo praecedenti apparuit · subtrahitur IIII · punctorum id est IIII partium spacium · sicque singulis sibi auferetur etatibus ut in sequenti incipiat apparere ubi prior visa est uesperi. Ex his enim IIII punctis per singulas vigenas nonas multiplicationes collectis · CXVI · numerantur · quibus per horas distinctis reddunt XXIII horae et punctus · ex quibus dies integer IIII puncta minus computatur · qui in conceditur uigesimum nonum habere circuitum · cum uigies octies lustrari luna inuenitur in uno suo mense simiter in duobus mensibus id est LVIIII · diebus quinquagesimum nonum in phat intellegere circuitum duobus fere subtractis diebus. Et quare quinquagies septies circuire orbem dicitur cum XXVIII · duplicati faciunt quinquaginta sex · quia ex XII horis quae ad unus mensis plenitudinem ualent duplicatis quinquagesimum septimum enarratur ambitus · ex his tamen XII horis duos eque

punctos subtractos ut de die integro IIII intellegito · Praeterea igitur seire oportet · quod inter ortus semper lunae duos IIII punctorum inter est spacium in quibus XII comprehendunt partes quibus respondent VIII CCCC stadia · Et unde id phari poterit? Multiplica quinquagies VIII CCCC stadia · reperies CC · L · II stadiorum trigies enim VIII CC XL facium trigies CCCC XII · iunge simul fiunt CC · L II.

Quaeritur quare meridie in media nocte accendenda subsequi solem dicat cum fi simiter ortu uicendat in occasu aliisque partibus signiferi · ideo scilicet hoc dixit · ut his temporibus equinoctiales distinguerent XII horas · quae a meridie ad media nocte per totum annum eque distinguuntur · quae nec sic ortu & occasu equaliter diuise cognoscuntur nisi tempore equinoctiali.

temporis·geminatis æstus sui uicib; quinquagies septies maria alta
tumescunt·obicib; ruptis·rursumq; in se ipsa residunt·Quia luna
in dimidio mīsis spacio hoc ÷ in xv noctib; ac dieb; quat̄ decies terrā
circūlabit̄·insup ad dimidiū terræ semel unde fit ut oriente plena
uespere teneat·q̄ pridē noua uespere occidente tenuerat·mare
pid tēporis uicies nouies affluit ⁊ simul ad remeat·Et sic luna p dies
xv sic dixim̄ naturali cursus sui tarditate de occidente in oriente
uespina refundit̄·ad q̄ matutina hodie oriente tenebat·p dies xv
matutina in occidente uidebit̄·Ita etiā æstus oceani n̄ uespinus p
dies xv fit matutinus·At contra matutinus cotidiano detractus in pe
ouinto uespinus assurgit·Et q̄m luna p annū id mīses xii·suos q̄ dies
ccc l iiii·xii uicib; minus·hoc ÷ trecenties quadragies ad bis tīræ am
bit t̄ orbē·æstus oceani tēpore eodē·d c·lxxxx iiii uicib; ad ipse tīras
alluit·ad resilit·Imitat̄ au lunæ cursū mare·n̄ solū cōmuni accessu
ad recessu·sed etiā quodā sui status p fectu defectuq; penni·ita ut n̄
tardior solū qu p die·uerū etiā maior minorue cotidie redat
æstus·Et crescentes q̄dem malinā·decrescentes au placuit appellare
ledones·Qui alternante p septenos octonosue dies successu mense in
tse quēq; quadriformi suæ mutationis uarietate disp̄iunt·Sepe q̄dē
æqua uterq; sorte·septenis dieb; ac dimidio cursū consumantes
sæpe t uentis impellentib; aut repellentib; t alia qualibet acci
dente siue naturali ui cogente·tardius etiā siue uenientes·aut
minus amplius ue solito feruentes·ita ut aliq̄ tiens ordine turbato
malina plures sibi æstus hoc mense pauciores uendicet in alio·Unde
uterq; motus·nunc uespino nasci·n̄ matutino ēsueuit in æstu·Et
siq̄dem æstu uespino·t nouilunio·t plenilunio instante malinam
nasci ētigerit·idem æstus cotidie p septē malinæ dies subsequentes
sit maior ad violentior æstu matutino·Similit̄ matutino si fuerit ma
lina orta sub æstu·matutinus iā maiori p dies ētegit æquore terras·
Porro uespinus finib; quos matutinus æstus coeperat ētentis·ulterius
cursū extendere negligit·quā uis quibusdā immensib; utq; æstus

Occidit luna p̄ma uesperi in occi
dentali parte·deinde luna·xv·ortā
uesperi in oriente·sic econtra oritur
in oriente mane sup terrā prima
luna·deinde·xv·luna occidit
mane in occidentali parte·

indissimili poma cremento pficit · Quanto aut plus estus maior litora
terrasq; etexerat · ac fluuios ac freta cōpleuerit · tanto latius recedens
eadē litora maris exhaurire atq; enudare ēsueuit · Unde uideat qui
potest · anuerū sit qd philippo teste ferunt quidā ac atq; confirmant
illā immensā maris oceani effusionē pomniū regionū ac patriarū flu
uios iturā uno puncto tēporis fieri · Scimus nos q̄ diuersū brittanici
maris litus incolimus qd ubi hoc equor estuare ceperit · ipsa hora
aliud incipiat abestu deferuere degrescere · Et hinc uidet quibusdā qd recedens
aliunde · aliorsū unda recurrat · iterūq; relictis quos adierat finibus
priores fines festina repetat · ideoq; se adtempus maior malina his
litorib; abiens amplius abducat ut alibi aduenien ampliu exun
dare sufficiat · Qd exlunę cursu potest facillime comphendi · Uerbi
gra · Hoc mare posita circa brumalē solis exortū · t solsticialē eius
occasū luna cuiuscūq; etatis siue supterrā seu subterra sit · estū solet
attollere · At posita circa brumalē solis occubitū · t solsticialē eius
exortū reflectere · Porro alius inpartib; abea celi plaga · recessum
maris luna · q̄ hic signat accessū · Nonsolu aut · sed alius inpartib; t exortib; a inuno eodēq;
litore · q̄ adboreā me habitant · multo me cicius · estū maris omnem
qui ad austrū · multo serius accipere pariter acrefundere solent
seruante quibusq; regionib; luna semp regulā societatis admare ·
quācumq; semel acceperit · Ergo malinā quinq; fere ante nouā
siue plenā lunā dieb; ledonē totidē ante dividua · sepius incipere
cōperimus · Et circa equinoctia duo · maiores solito estus assurgere
minores
maiores ū bruma · a magis solsticio · Semp q luna inaquinonalia a
aterris longius recedente · minores quā cū in austro digressa · ppri
ore nisu uim suā exercet estus affluere · naturalis ratio cogit · f
uenos enū a nouenos annos · iuxta lunaris circuli ordinē · etiā ma
ris cursus adprincipia motus a paria incremēta recurrit · solsticius

DE EQUINOCTIIS QUOD VIII · KL DE EQUINOCTIIS ET
aprilis · a VIII · KL octobris · a de solsticiis qd VIII KL iuliarū
a VIII KL ianuariarū die sint notanda · multorū late a sapien

Tuuuu

entiv̄ scl̄i & xp̄ianorū sententia claret. Deniq; plinius scd̄s idem o
rator & philophosus. in libro scd̄o naturalis historie; sol aūt inquit
ipse quatuor differentias habet. bis equata nocte diei uerno tempr̄ & au
tumno incedens terre in medium incentrū. octauis in partib; arietis ac libre.
bis p̄mutatis spaciis in auctū diei. bruma octaua in parte capricor
ni. noctis ū solsticio tātidē in partib; cancri. In equalitatis causa est
obliquitas signiferi. cū pars equa mundi sup̄ subterq; terras. omib;
fiat momētis. Sed que recta in exortu suo c̄surgunt signa longiore
tractu tenent lucē. que ū obliqua. otiore transeunt spacio. Sed &
hyppocrates archimedicus archiat̄ antigono regi scribens p̄ anni spacia qualit̄
ad p̄cauendas imbecillitates se obseruare deberet. ita dic̄. Itaq; ex
ordiv̄ incipiamus a solsticio idē viii kl̄ ian̄. ex qua die humor at̄ corporib; in homi
ne crescit. usq; ad equinoctiv̄ uernū qui sunt dies xc. hoc tempus a
git hominib; flegma. ex quo frequent̄ nascit̄ hominib; catarrū &
distillatio uue. & punctio laterx caligo. & tinnitus auriv̄. & odorari
nil possunt. Tali g̊ tempore. utere calidis & laseratis. & optimis cibis
piper habentib; & sinape. raro lauare. caput ū sine int̄missione pur
ga. uino indulge. ueneri n̄ parcas. dies xl v. p̄xime sequentes. Sunt aū
ex supra dicto die usq; ad equinoctiv̄ uernū dies xc. ex sup̄dicto die
viii kl̄ aprīl. usq; viii idus mai sunt dies xl v. His diebus augent̄ homi
nibus humores dulces. id̄ sanguis. utere bene olentib; cibis. & acerri
mis. Itē ex die viii id̄ mai usq; in diē viii kl̄ iul̄ xl v. His dieb; crescit
bilis amara. hoc ē colera rubea. utere cibis dulcib; uino indulge.
ueneri parce. ieiunia minime exsequere. Itē incipit tempus estiuū
ex die viii kl̄ iul̄ ipso momēto incremēta fellis amittunt̄. & colera ni
gra accrescit. qd̄ ēē constat usq; ad equinoctiv̄ autumni. id̄: usq;
ad tēpora frigoris. utere cibis dulcib; cunctis & bene olentib; & fri
gidiorib; & qui uentrē molliunt p̄ dies xc. Ab equinoctio aūt au
tumni qd̄ ē ex die viii kl̄ oct̄. usq; in diē viii kl̄ ianuariv̄. desi
nit nigri fellis amaritudo. & humoris crassitudo auget̄ utere cibis
calidis & acerrimis omnib; & abstine ueneri. & minus lauabis.

E xdie supradicto usq; inoccasum uergiliarū · hoc ē indiē vi id feb · sunt
dies xlvi · inoccasum pliadū · dehac hora hominib; sanguis accrescit ·
cuenit q̄ comedere lętissimos cibos · & indulgere uino & ueneri · di
hi sunt hiberni · xlvii · Hęc quidē gentiles · Quib; n̄ dissimilia detē
pore etiā pplures, ecclę tradidere magistri · dicentes · viii · kl aprīl ·
inequinoctio uerno dnīm conceptū & passū · eundē insolsticio bru
mali · viii · kl ian · natū · ltē pcursorē beatū & baptistā dni · viii · k · oct ·
ineq̄noctio autūnali conceptū · & inęstivo solsticio viii kl ivl · natū ·
Addita insup expositione · qd auctorē lucis ęternę · cū cremento
lucis tēporarię concipi · simul & nasci deceret · pconē ū poenitentię
quē oportebat minui · cū inchoata minoratione lucis generari partū
& cōcipi · Iterū quia sic in ratione paschali didicimus · equinoctiū uer
nale xii kl aprīl die · cunctorū orientaliū sententiis · & maxime egyp
tiorū · quos calculandi peritissimos constat · specialiter annotat · Coeteros
q̄q; tres temporū articulos · putamus aliquanto prius quā uulgaria
scripta continent ēe notandos · Ut enī de equinoctio uerno qd capit
ēe quatuor memorataru mutationū annaliū mundi origo docet
loquamur breuiter · regula tenet ecclesiastice obseruationis · aruceno
confirmata cēlio · ut paschę dies ab xi kl apr · usq; in vii · kl mai ·
requirat · ltē catholice institutionis regula pcipit · ut ante uernalis
equinoctii transgressū · pascha n̄ celebret · Qui igitur viii kl aprīliū
die putat equinoctiū · necesse est idem aut ante equinoctiū pascha
celebrari licitū dicat · aut ante septimū kalendarū aprīliū die · iii ·
pascha celebrari licitū negat · Ipsum quoq; pascha · qd dns pridie
quā pateret cū discipulis fecit · aut viii kl aprilium die non
fuisse · aut ante equinoctiū fuisse confirmet · Non enī nri tantū
temporis sed etiā legalis & moysaica decernit institucio · non
ante transcensum huius equinoctii · diem festi paschalis ēe cele
brandum · sicut attestante dniatholio euidentē docet philo & io
sephus · sicut eorū antiquiores dgathobolus · & abeo eruditus
aristobolus expaneada qui unus exillis lxx senioribus fuit ·

legitur in libris historię in
paneada scolas primū esse ·

qui missi fuerunt a pontificib; iudeorū ad ptholomeū regē. hebreorū
libros intrpretari in grecū sermonē quiq; multa extraditionibus
moysi pponenti regi pcontantiq; responderē. Ipsi ergo cū questi
ones exodi exponerent dixerunt. pascha non prius ēē immolandū
quā equinoctiū uernale transiret. Unde nos necesse est obseruan
dam ueritatis regulā. dicamus aperte. et pascha ante equinoctiū
tenebrasq; deuictas n̄ immolandum. et hoc equinoctiū xii kl aprilis
ueraciter asscribendū. sicut non solū auctoritate paterna: sed et
horologica consideratione docemur. Sed et cetera tria temporum
huiusmodi confinia: simili ratione. aliquot diebus ante viii. kalen
darū sequentiū ēē notanda. DE DISPARI LONGITUDINE
DIERŪ. ET UARIO STATU UMBRARUM.

xxx.

ET QUIDEM EQUINOCTIALIS DIES OMNI
mundo equalis ē. uerum solsticialis et ceteri om̄s diuerse
longitudinis pratione climatum. disparium sunt et umbrarum.
Qd et libri xpianorū uel gentiliūm industria editi. et testes ido
nei. qui de utrisq; partibus et borealibus scilicet et meridianis
aduenere luce clarius pandunt. Deniq; beatus ambrosius in
libro quarto exameron. de temporibus et discussū solis disputans
ait inter cetera. Medio quoq; die minor umbra est quā uel
in principio diei uel in fine. Et hoc apud nos in parte occiden
tis. ceterū sunt qui pduos totius anni dies sine umbra fuerint
meridianis in partibus. eo qd solem habentes supra uerticē suū
undiq; pcircuitum illuminantur. unde ascii dicuntur grece.
Pleriq; etiam ferunt. sic e regione ex alto fieri solē ut p angusta
puteorū aquam que in pfundo est uiderint refulgere. Esse
autem dicuntur in meridiano qui amphiscii uocantur eo
qd umbram ex utroq; latere transmittant. Et paulo post.
Sunt enim in hoc quem nos incolimus orbe terrarum circa
meridiem positi. qui in australem plagam uideantur um
bram transmittere. Hoc hoc fieri dicitur summo aestu.

cum in aquilonem se sol dirigat · Cui paria scribit basilius & ipse
in expositione geneseos · Sed & plinius secundus secularibus literis
sed non contempnendis · hec ipsa latius exsequens · ita scribit · Illasaq;
horoscopi non eadem sunt usui in trecentis stadiis · aut ut lon
gissime in quingentis mutantibus semet umbris solis · Itaq; um
bilici quem gnomonem appellant umbra in egypto meridiano
tempore · equinoctii die paulo plus quam dimidiam gnomonis
mensuram efficit · In urbe roma nona pars gnominis de est umbre ·
In oppido anchona sup est quinta tricesima · In parte italie
que uenetia appellatur · hisdem horis umbra gnomonis par fit ·
Simili modo qd est sup alexandriam quinq; milibus stadiorum
solsticii die medio nullam umbram iaci · puteumq; eius experi
mentis gra factum · totu illuminari · ex quo apparet · tum solem
illi loco suprauerticē esse · qd & in india supra flumen hypasim
fieri tempore eodem honesicretus scripsit · Constatq; in berenu
ce urbe trogoditaru · unde stadius · iiii dccc xx · in eadem ptho
lomaide in oppido · qd in margine rubri maris · ad primos elephantox
uenatus conditus est · Hoc idem ante solsticium quadragenis quinis
diebus totidemq; postea fieri · & p eos xc dies in meridiem umbras
iaci · Rursus in meroe insula · hec capitq; gentis ethiopum · quinq;
milibus stadiorum asyene · in amne nilo habitatur · bis in anno
absumi umbras · sole duo deuicesima tauri partem · & quartam
decimam leonis optinente · In indie gente oretum mons est ma
laeus nomine · iuxta quem umbre estate in austrum · hieme ad
septentrionem iaciuntur · Quindeci tantu noctibus ibi apparet
septentrio · In india patalis celeberrimo portu · sol dexter orit.
umbre in meridie cadunt · Septentrionem ibi alexandro moran
te annotatum · prima tantu parte noctis aspici · onesicretus dux
eius scripsit · Quibus in locis in die umbre non sunt · septentrio
nem non conspici · ex eo loca appellari ascia · nec horas dinu
merari · ibi · & tota trogodytice umbras · bis xlv dieb; in anno

Qd hic in ccc · aut d · stadiis mutari horologia dicunt · alii bi · dcc · intellegunt · hoc ideo est · quia aliter non potest connumerari partib; sig niferi ambitus terte ni si · dcc · stadia respondeant parti incelo · t ideo quia in · ccc · uel d · incipiunt horologia uariari & fiunt uari ata · in · dc c · stadiis.

s. que beronice unde id a illo loco hoc est fluvio sit stadiis · iiii · dccc xx · & ibi sit plena distinctio · Melior tam lectio uidetur sic · unde · id a beronice stadiis · iiii dccc xx · in eadem ptholomaide in oppido idem constat fieri qd oppidum aberonice sit stadiis · iiii · dccc · xx ·

In una die ñ mittitur umbra ante dies · xlv · solsticii · & post solsticiū una die post xlv ·

eratosthenes incontrariū cadere pdidit. Sic fit ut uario lucis in
cremento. in meroe longissimus dies. xii. horas equinoctiales & octo
partes unius hore colligat. Alexandrie ū xiiii. horas. In italia. xv.
dimidia hora amplioq
In britannia. xvii. vbi estate lucide noctes haud dubie repmittunt.
Id qd cogit ratio credi. solstitii diebus accedente sole ppius uertice
mundi. angusto lucis ambitu. subiecta tūc. continuos dies habere
senis mensibus. noctesq ediuerso ad brumā remoto. Qd fieri in insula
thile. pytheas massiliensis scribit. vi dierū nauigatione in septentri
onē a britannia distante. Hec delongitudine dispari solsticialiū dierū
plinius intexendo. etiā brumaliū dierū quesit inpartibus longitudo
sub intellegendū reliquit. Sed & noctis utroq tēpore quesit mīsura
eq clarū reddidit. quia necesse ē cuiuscumq longitudinis sint
dies simul & nox. xxiiii. horarū spaciū compleant. Sed notandū qd
hec de thyle alit scripsit solinus. Thyle inquit ultima. in qua estivo
solsticio. sole decancri sydere facente transitū. nulla nox brumali
solsticio p inde nullus dies. Qd plinius quoq in libro vii. ī pret misit.
Ultima inquiens omniū que memorantur thile in qua solsticio nul
las ee noctes indicauimus. cancri signū sole transeunte. nullosq con
tra bruma dies. hoc quidā senis mensibus fieri arbitrantur.

CAUSA INEQUALITATIS EORUNDĒ DIERŪ

CAUSA AUTĒ INEQUALITATIS EORUNDĒ DIERŪ terre
rotunditas ē. Neq enī frustra & in scripture divine. & in cōmunib
literarū paginis. orbis terre uocat. Est enī reuera idem orbis in me
dio totius mundi positus ī insolitudinis solū gyro quasi instar scu
ti rotundus. sed instar potius pile undiq uersum æquali rotun
ditate psimilis. Neq hec intante mole magnitudinis quā uis credidere
magnum in orbem enormē. montiū uallium q distantiā. quantum impula ludicra
unū digitum tantū addere t demere crediderim. Talis ergo
schematis terra. mortalibus ad inhabitandū data. solis circuitus
semper in hoc mundo lucentis. certa ratione cōstitucionis di. alibi
diem exhibet. alibi noctē relinquit. Et quia sic ecclyptes att
ortis [illegible] hor [illegible] an xvi [illegible]

Diuersis aũ locis circuli decennouennal diuersi quiq calculato
res hunc eundẽ lunę saltũ inter ponendũ. idest mensẽ lunarem.
quicqueris annis tricenis dies habere ẽ sueuerat unde xxx dierũ
ẽ faciẽdũ putauere. Et ratio quidẽ naturalis in primitiu
ẽ. cuncta huiusmodi crementa et decrimenta solis et lunę in
partib; æquinoctiorũ ubi primo creata sunt. initiũ finemq
sortiri. Solis quidẽ in uerni. lunę uero in autũnalis loco
æquinocti. Denique anatholius quinuerissimę in æquinoctio
uerno initiũ misit et caput circuli totius temporisq decer
nit. nipse hanc incapit et fine sui circuli decennouenna
lis. sed quarto decimo et anno qui ẽ ultimus ogdoadis mita
tionẽ lunę posunt. faciens illa ascendere in æquinoctio.
de viii. in xx. At contra uictorius tito ante finẽ ogdoa
dis anno hanc interserendã censuit. lunã kt ian. de quar
ta in sexta decimã cuertens. Porro egipti in quorũ senten
tia catholica nunc ẽ sentit accepta. eandẽ mutationẽ primo
anno circuli decennouennalis affigunt. facientes epac
tas lunę annuas. quarũ locus est. in xi. kt apr. de octauã de
cima. in nulla facere saltũ. ideoq annũ eundẽ sine bissext
assit. diebus ccc lii consumantes. Qd etiam dionisius inepta
sua tangere uidet cũ ait. A xv luna paschat festi anni
uerbi gra precedentis usq ad xiiii sequentis. sic communis
annus est. ccc liii. dies habebit. si emboliśm ccc lxxxiiii.
Q d si unus dies plus minusue ẽ tingeriṇt. eundẽ error ẽ ex
cepto uidelicet anno primo sępe dicti circuli decennouen
nalis. quẽ a xiiii. luna paschę ultimi idest nonidecimi an
ni usq ad xiiii. eiusdẽ primi numerare curant. Sicut qd idem
ultimi epactas idest adiectiones lunares xviii. tunc ro
nens primo anno ñ. xi. ut in cęteris annis fieri solet. sed xii.
dies accõmodat. Et qui a xxx. dierũ fine uoluunt. nul
la epacta in principio ipsius circuli ponit. Sed est autẽ

si precedentis anni id est xiii hoc ẽ pe
nultimi ogdoadis. si sequentis anni
id est xiiii hoc ẽ ultimi ogdoadis. Adiec
tis enim xii epactis lunę arguitur ęta
tis illius anni qui sequitur annum
in quo saltus lunę ẽ capiat

Infine decennouenalis cicli lunam
q ẽ pargumentũ in kal. martii. xxvii
inuenies in ipso anno in xi kal. april.
xviii. Adde ad xviii ñ. xi. sic in cęteris
annis sed xii. propter saltũ et inuenies in primo
decennouenalis cicli secũdũ egyptios anno
in xi. kal. april. lunã xxx. unde nulla
inuenies epactã q si xxx adieceris in
k mensium illius anni eratq; lune ęta
tis merũ eadẽ subtrahere. Est autẽ luna
ris annus minor solari xi diebus
Et ideo epactę sequentis anni sup epactas
precedentis crescunt. ut annus lunaris
cuenat ad solarẽ singularis anni sxi.
ępitatęq excepto ultimo anno quando
minor ẽ lunaris solari xii diebus causã
saltus. Et propter ea a illo loco ubi saltus
fit usq ad eundẽ sequentis anni xii
singulis et atq; lunae

Ideo dionisius predictũ annũ a xiiii
luna ad xiiii et ñ a xv inchoat
neq propter saltũ lunę unus eudem
anno dies de ẽ uidetur si uillo
loco cõputetur. Talis tamen cõ
positio id est ut unus dies pduob;
cõputet nihil pdest quia nul
lo modo ccc liii sed reuera ccc
liii constat diebus

si epactã id est in xxx. ma
et xxx. die
rũ fine
uoluunt

annus epactas xi suscip. et ideo sicut diximus a xv luna pasche
primi circuli usque ad finem eius in communibus et embolismis annis
prefixos dies nos inuenire non dubium est. Huiusmodi ergo co
git diuersitas sex solum primos cicli decennouennalis annos
et quali nobiscum aetate lunam putare uictorium. Nam deinceps
inserta mutatione saltus una semper die maiorem nobis eam usque
dum etiam nos finito circulo toto inserimus habere non cessat.
Qui profecto saltus non alibi aptius quam xii kalendarum aprilium
die uidetur anno reddendus propter originem uidelicet quam prefa
ti sumus conditionis siderum ut luna mensis martii quo eo fit die
xxviiii dehinc uertatur in nouam. Sed sunt qui hoc nobis in luna
nouembri mensis agendum magis autumant quatenus huiusmodi
impedimentis cum precedentis anni fine absolutis nouum de coete
ro annum libero possint computo ingredi iuxta exempla ui
delicet egiptiorum qui huius in penultimo anni sui mense qui est
nr iul. facere prohibentur. Sed siue hic (xii k. aprl) siue illic (in luna nouemb) siue alibi (in tercio) fece
ris (k. aug) necesse est ibidem ni fallor tres parit menses unde tricenque
computare dierum. Quare luna aliquotiens maior quam computatur pareat.

Iam non ponitur ibi saltus propter terminum paschalem nec hoc mouere quemque debet quod dixit beda hunc fieri in xii kal aprl aptum quia ipse statim infert siue hic siue illic siue alibi feceris.

xlii.

Notandum sane quod huius ratio saltus lunaris longa sui facit ex
undantia crementi lunam aliquotiens maiorem quam putatur ui
deri adeo ut etiam die tricesima uesperascente illam non
gracilem in celo apparere contingat. Et quanto circuli decenno
uennalis terminus amplius instat tanto hoc crebrius patiatur
causa existente perspicua quia saltus ille de quo loquimur iam max
ima tunc sit ex parte perfectus. Sed innaturalis assertione
ueritatis que et in niceno concilio probata firmatur hec est specialiter
regula tenenda ut lune aetatem non iuxta quosdam a meridiana
et dimidia post meridiem sed a uespertina potius hora mutari noue
rimus quia nimirum luna que uespere primum mundo exorta est
uespertinis ex eo semper necesse est horis aliam aliamque sumat aetatem
singulas quasque uicenis et quaternis explicans horis sic econtra

sol q̄mane p̄mo ortus ē. teste genesi scriptura. a mane usq
ad mane. die cōpleuit unū. Quid enī rationis ē. lunę mu
tationē meridianis cōputari abhoris. cū nec imposita tē
in cęlo. nec sit egressa supterrā. sed nec ulla legis sollemna
meridianis t p̄meridianis. sed omnia uespertinis incipiant
simul cēsumenta inchoris. Nisi forte q̄d adam peccans. a dau
ram post meridiē increpatus a dno. cū de paradysi ē gaudis
expulsus. ad rememorationē cęlestis uitę. quā sēti hui erū
na mutauimus. mutatio lunaris quę crescitis decrimisq
pennis; labores nros imitat. in ea specialit qua exsulare cę
pimus debuit hora notari. ut ex ipsa lunaris hora mutati
onis. cotidie uersiculi illius admoneremur. q̄a stultus ut luna
mutat. nā sapiens cū sole p̄manebit. suspiraremusq ad illā
ardentius uitā. pace aetna beatissimā. quando erit lux lunę
sicut lux solis. et lux solis septēplicit sicut lux septē dierū.
Verū quia sicut scriptū est. a luna signū diei festi. et quomo
p̄mę lunę lux a uespera mundū irradiauit. ita omis dies
festus. in lege a uespera initiari. in uespera p̄fici debere pe
tur. cōgruentius ætas lunaris a uespertina hora quā aliunde no
ua cōputabit. eandēq ætatē quā uespere inchoat. sequentē
usq seruabit ad uesperā. Et siquidē ea paulo ante uesperā ac
cendi a sole cōgerit. max sole occidente. p̄mā cōputari et ēe
necesse ē. quia uidelicet tēporis horā qua p̄mū tris fulgere
coepit adit. Si autē p̄ occubitū solis accendat. nam p̄ma. p̄ usq ad
uesperā uderit. sed tricesima potius oportet æstimari. etiāsi
xxiiii. horas p̄ occasū solis accensa suppleuerit. illā tamquā oc
cidente sole habuerat. ne p̄mę cōditionis ordo turbet. usq ad alius
et occasū retinere debebit ætatē. Nec mirū. lunā cū tot horas
noua transegerit. manifestā in cęlo monstrare. cū aliquiens
etiā sexta t septima p̄ accensionē pareat hora. Sępe nāq euē
nit. maxime posita ea in ariete. una eademq die illā mane

simul & uespere cerni · motu uidelicet accensionis · circa me
ridiē facto · Qd̄ siquis grauius huic insistens quęstioni · dixe
rit se nouā lunā eo anno q̄ saltus inserend̄ ē biduo priusquā
prima caneret̄ multis cū testib; uidisse idest quarto nonarū ap̄liū
die cū eiusdem anni xiiii luna paschalis in circulo memorato ·
xv · kl̄ mai̅ sit annotata · ideoq; n̄ nisi p̄ die non̄ ap̄l̄ ēē
p̄ma ualeat · rationēq; a nob̄ huius causę · exigerit · hic
nr̄a pusillitas ne sui fragilitate deficiat · ad paternę immo
diuinę auctoritatis auxiliū c̄currat · Pat̄nę enī auctorita
tis subsidio fulcim̄ · dū nicenę synodi scita sectam̄ · q̄ quar
tas decimas festi paschalis lunas · tā firma stabilitate p̄fix̄ ·
ut decennouennalis eoq; circuit̄ · nusq; uacillare possit ·
In q̄ uidelicet circuitu · lunā paschalē anni deq̄ agit̄ · ii · non̄
ap̄lis fieri p̄mā · nulli calculantiū indubio ē · ideoq; hanc
alit̄ diffinire · nulli fideliū fas ē · Quid enī · nūq̄d creden
dū ē · qd̄ illā quā nos · iiii · non̄ ap̄l̄ nouā uidim̄ lunā · nemo
viderit de illis · ccc · xviii · pontificib; · q̄ in niceno c̄cilio re
sidebant · nemo deminoq; coetu graduū · q̄ illoq; c̄siliis ade
rant & statutis · & n̄ potius intelligendū · quia cū lunā an
ni illius paschalē · ap̄ die non̄ ap̄l̄ incipere signabant ·
aliud maius p̄iculū p̄ hoc declinauerint · ne videlicet
si alit̄ discernerent · indissolubilis ille cōmuniū annorū
& embolismoq; status solueret̄ · quē ininuiolabilit̄ obser
uandū diuinę legis auctoritate hebreis tradentib; agno
uerant · Sed & specialib; diuinę auctoritatis indiciis · obser
uantiā lunarē · quā tenem̄ · defendim̄ · Legim̄ namq; scri
bente beato cyrillo alexandrię ep̄o · quia pachumius mo
nachus insignis factus ap̄licę grāe · fundatorq; egypti coe
nobiorū · ediderit ad monasteria quęrebat litteras quas an
gelo dictante p̄ceperat · ut non errorē incurrerent in sollep̄ni
tatis paschalis ratione · scirentq; lunā primi m̄sis · In anno cōmuni

a embolismo. Legimus eodem referente cyrillo. qd sinseripsissa
synodus nicena cyclum lunarem primi mensis sufficere a ciclus la
pidis silentis in pside. ad exemplum rationis paschalis. cuius can
dor interior. cum luna primi mensis crescit a decrescit. Legimus
item scribente sco paschasino lylibeo antistite. ad beatissimum pa
pam leonem. quia tempore Zosimi papę. cum esset ultimus circuli de
cennouennalis annus a declinarent qdam. x. kl mai pascha tene
re. celebrantes octaua die kalendarum aplium. idest pembolismo
communem tenentes annum. quę est paschalis obseruantię ueritas.
multiplici miraculo supnę uirtutis claruerit. Quędam inquit paschasin
uilissima possessio meltinas appellat. in montib; arduus a silus
densissimus constituta illic pparua atq uili opere constructa eccla
e. in cuius baptisterio. nocte sacro sca paschali. baptizandi hora.
cum uasc
cum nullus canalis. nulla sit fistula. nec aqua omnino uicina. fons
ex sese replatur. paucisq q fuerant consecratis. cum deuctorium nullu
habeat. ut uenerat aqua. ex sese discedit. Tunc ergo subsę memo
rię papa Zosima. usq ad lucem aqua nuiemente. n consecrati q bap
tizandi fuerant. recesserunt. Illa uero nocte quę lucescebat in
die dominica. decimo die kalendarum maiarum. fons sacer. hora
copacenti. replatus e. Euidenti g miraculo claruit. occidentalium
parium fuisse errorem. Liquat itaq. qd uatus hęc de ætate lunari
quęstio e. a ia olim beati papę leonis industria diligenti exq si
ta. ipsa e quę longa in utriemis a occidentis ecclesias. grauemq
controuersia fecit. hęc a hilarium papam prior nicen ccilii tempora.
nouum patere. a uictorium paschale cedere ciclum psuasit. In hunc
certamine. psatus papa leo annitente pspero uiro doctissimo
ac disertissimo. uincere sedulus instans. tandem unanimitate eq
q nicenę synodi decretis inuincibiliter adherebant. laudabiliter
uinci gaudebant. Vnde mihi meisq in eadem quęstione nil me
liusagendum. nil dicendum reppero. quia qd fecisse comperio. q nob
intantum scientia. merito. a auctoritate. pcellit. certa indelica

patrū reuerentissimoq; sententiā in eis quę nob̄ dubia sunt · & incerta
sectari · Neq; enī putandū ē nos ł acutius antiquis diuersitatē luna
ris discursus deprehendere · ł salubrius posse dis̄noscere · quę in eadē
diuersitate potissimū sit uia sequenda · De circulo decennouenali · xliii ·

Decennouennalis circuli ordinē · primus eusebius cęsarię palestinę
eps̄ ob quartas decimas lunas festi paschalis · ipsūq; die paschę inueni
endū cōposuit · eo qd̄ luna cuius libet · aetatis · post tantū tēporis · ad
eundē redeat anni solaris diē · n̄ qd̄ egypt̄ ł coetera p̄ orientē or
bē · xp̄i æccl̄a · uerū eatenus lunę cursū ł diē nescierit rite inue
nire pascalē · sed quia ea quę p̄scis tēporib; annuatī cū labore
inuestigata · & p̄ orbē mandata sepius inquęstionē uenire solebant ·
facilius p̄fixa semel regula circulari · semp̄ obseruari · & sine scru
pulo ambigendi poterant edisci · Deniq; fert̄ antiq̄tus alexandri
nę æccl̄æ delegatū · ut officiose operā curāq; inuestigationi cō
puti paschalis impenderet · quatenus pontifici ap̄licę sedis adnun
tians · p̄ eū diē paschę sollemnē · coeteros æcclesiarū p̄ncipes ag
noscere faceret · Vnde beatissimus papa leo marcianū p̄ncipē pos
tulans · ut alexandrino antistiti delegaret · quatenus paschalē sc̄i
theophili · in q° · viii · kalendarū maiarū die pascha uidet̄ affixū ·
diligenti p̄scrutaret̄ examine · arbitrat̄ · n̄ recte ab eo memora
tū diē fuisse c̄scriptū · In t̄alia hęc dicit · Studuerunt q̄dē sc̄i pa
tres · occasionē huius erroris auferre · omnē hanc curā alexandri
no antistiti delegantes · q̄m apud egyptios · huius supputatio
nis antiq̄t̄ tradita uidebat̄ ēē peritia · p̄quē quot annis dies
p̄dictę sollemnitatis sedi ap̄licę indicaret̄ · cuius scriptis · ad longin
quiores æccl̄as indiciū generale p̄currerēt · Verū ut huiusmodi la
bor aliquando quiesceret · cōposuit memorat̄ uir circulū · n̄c
longe lateq; notissimū · q° quartas decimas lunas p̄mi m̄sis · ex
ordine cōp̄hendendo · diē paschę q̄mox sequente dominica
futurus erat · facillime cuilibet inueniendū relinquerēt · Cuius
circuli · p̄terius alexandrinę urbis antistes · ad inquisitionē sc̄i

uerba bedę

papę leonis luculentissimā reddens rationē. talis rescripti abeo
merunt tenore pdicari. Lætificauerunt me littere dilectionis
tuę. quas fr & coepis nr nestorius pio apportauit officio. Opor
tebat enim. ut ab alexandrinę ecclę psulę. talia scripta ad sedē
aplicā mitterent. quę ostenderent magistro beatissimi petri
apli. hoc a studio initio pbeatū marcū ei discipulū didicisse egyptios.
qd constat credidisse romanos. De embolismis & cōmunib; annis. xliii.

Dinidit autē circulus idē in embolismos. annosq; cōmunes. quos
hebreorū qq pscq; auctoritate cstat obseruatos. Cōmunes q
dē annos. idest trecentos. liii. dierū. xii. Embolismos h. idē
ccclxxxiii. dier. circulos etinens vii. Prim namq; & secundus cōmunes
tinus ē embol. Duodecim & tinus decim. cō. quart decim emb.
Quintus decim & sextus decim. cō. septim decim emb. Octauus
decim. cō. non decim emb. Qui utriq; sic & supradictū est ab
exordio pmi mnsis quē hebrei nisan uocant. hoc ē a baccensio
ne lunę paschalis initiū sumunt. Cuius exordiū mnsis. hac re
gula debet obseruari. ut n unquā luna paschę. xiiii uernū
pcedat equinoctiū. sed t in ipso æquinoctio. hoc ē. xii kalen
darū apliū die. t eo transgressa. legitima pcedat. Vnde fit. ut
ab viii. idus martiarū. usq; in nonarū apliū die lunaris anni
sint querenda pmordia. Ipsa h luna. xiiii. cū pmū. xii kt apt
cū nouissimę. xiii kt mai. die occurrendo festi paschalis. ab
. xi. kt apt. usq; in vii. kt mai. faciat inquirendū. Embolismorū
h. sic dionisius ait. ista ratio pbat existere. qd annos cōmu
nis. unde damnū supplere. quatenus ad solare tēpus lunaris
exæquet excursio. Quia uis enim solis annuū ciclū p singulos mē
ses luna circueat. tam ei pfectione. xii. suis mnsib; implere n pva
let. Denq; in annis cōmunib; ad ratione solaris anni. xi. dies
lunę de ee. cernunt. In embolismis u. xviii. diebus eundē annū
unde solare luna transcendere. Et hebrei quidē q solos luna
re in lege nouerant. & obseruabant mnses iuxta naturalē lunę

cursū · triceniſq dieb; cōmuniū annoq · mſes duode
noſ explicabant · ait tio · t ſecundo · ubi decebat anno · tiū decimū
in fine anni · mſe · xxx · dierū · apponebant embolismū · Porro
romani q dispares habent mſes · nuno quolibet in loco embolismū
cōputando imponere uoluerunt · ſed potius ubi libet medius anni
tēporib; uacuū egriumq; in kalationis kt locū inuenire potuiſſent · Prima
igit embolismoq; luna · iiii · non decēbris · ſecunda · iiii · non ſept
tia p die non mar · quarta · ii · non decēb · quinta · iii non nouēb
ſexta · iiii · non aug · ſeptima · iii non mar · naſci dicer · ſollertiſſime
quantū potuere curantes · ut cuiuſcūq ætatis luna in kt occur
riſſet · ipſa eiuſdē mſis luna diceret ee putanda · qd tam nuſq
quaq ualuer optinere · ppt pfixū paſchalis lunę curſū · Cuius
cū extrema nnunq in kt mai incurrant · et ſecundū qq t etiam
tiū poſt kt die teneant · nam mai mſis · ſed potius aprt lu
nę · ſicut ſemp ee dicenda e · De ogdoade · et endecade · ſ xlv ·

Est alia pfati circuli diuiſio · qua in ogdoadē et endecadē · idest
in iii · et xi · diſtinguit annoſ · eo qd octauo et undecimo anno · luna
paſchat · ſuppmas ſuę nativitatis meceſ ſubeat · utrumq
eorū · inſolito embolismuſ more · unus cōmunis pcedat annus ·
t certe qd antiquus uſū e · viii · annoſ ſolareſ · totidē lunarib;
annis dierū numero equari · qd a eruditioribus; euo ſequen
te doctorib; exptū eſt · niſi annis · xi · adiectis · nequaquā fieri
poſſe · Ad indicū utriuſq obſeruationis ogdoadib; e endecadib; · tota lunę digeſta conuſio · Nā et gci quondā quoſ
et antiquiſſimi romanoq phibent imitati · cū ad lunę curſū
adhuc annoſ cōputarent · viii · annis cōmunib; pari ratione
confectis · embolismoſ triū mſiū parte intkabant · Sieni octi
eſ · xi · et quarta parte uoluerit ſuppputare · xc · dieſ · hoc e treſ men
ſeſ efficieſ · Verū et ia nunc ft · q ſolis · viii · annoſ · totidē annis
lunarib; · Itēq ſolis · xi · totidē putant annis lunarib; · dierum
æqualitate cōponi · Vbi primo dicendū · qd abſq ulla ctradictio

o In his enim annis ultimū ur
minū luna tenet · qc in viii
anno in non aprt prima luna
paſchalis et xiii k mai fit xiii
in xi u anno fit prima in
non aprt et xiii in xv die k
mai

ne sioctoni anni utriusq; syderis. aliquando longitudine ēcor
dant. semp idem facere habebunt. neq; ullū undenōq; annorū
equalitas locū inuenia. Si autē semel. xi. anni sidērū ambōq; simul
incipiunt. simulq; ēmnant. semp ipsū facturi sunt. nec erit.
quando octonōq; ēcordia redire possit annorū. deinde numer
ipse pulsandus. uidendūq; qd. viii. anni solares. habent dies excep
tis bissextis. ii. dcccc. xx. Octies trecentenī sexagenī ā quini. faci
unt duo mil dcccc. xx. At lunares anni totidē. uide quot habe
ant dies. Octies trecentenī quinquagenī ā quatūnu. faciunt. ii.
dccc. xxx ii. Adde. xc. triu msiu emboliśmōq; dies. fiunt. ii. dccc
xxii. Sed duo qminus habent inogdoade solari. duōq; bissextōq; spe
rant adiectione supplenda. Videam ā endecadē utriusq; syderis
siforte ibi sol bissextile querat auxiliū. Vtriuq; enī tepus neces
se ē. una regula cōplectat. Vndecies trecentenī sexagenī ā quini
fiunt. iiii xv. Itē undecies trecentenī quinquagenī ā quatūnu. fi
unt. iii dccc. xc. iiii. Adde emboliśmōq; msiū dies. c. xx. fiunt. iiii. xiii.
Vide igit. si hic opus habeat endecas solis. subsidio bissextili. ut ad
dtis uidelicet duob; trib; dieb; lunarē cōpensare sufficiat en
decadē. Nonnūq; ego ā quadrantili inuamine adequipperandā lu
ne endecadē. quā duob; insup dieb; exuberare pbat. sed suis po
tius qb; suphabundat dieb; qdmin ē inogdoade solis. adimplā.
liquido patet. in hoc ēcordatione tēpōq; nil prudicare bissextos.
sed quot quot bissexti in circulo decennouennali incurrerint. omis utroq
syderi iuxta qd supra docum. æqualit ee pficuos. Deniq; utrea
ipsius eui scerem intina. manifestemus primo anno circuli decennouennal. nulle
sunt epactē. quia in xi. kt apl. lune finit ē cursus. Itē nono eide
circuli anno. post dies. ii. dccc. xxii. nono kalendarū apliū die.
xxx. ē luna. qdcaia epactarū quē tune. xxviii. sunt ordo mani
feste testat. Quid ergo opus erat ad cōpletionē lunaris ogdo
adis. duos solaris cursus adicere dies. idest decimū ā nonū
kalendarū apliū. si hoc duo bissextiles poterant pficere dies.

excretos. efectos cōplectos. unles vbi dic qd luna quadrantē hab.

bissexti

e xx ā unus dies crescunt in endecade ex xi. annuis dieb; quē unū in endecade solari iiii. xv. numerant cōputaū unde hic in lunari illū pter mistu lunariū annorū id decatū lune numerū cōphendere ē centus xxx quasq; ēplectens lunas. Sicut endecas solaris p viii die k aprt computaret qd est iii xiii ñ xv numerarent.

Nonergo duos dies q̄ in ogdoade solis alunari ogdoade minus s̄
duoꝝ intercalatione bissextoꝝ. sed duoꝝ magis dierū q̄ in endeca
de eius alunari plus sunt adiectione supplent. Nec nocet quod sal
tū lunę quē q̄dā in ogdoadis initio ponunt. in endecade po
nendū memorauimus. Ubi cumq; enī intēposueris. eodē ꝓpo
quādiximus de ogdoade et endecade
sita quęstio fine soluet. et habet circulus decennouennalis men
ses solares. cc. xxviii. Lunares. cc. xxxv. Dies exceptis bissextis. vi.
dcccc. xxxv. Decies nouies enī duodeni. cc. xxviii. Adde septē.
fiunt. cc. xxxv. Itē decies nouies trecenteni. sexageni. et quini.
vi. dcccc. xxxv. Decies nouies trecenteni. quinquageni. et qua
tēni. vi. dcc. xxvi. Adde embolismos. vii. mensiū dies. cc. x. fiunt
vi. dcccc. xxxvi. Subtrahe unū saltus lunaris diē. et uno eodēq;
dierū numero solis et lunę cursus. decennouennalē ciclū
includere ꝓbabis. Itē ogdoas solis habet mēses. xc. vi. lunę
aut. xcviiii. Endecas uero solis. mēses habet. cxxxii. lunę aut
cxxxvi. De numero aut dierū supra dictū est. De annis
Primo decennouennalis circu dn̄icę incarnationis. Txlvi.
li uersu tēporū ordo p̄figit. quē grēci calculatores. a dio
cletiani principis annis obseruare. sed dyonisius uenerabi
lis abbas romane urbis. et utriusq; linguę grecę uidelicet
ac romanę n̄ ignobili scientia p̄ditus. paschales scribens
circulos. noluit eis sicut ipse testat memoriā impii et ꝑse
cutoris innectere. sed magis elegit ab incarnatione dn̄i
nr̄i ihū xp̄i annorū tēpora p̄notare. quatenus exordiū spe
nr̄ę notius nob existeret. et causa reparationis humanę. id
passio redēptoris nr̄i. euidentius elucere. Qui in primo suo cir
culo. quingentesimū tricesimū secundū dn̄icę incarnatio
nis annū in capite ponendo. manifeste docuit. secundū sui
i. primū annū circuli paschalis
circuli annū ipsū ēē. quo eiusdē sacro sc̄ę incarnationis mys
teriū coepit. Quia enī lunaris circulus decennouennalis est.
solaris aut. xx. et viii. cōficit annis. multiplicatis ꝑse inuicē

dxxxiii dominice incarna
tionis concordat primo il
lius an n o.

ambob; summa quingentoq; xxx·ꝗ duoq; colligit annoq; Qua
tandē replicata· totus solaris lunarisq; cursus ordo· inse
sua puestigia reuoluit· eundē decennouennalis lunarisq
cicli annū· easdē epactas lunę· solis q̄q; dies c̄currentes·
eandē quartā decimā lunā· eundē dnici paschę diē· ac lu
nā ipsius exordine restituens· Qd ꝗa uictorius quāvis
alterius institutionis paschalē condens descriptionē·
tot annoq; circulo manifeste pbauit· Quia g̃ secundo an
no circuli quē pmū dyonisius scripsit· quingentesim tri
cesim tertius abincarnatione dni cōplꝗus ē annus· Ipse est
numerū iuxta c̄cursus syderū· ille inquo incarnari digna
tus ē· quia hic secundus annus decennouennalis· octauus
decim ē cicli lunaris· xi· habens epactas· v· c̄currentes sep
timanę dies· luna paschę· xiiii· viii· kt apt· oma tunc fue
re simillima· Et sicet qtunc pascha more nunc ecclesiis usita
to die dominica facerꝗ· ipsa nimirū dies quomodo hic anno
tatū ē· vi· kt apt uenirꝗ· ac lunā haberꝗ· xvi· Deniq; dionisi
us ipse· nob quodāmodo tacitę quę dicim in paschalib; quę
scripsit argumentis ostendit· ubi adinueniendū quotus sit
annus circuli decennouennalis· sumere annos dni· et pus quā
hosp· xviii· partiam· unū pcip adicere· significans· illo incar
nato· unū circuli decennouennat annū· iā fuisse cōplꝗ· Ite
adsciendū quotus sit ann cicli lunaris· sumere monꝗ· annos
dni· ꝗ subtrahere semp duos· ac sic pdecē ꝗ nouē partiri· ut
uidelicꝗ duob; qreliqui tunc erant annis sublatis· cęteros calculator pno
nā decimā partē diuidens· qd reliquū forꝗ· tenerꝗ· Porro
adinuestigandū qt sint epactę lunares· annos dni rite sume
re· diuidere· multiplicare· rte diuidere· sed nullo dempto·
t addito iubꝗ· quia nimirū secundo decennouennat cicli
anno· incipientes epactę· adinueniendū suū statū· addi
quid t demi de annis dni· qsecū inchoauerant· minime pos

cebant. Itē si uelim⁹ scire adiectiones solis. idest c̄currentes septi
mane dies. sumere annos dn̄i iubet. et addita quarta parte annorū dn̄i quat
tuor insup regulares semp adicere docet. ac sic tandē p. vii. par
tiri. quia nimirū. v. erant c̄currentes anno q̄natus est dn̄s.
Et ut cōputandi fixa series pcurrere posset. necesse habebat
cōputator. iiii. que pcesserant adnectere. His igit argumentis ita se ha
bentib; annū passionis dn̄ice diligent inquire. nec ignota que
rendi uia ē. sin̄ cōputus errat alicubi. dat intellegi q̄ cōputus errat Habet enī ni fallor ecclē
fides. dn̄m incarne paulo plusquā. xxx iii. annos usq ad sue
tēpora passionis uixisse. quia uidelicet. xxx. annorū fuerit
baptizatus. sicut euangelista lucas testat. et tres semis annos
post baptisma pdicauerit. sicut iohannes in euangl̄o suo n̄so
lū cōmemorato redeuntis pasche tēpore pdocet. sed et idem
in apocalypsi sua. Daniel q̄q in suis uisionib; pphetice desig
nat. Scā siquidē romana et aplica ecclā. hanc se fidē tene
re. et ipsis testat indiculis. que suis incereis annuatī scribere
solet. ubi tēpus dn̄ice passionis in memoriā populo reuocans.
numerū annorū. xxx. semp et trib; annis minorē quā ab eius incar
natione dionisius ponit annotat. Deniq ab eius incarnatione an
no iuxta dionisiū septingentesimo pmo. indictione quarta de
cima. frs nr̄i q̄tunc fuere rome. hoc m̄o se innatal dn̄i incereis
scē marie scriptū uidisse. et inde scripsisse referebant. a passio
ne dn̄i nr̄i ihu xpi. anni sunt. dc. lxviii. Qm̄ igit ut supramemo
rauim⁹. quingentis. xxx duob; annis. circulus paschal circūagt
his adde. xxx iii. l potius. xxx iiii. ut illū ipsū quo passus est
dn̄s annū attingere possis. fiunt. dlxvi. Ipse ergo annus dn̄ice
passionis et resurrectionis amortuis. quia sicut quingentesimus
tricesimus t̄tius pmo. ita quingentesim⁹. sexagesim⁹ sextus. trice
simo quarto. puniūsos solis et lune c̄cordat discursus. Et ideo cir
culus beati dionisii aptissime quingentesimū. sexagesimū sextū
ab incarnatione dn̄i c̄tingens annū. xiiii am lunā in eo. viii viii. kl apl

Addit ergo quarta pars eorundē annorū dn̄i sibimet ipsis. q̄ in iiii semp anno int mittit vnus dies q̄ ideo p quarta illorū parte int ipsos c̄numerand ÷ ut c̄cur rentes septimane dies fixa pcurrant cōputandi serie. qd n̄ eet si int mittend cōpu to absumeretur dies

Semis dic sine dochicos. dū in quarto anno p tres tantū m̄ses pdicauit.

Al

Et ideo circulis beati dionisii aptis. si d mv lx mv. s.

·v· ſ̄ reppereris· & die pāche dnicū· vi· kl apl· luna· xviiam· age do
grās· qua qd querebas· ſicut ipſe pmiſit· te inuenire donauit·
Nam qd dnīs· xv· luna· fer· vi· crucē· aſcendere· & una ſabbatq;
idest die dom· reſurrexit amortuus· nulli licet dubitare catholico·
nelegi quē agnū paſchalē quarta decima die pmi mēſis adueſperā im
molari pcīp· parte euangelio qd dnm eadē ueſpera tentū
iudeis· & mane· vi· fer· crucifixū ac ſepultū· pma ſabbati
reſurreciſſe phibet· uideat incredulus· Qd aut· viii· kl apl
crucifixus· ſexto kl dar earundē die reſurrexerit· multq;
late doctorū ecclesiaſticorū cſtat ſententia uulgatū· quā
uis theophilus ceſarienſis· antiquus uidelicet· uicinusq; apl·ico
tempq; doctor· inepta ſynodica quā aduerſus eos q̄ quarta de
cima luna cū iudeis paſcha celebrabant· una cū cōcetteris pa
leſtinę epis· ſcripſit· ita dicit· Et impiū neſt· ut paſſio dnica
tantū ſacramēti myſteriū· foras limite excludat· Paſſus nāq;
dnīs ab· xi· kl apl· quanocte iudeis ē tradtus· & ab· viii· kl
apl reſurrexit· quom tres dies· foras tminū excludet·
Conſtitutūq; ē in illa ſynodo· ut ab· xi· kl apl· uſq in· xi·
kl maias· paſcha debeat obſeruari· Et in eodē libro
ſuperius ſcriptū ē· Nam galli qua cūq;
fuiſſet· quando xpi reſurrectio fuiſſe
ſemp celebrabant· Si uero annū qualē
putabas· inuenire nīpoteris· t chronographorū incuriē· t tuę
potius tarditati culpā aſſcribe· tam diligentiſſime cauens· ne
chronicq; ſcripta defenſando· innumerabile legis t euangelii teſ
moniū uidearis impugnare· dicendo dnm ſaluatorē· t xv· aut
xvi· imperii tyberii ceſaris· t uicesimo nono· aut tricesimo
aetatis ſuę anno· ſacro ſem crucis ſubiſſe myſteriū· cū euangelia
manifeſte ſignificent· xv· anno tyberii· pcurſorē dnī pdicare
coepiſſe· ipſumq; mox in alios baptizare ihm· incipientē ia fie
ri· quaſi· xxx· annorū· De indictionibus· ¶ xlvii·

Dū ab xi k aprt uſq
in vii k mai obſeruat.

Secundus ordo circuli decennouennal. cōplectit indictiōn. xv. annorū circuitu. in sua semp uestigia reducens. quas antiqua romanorū industria cōperimus ad cauendū errorē. qui de tēporib; forte oboriri poterat institutas. Dū enī uerbi grā q̄ libet imperator medio anni tempore uita t regno decederet. poterat euenire. ut eundē annū unus hystoricus eiusdē regis asscriberet tēporib;. eo qd eiusdē partē regnaret. Alt uero hystoricus. eundē successori illius potius ad titulandū putaret. eo qd et hic partē æq ei haberet in regno. Verū nep huiuscemodi dissonantiā error tēporib; inolesceret. statuerunt indictiones. quib; uterq scriptor. immo etiam uulgus omnē temporū cursū facillime cōseruaret. Quas pfacilitate cōputandi. xv. ēē uoluerunt. ut planissimo numero. et ad multiplicandū pmptissimo. cōpendiosius transacti tēporis status. in memoriā posset reduci. Quidā autē putant. quia quondā in re publica post censū quinto anno pactum urbs roma lustrabatur. ad inditiu terne lustrationis (trib; quinquenniis) (id eris argenti et auri) et census. indictiones ēē cōditas. Incipiunt autē indictiones. ab. viii. kl. octob. ibidem terminantur. Argumentum inueniendi q̄ta sit indictio. xlv.

Hoc autē argumēto quota sit anno q̄cumq cōputare uolueris indictio reperies. Sume annos ab incarnatione dn̄i quotq̄t fuerint in p̄senti. uerbi grā. dccxxv. adde semp tria. quia quarta indictione secdm dionisiū natus ē dn̄s. fiunt. dccxxviii. Hec partire p. xv. Quindecies. quadrageni. sexcenti. Quindecies octoni. centuies. remanent. octo. Octaua ē indictio. Si uero nihil remanserit. xv. est. De epactis lunaribus. xlviii.

Tertia p̄fati circuli linea. cōtinet epactas lunares. q̄ ad cuersū solis annuatī undenis dieb; accrescere solent. Inde epactę gr̄co uocabulo. idest adiectiones dictę. qd p annos singulos. xi. dierū ut diximus accumulent augmēto. t certe quia ad inueniendas quotę

sint lunę kalendarū ·xi· ptotū adiciunt annū· ut supra docui
mus· epacte iure id ÷ adiectiones uocant· Et quidē· ptotū
anni uertentis orbē· suas quęq dies· habē adiectiones luna
res· xi· Nā uerbi grā· si hodie cūscribo quinta ē luna· l sto ipso
die post annū· xvi· erit luna· p d uos annos· xxvii· p tres· viii·
nec eadē huc quę nunc ē· p usqua· xviii· annoq pacto circu
lo redit· Sed ppe q in circulo decennouennali annotatę sunt
epactę· lunā quota sit in· xi· kt apt· ubi paschalis ē festi pnci
pium signant· hanc pfixā sui cursus regulā semp obseruan
tes· ut quotiens minorē· xvi· numerū habent· paschalem
lunā pferant· quotiens hr maiorē· insequentē lunā pas
cha querendū pmonstrent· quia nimirū lunę paschalis
plenitudo· nā æquinoctiū pirę· sed sicut in principio cre
aturarū ordinatū ē· sequi potius debē quando primum
ortus est sol· in inchoationē diei· uernū tenens aequinoctiū·
Deinde orta ē luna· in inchoationē noctis· autumnalis aequ
æquinoctii tenens ipsa particulā· Vnde multū errare cstat
eos q lunę paschalis initiū· a xiiio nonarū martiarū die que
rendū diffiniunt· quia uidelicē ibi nata luna· ante tēpus
aequinoctii· pleniluniū ostendit· ideoq sollēnitati paschali
inhabilis ē· inquia sicut diximus pmo solē pmitiuę creationis
statū· ac deinde lunā necesse ÷ cscendere· ut hic pae aequinoctii
transgressū longitudinē noctis superē· illa pplenilunii· totā
ei quantulacunq ē· longitudinē illustrē· qd ad xpi ecclę
sacramentū respicere· nemo fere qui ambigat· de quo in p
mordius huius opusculi aliqua pstrinximus· ne paucis re
plicemus· quia sicut luna et stellę non a se ipsis ut phibent· sed
a sole habent ut luceant· sic et ęcclę sciq omis· nisiq merito
uirtutis· sed grā largitoris habent bonū quod uiuunt· Et sicut
nnri uigore arbitrii fortitudinē nrām· sed illo nos suscipiente· illius nrā puente custodimus· nec sufficientes sumus

in At t certe quia adinue
niendas quotę sint lunas ka
lendarum mensiū xii· ptu
tū annū vt ·s· d·

cogitare aliqd a nob quasi ex nob. sed sufficientia nra ex dō
ē. ita etiam intēpore q̄ nrę redēptionis insignia celebra
mus. solaris pfectio splendoris quę illuminat. ante cede
re debet. Quomodo errent quidā. in primi mēsis initio.

Sed error eorū qualit sapiunt. uide. an ipsis saltē q̄ huiusmo
di cēdunt leges iniquas. et scribentes iniustitiā scribunt.
ratus. ac ueritate uideat ēē suffultus. Victorius qui il
lorū circulos scripsit. dic in plogo eiusdē operis. in talia sic
ait. Latini nāq. a. iii. non mar. usq. in. iiii. non apl. dieb;
scilicet. xxviii. obseruandū maxime censuer. ut q̄cūq;
eorū die. luna fuerit nata. efficiat pmi mēsis initiū. Cuius
luna. xiiii. si puenerit. vi. fer. subsequens dnicus. id ÷ luna
. xvi. festiuitati paschali sine ambiguo deputet. Si autē
die sabbati plenilunio ēē cōtigerit. et consequente domi
nico lunā quintā decimā repperiri. eadē epdomada trans
missa. in alterū diē dnicū. id ÷ lunā uigesimā. ii. transferri
debere pascha decernunt. neminus eiusdē dnici pagendo
mysterio destinarent. quā sextā decimā. nec amplius quā
xxii. lunā aliquando recipiunt. eligentes potius in lunam
. xxii. diē festi paschalis extendi. quā dnicā ante lunā. xiiii.
ullatenus inchoari. Quartas decimas lunas mēsis eiusdem.
a. xv. kl apl. usq. in. xvi. kl mai. asser ēē seruandas. Itē in
fine eiusdē plogi. cū uero cōtigerit inquit. luna uicesimā sep
timā. sabbato t maxime die kalendarū ianuariarū pueni
re absq. bissexto. nouerit scītas urā pascha nisi aut. xiii. kl
apl secdm latinos. qd nūquā celebrandū etiā si luna cōueniat
penitus inuenit. aut. viii. kl mai. secdm egyptios. qd aliquo
tiens obseruandū ē. repperiri n posse. Videam ergo. lati
nos suos quomodo cōmendet uictorius. Dicit eos maxime
censuisse. a. iii. non mar. natā lunā efficere pmi mēsis ini
tiū. et. xvi. luna die dnico pascha celebrandū. Et iterū dic.

numquam xiii k apr. cum si luna conueniat. pascha celebrandum secm
latinos. sed magis secundum egiptios viii k mai Constat hr lunam
iii non mar. natam xiii k apr. esse sextam decimam. Obsecro sce fr victori.
si iii non mar. nata luna facit primi mnsis initiu. quid rationis e ut n
ineo pasca celebremus. sed potius alium differamus inmensem cu lex
totiens imperet. ut omnes qui possint inprimo mense pascha faciant
soli hr qui inuia fuerint. cum immundi secundo hoc mense celebrent.
Quid est rogo quod addis absq bissexto. An forte quia quando ka
lendę ianuarię sabb fe xiii k aprlium dies indominicu occurrit.
si bissextilis annus tone. Si enim bissextus intercesserit eade dies
seda fer puenit. Docere uis cu seda fr fuerit xiii k apt in luna xvi
sequenti dominica vi k apt luna xxii pascha rite celebrari. Cu u
eadem dies xiii k apr luna xvi dominica die habuerit n posse in
eo pascha celebrari quia nedum equinoctium transierit. sed nec
insequente dominica quia luna supadulta hoc e xxiii illa in
cidat in diem atq hac cogente necessitate. in sedi tempora mnsis paschę
differenda sollempnia. Mirus calculandi pceptor q pncipalit
voceas lun iii non mar. nata efficere pmi mensis initiu. cum rursu
ratione ipsa superatus cpellaris fateri. nisi interueniente bis
sexto. nullaten lunam hac die nata sed potius ea que p un de xxx
dies fuerit accensa pascalib. festis egruam. Si vero affuerit bissext
te effici luna sequentis anni pma q absq illo fieri poterat extre
ma tradacti. Et q de qd ais. cum si lun cueniat xiii k apt nusq
pascha celebrandum penitus inueniri. Quomodo enim potest
luna cuenire pascalib. sollemnis. ubi numqs pascha lia cele
branda sollemnia. Et si nunq xiii k apt pascha celebrandu
cum si xvi puenerit. errant pfecto latini. qui luna paschale
d iii non mart inchoare decernunt. In qua xvi t xvii eo
qd equinoctiu n transierit n licet pascha fieri. Et merito illoq
contempta obseruatione. cu egyptiis potius eo anno In viii
k mai pascha differendu suades. Si aut magis obseruandu qd

egyptii docent autumas· quare non illorum p omnia scientiā sectaris·
Verum quia hoc facere non uis· sed inter utrosq; medius incedis· magisq;
latinorū quos uituperas· quā egyptiorū quos p̄fers calculū· tuis legendū
sequendumq; contradis· nos egyptiā calculandi disciplinā q̄ & tuo iuditio
& uniuersalis eccl̄e c̄sensu uerior apparet· omnibus sequendā nouimus.
Initium uidelicet primi mensis· ab octauo iduū martiarū· usq; in nonar̄
aprilium diē quartasdecimas v° lunas pasche· a· xii k̄· apr̄l usq; xiiii k̄ mai·
Porro diem pasche dominicū ab xi k̄ apr̄l· usq; in vii k̄ mai· & hoc a luna
xv· usq; ad xxi^am· eē querendū Verū ne nos amatores uictorii temere
illū aggressos lacerent· legant librū doctissimi & sc̄issimi viri victoris
videlicet capuani ep̄i de pascha· qd̄ xv k̄ mai putabatur celebrari de
bere· indictione xiii nouies p consule basilio· & quanti a prudentib;
& catholicis eccl̄e doctorib; estimatus sit suus magister· Inueniet;
cuius principium libri ē Cum paschalis ueneranda sollemnitas
qua nam die potissimū p ueniret p anni p̄sentis indictionē in t̄tiā
decimā a nob̄ sollicite quereretur & iuxta patrū uenerabiliū c̄sti
tuta viii k̄ maiar̄ diceremus resurrectionē dn̄i p cul dubio cele
brandā· aliquib; minime rationabilis uisa ē nr̄a responsio· eo qd̄
victori quidam in circulo pascali quē edidit· aliter diē dominicę
resurrectionis affixerit· licet & hunc designauerit quem nos cele
brandū pariter p fitem̄· Et in p cessu operis· sed nunc inquit
ordo expetit· ut ciclorū quos uictorius edidit· patefaciā euidēs
errores dū nescit legitimū diē diffinire paschalē· ut cū in p̄teri
tis ostensus· hoc modo fuerit deliquisse· in p̄sentib; ac futuris· &
auctoritate careat· & occasionē praue p suasionis amittat·

quinouies p consul effect̄ ē·

SARGYMENTŪ QUOT SINT EPACTE LYNARES·

SI AUTEM UIS COGNOSCERE P ANNOS SINGYLOS QT̄ SINT
epacte sume annos dn̄i qt̄ fuerint ut puta in p̄senti octaua indic
tione dccxxv partire p xviiii· Decies nouies triceni· dlxx Decies
nouies octoni· cen· quinquais dipondi Remanent iii· hos itē
multiplica p xi fiunt xxx iii· Tolle xxx remanent iii· Tres st̄ epacte
id· adiectiones lunares·

QVARTO DECENNOVENNAL CICLI TRAMITE · DE EPACTIS SOLIS ·

designantur epactę solis· id concurrentes septimane dies· vni semp
tinos pannos· duorū dit pannum bissextilē usq· ad vii numerū ad
iectione crescentes· quart circulus habet annos quat septenos· id
xxviii· quia nimirū nante potest consummari quā bissextus q
quarto redire solet anno· cunctos septimane dies contingat·
dominicam uidelicet sextā ferā· quartā fr̄· secundā fr̄· sabbatū
quintā fer· ttiā fer· Hoc enī illos ordine pcurrit · Cumq· suas quęq·
anni dies habeat cōcurrentes· hę quę in circulo ft affixę· cōcurren
tes· specialit q sit viii kalendarum aprilium fer designant · vi
delicet ut ppius festiuitatis paschat exordio positę facillime diem
epactarū· t xiiii lunę quota sit fer pandant ac p hoc ad paschalis
inuentionē diei dominici· planū faciant iter · Contigit enī eadē c
currentiū annua dies· qd calculatorē meminisse iuvat· & ia ii k apt
vii id aprt· xviii k mai· & xi k earundem · Cuius circuli talis ē
cursus· ut quęcumq· bissextili anno sunt concurrentes· Ipsę & ante
quinquennium fuerint· & p vi annos future sint · Quę primo p
bissextū annos t ędem & ante xi transierint & p vi redeunt· Quę
secundo p bissextū ędē & ante vi annos ierint· & p xi remeant Quę
tto p bissextū· ipsę & ante vi annos pterierint· & p v· reuertant·
Et hui ordo discretionis cunctos annoq· uertentiū cōplectitur dies
Notandum sane qd & huius giri solaris qui xxviii annis pagit
causa· facit decennouennales circulos· xxviii debere cōpleri·
pusq idem pōma paschalis obseruantiąq cursus· in se ipsum redeat
ut omis nimirū huius circuli annos· caput circuli decennouen
nalis instituat· Item q annus quisq· circuli decennouennalis hui
caput assequatur ac p hoc tota paschat obseruantiąq series· n
termin d xxx duob annis explicetur · ANNVS SIT·

omnes

Cum enim vi concurrentes annum bissextilē annum computentur de vi ad a· crescunt · Quęq enī dies anni suas cum habeat cōcurrentes necesse erit cuiq· diei vt quē admodū k mensium accipiunt regulares illo an no q vii asscripti sunt dies c currentes· & ia fibi quęq· dies sequęs eodem anno sibi assumat regulares· ad septenariū crescentes· verbi gra· Ian hab regulares ii. Adde concurrentes iii· fiunt v· quinta fer intrat in p̄sent anno· Ltē q fer cōtingit fieri· iiii· n̄· Ian· eide p̄sentis anni · vii· quomodo · hab v regulares iii· eo qd tta fer euenit quan do vii sunt cōcurrentes· Adde iii· cōcurrentes fiunt vi· vi fer ē iiii non ian similit iii non iiii accipit regulares· ii non v· nonę· vi· vii· viii· id ian· vii· id iterū· i· regular ē· Ad quē iunge iii· erunt iiii· iiii fer ē vi id ianuarii

QVARCVMTV QVOT SINT EPACTĘ SOLIS· ET QVANDO BISSERTI

QVO VERO COMVNIS ATQ· INDISCRETVS EPACTARVM
id adiectionū solis cum bissexto cursus ē amborum partū dccxxv

sit status argumento condisce. Si ergo uis scire quando bissext⁹
dies sit. sume annos dn̄i dccxxv. partire hos p iiii. & nihil re
manserit bissextus ē. Si uero unum aut tria. t duo remanent
primus aut ii^s. at̄ iii^s ē ann⁹. abissexto. ut puta quat̄ centeni. cccc
quat̄ octogeni ccxx quat̄ asse iiii. remanet unū q̄ prim⁹ ē ann⁹ abis
sexto. Si uis nosse adiectiones. solis id̄ c̄currentes septimanę dies. su
me annos ab incarnatione dn̄i. qt̄ fuerint in p̄senti. ut puta dccxxv
p indictionē viii & annoꝝ q̄ fuerint. iiii^a partē semp adice. id nc̄.
clxxxi. q̄ fiunt simul dccccvi. t̄ his adde iiii. fiunt dccccx. t̄ hos par
tire p vii. Septies centeni dcc. Septies triceni ccx. & n̄ remanet aliqd
quia vii epactę solis. id̄ concurrentes septimanę dies.

UDE REDITU ET CŌPUTO ARTICULARI UTRARŪ MANUUM

ERŪ QUIA FACILLIME DIĒ PASCHE t CETEROS TEMPORꝝ
recursus cōp̄hendit q̄ solis & lunę circulū memoriter tenet excepto
eo qd̄ eosdē circulos p xviiii multiplicandos partiendosq̄ nouit.
om̄is calculator meminisse debet. easd̄e c̄currentes solis xxx^cesimo
abhinc anno quas p̄ximo secuturas. easd̄e sexagesimo. quas & iiii^o
easd̄e nonagesimo. quas & vi^o. easd̄e centesimo uicesimo. quas & viii^o
easd̄e centesimo quinquagesimo. quas & x. & c & eras in hunc m^o dū
redituras. Quocumq̄ enī numero annoꝝ transacto c̄currentes
scire desideras. eundem numerū uide quoties habeat xxx
& tricesima parte geminata c̄cordiā uertentiū cognoscis annoꝝ
id̄ uno bis multiplicato.
Verbi grā. Trecenti decies habent xxx. & p̄pterea eędē c̄cur
x tricesimis partib. multiplicatis.
rentes xxx anno. q̄ uicesimo s̄t futurę. Si quid residuū fuerit.
& hoc adicies. Eodē m^o & iā in p̄tīta tempora c̄currentiū or
do respicit. Item quia circulus lunaris decennouennalis ē
p̄sentis anni epactę uicesimo anno redeunt sequentis abhinc
quadragesimo tertii. sexagesimo quarti. octogesimo quinti.
centesimo sexti. centesimo uigesimo septimi. centesimo xl^mo
octaui. centesimo sexagesimo noni. centesimo octogesimo de
cimi. ducentesimo. & c & simil. qd̄ & de luna xiiii^a paschę

id̄ siquid remansit sup xxx
siue sup illū p trigenariū
multiplicatum. hoc adicies
ad tricesimas partes gemi
natas. verbi causa. si in cen
tesimo anno scire desideras
c̄currentes ter. xxx sunt
& restant x multiplicatis
bis tricesimis partib. trib.
fiunt vi. q̄b. adicies qd̄
residuū ē sup t̄ xxx. id̄ x.
similiter xx deberes adi
cere. si c̄ x^v annum scire
velles. aut plus minus ve

Aequus adest xpe iudex discrimine lancis. Cuius ad occursum tellus pperat q polusq.
Ad dexteris pia regna patris. dat deinde iustis Hircinumq gregē flammis comprudit aeterni.

cœrisq q decennouennali circulo includunt eq sentiendū est. Poterit
diligens calculator hoc m̄ cœtā pluriores sibi tempoz sequentiū annotare
recursus qb meminerit cœtā pterti eui ēgruere statū. Memoratu hr
dignū uidē qd qdā obcōpendiū calculandi utriq ordinē circuli &
solaris uidelicet & lunaris transferunt in articulos. Nanq man humana
articulos habet adiunctis unguib x & viiii singulis his singulos aptantes
annos lunarē cursū. in leua manu intrinsecus a radice pollicis incipiunt.
& in unque minimi digiti intrinsecus eundē ēsumunt Itēq man
binq articulos exceptis unguib habent xxviii his singulis annos sin
gulos aptant. inchoantes a minimo leue digito & in dextra pollice
cōplentes. n̄ ut in lunari ciclo singulos ex ordine digitos expedi
entes ad numerū. sed obrationē quadrantis p quatnos transuersū
digitos. quadriennii omē signantes. ita ut minimoz bis tn arti
culi digitorū totidē bissextiles cōtineant annos. Itē pximorū annoz
bis tni articuli digitoz pximos a bis tnis bissextis annos totidē ex
plicent. sed i simlitē sedos. & tti digiti tuos totidē annos equa
ratione cōplectant. Porro bissextilis vii cū trib sequentib annis.
bis binos sibi pollicū uendicet articulos. siue hoc siue alio qsq
sibi calculator ordinare uoluerit modo. nihilomin circulum
utriq sideris libenter capiunt man. Sed innumera huice discipli
ne. sic & ceterarū artiū. meli uiue uocis alloquio. quā stili signan
tis traduntur officio. De ciclo lunari. a quarto ei incipiens. &

Quinta circuli decennouennalis regione lunaris ciclus includit.
tertio cōplet in anno. qpp romanorū ē. & ad mse ianuariū pinet
Nā sic ann qsq decennouennat circuli ppt legalē hebreoz obserua
tionē a paschali mse inchoat. ibidēq finit. ita & hic romanoz
institutione. a luna lan. msis inchoat atq ibi desinit. Sic ille
sic & iste. pmū & scdm cōmunes annos tttiū hab embolismū.
Quartū. & v cōmunes. sextū emb Septimū. cō. octauū embol
Endecas qq cicli lunaris instar decennouennat circuli. vii annos. cō.
& iiii hab emb. Et habent cōm anni mses lunares xii. id dies

ccclim· embolismi aiunt mses xiii· dies uidelicet ccclxxxiiii pter unum diuitatem
septimumdecimum cicli huius annum qui decennouennalis primum· in quo unus dies ratione
saltus lunaris incipit Quod ut manifestius fiat singulos exordine cursum
uideamus annosque· et quod dionisius in mse paschali· nos ianuario facere curemus
Anno lunari primo· decennouennali iiii· a k· ian usque in xiii k· ian que· co· e fiunt d ccclxiii
Anno lun ii dec· v· a· xii k· ian· usque in v· id dec que· co· e· fiunt dies ccclviii·
A lun iii dec vi· a iii· id dec· usque in v· k ian· quia emb e fiunt d ccclxxxiii
A n lun iiii dec vii· a· iiii k ian· usque in xvi k ian que· co· e fiunt d ccclviii
A n lun v· dec viii· a xv k ian· usque in viii id dec que co e fiunt dies ccclxiii
A n lun vi dec viii· a vii id dec· usque in viii k ian· que emb e fiunt d ccclxxxiii
A n lun vii· dec x· a vii k ian· usque in xviii k ian· que co· e· fiunt die ccclviii·
A n lun viii dec xi· ab viii k ian· usque in iiii n ian· que emb e· fiunt d ccclxxxiii·
A n lun viii· dec xii· a iii n ian· usque in xi k ian· que· co· e· fiunt d ccclviii·
A n lun x· dec xiii· ab xi k ian· usque in· iii· id dec que co· e fiunt d ccclviii·
A n lun xi· dec xiii· a· ii· id dec· usque in iii· k ian· que emb e f d ccclxxxiii·
A n lun xii· dec· xv· a· ii· k ian· usque in xiii k ian que co e· fiunt d ccclviii·
A n lun xiii· dec xvi· a iii k ian· usque in vi id dec· que co e· fiunt d ccclviii·
A n lun xiii· dec xvii· a v· id dec· usque in vi k ian· que emb e fiunt d ccclxxxiii·
A n lun xv· dec xviii a v· k ian· usque in xvii k ian· que co e· fiunt d ccclviii·
A n lun xvi· dec xviii· a· xvi k ian· usque in n dec· que com· e· fiunt d· ccclviii·
A n lun xvii dec· i· a non dec· usque in x· k ian· que com· e fiunt d· ccclxxxiii·
A n lun xviii dec ii· a· viii k ian· usque in· ii· id dec· que· co· e· fiunt d· ccclviii·
A n lun xviii· dec· ii· ab id dec· usque in· ii· k ian· que emb e fiunt d ccclxxxiii·
Circo aut septimidecimi lunaris anni coput ab ipso quod por explicit
e ann· die incip· et n a sequente uteteroque· ne ppter saltu lunæ quem
dicunt uno eide anno· dies de ee videantur· quod ipsum dionisius de
cennouennale ciclum huius mdi ordine pcurrens· edocuit ab eode
die· quo ultimi eclusit anni metas· primi inchoandi principium

POTEST QUI ARGUMENTUM DE EO QUOTA SIT LUNA IN K IAN·
uult a ciclo lunari facere argumentum adinuenienda quota sit
luna k· id est ianuarii· Sumie enim ciclum lunæ quem libet ut puta

ꝑ pt̄ epactas lunares.

quintū. Multiplica ꝑ xi. fiunt. l v. Adde unū semp regulare. fiunt lvi.
Partire ꝑ xxx. remanent xxv. Vicesima vie lun. in k ian. anno. v. ciclo
lunaris. Item sume octo. multiplica ꝑ xi. fiun lxxx viii adde unū regula
re. & partire ꝑ xxx. remanent xxvi. Vicesima sexta e in k ian. ann
v cicli lunaris. Item sume octo. multiplica ꝑ xi. fiunt lxxx & viii. Ad
de eni unū regulare. & partire ꝑ xxx. remanent xxviii. Vicesima
nona e luna. in k ss anno cicli. lunaris octauo. Tam memorefto
septimo decimo. octauo decimo. & nono decimo. cicli memorati
anno. sed duo adicere regulares. & luna k dari ianuarii
sine errore repperies. Item argumentū quot sit anni cicli luna
ꝑ pt̄ lunare cursu

ꝑ pt̄ saltum q in xvi anno q nonus decimus decenno
vennalis fieri liquet. & ideo in trib. sequentib. xvi. xviii xviiii xii
adiciuntur. usq dum ad primum sui reuertantur
annum.

Quia de annis dni duo transacti sunt. ante q primus ann cicli lunaris inciperet. in xviii eni anno huius cicli decennouennat q e sed natus e dns.

ꝑ decennouenalis.

Ipse dur cicluſ lunę. si uis nosse quotū agat annū sume ann dni
ut puta. dccxxv & subtrahe semp duo. remanent dccxxiii. hos
partire ꝑ xviiii. remanet vnū. Primus ann e cicli lunaris.
Quotiens k nihil remanet non decimus. Et quia decennouennat
circulus comune cū lunari uia quauis otior currit. si uis scire
ea quot sit ann. sume annos dni dccxxv. & unū semp adice.
fiunt dccxxvi. hos partire ꝑ xviiii. remanent iiii.

Sixtus sepedicti circuli locus. De quarta decima luna paschę
amplectitur lunas quartas decimas primi mensis. q paschalis dnicę
vie. singulis annis absq omi ambiguitate demonstrant. Na quę
p quartadecima luna domnica dies occurrerit. ipsa e paschalis
vnicę resurrectionis dies. Quę quidem xiiii luna. primū ineq nocti
o. id. xii. k apr ultimę uicesimo nono abhinc die id. xiiii k mai
suū uespere pcessū tris ostendit. Quib. tmns ꝑ annos denos & no
uenos. legali tempore. paschalis obseruantię discursus constat
ee cophensos. Et si fieri posset. ut eade omib. annis sabbati die luna
xiiii accidisset. nil nrę paschalis obseruantię temp. a legali dis
creparet. Nam & ipsi iuxta legis edicta. semp xiiii luna primi
mnsis ad uespera immolantes. & comedentes agni immaculati
carne. sanguineq illi. ad repellendū exterminatore nris postib.
aspgentes id baptism. & paschaliū celebrantes sollena mssarū.

spitalē superarem⁹ egyptū atq; inlucescente mane inluna xv^a mēsis
eidē· p̄mū azimoꝝ diē intrarem⁹· septēq; dies eidē celebritatis legi
timos· amane quintidecimi diei· usq; inuesperi uicesimi p̄mi mēsis
ipsi⁹· id ad nīco paschę· usq; indom̄ octauarū paschę· debita cū ue
neratione cōplerem⁹· Sed qm̄ lunę dies eadē diuersas septimanę
deuoluitur inferias· inde fit· ut qui ꝓpt̄ resurrectionē nr̄i
redemptoris· indominicū diē paschę· initiū reseruare docem⁹·
aliquotiens nr̄a festiuitas septimo post legaliū azimorum
exordiū die· sumat ingressū· n̄tam̄ umquā contingat· ut
n̄ nr̄a sollemnitas paschalis· aliquē legaliū paschę dierum
sępe h̄ om̄s intra se complectat̄ At contra hi qui dominicū
paschę diē xvi luna usq; aduicesimā scd̄am celelebrandū estimant·
duplici miseria laborant· quia & legitimū paschę principiū
numquā habent· & crebro euenit· ut nullū dierū q̄ inlege
p̄scripti sunt· insua paschali obseruatione c̄sequantur· dū
& aduesperā xiiii diei quo pascha initiari statutū ē· & mane
quinti decimi q̄ vi· azimoꝝ dierū sollempnitas inchoari p̄ceptū
ē· a sua ꝓrsus festiuitate repudiant· atq; insup inhui⁹ poenā
peccati· uicesimum secundū diē· qui intota paschali institu
tione ꝑ moysen nec semel appellat⁹ inuenitur· frequent̄ in
sui paschę principiū sanciri p̄cipiunt· Sunt q̄ alterā partē
a uia ueritatis· sed n̄ minore labunt̄ errore· cū scriptura p̄
cipiat· uia regia gradiendū· & neq; addexterā· neq; ad sinis
trā abea diuertendū q̄ a xiiii luna usq; aduicesimā domi
nicū paschę obseruandū decernendo p̄ occupant sepi⁹ initiū
paschę legalis· dumquod ipsa in xiiii luna fieri statuit·
illi intertiā decimā c̄uertunt· & qd̄ de xxi· statuit· scām
eā & celeberrimā consecrans· quasi hęc ad pascha minime
ꝑtineat· fundit⁹ c̄tēnant· Quos int̄ aliquos fidei & actionis
catholicę defensores· & iā beat⁹ theophilus alexandrie an
tistes ęcclę manifesta ratione deuincit scribens impr̄i theo

dosio maiori. Sed q̃a accidere inquit vnũ solũ. ut occasione xiiii lunę p̃mi m̃sis
ñnulli merorẽ cadant. si xiiii luna ipsa in dominicũ diẽ veniat. Quo facto
necesse ẽ iam ieunium solui sabbati die. quando xiiii luna venire demonstrat.
& vna pim̃ legi ẽ ara ria facere. Conuenit itaq; diligenter aduertere. utquotiens
xiiii luna in dñicũ incurrit diẽ. paschalem diem in septimana frequenter differ
amus. duplici hoc modo. Primũ quidẽ. ne xiiii luna inuenta in sabbati die. solua
mus ieunium. qd̃ esequens ñ est. quia nec ipsa lex p̃cepit. maxime cũ & lum̃ ipsius
lunę. imperfectũ adhuc in ppio globo ẽ videatur. deinde ne dñica die luna xiiii.
constituta. ieunare cogamur. indecentẽ rem illicitamq; facientes. Hoc enim ma
nicheorũ secte ẽ suetudo possidet. Quo igitur. nec xiiii luna veniente luna
in dñicũ diem ieunare debemus. neq; consequens est. ut si in sabbati die xiiii
veniat. soluamus ieunium. necessario asserimus hoc in septimana sequen
ti deberi differri. sicut paulo superius cõprehendi. ñtamen ex hac dilatio
ne. p̃uaricatione aliqua circa paschalem calculum p̃petrata. Quem admo
dum eũ decimus numer̃ complectitur nonũ. sic & quotiens xiiii luna
in dñicũ incurrerit diem. eo q̃d̃ ineo ieunare non liceat. in p̃ximam septi
manam differri necesse est diem paschę. Nulla enim ex h̃ imminutio fieri
paschę uidetur. q; ipsi sequentes dies. cõplectuntur & reliquos.

OPORTET AUTEM ARGUMENTUM INVENIENDI EAM. [VIIII.

calculatorem peritum. quoq; xiiii lunas p̃mi m̃sis. sic & epactas lunę an
nuas. reuinere monoritur. Sed & si q̃s has q̃q argumento inuenire desiderat. vi
deat q̃ sint epacte lunares anni cuiũcũq; compitare uoluerit. & siquidẽ
xiiii. aut xv. epacte fuerint. xi kl apl. t xii kl darũ earundem die. xiiii luna ue
nire cognoscat. q; nimirũ xi kl ss. sicut sepe dictũ est. p̃prius est omniũ loc
epactarũ. Si uero pauciores fuerint epacte dimittat eas crescere p dies. usq; dum
quartũ decimũ impleant numerũ. & ibi semp ẽ luna paschę xiiii t se luna paschę xiiii habere ñ dubitet.
Porro plures q̃ undenario numero si habuerit epactas. & has usq; ad tricesimũ
numerũ. id̃ ipsius ũmnũ m̃sis. p dies crescere sinat. & sic a noua luna in cho
ans. usq; ad xiiii ex ordine p̃currens. diẽ uotis paschalib. aptum rite reperit.
Sed & hoc notandũ. q̃a xiiii luna sic ẽ annus. xi dieb. p̃us. si ṽ ant̃. xxiiii dieb.
tardius quã p̃cedente anno transierat. semp redire ẽ solebat. excepto uno dũ

taxat · p̄mo circuli decennouēnalis anno · vnquo ppt̄ rationē saltus
lunaris · xii · diebus annotinū cursū p̄currere solet · DE DIE · S · PASCHE ·

Lx.

SEPTIMO decennouennalis circuli titulo ā dies paschę
dominicus comp̄hendit̄ · qui de dominica nr̄i saluatoris resur-
rectione amortuis · exordiū coepit · Nam cū vnueteri testamēto tri
bus argumētōx indicuis · paschale tempus sit obseruari p̄ceptū inde
licet ut p̄ equinoctiū ut mense primo ut tercia ei septimana · id̄
ad uespera xiiii · lunę qd̄ ē vnitū xv · usq; vnuesper · id̄ terminum
xxi · celebret̄ · quarta ineiusdē paschę obseruatione regula ē nobis
a tempore dominicę resurrectionis imposita · ut cū equinoctio trans
censo · lunā primi m̄sis · xiiii uespere ortū facere uiderim · n̄stati ad faciendū
pascha p̄siliamus · sed dn̄icū diem quo ipse pascha · id̄ transitū de morte ad uita
tam · de corruptione ad incorruptionē · de poena ad gl̄iam · resurgendo facere
dignatus est expectantes · in ipso tandem · cōgrua paschae sollempnia ęlebrem̄ ·
Qd̄ siquis obiecerit · n̄ equinoctii memoriā · sed tantū p̄mi m̄sis & tūnę · in eo
septimanę posuisse legiferum · sciat · quia & si equinoctiū nominatū n̄ exp̄
mit · in hoc tam̄ ipso qd̄ aplenū lunio primi mensis pascha faciendum p̄cep̄
equinoctii transcensum plenaria ratione dępmit · qm̄ absq; ulla dubieta
te · constat eam quę p̄mo transito equinoctio · plenū suū globum ostende
rit · p̄mi m̄sis existere lunam · Quotiens q̄ diem dn̄icū mox aduentante · xv ·
luna habemus · nil nr̄m temp̄ paschale alegali dissonat · quā uis aliis sacram̄
torū generib · eādem paschę sollemnia colimus · Quotiens ū secdo t tertio · t
quarto · t quinto · t sexto · t septimo abhinc die idem dn̄icus occurrerit · ne
sic q̄dē legem ap̄phōās soluimus · sed euangelicę potius gr̄ę sacram̄ta adim
plemus · Quia ōm̄ et saluator nr̄ sicut theophilus cui sup̄ memini uenerab
alexandrię ep̄s scribit · xiiii q̄dem traditus ē luna · hoc ē quinta fr̄ p̄ sabba
tum · xv · h̄ crucifixus · die tertio resurrexit · hoc est xvii · q̄ tunc indom̄ die in
dicit inuenta · sic euangelistarū observatione comperimus · Habemus q̄ sola
tium · q̄ recte facere pascha possimus · ōiās si dilatio fuerit ē secuta · ppt̄ incur
rentē necessitatem · vt si quarta decima p̄mi m̄sis in sabbato euenerit luna · aut
si in aliis ante sabbatū diebus septimanę accidere · sine dubitatione pascha cele

bremus. Siu indnicu incederit. omnium inseptimana sequente ut sepe est
dictu differamus. ppter eas quas pfati sumus causas. His q demonstratis atq
patefactis. hoc etiam considerandum. qd a lex frequente causa necessitatis
eos q constrictione teporis quadam nn potuerint in primo mense pascha ce
lebrare. secto idem facere pcepit. Melius e enim in necessitate positos supe
riora quam inferiora sectari. qm inferiora a superioribus continentur. supe
riora hec ab inferiori omnino nn includuntur. Illud iterum qd iam posui
mus declarantes. qd decimus numerus nonum intra se contineat. nons
autem decimum continere nn possit. Qd si lex ad sectm mense transire nos
papit. si nn possum sem pascha pmo mse celebrare. ppter quasdam necessitates. nn in
telligo cur nn si XIIII indnicu diem incurrerit luna in septimana sequente ra
tionabiliter dilatione paschę facere debea mus. manente adhuc pmo mse. & xv. luna.
in qua saluator crucifixus est. manente adhuc & septima decima. quando post
triduum resurrexit. Ubi hr prima dnica resurrectionis xpi dies fuerit. uarie
refertur. Et quidem ut sup memoratum. quidam VIII kl aprit fuisse asse
uerant. Ubi notandum quia si. VIII. kl dar earundem ut antiquiores
scripsere. resurrectio dni facta e quintus pfecto circuli decemnouenna
lis tunc agebat annus. habens concurrentes. VII. & lunam XIIII. sic semper ci
kl aprit. Si autem VI kl aprit dns resurrexit tertius decim circuli p
fati annus exstitit. V. habens concurrentes. & lunam XIIII. sicut semp VIII
kl apt. Quę cuncta XVII lunam in qua die dom primum sacro scae resurrectionis
sacta mysteria cursu pandunt indubio. Tam diligentissime cauendum. ne hanc
resurrectionem XVI luna e utquidam paratam cfirmando. nn solum incurra
bile nostre calculationis dispendium. sed & grauissimum catholice fidei incurra
mus periculum.

Quę cuncta VII & lunę in qua die dnico pmo sacro scae resurrectionis sacta mysteria cursu pandunt indubio.

DE LUNA IPSIUS DIEI. LXI.

Ultima sepe memorati circuli media pandunt lunę dnici paschę ppter
uariante eusde dnici occursum septem dierum ambitu inclusę. idest a
XV. usq ad XXI. Quippe pfecto dies celeberrima legis s annotatione pfixi
dicente dno. Primo mense. XIIII. die mensis comedetis azima. usq ad
die XXI eusde mensis aduesperam. Septem diebus fermitatum nn inuenietur
in domibus vestris. Cuius primi mensis. septemq eidem dierum azimorum. nunc

regula talis est. utque post aequinoctiū. xv. luna occurrerit primi mensis intelli
gatur. & hec s. regula quēcumq. septē dierū usq. ad uicessimū primū dnicum
acceperit. paschalis festi gaudiis aptum porrigat. Qd ideo totiens repeto. quia
fuere quidā. q dnicū pasche diem. ubi grā. vii kl apl. die luna xx. notantes
dicerent. Et qd peccare nos ostenditis in cstituendo tempore pasche. cū nullus
unq calculator uexuerit. vii. kl apl pascha celebrari. Omib. eq cfitentib.
tunc eqnoctiū transcensū. nullus negauerit lunā xx paschali gaudio aptā.
Quib. respondendū. qd & vii. kl apl ubi luna cgruerit. & luna uicesima ubi
dies oportuns arriserit. dnicū diem actitabitur. t pficitur. Sed qa luna que
vii kl apl die vicesima est. pleni luniv ante equinoctiū habuit. nlicet luna
existente. xx. vii. kl apl dnicū pasche diē celebrari. Que u in aequinoc
tio t p aequinoctiū plena ē. mox ubi dnic aderit dies. pasca legitimū
dabit. Idem error. eadem est responsio. cū memorati calculatores xi k apl.
luna xvi. x. k apl. luna xvii. viiii kl apl. luna xviii. viii kl apl. luna xviiii.
vii k apl. luna xx. vi kl apl. luna xxi. v. k apl. luna xxii. pascha facien
dū decernunt. Qd eo sepi anno faciunt. cū in kl ian xxvi. habuerint lunā.
Cum v hanc ibi xxvii. habuerint. quā xx v. nos unquā habemus ullo anno.
tunc longi aueritate deuiant. qa nimirū primo mensi deputant lunā.
que iii. non Martī nata triduo fere ante equinoctiū. plena existere mons
tratur. Et qa xv. xvi. & xvii diem pasche dnicū facere nlla. eo quod has
aetates xiiii. xiii. & xii. kl dar aplū die tenuerat. pfecto nec reliqas suas
aetates. qua uis equinoctiū sequentes. eiusdē resurrectionis dnice cueni
entes potest haberi sollempniis. Qd inter pascha et azima distet lxii.

Et quo de pasche obseruatione aliquanta pstrinxim. etiā hoc
intimare placuit qd iuxta legis scripturā alia pasche. alia
sollempnitas ē azimorū. Una quippe dies pasche. id est transitus.
ē a quarta decima uidelicet luna primi mensis. in qua uesperascen
te agnus immolari iussus ē. & mox sequenti nocte transiuit dns
egyptiorū primogenita pcutiens. & signatas agni sanguine do
mos filiorū isrl liberans. sequentes v dies septē. id est a. xv. usq
xxi. mensis eiusdē azimorū pprie uocantur. Scriptū namq

ē in exodo ubi agnus immolari xiiii die p̄mi mensis aduesperā mandat.
Et comedentes festinantes. ē enī phase. id̄ transitus dn̄i. & transibo
per terrā egypti nocte illa. percutiāq; omne primogenitū in terra egypti.
tpaulop̄. Et cū dixerint uob̄ filii vr̄i quę ē hęc religio. Dicetis.
Victima transitus dn̄i ē quando transiuit p̄ domos filiorū isr̄l in egip
to percutiens egyptios. & domos nr̄as liberauit. Ite ē in leuitico. Mense
p̄mo in q̄t. xiiii die mensis aduesperā phase dn̄i ē. & xv. die mensis
huius sollemnitas azimorū dn̄i ē. Septē diebus azima comedetis.
Dies primus erit vob̄ celeberrim̄ sēs q̄ omne opus seruile non
facietis in eo. sed offerētis sacrificiū in igne dn̄o. vii dieb̄. Et nemo quis
piam. iba legis alit̄ quā uerias habet intellexisse autum. & uideat doc
tissimus legalium literarū & sacerdos q̄d debis sentiat iosephus scribit in
libro antiquitatū in hunc modū. Quarta decima luna p̄mi m̄sis. agnus im
molatur. xv. h̄ succedit festiuitas azimo rū. quę vii. dieb̄ celebratur.
Sed ā azimorū die. quę xvi primitias quas metunt frugum offerunt.
Quē legalium morē sacrorū. etiam nunc ecclę ēsuetudo nīgnobilit̄ imita
tur. uīa uidelicet nocte transitus dn̄i. id̄ resurrectionis eius a mortuis.
qua impios triumphando fideles saluare dignatus est. p̄ncipaliter ob
seruans. in cui ecortu. sanguis ipsius uidelicet agni inmaculati. ppt̄m ē
fonte regenerationis ablutū. mundat a omni peccato. ac deinde alios
septem dies in memoriā ēdē dn̄ię resurrectionis. ēgrua festiuitate sub
iungens. Verū. quipse qq dies paschę affirmo castigari p̄ papā. hanc euan
gelii scriptura. aliquando primā azimorū cognominat. & primo in q̄ens
die azimorū. quando pascha immolabant. dicunt ei discipuli. Quo uiseam
& paremus tibi comedere pascha. Ite diē xv primi m̄sis. aqua septē dies
azimorū inchoant. ppter uicinā paschę. nomine uocat illius cū dicit.
Ipsi ñ introiēt in p̄torium ut ñ contaminarent sed manducarent pascha.
non qua legi contraria est euangelica scriptura. sed q; sacramentum q̄d de
cetat hac nob̄ sociāte uocabulorū uiuacius inculcare curaunt. Alia
enim supaliore discussione possum̄ intellegere. q̄d mystica paschę sollēnia
singuli m̄m in die baptismatis egerint. spiritalē uidelicet exīminatorē sig

no p̄ciosi sanguinis euadendo · sp̄itales transeundo tenebras · Toto h' uitę ꝓfici
entis tempore · qd̄ deinceps in hac peregrinatione gerimus · septem dies azi
morū cęlebremus · quib' sicut ap̄ls doc& · n̄ in fermento malitię & nequitię · sed
in azimis sinceritatis & ueritatis epulari debem' · & ut nos in baptismo de po
testate satanę · in partis sortis sc̄orū transire queamus · sinceritatē ac uerita
tem necesse est tenere · Itemq' toto nr̄e peregrinationis tēpore · qd̄ septenario
dierum numero uoluit' cottidiano ꝓfectu ad meliora transire p̄cipimur · q̄si
& in pascha azimis uesci · & in dieb' azimorū · pascha sp̄ualit̄ agere cognoscim'.

NAM SIC̄ TOTA PASCHALIŪ OB TYPICI PASCHĘ INT̄P̄TATIO · LXIII ·
seruantia cerimoniarū · ita & iā temp' quo agi p̄cepta ē · totū mysteria
sacra redol& · In p̄mis nāq' equinoctiū transgredi in dn̄ici paschę cęlebratione
iuxta legis decreta curam' · ut uidelic& sollempnitas in qua mediator dī & ho
minū destructa potestate tenebrarū · mundo lucis iter aperuit · & iam tem
poris ordine · foras qd intus ha beat ostendat · Et qui nob' ęt̄nę beatitudinis
lumen ꝓmittit · tunc maxime celebr&ur · cū solis lum̄ annuo ꝓficiens incre
m̄to · p̄mā sumit de noctis umbra uictoriam · deinde m̄sē primū anni qui
& nouorū uocatur · in quo pascha cęlebrem' attendim' · Ipse aū m̄sis ē · in q̄
mundus iste formatus · & homo est p̄mus in paradysi sede locat' · q̄ ꝑhui' mys
teria sollēpnitatis · p̄mā nos stolam recepturos · p̄mū sup̄nę beatitudinis reg
nū a quo in longinq' regionē discessimus · nos rep&ituros ēē speram' · De cui'
gl̄a regni · beat' ap̄ls p&rus · cęlos autē nouos inquit & t̄rā nouā · & ꝓmissa
ipsius expectam' · in q̄b' iustitia habitat · Sed & iohs in apocalipsi sua ait · Et
dix̄ qui sedebat in throno · Ecce · noua facio omnia · Deinde & iā tertiā m̄sis
ei' dē septimanā in pascha obseruamus · qd̄ resurrectionis dn̄icę gaudiis ap
tissime c̄gruit · q̄a & eadem sacro sc̄a ei' resurrectio · t̄tia die facta est · & t̄tio
tempore sc̄li · id̄ cū grāe cęlestis aduentu · tota ei' in carne dispensatio quę p̄
resurrectionis gl̄am c̄sūmata ē · mundo apparuit · Prima nāq' sc̄li tempora ·
legi naturali ꝑ patres · media lege literali ꝑ ꝓph&as · extrema charismate (vnctione)
sp̄uali ꝑ se ipsum ueniens illustrare dignat' ē · Sed & ipsa tunc lunę c̄uersio ·
pulcherrimū nob' sacram̄ti cęlestis spectaculū p̄b& · Nāq' luna q̄rotundi
facta ē scematis a sole lum̄ ut sup̄dixim' accip̄ · ideoq' semp̄ ex dimidio orbe

ꝗ adcęlos·resurrectionis ascensionisq· illi gtam designa·qinse qdē ipsa mox pfecta

quē ad solem haba·· lucida est·ex altero autē dimidio semp ob scura·ap̄ma usq·
ad quintā decimā·lucis cremtū adtras·defectū v̄ haba·adcęlos·A quinta decima
aū usq·ad nouissima·cremtū causdē suę lucis·atrenis auersū·paulatim adcęles
tia reuertit·Quę nimirū eus cuersio·recte paschalis gaudii mysteria signat·
quib·omnē mtis nre gtam auisibilib·auertere delicis caducisq· fauorib· atq·
ad solā cęlestis grię lucē suspendere cōemplando docem·Vt si utrāq· eus cuer
sionē in bonū delectat imitari·possum intellegere·qd crescens ad oculos hu
manos lum lunę·uirtutū grām quib·apparens in carne dnis mundo illuxit·
insinua·de quib·dr̄·Christus pficiebat sapientia·ætate ætgra·apud dm ætom
nes·Recrescens ū puerit sed in animo fidelū quib·dam suę lucis pfectib·usq·
ad finē sēli crescere non desinit·Resurgens eū dnis a mortuis·primo singulis·
ac binis·ac deinde plurib· modo vii·modo xi·modo xii·modo plusquā quin
gentis frib·simul·ad ultimū disceptis omnib·apparuit·qb·uidentib·ascen
sur incęlū·pcep eos suę dispensationis eē testes·in hieru salē·ætin omi iudea·ætsa
maria·ætusq·ad ultimū trę Ctbene luna cū nostros crescit ad oculos·paulatim
a sole recedit·cū ad cęlos·paribus ad eum spacis redit·Hoc est enī qd ipse dix·
Exiui a patre ætueni in mundū·iterū relinq mundū ætuado ad patrē·ætqd de
illo psalmus·A sūmo cęlo egressio ei·ætoccursus ei usq·ad sūmū eus·Quia ergo
luna eo suę lucis incremēto qd exiens a sole ad nros uoluit opportunis·dni salua
toris in carne usq·ad tēpora passionis doctrinā uirtutesq·significat·eo h̄ qd
ad solē redieris·paulatī ad inuisibilē nob celi faciē se colligit·resurrectionis
illius ac posterioris gtę miracula demonstrat·merito xv luna paschalis vo
ti gaudiis apta p̄dicat·His q̄dem paschalis tēporis alegis observatione sup
tis indicis·heredes noui testamti etiā die dnica quā scriptura unā atq· p̄mā
sabbati cognominat·adnectimus·Nec immerito q ætēdatione p̄mitiuę lucis
excellēs ætriūpho dnicę resurrectionis insignis·ætnra quoq· nob resur
rectione manet semp exoptabilis·Septē qq dies lunę id÷ axv·usq· ad
xxi·pquos eadē dnica naturali ordine discurrit·uniuersitatē ęcclę
quę ptotū mundū paschalib; ē redēpta mysteriis apte denuntiant·
Nā ætseptenario sepe numero·uniuersitatē designare scriptura cōsueuit·
Vnde qd ait ypheta·septies in die dixi tibi·nil melius intellegit·quā

qd alibi ait · semp laus eī in ore meo · t specialiter tota catholice ecclie pfectione
co numero figuram · iohs testatur · q ad vii asie scribens ecclesias · uniūsalis p
orbem ecclie mysteria patefecit · unde ap̄ poma q̄ singulis vii scribit hortamenta
hunc ūsiculū intexere curauit · Qui habet aurē · audiat qd spūs dicat ecclesiis ·
Qd uni cuilibet dixerat hoc omib · se dixisse palā pbans ecclesiis · Nec min eta
moralē nob cōmendant paschalia tēpora sensū · In nomine q dē pasche · ut de
vitiis aduersitates · transitū cotidie faciam spūalē · In mense aū nouorū · inq ad
ultimi fructus aduentu suo pnuntiant uetere cessationē · ut et uetus uetere
hominē cū actib · eius · renouem spū mitis mitē · et induam nouū hominē · qui
secm dm creatus ē in iustitia et sctate ueritatis · et ut uetere atq diuersarū uarie
tate virtutū · earūq · foliis uelutī amoene arboris adumbratione uelati · taq
lete atq fructifere segetes pupulem · In pleni lunio · ut pfectū splendore fi
dei et sensus gerentes · a peccati tenebris segregentur · In reū sā eadē luce luna
ri ad ecclos · qd a quinta decima luna fieri incipit · ut quanto magni sum · hu
miliem in omib · singuli cū apto dicentes · grā di sum · id qd sum · Que pfec
to grā muneris supni · q tēpo tempore seti manifestius effusa est · pulcherri
ma figurarū ēsequtia · tēpa lune epdomade lum ipsius qd extenus adtinas
creuerat · ad celestia iā crescente inchoat · pulchre hanc in pascha obseruare p
cipim · ut grē quā accepim nunq oblitī · p singulos gradus spūalis transit · lur
gitori illius obediendo · uicē reponere meminerim · t certe increscendo
ad hoies luna · ut ne actiue · irtūisa ad ecclos · speculatiue typ ostendit · t hac nobē
ūsione dilectio pximi · illa nri signat auctoris · dum huc cūsus lucis ē pfect · ut
bona foris operem admonet · porro illuc · ut cadē bona opa · solo supne mercedis
tuitu geram · Huc · ut luceat lux nra corā homib · ut uideant opa nra bona · illuc ·
ut glorificent patrē nrm q in celis ē · In una sabbati · q noui testamti pp̄e sollēnitate
istruim · ut spe future nre ixpo resurrectionis · patient in pserti omia adūsa pxpo ·
et ipsa mortis tolerem iuria audientes ab apto · qd si spūs ei qui suscitav ihm a mor
tuis habitat in nob · q suscitauit ihm xpm a mortuis · uiuificabit et mortalia cor
pora nra p in habitantē spm ei in nob · Cui spūs q septiformis ē grā · potē eode septē
dies · lunariū numero · q p sata una sabbati · id dies dnica certū fert intimata ñ inēue
nient intellegi · Ve · de mysterio tēporis paschē sig plenī scire uult · legat beati aurelii

augustini ad ianuariū eptam · de ratione paschali · De circulo magno Lxiiii ·

Circulus paschę magnus ē · qui multiplicato p iunicē solari paschae ·
ac lunari ciclo · quingentis triginta duob · ēficit annis · Siue enī decies
nouies uicenī et octoni · seu uiies octies denī ac nouenī multiplicēt ·
quingentorū triginta duorū numerū cōplent · Vnde fit · ut idem circulus
magnus · decennouennales lunę circulos · xxviii · solis autē · q uicenus
octonusq · ēsumari solent annis · x · et · viii · habent circulos · Bissextos ·
decies nouies septenos · id ÷ cxxxiii · Menses solares · uiies octies du
centos · xxviii · idē · vi · ccclxxxiii · Menses autē lunares uiies octies ·
ccxxxv · id ÷ vi · dlxxx; dies · exceptis bissextis uiies octies · vi ·
dccc xxxv · idest · c · xc · iiii · clxxx · Appositis autē bissextis · c · xc · iiii ·
ccc · xiii; Qui ubi memorata ex ordine missis dierūq · summa cōpleuerit ·
mox in se ipsis reuolutis · cuncta qad solis t lunę cursū pertinent ·
eodē quo pteriēt semp tenore restaurat · tam annis dnicae incar
nationis · suo certo tramite p ficiunt in manus · & in dictiones quoq
ferant in ordine suo · nul siderū cursū · atq · ideo nihil pascalis calculi
ordinē mouent · Qd ut aptius clarescat · placuit eundē plenario
ordine circulū psenti opusculo pponere · sumpto exordio a quin
gentesimo tricesimo secundo dnicę incarnationis anno · ubi
pmū dionisius circulū coepit · & p ducto opere usq · mullesimū
sexagesimū tertiū eusdē sacro scę incarnationis annū · qua
tenus legentes quiq · ni solū psentē t futurū p spicere · sed
et pteritū omnē pascalis statū tēporis · in enarrabi li
possent in turtu respicere · atq · addilucidationē p scę
lectionis · annos omis qui aliquando in quęstionē uenerant · q dido ·
t quales fuerint · euidentius agnoscant · De · vi · huius scti

De sex huius mundi ætatib · ac septima t octaua ætatibus · Lxv ·

quietis · utq · cęlestis · et sup in cōparatione pmę ep domadis in qua
mundus ornatus ē · aliquanta p stringimus · et nē in cōparatione
ad unus hominis q michro cosmus grece a philosophis hoc ē
minor mundus solet nuncupari · de eisdē aliquanto latius

exponemus. Prima ē g° huius mundi ætas. ab adam usq; ad noe. conti
nens annos iuxta hebraicā ueritatē. i. sexcentos. lvi. iuxta. lxx. int̄
p̄tes. ii. cc. xlii. generationes. iuxta utrāq; editionē numero. x. quę
uniūsali ē deleta diluuio. sicut p̄mā cuiusq; hominis obliuio demer
gere consueuit ætatē. Quotus enī quisq; ē. qui suā recordetur infantiā.
Secunda ætas. a noe usq; ad abrahā. generationes iuxta hebraicā ueri
tatē cōplexa. x. annos aut̄. cc xcii. Porro iuxta lxx. int̄p̄tes. anni
mille. lxxii. generationes ū. xi. Hæc q̄si pueritia fuit generis po
puli dī. et ideo tertia lingua inuenta ē. idest hebrea. A pueritia
nāq; homo incipit nosse loqui p̄ infantiā. q̄ hinc appellata ē. qd̄
fari n̄ potest. Tertia ab abrahā usq; ad dauid. generationes iuxta
utrāq; auctoritatē. xiiii. annos ū. dcccc xlii. cōplectens. Hęc quędā
uelut adolescentia fuit populi dī. A quā ætate. quia incip̄ homo
posse generare. ꝓp̄tea matheus euangl̄ista. generationū ex abrahā
sumpsit exordiū. q̄ etiā pat̄ gentiū c̄stitutus ē. q̄ndo mutatū nom̄
accepit. Quarta a dauid usq; ad transmigrationē babylonis. an
nos habens iuxta hebraicā ueritatē. cccc. lxxxiiii. iuxta lxx.
translationē. xii. amplius generationes iuxta utrosq; codices. xvii.
quas tam̄ euangl̄ista matheus certi grā mysterii. xiiii.
ponit. A quā uelut iuuenili aetate. in p̄lo dī regū tēpora coeper̄.
Hæc nāq; in hominib; ætas. apta gub̄nando sol& existere
reg no. Quinta quasi senilis ætas. a transmigratione baby
lo nis usq; in aduentū dn̄i saluatoris in carne. genera
tio nib; & ipsa. xiiii. Porro annis. d lxxxviiii. extenta.
In qua ut graui senectute fessa. malis crebrioribus plebs hebrea
quassatur. Sexta q̄ nc̄ agit̄ ætas. nulla generationū t̄ tēporū
serie certa. sed ut ætas decrepita. ipsa totius sc̄li morte c̄sumen
da. Has erumnosas plenasq; laborib; mundi ætates. q̄q; felici
morte uicer̄. septima iā sabbati p̄ennis aetate suscepit. octauā
beatę resurrectionis ætatē in qua semp̄ cū dn̄o regnent. expectant.

lxvi. Prima igit̄ aetate sc̄li nascentis. De cursu aetatum earundem.

p̄ma huius die · fecit d̄s lucē quā appellauit diem · secunda · firma
mtū cęli in medio librauit aquarū · ipsis aquis ac tra · cū cęlo supe
riore ac uiuentib, q̄ ineo cditorē laudarent · ante horū sex dierū
exordiū creatus · tertia die cgregatis in sinū locū aquis quę cuncta
contexerant · aridā iussit apparere · quarta · sidera in firmamto
cęli posuit · q̄ nc quartū æq̄noctii ciectura colligim̄ · xii · kt ap̄lii
uocatur · quinta · natatilia & uolatilia creauit animantia · sexta ·
animalia trestria · & ipsū hominē formauit adā · de cuius latere
dormientis matrē omiū inuenimū p dux xuā · q̄ nc mihi uidet
ēe credibile · x · kt ap̄lii dies appellat · Vnde merito credtur ·
sinuerior sententia uincit · qd beatus theophilus cū coeteris
nsolū palestinę · sedet p multis aliarū regionū episcopis de pascha
disputans · scripsit · eodē decimo ktdarū ap̄lii die · dm fuisse
crucifixū · Decebat enī · una eadēq · nsolū ep domadis sedet mīsis
die secundū adā p generis humani salute uiuifica morte sopitū ·
dep ducens elatere suo sacramtis cælestib, · sponsā sibi scificare
ecclam · qua uidelicet die · p̄mum adā patrē humani generis
ipse creauerat · eiq · de latere costā tollens · ædificauit mu
lierem · cuius adiutorio · genus p pagaretur humanū ;
Hæc de cursu pterito sēti De reliquis sexte ætatis · Lxvii ·
ex hebraica ueritate put potuim̄ elucubrare curauim̄ · æquū
rati · ut sicut greci septuaginta translatorū editione utentes ·
de ea sibi suisq · tēporū libros cdidere · ita & nos qui p beati hiero
nimi intpris industriā · puro hebraicę ueritatis fonte potamur ·
tēporū qq rationē iuxta hanc scire queamus · Quod siq̄ hunc labo
rē nrm culpauerit ēe sup fluū · accipiant hi q̄cūq · sunt iustū
salua caritate responsū · qd p̄fatus hieronim̄ priscę chronographię
calumniatorib, reddit · ut si displicet · nī legant · Coeterū cunctis
incōmune suadem̄ · ut siue quis ex hebraica ueritate q̄ ad nos p
memoratū intpte pura p uenisse · etiā hostib, iudeis p fessio ē ·
siue · lxx · intpretū translationē · quę t min̄ solliciter p̄mo editae ·

ut multi astruunt · t post agentib, corrupta · ut beato augustino
uidet · seu certe ex utrisq; cōmixto opere codicib, ut sibi uisum
fuerit · tēporū cursu notauerit · & siue ꝓlixiora siue breuiora
transacti scli · tēpora signauerit · aut signata reppererit · nul
latenus tam̄ ex hoc longiora t breuiora q̄ restant scli tēpora
putet · memor semp dn̄ice sententie · qd de die ultima et hora
nemo scit · neq; angli celorū · nisi pat̄ solus · Neq; enī nullatenus
sunt audiendi · q̄ suspicant̄ hui scli statū sex miliū annorū ab
initio fuisse diffinitū · Et ne contra sententiā dn̄i uenire uide
antur · addunt · incertū mortalib, · quoto anno sexte millena
rie partis · uenturus sit dies iudicii · cui tam̄ aduentus · maxime
circa t̄minū sexti millenarii debeat sperari · A quib, si queris
ubi hec putanda t credenda legerint · mox stomachantes ·
quia aliud quid respondere n̄ habent · an n̄ legisti inquiunt
in genesi · quia sex dieb, mundū fecerit ds̄ · Unde merito
credi debet · eū plus minus sex milib, annorū ee̅ staturū ·
Et qd ē grauius · fuere q̄ ꝓpt̄ septimū diē in q̄ requieuit ds̄
ab opib, suis · sperarent p̄ septē annorx milia · scōr
laboris in hac uita mortali · septimo mille annor
curriculo · eos p̄ resurrectionē in hac ipsa uita · im
mortales · indelitus · & multa beatitudine regnaturos ee̅ cū
xp̄o · Uerū his quia heretica sunt & fribola funditus omissis ·
intelligam̄ sincere & catholice · sex illos dies in q̄b, mundi
huius ornatū ꝑfecit ds̄ · et septimū in q̄ ab om̄i opere suo
requieuit · quē ob id ꝑ ꝓeue quietis beatitudine scīficauit ·
n̄ sex annorū milia scli laborantis · & septimū regni bea
torū in t̄ra cū xp̄o · sed sexta potius aetate significare mun
di labentis labores · in quib, scī laborant · ut in septima · ani
marū requie paradysi felicitate lætentur · Qd animarū sab
batū · tunc inchoasse recte creditur · cū p̄m̄ xp̄i martyr ·
carne occisus a fratre · mox anima ē aet̄nā translata in requiē ·

tunc autē p ficiet̄ · cū indie resurrectionis · animę etiā corpora
incorrupta recipient · Et quia nulla ætatū quinq; p̄teritarū ·
mille annis acta reppertur · sed alix plures annos · alix pauci
ores habuere · neq; ulla alteri similē habuit sūmā annorū ·
restat ut pari modo hęc qq̄ quę nē agit̄ · incertū mortalib.
habeat suę longitudinis statū · soli h̄ illi cognitū · qui seruos
suos accinctis lūbis lucernisq; ardentib. uigilare p̄cipit ·
similes hominib. expectantib. dn̄m suū · quando reuerta
tur a nuptiis · De trina opinatione fideliū · quando uenat dn̄s:] Lxxviii.
Cuius quidē aduentus horā merito omnes sēi diligunt · et ceteris
ad eē desiderant · sed periculose satis agunt · siqui hanc ppe an
longe sit · putare ut p̄dicare p̄sumunt · Vnde pulcherrime
beatus augustinus remoto illo seruo nequā · qui dicit in corde
suo · morā facit dn̄s mē uenire · Iste quippe p̄cul dubio domini
sui odit aduentū · dat exemplū de trib. seruis optimis · aduentū
dn̄i sui sitient̄ ēsiderantib. · uigilant̄ expectantib. · fidelit̄
amantib. · quos unus dicit · uigilem̄ & oremus · quia certus
ueniturus ē dn̄s · alt̄ dicit · uigilem̄ et orem̄ · quia breuis & in
certa ē ista uita · quanuis tardius ueniturus sit dn̄s; Tertius dicit ·
uigilem̄ & oremus · quia breuis & incerta ē ista uita · et nescim̄
tēpus · quando ueniturus sit dn̄s · Inde · si factū fuerit qd̄ p̄dixe
rat primus · gaudebunt cū illo secundus & tertius · Si autē factū
nō fuerit · metuendū ē ne p̄turbentur qui illi crediderant · &
incipiant aduentū dn̄i nō tardū putare · sed nullū · Qui autē
credunt qd̄ dicit secundus · tardius eē dn̄m ueniturū · si falsū
fuerit inuentū · citius ueniente dn̄o · nullomodo qui ei credi
derant turbabuntur in fide · sed inopinato gaudio p̄fruent̄ ·
Qua ppt̄ · qui dicit dn̄m citius eē ueniturū · optabilius loq̄t̄ · sed
piculose fallitur · qui autē dicit dn̄m tardius eē ueniturū ·
& tam̄ credit · sperat · orat · eē eius aduentū · p̄fecto de tardi
tate eius etiā si fallit̄ · felicit̄ fallitur · Habebit enim maiorē

pacientiā si hoc ita erit · maiorē lætitiā sin̄ erit · ac ꝑ hoc · ab eis
qui diligunt manifestationē eius · ille auditur suauius · isti credi
tur tutius · Qui h' q̄d horū sit uerū ignorare se confitetur · illud
optat · hoc tolerat · in nullo eorū errat · quia nihil eorū aut in
firmat · aut negat · De temporib, anti xp̄i · Lxxviiii ·

Quo sane certissima nec dū instantis diei iudicii habem⁹ inditia ·
fidē uidelicet israheliticę gentis · et regnū ꝑ secutionēq, anti
xp̄i · Quā uidelicet ꝑ secutionē · triū semis annorū futurā · fides
æcc̄lę tenet · Sed ne hęc impuisa ueniens · om̄s passim quos impa
ratos inuenerit inuoluat · enoch et heliā maximos ꝓphetas
et doctores · ante huius exortū uenturos in mundū · qui isra
heliticā plebē · ad fidei c̄uertant grām · atq, ad p̄ssurā tanti
turbinis · in parte electorū insuperabilē reddant · Qui · cū
ipsi p̄mo tres semis annos p̄dicauerint · et sicut de uno eorū
ꝓphetā malachias p̄dix̄ · conuerterint corda patrū in filios ·
idest antiquorū fidē dilectionēq, sc̄orū · in eorū qui tunc
uicturi sunt mente plantauerint · tunc excandescens illa
horrenda ꝑ secutio · ipsos in p̄mis martyrii uirtute coronet ·
dein coeteros fideles corripiens · ut martyres xp̄i gloriosissi
mos · t dānatos apostatas faciat · Qd̄ significare uidetur apl̄s
ioh̄ · ita scribens in apocalipsi · Atriū aut̄ qd̄ ē foris tēplū · eice
foras · et ne metiaris illud · qm̄ datū ē gentib, · et ciuitatē sc̄am
calcabunt m̄sib, xl · duob, · Idē · eos qui nominetenꝰ fideles
sola exteriora diligunt · ab electorū sorte separatos ostende ·
quia et ipsi ad ꝑsequendā æcc̄lam conūtent̄ nouissima illa
ꝑsecutione · trium semis annorū · Et dabo inq̄t duob, testib,
meis · et ꝓphetabunt dieb, mille · ducentis · xl · amicti saccis ·
idest artissimis c̄tinentię et p̄ssurarū laborib, accincti ·
p̄dicabunt · Et paulo post · et cū finierint inquit testimo
niū suū · bestia quę ascendit de abysso faciet ad ūsus illos
bellū · et uincet eos · et occidet illos · Et cet̄ · quib, ministros

eusdē bestię idē anti xpi · de occisione horū duorū martyrū idē
testiū · lætaturos · eisdēq · etiā mortuis insultaturos eē cōmemorat ·
Idem alio loco · Et uidi inq̄t de mari bestiā ascendentē · & dedit illi
draco uirtutē suā & potestatē magnā · idē · uidi hominē seuissi
mi ingenii · de tumultuosa impiorū stirpe p̄ genitū · cui mox
nato · & p magicas artes apessimis imbuto magistris · adiungens
se diabolus · totā uirtutis suę potentiā p quā magica coe teris
omib, maiora patrare · indiuiduus comes attulit · Et data ē inq̄t
potestas facere menses quadraginta duos · idē tres annos & dimi
diū · Ꝗ cusso aut illo p dictionis filio · siue ab ipso dno · siue ami
chabele archangło · ut quidā docent · & æterna ultione damnato ·
ñ continuo dies iudicii secuturus eē credendus ē · Alioquin ·
scire possent homines æui illius · tēpus iudicii · sip̄ tres semis
annos inchoatę p̄secutionis anti xpi · cēfestim sequerēt · Nē aut ·
quia ante cōsumatū tēpus p̄secutionis illius dies iudicii ñ ueniat ·
scire omib, licet · post quantū ū tēp̄ consumatę p̄secutionis
eidē ueniturus sit · nemini prius scire cēceditur · Denq̄ daniel
pphēta · qui regnū anti xpi · mille ducentis nonaginta dieb, fu
turū describit · ita cōcludit · Beatus qui expectat · & p̄uenit ad
dies mille trecentos · xxxv · Qd hieronimus ita exponit · Beatus
inquit · qui int̄fecto anti xpo · sup̄ mille ducentos nonaginta
dies · id ÷ tres semis annos · dies quadraginta · v · p̄stolatur · quib,
ē dnis & saluator in sua maiestate ueniturus · Quare aut post int̄
fectionē anti xpi quadraginta & quinq̄ dierū silentiū sit · diui
nę scientię ē · nisi forte dicamus · dilatio regni · scōrū pacientię
p̄batio est · De die iudicii · ſ Lxxx ·

Aduenia aut dies dnī sicut fur · quia sicut ipse testatur ·
Nescui quando ueniat dnis · sero · an media nocte · an galli
cantu · an mane · in quo cęli inq̄t magno impetu transient ;
Paulo supius · doc & idem apls petrus dicens · Cęli erant p̄us &
terra de aqua · & p aquā cōsistens uerbo di · p quę ille tunc

mundus perit · cæli aut̄ q̄ nc̄ sunt & terra · eodē uerbo repositi
sunt · igni reseruati in die iudicii · Non ergo firmam̄tū cęli in quo
sidera fixa circū eant · n̄ cęlū æthereū hoc ē in ane illud maximū
a cęlo sidereo usq; ad aera turbolentū · in quo puro & quieto · diur
neq; lucis semp̄ pleno · errantia septē sidera uaga ferri creduntur ·
sed cęlū hoc aereū idē terrę p̄ximum · a quo aues cęli qđ in eo uo
lent appellantur · qđ aqua quondā diluuii deletis terrestrib;
transcendendo p̄didit · hoc ignis extremi iudicii · eiusdē mensurę
spacio p̄crescens · occupando disp̄dę · Nec sola hęc beati pęri sen
tentia qua illos dicit cęlos igne iudicii p̄dendos · qui aqua diluuii
perierunt testat̄ · sidereū cęlū igni illo quāuis maximo hęc ēē
tangendū · sed etiā dn̄i sermo qui dicit · statim h̄ p̄ tribulationē
dierū illorū · sol obscurabitur · & luna n̄ dabit lum̄ suū · & stellę
cadent de cęlo · Neq; enī sol obscurari · luna suo lumine p̄uari ·
stellę poterunt cadere de cęlo · si cęlū ipsū · locus uidelicę ipsorū ·
igni uoratū transiuit · Nunc aut̄ · cęlū quidem aereū igni
marcescę · sidereū manebit in lesū · Porro · sidera obscurabuntur ·
n̄ suo lumine uacuata · sed maioris ui luminis · ad aduentū sup̄ni
iudicis ne uideantur obtecta · qđ in hac uita lunā stellasq; om̄s
a potiore lumine solis int̄ diu pati cunctis in p̄mtu ē · Cū aut̄ p̄acto
iudicio fuerit cęlū nouū & terra noua · idē n̄ alia p̄ aliis · sed hęc
ipsa p̄ ignē innouata · & quasi quadā resurrectionis uirtute glo
rificata claruerint · tunc ut esaias p̄dix̄ · erit lux lunę sicut
lux solis · & lux solis septēplicit̄ · sicut lux septē dierū · Qđ aut̄
ioh̄ in apocalipsi cū dixissę · et uidi cęlū nouū & terrā nouā ·
Primū enī cęlū & p̄ima t̄ra abier̄ · adiunxit atq; ait · Et mare iā n̄ ē
utrū maximo illo ardore siccetur mare · an & ipsū uertatur
in melius · n̄ facile patę · Cęlū quippe nouū & terrā nouā · n̄ aut̄
& mare nouū legim̄ futurū · Nam & typice potest intelligi · qđ
dictū ē · & mare iā n̄ est · quia iā tunc n̄ erit hoc sc̄lm uita morta
liū turbolentū · qđ sępissime in scripturis · maris nomine figu

ratur. Vbi aut ipsu extremi & uniuū salis iudicii sit discrimen
habendu. int multos sepe queritur; Constat nāq. quia cū
descendente ad iudicū dnō. in ictu oculi fuerit omnium re
surrectio celebrata mortuorū. sci confestim rapiant ob
uiā illi in aera. Hoc enū iudet apts indicare. cū ait. Qm ipse in
iussu & in uoce archangli. & in tuba dī descendet de celo. &
mortui qui in xpo sunt. resurgent pimi. Deinde nos qui
uiuimus qui relinquimur. simul rapiemur cū illis in nubib.
obuiā xpo in aera. Vtrū aut & reprobi tunc sublimiuf ater
ra leuentur obuiā iudici uenturo. an merituf peccatorū
ra pregrauentur. ut quamuis immortalia corpora habentes.
ad alnora nequeant eleuari. & psidente ad iudicandū dnō.
sci in sublimi ad extris eius. ipsi aut in inferiorib. assistant asi
nistris. tunc potius apparebit. Siuero tunc ignis ille maximū & altis
simus uniūsa terre sup ficiē operiet. & resuscitati omnis iusti. neque
unt in sublime rapiari. constat eos ut pote in terra positos igni
circūdatos. iudicis expectare sententiā. sed an illo uranturquin
pillū castigandi. sed atno potius sint igne damnandi. quis p iudi
care audeat. Namq. aliquos electorū eo purgari aleuiorib. quib.
dā admissis. & beatus augustinus in libro de ciuitate dī uicesimo.
exphaarū dictis intelligit. & sēs papa gregorius in homeliis
euangli exponens illud spalmigraphi. Ignis in cōspectu eī ardebit.
& in circuitu eī tempestas ualida. districtionē quippe iniqt tanqe
iustitie. tēpestas ignisq. comitantur. quia tempestas examinat.
quos ignis excurit. Satis h clarū ē. quia raptis ad uocē tube obuiā
dnō in aera p fectis seruis illius. conflagratio mundana ñ noce
at. sitrū puerorū mortalia adhuc corpora circū positus cami
nu ignis tangere nequiuit. Verū in his omib. utilius ē cuiq. castū
se districti iudicis reddere cōspectib.. quā de iudicii illius modo
locoue discutere. Sane qd apts cū dixisset. rapiemur cū illis in nubib.
obuiā dnō in aera. sub didit dicens. & sic semp cū dnō erimus. ñ sic accipi

endū ē· tanquā in aere nos dixerit semp cū dn̄o mansuros eē· quia
nec ipse utiq; ibi manebit· quia ueniens transiturus ē· Venienti
quippe ibitur obuiā· n̄ manenti· Sed ita cū dn̄o erimus· idest·
sic erim⁹ habentes corpora sempiterna· ubicūq; cū illo fuerimus·

De septima et octaua ætate sæculi futuri· LXXXI·

Et hęc ē octaua illa aetas· semp amanda· speranda· suspiranda
fidelib;· quando eorū animas xp̄s incorruptibiliū corporū
munere donatas· ad p ceptionē regni cęlestis· contēplationēq;
diuinę suę maiestatis inducat· n̄ auferens gl̄am quā ex utę
corporib; a suę qq̄ egressionis tēpore beata in requie p ceperant·
sed maiore illas gloria· etiā corporū redditorū accumulans·
In cuius continuate & n̄ int̄ruptę beatitudinis typū· moyses
cū sex illos dies primos quib; factus ē mundus· a luce & mane
inchoans· ad uesperā t̄minatos dixiss& in septimo quo requieuit
ds̄ ab operib; suis· solius mane· n̄ aut̄ & uesperę fecit m̄tionem·
sed cuncta quę de eo cōmemoranda putauit· æt̄nę requiei
& benedictionis luce conclusit· quia sicut & supra meminim⁹·
cunctę huius scl̄i aetates sex· in quib; iusti dn̄o cooperante bo
nis operib; insistunt· Ita sunt sup na ordinatione dispositę·
ut in primordiis suis singulę aliquid laetarū rerū habentes·
n̄ paruis erumnarū tenebris pressurarūq; c̄sumantur· requi
es uero animarū quā p bonis operib; in futuro scl̄o p cipient·
nulla unquā curę alicuius anxietate turbata deficiē· sed
ubi tempus iudicii & resurrectionis aduenerit· gloriosiore
p pœuę beatitudinis p fectione cōplebitur· Comparatur
his aetatib; sacratissimū dn̄icę passionis· sepulturę· & resur
rectionis tēpus· Legimus enī scribente euangelista iohanne·
quia ih̄s ante sex dies paschę uenit bethaniā· ubi de uotę mu
lieris officio iudas offensus· p didit eū sacerdotū principib;·
In crastinū aut̄ ipse ueniens in asino hierosolimā· cū turba
dō laudes canentiū· p continuos quinq; dies insidiosis eorū

questionib, appetitus·sexta demũ die crucifixus·septima requi
euit insepulchro·octaua autẗ idẽ una sab bati resurrexit
amortuus·quia ꝑ tertius quinq; mundi aetatib, huius·sci nũquã
reꝓborũ insidias &odia pati cessar·At in sexta quã dns sua in
carnatione ẕ firmare in fide·sua passione redimere ab inferis·
sua resurrectione &ascensione·ad spem &dilectionẽ regni
celestis ascendere dignatus ẕ·eximior beatorũ martyrũ uir
tus atrociora ab infidelib, ꝑsecutionũ bella toleraunt·Sed hec
tanto fortius uicẽre·quanto certius nouere·ꝑ illo se pati·
qui secũ passo latroni prius·sed tunc confessori·ꝑ mus dicens·
hodie mecũ eris in paradyso·Que beatissima paradysi requi
es·quia ñ aliũ finẽ·quã glorificate resurrectionis hab &in
tuũ·hoc significare uolens euangelista matheus·cũ dnm
sexta feria passũ·&sabbato sepultũ ẕ scripsiss&·dicturus
de resurrectione·sic incipit·Vespere autẗ sabbati que lucescit
in prima sabbati·uenit maria magdalena &altera maria uide
re sepulchrũ·Vesperã quippe sabbati qua dns in sepulchro
quieuit·ñ in nocte tenebrascere·sed in die lucescere dicit in
una sabbati·Vnde recte et idem eius sepulchrũ·ñ corruptio
ne aliqua dnici corporis erat attaminandũ·sed sicut esaias ait·
&erit sepulchrũ eius gloriosũ·cite resurrectionis erat uir
tute sublimandũ·quia nrarũ qq requies post exuta corpora
animarũ·ñ aliquib, angoris ẕ obscuranda tenebris·sed solis
uere &ꝓpꝑ lucis suscipienda muneribꝰ·&accumulanda
in fine·Hec ẕ magna illa &singularis octaua·ꝑ qua sextus &
undecimus psalmus inscribuntur·cui &uerba dieru ita re
cordantur·Porro mathathias·et eliphaz·&ethan·leuita
rũ in cytharis·ꝑ octaua canebant·epinicion·idest·uictori
do ꝓ ꝑꝑ &uũ·uenture ogdoadis atq; iudicis laudes canebant·
Epinicion quippe·triũphũ palmãq; significat·quia resur
rectionis xpi mysteria ꝑꝑh&abant·Que merito singu

laris & magna uocat octaua · quia omis labentis seti dies
octaua · ita e post septimā sabbati octaua · ut ipsa sit etiā
prima septimanę sequentis · Cū ergo octauā in scripturis
legimus · sciam mystice & die & aetate posse intelligi · quia
& dnis octaua die idē post septimā sabbati resurrex amor-
tuis · & nos nisolū post septē uolubiles hui seti dies · p sepe
memoratas septē ætates · in octaua ætate simul & die resur-
gemus · sed & in ipsa perenni luce octaua sollemni · sine fine
cū xpo sibene modo & catholice uuum · p cul dubio
regnauimus · amn ·

Explicit liber uenerabilis domni bedæ presbyteri
de temporibus ·

Hoc opus · ingenti constat sudore peractum ·
Commenda dno scriptorem lector amate ·

Bos lepus ales equus homo serpens pavo leo grus
Pes caput os pectus manus ilia cauda iube crus.

Moribus in formis homo talis adesse probaris.

Latrans vir cervus equus ales scorpio caprus
Dente manu cornu pede pectore retro tunque
Mordeo cedo prio ferio trudo ne co scindo

ieronimus addem & riadem virg̃.

HIERONIMI AD DEMETRIADEM VIRG.

d'vgte 7 uita pfta

SI SVMMO INGENIO PARIQ FRETVS SCIentia officium scribendi facile me implere posse crederem· tamen tam arduum hoc opus ingredi sine magno difficultatis timore ñ possum· Scribendũ est tamen ad demetriadẽ uirginẽ xpi· uirginẽ nobilem· uirginẽ diuitẽ· et qd̃ his maius est· ardore fidei nobilitatẽ· diuitiasq calcantẽ· quã utq ptam insignis admiratione uirtutis· ut laudare omib facile· ita docere difficile est· Cui enim oratio deesse possit· in eius laude celebranda· quę summo loco nata· in sumis opib delicisq nutrita· tantis tamq uariis utq hui blandimtis· uelut tenacissimis quibdam inretita uinculis subito erupert· cunctaq simul corporis bona animi uirtute· mutauerit· quę florem adhuc ipsũ iuuentis aetatis· quodam fidei gladio· id̃ uoluntate succiderit· et crucifigens eũ xpo carnem suam viuam· scamq hostiam sacrauerat dõ ac nobilissimi sanguinis posteritatem uirginitatis amore contempserit· Prona autem et facilis dicendi uia est quę ipsa ubertate materię· cursum orationis accendit· Sed nob alio magis tinere pergendum est· quib ppositum est· institutio nem uirginis· ñ laudem scribere· nec tam paratas iam uirtutes eius exprimere· quã parandas· magisq reliquã ordinare uitam· quã ornare pterita· Est autem difficillimũ cum eius psona facere· in qua cupiditas tanta discendi est· tantusq pfectionis ardor· ut ea quę libet perfecta doctrina· par ẽ uix possit· Meminit enim· retroq meminit· quos mundi opes· gtamq respuerit· quib uoluptatib renuntiauerit· quã

psentis inlecebras· et ideo contenta ñ est· cõmuni hoc· mediocriq genere uiuendi· et qd̃ facile ipsa multorũ societate uilescat· nouũ aliquid et inusitatũ requirit· pticipuũ ac singulare quoddam flagitat· ñ minus conuersationẽ suã· quam conuersionem cupit esse

mirabilem · in ſeculo nobiliſ · apud dm̄ cupit eē nobilior · Iam p̄
ciosa requirit in moribꝫ quam contempſit in rebꝫ · Hunc itaq
tam deuotq · mtis ardorem · hanc tantq ꝓfectionis ſitum · qd̄ un
quam ſaciabit flumen ingenii · quē uis aliquando orationisq
copia · tantū ex primere uerbis poterit · quantū parata eſt uirgo
rebꝫ implere · Nobis uero donanda eſt uenia · quia ad ornandū
dn̄i tabernaculū · ſcd̄m uires nras munus offerim̄ · Nec ueremur
ne temere ſcribendo · ad tantq nobilitatis uirginē · utero noſ mor
ſibꝫ tradamus in uidiq · Scribimus enim petente ſcā matre eius
immo iubente · idq anob trans marinis literis · miro cū deſi
derio animi flagitante · quē facile oſtendit · quo ſtudio · quantaq
cura · in filiam germen celeſte plantauerit · dum illud tam ſolli
cite cupit · ab aliis irrigari · Remoti igitur a temeritate · & ab am
bitione liberi · ꝓposito inſudemus operi · nec de mediocritate
diffidimus ingenii · qd̄ credimus & fide matris · & merito uirgi
nis adiuuari · Quotiens mihi de inſtitutione morū · & ſcē uitq
cuerſatione dicendū eſt · ſoleo prius humanē naturē uim qua
litatēq monſtrare · & qd efficere poſſit oſtendere · ac iam inde
audientis animū · ad ſpeciem incitare uirtutū · ne nihil ꝓſit ad
ea uocari · quē ſibi forte in poſſibilia eē preſumpſerit · Nequaquā
enim uirtutū uiam ualemus ingredi · niſi ſpe comite ducam̄ ·
Siquidē ad pcēdi omis conatus · perit conſequendi deſperatio
ne · Quem ego exhortationis ordinē · cum in aliis quoq opuſculis
tenuerim · tum hic maxime obſeruandū puto · ubi eo plenius
naturē bonū declarari debet · quo inſtituenda eſt uita pfectior ·
netanto remiſſior ſit · ad uirtutē animus ac tardior · quanto mi
nus ſe poſſe credat · & dum qd̄ in eſſe ſibi ignorat · id ſe exiſti
mat ñ habere · Proferenda ſemp in notitiam · ea res eſt · quicqd
bonū natura poteſt · cum quicqo poſſe pbatur implendū eſt ·
Hēc igitur prima ſcē ac ſpiritalis vitē fundamta iacientur ·

vt uires suas uirgo agnoscat · quas denuo bene exercere poterit
cum eas se didicerit habere · Optima enim animi incitamenta sunt.
cum docetur aliquis posse quod cupiat · Nam et in bello ea exhor=
tatio maxima est · eaque plurimum auctoritatis habet pugnatorem
de uirtutibus suis admonet · Primum itaque debet naturae humanae bonum
de eius auctore metiri · do scilicet qui cum uniuersa mundi · et
quae intra mundum sunt opera bona et ualde bona fecisse referat ·
quanto putas praestantiorem ipsum hominem fecit · propter quem
omnia etiam intellegitur illa condidisse · Quem deus ad imaginem et simi=
litudinem suam facere disponit · ante quam faciat · qualem sit
· facturus ostendit · Deinde cum subiecit ei uniuer
sa animalia · eumque etiam extituit dominum · quae uel mole corporis ·
uirium magnitudine · et armis dentium · multo ualentiora homine
fecerit · satis declarat · quanto pulchrius sit homo ipse editus · quem
et ex hoc uoluit naturae suae intellegere dignitatem · dum fortia sibi
subiecta mirat animalia · Neque enim nudum illum ac sine praesidio re
liquit · nec diuersis periculis uelut exposuit infirmum · sed quem in=
ermem extrinsecus fecerat · melius intus armauit · ratione scilicet
atque prudentia · ut per intellectum uigorem mentis quo ceteris praesta
bat animalibus · factorem omnium solus agnoscere et inde seruiret domino ·
unde aliis dominabatur · Quem tamen iustitiae dominus uoluntarium esse
uoluit non coactum · et ideo reliquit eum in manu consilii sui · posu
itque ante eum uitam et mortem · bonum et malum · et quod placuerit ei da
bitur illi · Unde etiam in deuteronomio legimus · uitam et mortem dedi
ante faciem tuam · benedictionem et maledictionem · elige tibi uitam
vt uiuas · Hic iam praeuidendum est · ne forte illud remordeat te · inque
tenere imperitum uulgus offendit · ut ideo nuere bonum factum homi=
nem putes · quasi facere malum potest · Nec ipsa naturae uiolentia · ad
stringatur ad immutabilis boni necessitatem · Nam si diligenter
retractes · et ad subtiliorem intellectum cogas animum · hinc tibi me

uor status hominis ac superior apparebit. unde putatur
inferior. In hoc enim gemini itineris discrimine. in hac utriq
libertate partus rationabilis animę decus positum est. Hic inquam
totius naturę nrę honor consistit. hic dignitas. Hinc denique opti
mę quique laudem merentur. hinc pmium. Nec esset omnino ulla
uirtus in bono pseuerantis. si is ad malum transire nn potuisset.
Volens nam ds rationabilem creaturam uoluntarii boni munire
et liberi arbitrii potestate donare. utriq partus possibilitatem
hominis inserendo. ppium eius fecit esse qd uelit. ut boni ac ma
li capax naturaliter utrumq posset. et ad alter utrum uoluntate
deflectere. Neq enim aliter spontaneum ha bere pote rat
bonum. nisi eque et ia malum habere potuisset. Vtrumq nos pos
se uoluit optimus creator. sed unum bonum scilicet qd et impera
uit. Maliq facultatem ad hoc tantum dedit ut uoluntatem eius et
nra uoluntate faceremus. Qd cum ita sit. hoc quoq ipsum. qd
etiam mala facere possumus bonum est. Bonum inquam. quam boni
partem meliorem facit. Facit enim ipsam voluntariam sui iu
ris nn necessitate deuictam. sed iudicio liberam. Licet quippe
nob eligere. refutare. pbare. respuere. Nec est quo magis ra
cionabilis creatura ceteris pferatur. nisi qd cum oma alia condi
tionis tantum ac necessitatis bonum habeant. hęc sola habet etia
uoluntatis. Sed pleriq impię nminus quam impertię. cum sup
statu hominis queritur. uereor dicere. quasi reprehendentes
opus dni. talem illum aiunt debuisse fieri. qui omnino face
re nn possit malum. Dicit nam q figmentum ei qui se finxit. quid
me fecisti sic. et impbissimi hominum. dum dissimulant. bene
id ipsum amministrare. qd facti sunt. alter se factos fuisse malunt.
Vt qui uitam suam emendare uelle naturam cuius bonum ita generaliter
cunctis instituitur est. ut in gentilib. quoq hominib; qui sine
ullo di cultu sunt. se nn numquam ostendit ac pfert. Quam enim

multos philosophorum & audivimus et legim̃. & ipsi uidim̃. castos.
patientes. modestos. liberales. abstinentes. benignos. & honores si
mul mundi & delicias respuentes. et amatores iustitiæ. ñ minus
quã sapientiæ. Vnde queso hominib; alienis adõ ista quæ dõ placent.
unde autem illis bona. nisi de naturæ bono. & cũ ista quæ dixi. t
omnia in uno. t singula in singulis habere uideam̃. cũ omniũ vna
natura sit. et exemplo suo inuicẽ sibi ostendit. omnia in omnib; ẽ pos
se. quæ t omnia in omnib; t singula in singulis inueniantur. Qd si
etiam sine dõ homines. ostendunt quales adõ facti s. uide qd
xpiani facere possunt. quorumq; in medio. pxpm instructa na
tura est et qui diuinæ quoq; grẽ iuuantur auxilio. Age iã ad ani
mæ nræ secreta ueniam̃. se ipsũ unus quisq; adtentius respiciat. In
trogemus qd de hoc sentiant ppriæ cogitationes. ferat sententiã
de naturæ bono. ipsa ẽscientia instruamur domestico magisterio
animi et mtis. bona ñ aliunde magis quæq. quã ab ipsa mte discamus.
Quid illud obsecro est. qd ad omne peccatũ. aut erubescimus
aut timemus. & culpã facti nunc rubore uultus. nunc pallore
monstramus. ac trepidante animo. etiam in minimis delictis testẽ
effugimus. ẽscientia remordemur. E diuerso autẽ in omni bono lætis
constantes. intrepidi sum̃. idq; si occultũ ẽ. palam etiã fieri ẽ uolu
mus. nisi qd testimonio est sibi ipsa natura quæ hoc ipso declarat.
bonũ suũ quo a malũ displicent. Et dum in bono tantũ opere
confidit. quid solũ eam deceat ostendit. Hinc est illud. qd frequenter
occulto carnifice. in auctorẽ sceleris. ẽscientiæ tormenta deseuiunt.
et latentẽ reum. secreta mtis poena psequitur. nec ullus p
impunitatis locus. dũ fit reatus ipse supplicium. Hinc est qd econ
trario innocens etiã int ipsa tormenta fruitur ẽscientiae securita
te. & cũ de poena metuat. de innocentia gloriatur. Est enim. est in
quam. in animis nris naturalis quædam. ut ita dixerim sententia. quæ
uelut in arce animi psidens. exercet boni maliq; iudicium. & ut de

honestis rectisq; actib, fauet ita sinistra quęq; opera contempnat
atq; ad conscientię testimoniũ diuersas partes domestica quadam
lege di iudicat nec ullo prsus ingenio aut fucato aliquo argum
torũ colore decipit ipsis nos cogitationib, fidelissimus & integris
simis sane testib, aut arguit aut defendit Hui legis scribens ad
romanos meminit apls quã omnib, hominib, insitam uelut
inquib,dam cordis tabulis scriptam ee testatur Cum enim in
quit gentes quę legem ñ habent naturaliter quę legis sunt fa
ciunt huiusmodi legẽ ñ habentes ipsi sibi sunt lex qui ostendun
opus legis scriptũ in cordib, suis testimoniũ reddente eis cscien
tia eorũ et interse inuicem accusantib, cogitationib; aut ꝗã
defendentib; Hac lege usi sunt omes quos int adam atq; moysen
scae uixisse & placuisse dõ scriptura cõmemorat Quorum tibi
exempli causa aliqui pponendi sunt ut facile intellegas quan
tum sit naturę bonũ cum eam legis uice docuisse iustitiã pbaue
ris Abel primus hanc magistram sequutus ita dnm pmeruit ut
cum ea offerret hostiam tam grate sacrificium eius acceptũ dõ sit
ut fratrem in inuidiam certaret quẽ iustum in eiglio dns ipse cõ
memorans breuit pfectionem eius exposuit Omes enim uirtutũ
species uno iustitię nomine ctinentur Beatũ enoch ita placuisse
dõ legimus ut cum emedio mortaliũ raperet & in mundo csum
matum de mundi habitatione transferret Noe iustus in genera
tione sua & pfectus adseritur cuius setas eo magis est admirabilis
quo toto prsus a iustitia declinante mundo solus iustus inuent
est nec ab alio setatis quesiuit exemplũ sed ipse pbuit & ideo
totius orbis imminente naufragio solus ex omib; meruit audire
intra tu & domus tua in arcam quia uidi te coram te in
generatione ista Ante dm autẽ ille iustus pbatur qui & corpo
re ses est & corde Melchisedech sacerdos di legitur cui meritũ
ex hoc facile intellegi potest qd multo post futurũ dni sacramtũ

ante signauit · ac sacrificium panis & uini · mysterium corporis &
sanguinis ex p̄ssit · ac sacerdotii sui typo · xp̄i sacerdotiū figurauit
cui apatre dicitur · tu es sacerdos in ēternū · secdm ordinē melchi se
dech · Nam & qd̄ bene dicitur abraham principē patriarcharum.
qui p circumcisionē iudeorū pat̄ est · per fidem gentiū · Illius sig
nantissime ostendit figurā · qui p fidem suā · & iudeis donauit
benedictionē & gentib; Loth quoq; sci noe uirtutē sequutus ·
inter tot peccantiū exempla · iustitiā non reliquit · Et ut illum
totius mundi non uincit exemplū · ita hic tota illa inqua habi
tabat regione peccante · contra multitudinis uitia tenuit scita
tem · Qui vt beatus petrus ait · uisu · & auditu · iustus erat · & int̄
pessimos positus · mala eorū & oculis auersabatur · & auris; atq;
ideo simili exemplo ut ille diluuio · ita hic est ereptus incendio ·
Quid abraham amicū dī · qd isaac · aut iacob memorē · quā p fec
te impleuerunt dn̄i uoluntatē · t hinc possumus estimare · qd̄ fa
miliari quadā · & p̄capua dignitate · eorū se dn̄m uoluit nomi
nari · Ego sum inquit ds abrahā · & ds isaac · & ds iacob · hoc nom̄
meū est sempit̄nū · & memoriale in generationes generationum ·
Ioseph fidelis dn̄i famulus ex p fectus a puero · tribulationib; iustus
magis ostenditur · Qui primū afrib; ismahelitis in seruū addic
tus ē · ab eisq; uenditus a quib; se uiderat adorandū · Deinde egyp
tio domino traditus · semp tam̄ ingenuę animę tenuit dignita
tē · docuitq; exemplo suo · et seruos & liberos · n̄ in peccando · n̄ con
ditionē cuiquam obesse sed m̄ritē · Hic quęso remorare paulisp · nd & paulisper
et castū animū solliciti uirgo considera · Concupiscit ad omia
femina adolescens · nec ad ēcupiscentiā p uocatur · rogatur & effu
git · una hac ire blanditur · & supplicat · quę in cceris impera
bat · Amator di mulieris amore n̄ uincit · castū animū · nec ꝗas
adulescentię p mouē · nec diligentis auctoritas · Contempta
frequent̄ domina · p pioresq; adulescentu insidias tendit · in secreto

ac sine testib· manu impudens adprehendit· peccatorib· uerbis
ostabatur ad crimen· Nec quidē hinc uincatur· sed ut uerba
uerbis· ita res reb· refert· Nā qui frequentē rogatus negauerat
tunc conpēhensus aufugit· et ante quā illud quod dicetur·
qui uidertt muliere ad cōcupiscendā eam· iam mechatus ē in
corde suo· ille ñ aspectu solū· sed ipso pene cōplexu puocat ad fe
mina· feminā non cōcupiuit· Castitatis uirtutē huc usq mi
rata es· nunc respice benignitatē· Priusquā pphēta diceret·
unus quisq malitiā pximi sui ñ reminiscatur in corde suo· ille
podio reddidit caritatē· & cū uidertt frs suos· immo inimi
cos ex frib; cumq ab eis cognosci uellet· dilectionis affectū· pio
dolore testat est· Deosculabatur singulos· & in singulis fletib,
pauentiū colla p fundens· odiū frm caritatis lacrimis abluebat·
Quos tam uiuo patre quā mortuo germano semp dilexit amo
re· nec recordat illū est· in quo ad necē fuerat deiectus lacū· ñ
cogitauit addictam germanitatē pcio· sed p malis bona restitui
ens· aplicū pceptū sub natura ad huc lege conpleuit· Qd debea
to iob dicam· famosissimo illo athlēta dī· qui p direptas opes·
et fundortus de leta patrimonia· p filiorū ac filiarū· unū si
bito interitū· ad ultimū p pprio ētra diabolū corpore dimicauit·
Auferent omia quę extrinsecus possidebat· et extranea bona repen
te decidebant· ut magis ppria clarescant· Omib; prius uelud
indumtis exuetur· ut expeditiis ac fortius nudus triumphē· &
hostē quē ferendo damna· ante superauerat· rursus tollerando
supplicia· de quo tale ipsius dni testimoniū est· Numqd cōsideasti
puerū meū iob· non est enī similis ei quisquā in tris· homo sine
querela uerus dī cultor· ab stinens se ab omī malo· Nec inme
rito· semp enī ut ait ipse· tamquā timtes supse fluctus timebat
onm· & pseritię eius pondus ferre ñ poterat· nec audebat aliquan
do cōpnere· quē ita semp ad ē credebat dicebatq; securus sv

nenim reprehendit me cor meum in omni uita mea. Qui ante quam
dns inimicos perpetrare diligendos dicere poterat. si in malis ini
mici mei gauisus sum. si dixi in corde meo bene factum est. Necdum
euangelicum illud sonuerat. omni petenti te tribue. et ia ille dicebat.
Sicere passus sum inopem ianua mea sinu uacuo. Nondum le
gerat illud apli. domini qd iustum est et equum seruis prestate. et
confide ns clamabat ad dnm. si seruo nocui. si ancilla lesi oma
tu scis dne. Priusquam idem apls perpetrare diuitiis; n sublime sa
pere. neq; sperare in incerto diuitiarum. sic habuit ille diuitias.
ut se alibi esse diuite monstrare. In diuitiis inqt n confido. nec
in lapide preciosso. et hoc n uerbis tantum. sed ipsis quoq; rebus pba=
uit. Qui cum oma poderet. n dolebat. dicebatq; psingula. Dns
dedit. dns abstulit. sicut dno placuit ita factum est. sit nom dni
benedictum insecta. Nudus exiui de utero matris meq; nudus re
uertar illuc. Quo animi affectu possideamus aliqd docem. cum
id amisimus. Et cupiditate fruendi carendi dolor pdit. que
qui in carendo n habuit. neq; in fruendo cupiditate habuit.
Oui uirum ante euangelica euangelicum et apticum. ante aptica pcepta
disceptm aptorum. Qui aperiens occultas diuitias nature. et in
medium pferens ex se. quid omis possum ostendit. Docuitq; quant
sit ille thesaurus animeq; que nos sine usu possidemus. et qd pro
ferre nolumus. nec habere nos credimus. Post multa que de natu
ra diximus et ia scorum exemplis. bonum eius ostendimus ac pbaui=
mus. Et ne econtrario ad ipsius ptinere culpa putetur. qd aliq
iniqui fuerunt. scripturarum utar testimoniis. que peccantes
ubiq; crimine uoluntatis. grauant, n excusent necessitate nature.
In genesi legim. symeon et leui fratres consumauerunt in
quitate suam et uoluntate sua. Ad hierusale dns locutus e.
ppt quod dimiserunt ipsi uia mea qua dedi ante faciem eorum.
et n exaudierunt uoce mea. sed abierunt p uoluntate cordis sui

mali. Ac rursus idem pphæa. Et peccastis dō. & nō exaudistis
uocem eius. & in mandatis illius. & in legitimis. et in testimo
niis eius ambulare noluistis. Per esaiam pphæā quoq; dnīs locu
tus ē. si uolueritis & audieritis me. quę sunt bona trę mandu
caueritis. Si autē nolueritis. neq; audieritis me. gladius uos ē
sumet. Et rursū. omīs uos occisione decidetis. qꝫ uocaui uos. & nō
exaudistis. Locutus sū & neglexistis. & fecistis malig nū. ante
ē spectū meū. & quę nolebā elegistis. Ipse quoq; in euangelio dnīs ait
hierusalē hierusalē quę occidis pphætas. & lapidas eos qui ad te
missi sunt. quotiens uolui ēgregare filios tuos. quē admodū gal
lina congregat filios suos sub alas suas & noluisti. Ubi uelle uidi
mus. & nolle elegere & refutare. ibi nūis naturę. sed libertas intel
legitur uoluntatis. Plena sunt utriusq; testamēti uolumina. hui
ūemodi testimoniis. quib; tunc bonū omne quā malū uoluntariū
semp adscribitur. quę nos m̄ - breuitatis causā omittimus. maxi
me cū sciamus te sacre lectioni deditā. de ipso uberius fonte po
tare. Neq; uero nos ita defendimus naturę bonū. ut eam dicam̄
malū nōposse facere. quā utiq; boni ac mali capacē & iā pfitemur.
sed ab hac eam tantū modo iniuria uendicamus. ne ei uitio ad malū
uideamur impelli. q̄nec bonū sine uoluntate faciamus. nec malū.
& quib; liberum est unū semp agere cum semp utrūq; possumus.
Unde enim alii iudicaturi sunt. alii iudicati. nisi qd in eadē natu
ra dispar uoluntas ē. & quia cū omīs idem possumus. diuersa faciam̄.
loq; ut clarius lucere possit. aliqua exempla sunt pferenda. Adā
de paradyso eicitur. enoch emundo rapitur. in utroq; dnīs libera
tem arbitrii ostendit. Ut enī placere potuit ille qui deliquit.
ita potuit peccare iste qui placuit. Non enim iusto dō.
aut ille puniri meruisset. aut hic legi. nisi utrq; utrumq;
potuisset. Hoc de cain & abel frib; hoc iā de esau & iacob geminis
intellegendū est. ac sciendū. solam uoluntatis causā esse. qd cum in

eadem natura mentis diuersa sint. Extinctum ꝓpeccatis suis
diluuio mundū. noe iustus redarguit. & sodomorū crimina. loth
sitas iudicauit. Nec illud est paruum argumtū ad conꝓbandū na
turę bonū. qd primi illi homines ꝓtot annorū spatia. absq; ullo
admonitione legis fuerunt. Nutriq; qd dō aliquando creaturę suę
cura ñ fuerit. sed quia se talē sciebat fecisse hominū naturā. ut eis ꝓ
lege adorandū iustitiā sufficerat. Deniq; quā diu recentioris ad
huc naturę usus uiguit. nec humanę rationi. uelud quandā caliginē
longus vsus peccandi ob duxit. sine lege dimissa natura est. ad quam
dns nimis iā uetustis obrutā. & quadā ignorantię rubigine infectam.
limā legis admouit. utpuis frequenti admonitione expolit. & ad suū
possit redire fulgorē. Neq; uero alia nob causa quoq; difficultatē bene
faciendi facit. quā longa ēsuetudo uitiorū. quę nos infecit aparuo.
paulatimq; ꝓmultos corrūpit annos. Ita post ea obligatos sibi. & addic
tos tenet. ut uim quodāmodo uideat habere naturę. Omne illud tē
pus quo neglegentē edocti. id ad uitia crudiri sumus. quo mali esse
diā studuimus. cū ad incrementū nequitię. in nocentia ꝓstulitia du
ceretur. Nunc nob resistit. contraq; nos uenit. & nouā uoluntatem
impugnat usus vetus. Miramur cur nob potium. atq; dissidiā nesci
entib. diam qsi ab alio scitas conferatur. qui nullā ēsuetudinē boni
facimus. cū malū tam diu didicerimus. Hęc de naturę bono. cursim
quasi in alio opere dicta sunt. qd ideo faciendū a nob fuit. ut tibi plani-
ren uiā. & ad ꝓfectam iustitiā sterneremus. quā eo facilius currere pos
sis. quo inea. nihil asperū. nihil inaccessibile ēe cognoscens. Nam si diā
ante legem ut diximus. & multo ante dni nostri saluatoris aduentum
iuste quidā uixisse & scę referantur. quanto magis p̄ inlustrationē ad
ventus ei. nos id posse credendū est. qui instructi p̄ xpi grām. & in me-
liorem hominē renati sumus. q̄ sanguine ei expiati atq; mundati. illiusq;
exemplo ad ꝓfectam iustitiā incitati. meliores illis ēe debemus qui ante
legē fuerunt. meliores diā q̄ fuerunt sub lege. dicente apto. Peccatū

in uobis iam non dominabitur: nonnim estis sub lege sed sub gratia.
Itq̃m hic sufficienter ut puto diximus. nunc instituam pfectã uirgi
nẽ. quę ex utroq; semp accensa. & naturę simul & grę bonũ. morũ
scitate testatur. Prima igit uirginis cura. primũq; studium sit. scire
uoluntatẽ dni sui. & qd ei placeat. quid ue displiceat diligenter in
quirere. ut secm aptm. rationabile dõ reddat obsequiũ. totiusq; uitę
suę cursum. ex eius possit ordinare sententia. impossibile est enim eã quẽ
quam placere. cui qd placeat ignorat. Sicq; potest. ut & iã obse
quendi uoto offendat. qui quomodo obsequi debeat. ante non didi
cit. Et ut maius est uoluntatẽ di facere quã nosse. ita prius ẽ nosse
quã facere. Illud enim merito precedit. hoc ordine. Unde pphãs dicẽ.
& tu isti noli ignorare. Ctbeatus apls. qui autẽ ignorat ignorabitur.
Idemq; alibi. pptea nolite fieri imprudentes. sed intellegentes quęsit
uoluntas dni. Initiũ oboedientię est. qd precipiatur velle cognoscere.
Ctpars ẽ obsequii. didicisse qd facias. Scio itaq; in scripturis diuinis.
post quas solas. potes planam di intellegere uoluntatẽ. phiberi quae
dam. pcepi quędam. Concedi aliqua. nnulla suaderi. Prohibentur ma
la. pcipiuntur bona. ccediuntur media. pfecta suadentur. Induob, il
lis quę prior loco sunt. peccatũ omne concludunt. Inutroq; enim
di cãnãur imperiũ. & nn solũ precipere. sed & phiberi ipsũ iubentis ẽ.
Generaliter namq; omib, mandatur iustitia. quã saluator in euglio
breuiter quidem. sed plenissime conphendens ait. quęcumq; uul
tis ut faciant uob homines bona. hęc & uos facite illis. Hoc ẽ ut ni
hil mali inferam aliis. & pstamus omne qd bonũ est. quia uolum hoc
ab aliis. in nos utrumq; seruari. Hęc sententia equo iure pcepti. uni
uersos tenẽ. nec ulli omnino transgredi licẽ. qd omib, imperatũ est.
apud usq; ctemptus di est. t facere, phibita. t iussa nn facere. Duo uero
reliqua quę sequuntur. quorũ unum ccedit. suadetur aliud. in nra
potestate dimissa sunt. Ut aut cũ minori gta concessis utamur. aut
ob maius pmiũ. & iam ea quę nob pmissa sunt respuamus. Con ce

duntur quidem nupcie carnium usus & uini sed horum omnium ab
stinencie consilio perfectione suadetur. Ad uirginitatis honorem
pertinet licentia nupciarum & escarum indulgentia uirtutem ab stinencie
clariorem facit. Contempsisti uirgo caugium licitum tibi prius quam contem
neretur maioris premii amore flagrans uouisti domino non imperatam sed
laudatam uirginitatem & consilio apostoli legem tuam fecisti laborem.
Certaminis ingressa campum non tam laborem cursus quam brauium uicto
rie cogitasti. Legeras credo illud euangelicum de preciosa castitate
premium & ipsius te domini sermo ad amorem seruande uirginitatis
accenderat qui patris super hoc sententiam ipsa re magnitudine ac
difficultate laudauit & uoluntariis spadonibus regna celorum pro
mittens ait qui potest capere capiat Ecce itaque tam magnam
non impero non impono sed offero neque quemquam ad hoc cogo sed pau
coque quamquam de uiris tantum sonare uideat non solis tamen uiris dr
sed equalis utroque sexui uirginitatis palma permittitur. Itaque ad
uirginibus preceptum quidem se dicit non habere domini sed dat consilium.
Dicit itaque An experimentum quaeritis eius qui in me loquitur xpc. Perfec
tionis igitur secuta consilium beatitudinem specialis ad gressa preposita
serua generale mandatum. Dixi idemque nunc repeto in causa iusti
tie unum debemus omnis uirgo uidua nupta sumus medius ex tumus
gradus equaliter iubentur implere preceptum nec alege soluitur qui super
legem facere preponit. Quin immo nullus magis in licita uitare
debet quam qui respuit que licebant. Nec quisquam ita ad se man
data pollicetur implenda ut ille quia more perfectionis super man
data conscendit. Itidem amplius statuit facere quam preceptum esten
dit minus sibi preceptum esse quam potuerit. Deinde que tante se
obedientie profitetur ut etiam consilium diuinum libenter audiat quo
modo debet audire preceptum illa enim res perfectionis est ista neces
sitatis. De uirginitate dicit quod potest capere capiat de iustitia non
dicitur quod potest facere faciat sed omnis arbor que non facit fructum bo

num·excidetur & in ignem mittetur· Considera quęso· quantũ à con
silio distat imperium· Ibi aliquos excepit· hic omnes generaliter con
hendit· Ibi p̃miũ ꝓponit hic poenam· ibi inuitat ut facias· hic nisi
feceris cõminatur· Hęc igitur optima ratione distinguens· anim
aduerte qd offeras· anim aduerte qd debeas· Immo quia utrumq;
iam debes· & uirginitatẽ quã ultro obtulisti dõ· & iustitiã quã ipse
p̃cepit· integrũ utrumq; ꝓsolue· Ille seruus dño placet· qui ita ali
quid ultro operis exercet· ut tamen & iã imperata ꝓficiat· q̃ ñ facit ali
ud ꝓalio· sed utrũq; nec mutat· sed addit obsequiũ· Nec earum te
xempla decipiant· quę sibi in sola castitate plaudentes· ut post
suas uoluntates eant· dĩ uoluntatẽ abiciunt· quę ꝓpauę casti
tatis bonum· ñ cum iustitia· sed ꝓiustitia offerre uolunt· & mẽ
pensatione peccatorũ· p̃miũ uirginitatis adnumerant· atq; ꝓ p̃
mio impunitatẽ petunt· Et certe impudentiore uecordia· coronan
das eę se putant· & in regno celorũ cęteris p̃ferendas· quę sibi
mandatorũ transgressione aditũ clausere celorum· Non in quit
omnis qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnũ celorũ· sed qui
facit uoluntatẽ patris mei· q̃ in cęlis est ipse intrabit in regnũ cę
lorum· Meminerint stultas uirgines sponsi ianuis repellendas·
dicendũ est nescio uos· illisq; iungendas eę de quib· ipse dñs ait·
multi mihi dicent in illa die· dñe dñe· ñne in nomine tuo doe
monia eiecimus· & in tuo nomine multas uirtutes fecimus· &
tunc confitebor illis· Amẽ dico uob· quia nescio uos· discedite
a me omnes q̃ operamini iniquitatẽ· Tibi uero longe ẽ alia uia in
gredienduũ· quę sti amore calcato· semp cogitando quę dĩ sunt·
apticam te exhibere uis uirginẽ· quę tam spũ sca quã corpore·
omni p̃stolaris aduentũ· & animę tuę lampadem scorũ iugiter ope
rũ infundis oleum· & sapientib· iuncta uirginib· in sponsi obuiã
p̃parares· Fugienda tibi lata illa uia est· quę multorũ ad mortẽ
euentũ comitatus tenet· & aduersã pęnam· angusti illis teneris·

quod pauci repperiunt calle tenendum est. Deposuisti iam impedi
mēta uel maxima. & omne quicqd aspiritalis vitę cursu t retardat
t reuocat. prima statim cuersione uicisti. respuisti ęqui uoluntatē.
posteritatis curā inlecebras deliciarū sęcli pompam. Diuitiarū cu
pidinē. & cū paulo potes dicere. mihi mundus crucifixus ē & ego
mundo. cuius tale principiū ē. qualis deb& eē pfectio. Hanc mihi
tu uisturē hunc animū & iā inreliquis affer. ea que vi mītis. qua ui
ciorū occasiones depulisti. uita nunc ipsa respue. Ornātur morū
sēitate uirginitas. & pfectū gradum vitę pfectio sub sequat. Certe
si sęcularis tibi uita placuiss&. dares operam. nequis te diuitiis. ne
quis corporalib, ornamētis. nequis rerum omniū pompa. & honore p
cedere. Et nunc qm diuersū studium diuersa uita desiderat. cura
nequis te inbene uiuendo transcendat. nequis morū sēitate supera.
nequis t inuisturib, pferatur. & in illis quę ante diximus nēgat tuum.
vt aut tu omis uincere. aut nemo te. Cuncta enī illa foris p&unt. &
quicqo aliunde speratur. alienū est. Hęc ū in potestate tua s. & uere p
pria. quę nē extrinsecus ueniunt. sed in ipso corde generant. Illa enī nec
omnis quiquerit inuenit. nec qinuenit semp tenē. qr ut cōmodare.
ita & eripere ea casus potest. Hęc autē & omis qui querit inuenit. &
qinuenerit eripi sibi nūquā timet. Ista enī sola bona sunt. quę sine
voluntate nī inuenimus aliquando. nec pdimus. Habes ergo & hic per
quę merito pponaris aliis. immo hic magis. Nam corporalis nobili
tas atq opulentia tuorū. intellegunt eē nīuia. Spiritales ū diuitias.
nullus tibi pter te eferre potest. Inbis g iure laudanda es. in bis me
rito cęteris pferenda es. quę nisi ante. & inte esse nī possunt. An sola ista
uita est. quę certamen nī habeat dqpfectu. & in qua unus quisq hoc tan
tū debeat pmanere quā coepit. nec ullo augmēto desiderio. ad maio
ra contendat. & cum in omib, mundi studiis pfecto nī satient homines.
hic tantū coepisse sufficiat. Feruentissimi in terris. frigidissimi in cęlestib,
sumus. & summā in reb, paruis exhibentes alacritatē. ad maiora con-

pescimus. Considerare pudet quantus sit feruor in sclo. qua cura singu
la quęq; studia hominū cotidie ad pfectiora nitantur. Litterarū ar
dor. nulla ꝓrsus ꝗtę extinguit. immo ut secularis auctoris utar
sententia. ipsa magis ꝗtę inflamatur. Diuitiarū amor insatiabilis ē.
expleri nescit honorū cupido. Celerem res habituręę finē. sine fine quę
runt. Nos diuinā sapientiā celestes diuitias. immortales honores. pigra
quadā dissimulatione neglegimus. & spūales diuitias. aut ne adtingi
mus quidem. aut si leuiter degustauerimus. ē continuo nos putamus ē
saciatos. Alit nos diuina sapientia ad suas inuitat epulas. q̄ edunt me
inquit adhuc esuriunt. & q̄ me bibunt adhuc sitiunt. Nullus umq;
talib, expleatur epulis. nec aliquando patitur tle saciitate fastidium.
Tanto unus quisq; capatior. tanto auidior erit. quanto inde plus
hauserit. dnis in euangelio. beati ait q̄ esuriunt & sitiunt iustitiā. qm ip
si saturabunt. Vult enī esurire nos hic semp ac sitire iustitiā. ut in futu
ro iustitię retributione saciemur. Consideranda uis ipsa uerborū ē. & ita
nob desideranda ē iustitia. ut in fame t siti. cab, desiderat ac potius. &
hoc omib, incōmune dicendū ē. his q̄ immortalis uitę pmissa desiderant
iā tuū est estimare. quantū animū pstare debeasque maioris pmii desi
derio plus facere ꝓposuisti quā aque alię necesse est. Apts definiens xpi
uirginē. longe eā separauit anupta. & diuersis studiis singularitatis
meritū. coniugiiq; diuisit. Innupta inquit & uirgo cogitat quę dī
s quę m placeat dō. ut sit sca corpore & spū. Quę autē nupta ē. co
gitat quę sunt mundi. quomodo placeat uiro suo. Quę corpore
& spū sca est. nec in mēbris. nec in mte delinquit. Delinquere aut
ñ incausa tantū castitatis ē potest. sed & iā in qua cūq; parte iustitię
Quā uis enī virgo corpore uirgo sit. & nihil ominus aut manib; aut ocu
lis. aut aurib, pecca. aut lingua. quom corpore sca dicenda ē. dende
si uel odio infecta t inuidia t auaritia t iracundia sit. quomodo spū
optinē scitatē. & si nupta quę vocatur amore ciugii cogitat quo
modo placeat uiro suo. quantū liberis relinqt. quę uanis mundi

stricta cuiis rarius ad uoluntatē dei respicit tamen de peccatis ex
cusare se ñ potest. Quid uirgo faciat. quę soluta ab omnib; hui mun-
di impedimentis. ac libera scolam quandam scitatis ingressa ē. Si uis
itaq; ppositi tui magnitudinē ęquare moribus & poma dō copulari. si
leue ac suaue xpi iugū. suauis tibi leuisq; uis facere. n̄ maxime in bea-
ta uita curā impende. nunc studio ut calentē recentis cuersationis fi-
ven. nouus semp ardor accendat. & intenera adhuc ętatę. facilius
scae conuersationis usus inolescat. Quicqd inte pmū instituens. hoc
manebit. et ad intuitorū tuorū regulā. uita reliqua decurrit. Finis
in ipso cordio cogitandus ē. qualis ad illū ultimū diem puenire cu
pis. talis iam nunc ēe conare. Consuetudo est quę aut uitia. aut uir
tutes alit. quęq; in his plurimū ualet. cū quib; ab incunte ętate si
mul creuerit. Optimi sunt ad institutionē morū. primi q̄q; anni
habent enī in se lentū quoddā & mole. & qd facile formari queat.
atq; ad arbitriū uolentis trahi. & in cuncta uere reb; cituis ad suesc
atur. omne qd tenerū ē. Nouellas adhuc & uix firme radicis arbuscu
las. dū ad omne ductū sequaces sunt. in quālibet pastē flectu facile est.
quę natura plerūq; curuate cito ad arbitriū colentis corrigunt. Tenera
& pmae adhuc ętatis animalia. sine labore domari solent. quantoq;
citius auagandi libertate dissuēta sunt. tanto facilius t colla iugo. t
frenis ora insuescunt. Ipsa quoq; litterarū studia. teneris melius inse
rentur ingeniis. idq; poenitus inherere sensib; solet. qd prius sederit
in mente. Hoc idem plurimū & iā in bene uiuendi ratione ualet. dū ad
huc mobilis ē ętas. & animus duci facilis exercenda boni ēsuetudo. et
iugi meditatione firmanda ē. Occupandū ē optimis reb; ingenium.
& sęc conuersationis usus. altius inserendus ē. Tunc ad pfectionē
fastigiū animi ascendit. & longe ēsuetudinis beneficio utitur. ad bene
uiuendi facultatē. & uirtutes suas ipse & iā miratur secū. quodāmodo
in se putabit natū ēe qd didicit. Respice obsecro quantū ate scita-
tis auia matęq; exspectant. quę cum te quasi nouū & in lustre quo

dam tum generi suo esse natu putant. nunc inte solā omnē curā
animi transtulerunt. & ppositui cursū. miris studiis ac fauore
succendunt. Cumq; ipse te ad honestatē morū. abineunte ætate
formauerunt. ñ ate uinci cupiunt. tuāq; uictoriā suā ee laudē
putant. Quarū egregia erga dnm fides. in pfessione tua maxi
me claruit. cū te iam nuptiis ppara tā. simul atq; aliud uelle di
dicerint. mira ctinuo ad sensus celeritate. ad id qd elegeras co
hortate ft. & trepidā pæate sententiā. uoluntatis suę auctori
tate firmauerunt. tuūq; uotū cōmune fecerunt. quę cū multos
suorū inatissimo dignitatis gradu uiderant. de nullo ita uidere
aliqndo lætæ sunt. Nihil enī ita magnū. nihil tam pclarū. in quo
quā uiderant. sola quippe pstitis generi tuo qd longa retro ætate
non habuit. Licet edidertt uirilis sexus memorabiles cōsolatus. & am
plissimi ordinis fastus. inlustris familię. nomina frequens adiert
nihil umquā tn in genere uro. hoc tuo honore fuit pstantius. qui
ñ corporali aliuo. sed in libro memorie inmortalitatis insertus e. Cū
cæperint illi theatrales toto orbe plausus. miraq; ad ad clamandi con
spiratione. insignia cōsulū merita. lætū uulgus expssit. Longe tn tui
honoris maior est gta. quę gaudiū incęlo facit. angelisq; lætitiā. fit enī
ñ meretriculę locupletant. sed alunt uirgines xpi. ñ uenator. & auriga
ditant. sed sustentant pauperes xpi. Ad consulatū eorū diuerse totus
orbis puintię. ad quas domus urę potentia extendit. peregrinas feras
& ignota animalia transmiserint quę crudelis harene solū. t suo. t homi
nū sanguine cruentarent. Ad te ū electę queq; uirgines mittunt. quas
tu pciosissimū munus offeras dō. tuoq; exemplo ad ppetuā pnoces castitatē.
ñ tibi sed dō tecū seruturus. Hęc pfessionis tuę gta. rumore celebri uul
gata ē pcunctos. & ita ad conuersationē tuā totus exultabit orbis. utqd
pingentu gaudio. uix adhuc homines credere potuerunt. id semp uiden
tur optasse. Multū his initus. multū famę tuę suspensi. omis mirum
dere nescio quid audire desiderant. & qui pfessionis tuę cognouere

uirtutem· nunc euersationis laude exspectant· Inte nunc puta cunc
torum ora oculosq; conuersos· & ad spectaculū vitę tuę· totū conse
disse mundū· Caue nępte tantorū animi offendant· ne minusque
inte inueniant· quā requirant· Verū qd ego tecū de hominib, ago·
eorūq; dere expectationē ad exhortationē tuā traho· Dīs ipse om
niū rector ac dnīs· cū omni angelorū militia certamī tuū exspectat
ubiq; ctra diabolū dimicanti· parat ꝓnitatis coronā & cęleste p
miū· in certamīnis victorię facit· Huic tanto spectaculo· uide quem
animū· quā debeas afferre uirtutē· & certaminis magnitudinē·
de exspectantiū dignitate metire· Hęc itaq; ubi in hoc agone sub
eundi pcapua cura sit· sit hic primū accinctus· intentionis bellū
uirtute deuincere· & ad uersum diaboli castra· inomia pcepta
ea iurare· nec tantū modo declinare uetita· sed iussa conplere·
Neq; enī ubi sufficit amalis otiosā ēe· si otiosa fueris abonis· cū
lex dī duplici mandatorū genere distincta sit· & mala phibens
bona imperat· atq; ab utraq; parte ctempnū suū uetat· Non
enī tantū ille seruus ctempnat dnīm· qui phibita fecerit·
sed qui iussa ñ fecerit· Dicta anob paulo ante sententia est·
omis q arbor quę ñ facit fructū bonū excidetur & in igne mit
tetur· Et blandim nob si amalis fructū ñ gauemur· qui
dāpnandi sumus· si abonis sterilis manserimus· Iuria hoc intelle
gentiā· ab scad pā omnē palmitē· fructū ñ ferentē· in filio· & qui
acceptū talentū in sudario abscondit· qsi mutilis seruus· & nequā
dāpnatur adomino· nec minuisse solū sed ñ auxisse culpabile ē·
Non ideo aliqua putes ctempnenda· eē mandata quae leuiora sint· tam
enī maxima illa quā minima· adnio imperata· sicut ctemptus fin
cius cumq; pcepta· pcaptorū in iuria ē· Unde beatus paulus clam
mat & doceat· O mā facite sine murmuratione & hesitatione· ut si
ut inreprehensibiles & simplices· sic filii dī in maculati· in medio na
tionis prauę & puersę· inter quos luceatis· sic luminaria in hoc mun-

do. Remoremꝰ hic uirgo paulisp. & pciosissimas margaritas qb.
ornanda ē sponsa xpi. singula apli uerba pensemꝰ. Omia inquit
facite. Non quasi ad arbitriū nrm. quedā & mandatis di debemꝰ
digere. sed generaliter uniuersa ēplere. nec aliqua pcepta eius. q̄si
vilia munuscula ac parua cōtēnere. sed imperantis in omib, maiesta
tē aspicere. Nullū quippe mandatū di. cōtemptibile nob uideri po
test. si ei semp cogitemus auctorē. Sine murmuratione & hesitatio
ne. Viles & ignobiles dominos. palā contēni uidemus a seruulis. eisq;
ad minima queq; pcepta. in faciē resista solere. & hoc in psonas no
biles ia ñ admittit. Quantoq; potentiores domini. tanto serui
ad oboedientiā priores sunt. Cumq; sepe difficiora pcipiunt libenī
tis audiuntur. Certe ad regis imperiū. ita omis parati sunt & in p
cinctu oboedientie cōstituti. ut & ia optant iuberi. Non solū bene me
rituros ee se credunt. si iussa fecerint. sed taqua ia meruissent qd
iussi s. t ita p dignitate pcipientis. seruitū beneficii loco ducunt.
Nob ū ds ipse. ēna illa maiestas ineffabilis atq; inestimabilis po
testas. sacras litteras & uere ad ornandos pceptorū suorū apices
mittit. & ñ statim cū gaudio ac ueneratione suscipimꝰ. nec p
sumo ducamus beneficio tante ac tam illustre potestatis imperiū.
maxime cū non iubentis quirit cōmodū. sed utilitas obsequen
tis uerū econtrario fastidioso ac remisso animo. sup borū. ac ne
quaquā more seruorū. in os dni reclamamus. & dicimꝰ: Durū
est arduū ē. ñ possumus. homines sumus. fragili carne circūda
mur. O cecam insaniā. & p̄fanam temeritatē. duplici ignorantia.
accusamus. dum scientes. ut uideat nescire qd fecit. nescire qd ius
sit. q̄si ob huius fragilitatis humane cui auctor ipse est imposuerit
hominū mandata. que ferre ñ possit. simulq; pnefas adscribimus
iniquitatē iusto. pio crudelitatē. dū ei primo impossibile aliqd
pcepisse conquerimur. de inde phis dāpnandū ab eo putamus
hominē. que uitari ñ potuit. utqd suspicari sacrilegū ē. uideatur

deus ñram salutē nostram quesisse quā poenam. Itaq; apls scens
adnō iustitiē ac maiestatis. nihil inpossibile eē pceptū. aufert anob
utiū murmurandi. qd tunc utiq; nasci solē. cui aut iniqua sque
iubetur. aut iubentis minus digna psona ē. Quid tgi uersamus in
cassū. & pcipiendi. natuē ob ponimus fragilitatē. nemo magis mensurā
nouit. uiriū nrārū. quā qui ipsas nob uires dedit. nec quisq; melius
qntū possumus intellegit. quā qui ipsā nob uirtutē posse donauit.
Nec inpossibile aliqd uolunt imperare q iustus ē. nec dampnatur
hominē. peo qd uitare ñpotuit qui pius ē. Sequit. ut sitis inre
phensibiles & simplices. Ad omnē morū pfectionē unū hoc suffice
re verbum potest. qd etiam inepo ds elegendo queri iubē. quā enim
circumspecta uita est quā sēa est. quē nihil reprehensionis incurrit.
Quis autē sanctior potest eē. quāqui uere simplicitatis uirtutē te
nens. nūquā aliud corde pmittit. aliud ore uultuq; mittit. Sic filii
di immaculati. Non est exhortatio uehementior. quā quē nos scriptu
ra diuina di filios uocat. quis enī nerubescat & metuat. tanto patre
agere aliqd indignū. utqui dr di filius. ipse efficiat utii seruus. Et
iccirco adiungit. ut sim immaculati. neq; enī cuenit in filiis di. qui
fons ipse iustitiē ē. peccati maculā reperiri. In medio nationis puē
et puersē. hoc est dicere. quā uis infinita uos cingat multitudo pec
cantiū. & innumerati sint exempla uitiorū. uos tamen ita celestis nativi
tatis memores eē debetis. ut int malos viuentes. omē malū uincatis.
Int quos luceatis ait. sic luminaria in hoc mundo. Iterum in euangelio
legimus. tunc iusti fulgebunt sic sol in regno patris eorū. Conparat
uita pmio. ut qui in futuro solis fulgore donandi s. hic iā simili iustitiē
claritate resplendeant. & in fidelium cecitatē. operib; scitatis inluminent.
Huic loco ille sensus aptandus ē. quē ad corinthios idem apls disse
rens ait. Alia claritas solis. alia claritas lunē. alia claritas stellarum.
Stella aū astella differt in claritate. sic & resurrectio mortuorū. Dissipa
res sunt in regno cēlorū. ppt pt singulorū merita mansiones. diūsitas

enim operū diuersitatem facit premiorum. Quantūq; aliquis hic
in sēctate fulserit tantū ibi fulgebis in honore. Nunc q̄ ad omnē
morū pfectionē acrem mētis intende & ad celestem premiū celestē
uita para. Resplendeat omib; clarissimi syderis in modū sēctas uir
ginis. et futuri p̄mii magnitudinē de nouitate cuersationis ostē
dat. Tibi facilior in bonis cursus ē quā malorū cōsuetudo ñ retinet
nec timemus ne ōēs aliquando uitia retardānt. et maligna diaboli
semina xpi frugem noceant. Nam si etiā illi qui longo peccandi
usu bonū quod ammodo obruere naturē instaurari ppoenitē
tiā possunt. et mutata uoluntate uiuendi cōsuetudinē cōsuetudine
extinguere optami quiq; depessimis fieri. q̄nto magis tu potes illa
superare. aquib; ñ superata es. Cui ñtam expellenda sunt uitia quā
refellenda. quē utiq; ñ suscipere facilius ē quā suscepta semel de
ponere. Nec ū eorū tanta dulcedo ē ut ea debeam pferre uisuribus
cū nec in omib; sit dilectionis inlecebra. et aplerisq; etiā ea quē ui
dent dulcissima respuant. Duo nāq; sunt ex omib; uitia quē maxi
me homines decipiunt sui uoluntate gula scilicet ac libido. Quē
deponere eo difficilius ē quo est uti dulcius. & tam hēc uitia tam
molesta tamq; delectatione sui periculosa ita amutis calcari vi
dim. ut totā etatē uirgines pmanserunt in sūma abstinentia. ut de
illis taceā qui pt deliciarū longū luxū. et inuceratū usū libidinis. et
castitatis ac temperantiē se dederunt. et utrūq; uitiū cōtraria sibi uir
tute mutauerunt. Aliorū uero uitiorū est longe diuersa ratio. quae
cū nihil iocunditatis tam multū amaritudinis habent. quēq; cum ad
uitandū multo sint faciliora. rarē aquib; uitentē inuenies. Quid oro
te in uido dilectionis pstet inuidia. quē secretis quibusdam cōscientiae
unguliis liuor ipsē discerpit. et alienā felicitatē tormētū ei facit. Qd
ū alter ab odio suo mercedis accepit nisi horribiles animē tenebras.
et efusē mētis horrorem. qui uultū semp animoq; merente uoto quo
alterī uult nocere sē ipsum cruciat. Qd autē iracundo furor suus

confert· quē seuissimis & agitatū stimulis ēscientiq· ita ab omni ēsilio
ac mīte deturbat· ut dum irascit insanire credat. Similit curre p
singula· inuenies tot animē tormēta q̄ uitia· quē utiq; eo facilius
vinci possunt· quo nulla inliciunt nos uoluntate· Quanto illud dif
ficilius q̄nto durius· ut de castitatis labore taceā· abstinere auino· carnib· q;
ipso q̄q; & ā oleo· & uilē sine his cibō post biduū· intēdū triduūm
quē vix capere· fracta ieiunio· uigiliisq; mēbra· fomēta balnei cōtēp
nere· necessarias res negare corpori· & uim q̄ndā inferre naturē· Da
tantū in ceteris magnitudinē animi· & uide qd ñ possis efficere· Sed
nos ppudor· quadā dilectione peccati· cū inquib· dam ostendimus· q̄ndā
vim naturē nrē· in aliis omnino torpescimus· & qui voluptatis corpo
ris· uirtutū amore cōtēpsimus· rursū amore uitiorū· tormēta suscipi
mus· Atq; ita malis nris cedimus· ut ea nec putemus posse deponi·
Quid hoc queso ēsilū· quē nā hēc noua uiuendi ratio est· res difficiles
& laboris plenas· securus ad gredior· & faciliora ñ posse fieri credo· Vin
co maxima· vincendus aparuis· & celsa & ardua indefessus & supero·
& cū uentum ad plana deficio· Libēter fugio qd delectat· & nolo vi
tare qd cruciat· Verū hēc eorum sunt· q̄ dī uoluntate contēpta· id
solum petunt· qd laudē facilius inuenit· qd ecce & est infamā· morū
ū bona· quē secretiora sunt neglegunt· Tu uero quē calcasti mundū· &
cupiscentias eius· tu calcato eo· gradum tibi quasdā ascendendi ad
eū facerēs· mundi gtam ne requiras· illi tantū placere stude· cui
sēpe displicē· qd hominib· placē· & qui ipsa hominū iudicia iudica
turus est; abstinentia tua atq; ieuniū· eo magis dō grata sint quo cū
morib· seis offerunt· Utquē inalis sumbracula uitiorū· inte sint or
namēta· Respice obsecro ad ipsā qua apud dm̄ inlustrata es dignitatē·
quē p baptismū in dī filiā renata es· rursusq; p consecrationē uirgi
nitatis· sponsā xpi ē coepisti· & utroq; hic tuus honor· te ad sollici
tudinē tui pposita admoneat· At nullus ibi ē debet neglegentiē
loc· vbi tam pēlara seruanda sunt· Preciosior quēq; uestis timidior

custoditur a macula · multo quesita auro gemma · maiore sollicitu
dine possidetur · & generaliter grandi cura magna quesq; seruantur · Un
de & tu sitte ipsa bene custodire cupis · debes honore tuu · semp peccaq;
cogitare · Tanto enim se unusquisq; neglegentius vtitur · quanto se existi
mat viliorem · Non ob aliam causam nob in scripturis diuinis · tam fre
quenter filiorum dei nomen imponitur · vt illud dicat p̄ ppheta · Et ego
ero uobis in patrem · & uos eritis mihi in filios & filias · dicit dnis
omp̄s · Et apl̄s dicit · estote ergo imitatores dei · sicut filii karissimi · Et
beatus iohes inquit · karissimi · nunc filii dei sumus · & nondum apparuit quid
erimus · scimus quia cum apparuerit similes ei erimus · quia uidebimus
eum sicut est · Vt qui habet hanc spem in eo sanctificat se · sicut & ille sanctus est ·
Vnde nob doctrinę celestis dignitatem · qua donati sumus frequenter
ingerere · & honorem nostrum peccandi pudorem facere · unde etiam ipse
dnis · ad perfectam nos benignitatem uocans ait · diligite inimicos uros
bene facite his qui oderunt uos · & orate pro persequentib, & calumnian
tib, uos · vt sitis filii patris uri · qui in celis est · Non est enim quod sic homi
nes deo facit amabiles · ut pietas mitis & bonitas · quę tanta in xpiano
esse debet · ut etiam in malis habundet · diq; iniquitatem bene uolentia · quę
solem suum oriri facit super bonos & malos · & pluit super iustos et in
iustos · Hoc itaq; t in primis adsit · ut nemine t in uerbo saltem no
ceas · ut in omnib, quib, cumq; potentis · prodesse studeas · & ne uicem qui
dem mali reddens · pro malis bona · apto dicente ne restituas · nunq;
detractio ex ore uirginis procedat · Vilium satis hominum est · & sua lau
dem quęrentium · alios uiles facere · qui alterius uituperatione se lau
dari putant · Et qui suo merito placere nipossunt · placere uolunt
in comparatione peiorum · Paruum dixim · nisolum ipsa nidetrahas · sed ne detra
hentii quidem aliquando credas · Pessimum hoc est vitium quod alterum uile fac
ere; nminus auribus quam lingua fugias detractionem · scripturę me
mor esto quę dicit · nieris consentaneus eis detrahentib, aduersus proximum
tuum · & nacciplies super illos peccatum · Et alibi · Sepi aures tuas spinis · &

noli audire linguā nequā. Accusator est enī auditor: qꝫ facit de
tractorē. quasi auertat aures. uultū ꝛtrahat oculos. ab nuendo ꝛtc
neat male loquentē. ꝗā tacens arguit. ut discat ñ libentē dicere. qd
didicit ñ libenter audiri. Sollicitam satis ori tuo custodiā pone. ñ
ē enī quicquā in nob quo facilius peccare possimꝰ. quā lingua. Vnde
sēs iacob. illū ad serit esse pfectū. qui ñ offendit in uerbo. & scriptura
dicit. mors & uita in manib; linguē. Mentiri atq; maledicere atq;
iurare lingua tua nescias. quia & nos qd mentir occidit animā. et
qui maledicunt regnū dī ñ possidebunt. iuxta aptm. & iurare xpo
ipso phibuit qꝫ dixit. Ego autē dico uob. ñ iurare omnino. Et rursū
sit autē ur sermo est est. non non. qd amplius autē est. a malo est.
Apts breuitē oris uitia resecans ait. omnis sermo malus de ore uro
ñ pcedat. sed siquis bonus ad edificationē fidei. ut dē grām audien
tib; Sit autē sermo uirginis. prudens. modestus. & rarus. nec tā eloquen
tia pciora quā pudore. Mirentur omes. tuā te tacente uerecundiā.
loquente prudentiā. Mite ac placidū semp ad loquiū ornent. mix=
ta cū grauitate suauitur. cū pudore sapientia. sit certa atq; libra=
ta. suiq; oportunitate gratissima silentii uerbiq; ratio. nec umqua
omnino uirginis os loquitur. ut tacuisse melius sit. Cū in gorta
cautione debēt loqui. cui ñ solū malus. sed etiam otiosus sermo ui
tandus est. Sūma tibi scientia sūma notitia sit. uitia uirtutesq; dis
tinguere. Que quamquā semp ꝛtraria sibi sint. aliqua tamē ꝛtrias tan
ta iungunt similitudine. ut discerni omnino uix possint. Quā
dē mutu supbiā libertatis loco ducunt. adolationē p humilitate sus
cipiunt. malitiā. prudentie amplectunt uice. & stultitiā simplicita
tis nomē imponunt. atq; fallaci ac pessima decepti similitudine. vi
tiis puisitib; gloriant. Iquāquā hec omia subtilissima intellegentia
debeas reparare. cunctasq; uirtutes animi. suis lineis insequendo. nusq;
prsus abscedere. pcipue tamē ficta humilitatē fugiens. illam sectare
que vera est quā xpc docuit. humilitatē. in qua ñ sit supbia inclusa.

Multa enim hui uiuentis umbram ueritate eius pauci sequuntur. Pfa
cile est enim aliquem uestem habere emptam salutare sub missis manus
et genua deosculari inclinato intuitu capite oculisque deiectis hu
militate ac mansuetudine pollicen lenta uoce tenuisque sermones in
frangere suspirare crebrius et ad omnem uerbum peccatorem ac mise
rum se clamare et si uelle ui sermone offensus sit continuo adtollere
supercilium leuare ceruicem et delicatum illum oris sonum in sano repente
clamore mutare. Alia nos humilitatem xpc docuit quod nos ad exem
plum suum hortatur et dicit: discite a me quia mitis sum et humilis
corde. Qui cum maledicerent non maledicebat cum patiebatur non comminabat.
quam nobis humilitatem beatus petrus insinuat misericordes inquit et
humiles non reddentes malum pro malo nec maledictum pro maledicto. Au
ferantur omnia figmenta uerborum cessent simulati gestus et ante occa
sionem sermo placidus uirum humilem patientia ostendit in iuriis. Nul
lus quoque umquam in mente tua ulli sit uitii locus nihil inde superbum ni
hil arrogans nihil denique fastidiosum. Apud dm nemo quicquam hu
militate sublimis. Ipse loquitur per prophetam super quem aliud requiescam
nisi super humilem et quietum et trementem sermones meos. Nunquam inimi
cum ardescat animus quod est seminarium odii. Tantum mentem tuam repleat
ui tumor ut indignari omnino non audeas et iram metu uincas. Beat
apis mundans animam nram eamque in habitaculum di preparans clamat
et dicit: omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphe
mia auferatur a uobis cum omni malitia. Adolatores ut inimicos caue
quorum sermones supe oleum molles et ipsi sunt iacula. Corrumpunt siquis
laudibus leues animas et male credulis mentibus blandum uulnus infigunt.
Crescit hoc in nra quoque uitium et in ultimo fine stat nec ia augeri
potest. In hanc scolam omnia studia nos dedimus ut officium putemus illu
dere quodque ipsi a aliis libenter accipimus id alteris quasi quoddam munus
offerimus et spe recipiendae laudis eos a quibus laudari uolumus ante
laudamus. Sepe adolantium resistimus uerbis ad faciem et in secreto mentis

ficiemus: maximũq; fructũ coepisse nos oueam̃. si vel fictis laudib,
pdicamur. nec cogitam̃ qd ipsi sumus. sed qd alteris eẽ uideamur.
Vnde ea pducta res est. ut neglecta uertute meritũ. de sola opinione
curemus. testimoniũ vitę nostrę ñ ac scientia. sed a fama petim̃. Bea
tameris ẽ. quę pfectę hoc uitiũ uincit. & nec adolatur aliq̃ndo.
nec adolanti credit. quę neq; decipit alterũ. nec ipsa decipit. Tan
tiq; hoc malũ. nec facit aliquando. nec patitur. nihil umq; inte
ficiũ sit. nihil omnino ficatũ. ẽ scientia tuã que certe semp do
pate. in multitudine uersari puta. Numq; aliud corde teneas. ali
ud ore pretendas. quicqd pudet dicere. pudeat & iã cogitare. Illud
v̊ notũ iam omib, atq; diuulgatũ ẽ. quã utilis quamq; huic ppositio
necessaria est ieiuniorũ & abstinentię uirtus. maxime in his annis.
in quib, maior ẽ estus corporis. Non manducare itaq; carnẽ. neq;
bibere vinũ. aptica uoce laudatũ est. Quicqd illud qd inflãmare
corpus potest. qd fomitũ suggerit uoluntati. castitatis amore fugi
endum est. Nec tam̃ ita magno hui rei labore. grauitate uolumus.
ut sub ipso statim onere succũbas. pqd multi dũ nimio feruore m̃tis.
rationẽ suarũ uiriũ ñ habent. subito ẽciderunt. & pene ante debili
tatẽ quã certate deppposito suo ẽsequuti sunt. Optim̃ in omnibus mo
modus. & laudabilis ubiq; m̃sura. corpus ñ frangendũ sed regendũ
est. Sint ergo moderata. & scã. simplicia. in omnibus m̃tis humilitate ie
iunia. quę ita adtenuent corpus. ne animã eleuent. ne res hu
militatis. gignat supbiã. & uitia deuitentur nascant. Ego inq̃t
cũ mihi molesti ẽnt. induebar cilicio. & humiliabã in ieiunio
animã meã. Vestis abiectio. cibi uilitas. ieunii lassitudo. & tingue
re debent. ñ nutrire supbiã. Quis re medicinę uulnus faciat. & in
de sana ledat quęq; unde iã lesa curanda sunt. Aut quę superent
spes salutis. si ipsa animę remedia sint uenena. Laborẽ ieunii vi
mię opera cõmdent. & abstinentia tua pauperũ refectione sit gra
Dns loquit ppphã. miam uolo & ñ sacrificiũ. In ęuangelio

xpi uerba legim⁹ · beati misericordes · qm̄ ipsi miam ēsequentur.
Sed hanc queso curā · uice tua · auia matq; suscipiant · ille has par
tes pte agant · ille thesaurū tuū incelū leuent · illarū sit esurien
tes alere cibo · uestire nudos · uisitare infirmos · peregrinos tecto sus
cipere & acēni spe pmii · xpo in pauperib⁹ foenerari · qd dixit · quā
diu fecistis uni ex his frib⁹ meis minimis · mihi fecistis · Tibi ū maxi
me dū inppposito maturescat animus · ab omib⁹ occupationib⁹ recedē
dū est · & omē studiū · omnisq; cura in ordinandis moribus exhibenda
qb⁹ ita uacare debes · & tota occupare mtē · ut nec diurtē te sentias
ēe nec domina · Nobilitatis ad hoc tantū memineris · ut cū claritate
generis · morū scitate contendas · & cū nobilitate corporis · animi
uirtute nobiliter pficias · magisq; de illa nobilitate glorieris · que
filios dī & coheredes xpi facit · Ad quā si semp aspicias · dū credis
gaudiū te habere · qd maius est · desinis de eo qd minus ē gloriari ·
Omnis illa pclari generis dignitas · & inlustre antiqui sanguinis decus ·
ad animā transferatur · Ille clarus · ille sublimis · ille sit nobilis ·
ille tunc integram nobilitatē suā seruare se putet · si dedignetur
seruire uitiis · abeisq; nō superari · A quo enī quis superat · huī & ser
uus est · Quid enī hac animi seruitute indignius · qd ue turpius · quā
cū ineo · aut dominat odiū · aut regnat inuidia · quā cū eum aut auari
cia possidet · aut captū ira tenet · t cetera ceste sibi uitia uendicant ·
Non est qd sibi aliquis de nobilitate generis blandiat · si ex melio
re parte sit famulus · Multo indignius mtē seruire quā corpore ·
Supfluū arbitror te monere · quā parca inpcedendo debeas ēe quā
rara · cum te hoc etiā secularis ab infantia honestas docuerit · & sa
cro intellegas · id tibi multo magis in hac uita ēe seruandū · quā maxi
me secretū decet · illud admoneo · ut ipsis quoq; salutationib⁹ · que t
in cubiculo tuo exhibende s. certissimū modū ponas · Non sint ni
mie · neq; cotidiane · ne mtam offitium · quā in quietudine pstare ui
deant · Tqua quā omē uitē tue tempus · diuino debeas operi ēsecrare ·

et nullam prius horam aspirtali profectu uacuā esse conueniat cuiq
tibi in lege dni die ac nocte meditandū sit deb et tam esse aliquis det
minatus et estitutus horarū numerus quo plenius dō uacet et qui te
ad sūmā animi intentionē uelit quadā lege ctineat Optimū ergo
et huic operi matutinū deputari tēpus id meliorē diei partem
et usq ad horā tertiā animā cottidie in celesti agone certantē Hoc
uelit spirtalis quodā palestre exercere gymnasio his tu pfingu
los dies horis in secretiore domi parte clauso cubiculo tuo adhibe
tibi etiā in urbe solitudinē et remota paulisp ab hominib ppius dō
iungere aspectuiq tuorū reddēteq lectionis fructū et orationis osten
de Nihil enī in hoc secreto magis agere debes quā animā diuinis
doquiis pascere et q̄ritū ei protam efficere possit diem hoc eam
uelit cibo pingui ore satiare Ita scripturas scas lege ut semp me
mineris dī illa uerba esse qui legem suā nsolū scirī sed etiā impleri
iube Nihil enī pdest facienda didicisse et nfacere Optime uete
ris lectione diuina si eam tibi adhibeas speculi uice ut ibi uelut
ad imaginē suā anima respiciat et uel foeda quēq corrigat uel
pulchra plus ornet Lectionē frequentē intrumpat oratio et ani
mā iugī adherentē dō grata uicissitudo sci operis accendat Nunc
te igitur ordo instruat celestis hystoriē nunc sem dō oblecta can
ticum nunc salomonis erudiat sapientia nunc ad amorē dni in
crepationes incitent pphetarū nunc euangelica et aptica pfectio te xpo
in omni morū sctate ciungat Quē paranda sunt memoriē poenitus
insere eaq iugi meditatione cserua Quē maturanda sunt frequentē
reuolue ut diuinū hoc studiū et celestis scola et mores uirginis si
mul ornent et sensū tradantq tibi cum sapientia sctatē Unde
scriptura dicit qui querunt dm inueniunt sapientiā cū iustitia
Sit autē ipsa lectio temperata cui finē consiliū nlassitudo ponat
Nam utiq moderata ieunia et ardor abstinentiē et in
ormes inordinatiq uigiliē intemperantiē coarguunt

idq; nimietate sui pariunt· ut hæc ipsa post ea quidem· nec medio
criter fieri possunt· ita studiū lectionis· in reprehensionē intēperaſ
cadit· qd laudabile est ingenere suo· fit de nimietate sui culpabi
le· Generalitē quidē sed breuitē strictimq; dicendū ē· in bonisq; reb.
quicqd modū excesserit· uitiū est· Magna est magna inquā· et quę
grandi studio ēstat pfectę uitę ratio· ēsūmatęq; sapientię ē scire·
quid· quo insequeris modo· & ad omnē actū pferendū ēsilū· nihil
facere qd fecisse poeniteat· Intra unius horę spatiū mutat habit·
ieunare abstinere· ñtam studio opus habent quā uoluntate· Quis
libet incipiens statim ut uoluerit ad ista pfectus ē· immo hæc illi fa
cilius facere possunt· qui recentes corporis uires· de sęto adppositū
adferunt· Mores ū mutare· singulasq; uirtutes animi formare inse·
atq; pficere· grandi studii ē & longe ēsuetudinis· Itaq; multa in hoc p
posito se nescimus· & ea ppt quę ad ipsū ppositū uenimus· ñ habemus·
Tua uero ēuersatio noua esse debet· mira grauitas· patientia· mansuetu
do· pietas· quicqd sanctius ē atq; pfectius· quicqd magis te dō cōm
dare potest· & maiorē in cælo facere· id semp sequere· id semp amplec
tere· Sponsa xpi nihil debet ēe ornatius· tanto maiore placendi stu
dio opus est· quanto maiori est ille cui placendum ē· Sctī uero uir
gines· quę se nuptiis pparant & indulgentiā apti magis quā ēsiliū
sequi malunt· magis amplectunt incontinentię remediū· quā pmi
tēnentię vt sponsis placeant· eosq; in amorē sui magis incitant· mi
ra sollicitudine formare se student· & naturalem corporis pulchri
tudinē· ornandi arte cōmendant· Hæc est illis pdies singulos cura p
capua· decentib· fucis colore faciem· implicare auro crinē· & ardentes
concarū lapides· capitis honorē facere· suspendere e aurib; patrimonia
brachia ornare· monilib; ac latera· inclusas auro gēmas a collo in pectis
dimittere· Non minorē sponsus tuus requirit ornatū· qui cū universā
ęcclam salutaris aque lauacro pu [illegible] rificatū· sine macula
rugaq; reddidit· totidię cupit [illegible] eam fieri pulchrio

rem· ut semel auritis· peccatisq· mundata semp ornetur decore uirtutū·
Et si hoc a tota requirit ecclia· in qua & uiduę cōtinentur & nuptę· quantū
putas· & spectat a uirgine· quę ex pulcherrimo hoc quodā ecclę ornatu·
velut augustior quędam flos uidetur electa· Ad sume ꝯ omnē illū orna
tū· ꝑ quem placere xpo potes· satis pulchrā· dō crede facien· si hominib?
apparere pulchra ñ studeas· Illū ornamētū serua captus· quē adquisisti ⁊
chrismatis sacramēto· cum tibi in ecclesiis regni mysteriū· diadema qdam
regalis unctionis impositū est· O pcima ornamēta sint auriū uerba dī·
ad ea sola paratus debes ee auditus virginis· eaq; pciosissimis lapidib·
ante ferre· Omnia prius membra decorentur operib· sēctatis· totaq; uir
ginalis animi pulchritudo· gēmati monilis· ad instar uario uistutū ful
gore resplendeat· Tunc ꝯ concupiscet rex decorem tuū· dicetq; tibi· tota
formosa es ꝑxima mea· & macula ñ est in te· Ecce tibi ornamēta quę
dixi· etiam munimēta maxima· & quę ipsa te ornare dō· & contra diabo
lū armare possunt· qui ꝑ leue mūdum qdcumq; uitiū ad animā ingre
ditur· & si virtutū ꝓpugnacula ñ resistant· nrōq; nos repellit loco· & ē
tuuo debosse fit dñis· Propē quod scriptura nos adortatur & dicit· si
spis potestatē habentis ascendere supte· locū tuum ne dimiseris· Ab eo
iam tempore quo primū puirginitatis ꝑ fessionē dno consecrata es·
aduersarii inte creuit odium· & q̄ alienā lucra ꝑ suis damnis habet· se
ammisisse ducit· quicqd te possessuram dolet· Grande tibi opus ē uigilan
tia· grandeq; cura· & tanto sollicitius cauendus inimicus· quanto apud
eū ditior ee cōpisti· Vacuus uiator & nudus· ñ timet latronis insidias·
securus a noctuis funb· dormit paup· etiam si claustra ñ muniant· diui
tu uero opes suę· latronis semp imaginant occursum· & iugi sollicitudine
noctiū sōnū adimunt· Vnde quoq; tuę diuitię ęclesis thesaurus ista
cautione indigent atq; custodia· quanto ditior es· tanto debes ee uigilan=
tior· Qui plus possidet· plus debet timere ne ꝑdat; Inuidere ñ cessat auc
tor inuidie· & qui semel a dō ipse ꝑiectus est· tanto maiore liuore tor
quetur· q̄nto aliquē apud eū uidet clariorem· Qui inuidit euę pa=

radisum · quanto magis in uidet tibi regna celorum · cuncta mihi crede
ille nunc circuit · ut beatus parus art · deuorandi te cupidus · in modu ru
gientis leonis · ingredit t more dolosi hostis uniuersa plustrans · explo
rat omis aditus animę tuę · an sit aliqd infirmu et · rimat
nunc ille oma · et singula queq; pteptans · querit uulnera locu · cui tu in
sidias sollicite pundere debes · ut cui paulo nignoris astutias ei · qui cu ter
ribiles diaboli potestates · principatusq; describat · nos nihil ominus hor
tatur ad pugna · hostiuq; vim pandit · ut augeat sollicitudine multum ·
Non enim uult esse nos timidos sed paratos · denique nfugam suadet · sed ar
ma suggerit · Pptea inquit accipite armatura di · ut possitis resistere in
die malo · et in omnib · pfecti stare · ac statim singula spiritalis pugne in
strumenta tradens addit et dixit · State ergo succincti lumbos uros inuen
tate et induti loricam iustitię · et calciati pedes inpparatione euglii pacis ·
in omib · ad sumites scutum fidei · in quo possitis oma tela nequissimi ig
nea extinguere · et galeam salutis adsumite · et gladiu spis qd est uerbu di · p
omne oratione et obsecrationem · Cum de hoc bello licet etiam feminis tri
umphare · suscipe hęc arma pauli · et tanti hostationes ducis cestam psu
me victoriam · Hęc enim si tu oma instrumenta possideas · secura pcedis ad p
lium spuale · nec pauebis diabolu · cu toto exercitu suo · Cadent enim a latere
tuo mille · et decem milia adextris tuis · adte autem nadpinquabit · Beatus
quoq iacob ille xpi miles emeritus · nminore nob auctoritate · de hoc
bello victoria pollicetur · Subditi inquit estote do · resistite autem diabolo
et fugiet a uob · ostendit quomodo resistere debeamus diabolo · si utiq sub
diti simus do · eusq; faciendo uoluntate ut diuina etia mereamur gram · et
facilius nequa spiu · auxilio spis sci resistamus · Neq uero apta contra nos pug
nat acie · nec publica nob cum fronte congredit · sed dolo uincit ac fraude
naq contra nos utitur uoluntate · de consenso aduersario uiri accepit nroq
nos ut dicit solet iugulat gladio · Infirmus hostis e · qui npotest uincere · ni
si uoluntate volentes · Pcul a nob desperatio · pcul omis ab animo recedat pauor · ad
uersariorum · n adiuuemur sed uincamus aduersarios · Dant illi quide esiliu ·

se dnm et t elegere t respuere qd suggerit. Non enī cogendo sed suadendo nocent. nec torquent anob consensū. sed expcent. Unde eia ananie dr. quare temptauit cor tuū satanas. mtiri te spū scō. qd utiq; nūquā illi apls imputaret. si id diabolus. absq; ipsius uolūtate fecisset. Ipsa quoq; eia ideo cōdēpnatur adnō. qr abeo quem potuit superare superata est. Nec enim meruisset adnō iustitie pmiū quę uicta ē. nisi potuisset ipsa uincere. hui nequissimi hostis. ē illa t prima callidtas et ars doli plena. fatigare cogitationib. rudes animas. et nouellis ipposito mtib. de ipsa intēdū conuersatione adferre merorē. ut facile ab hui rei pfectu. deterreatur animus. cui intia amara cognouerit. Itaq; solet tam sordidas nūquā et impias cogitationes inserere mtī. ut qui tēptatur. dū suū illud putat ee qd cogitat. de tenorē se pspm inmundū pposito arbitretur effectū. Multoq; puriorē animā habuisse credat. cū ad huc scti res amaret. Vult enim is quib9 inuid et callidissimus inimicus. horrorē ppositū et desperatione scītatis facere. ut eos obsedente tristitia. et si pposito nūtiocat ceste retineat a pfectu. Propt quod maxime tibi scārum scripturarū studiū. diligendū ē in luminanda diuinis doquis anima. et chorus cantū dī uerbo. diaboli tenebre repellendę sūt. Cito enī fugit ille ab ea anima quā sermo diuinus inluminat. quę celestib. semp cogitationib. occupat. in qua adsiduū est dī uerbū. cui uim nequā spīs n potest ferre. et iccirco beatus illuo apls spiritalis belli intēcēta instrūmta gladio ēparauit. Est autē tutissimū atq; pfectum. ut adsuescat animus sollicita semp puigiliq; custodia. discernere cogitationes suas. et ad pmū animi motū. t pbare. t reprobare qd cogitat. ut uel bonas cogitationes alat t statim extinguat malas. Hinc nāq; fons est boni. et origo peccandi. omnisq; ingenti delicti incogitatione principiū ē. quę unū quodq; opus uelut quadam in cordis tabula depingat ante quā faciat. Nam siue ille actus siue sermo sit ut pferatur ante disponitur. et [illegible] ēsilio discernitur qd futurū sit. Uides quā breui intēdū momēto quęq; ista quis cogitet. cogitatiūq; nec quicquā omnino t manu ceterisq; mēbris agitur. nisi cogitatione ante dictauerit. Unde et dns in euglio dicit. de corde hominis pcedunt cogitationes male. adulteria. fornicationes. homicidia.

furta· falsa testimonia· auaritia· nequitia· dolus· impudicitia· oculus malus·
blasphemia· superbia· stultitia· hęc s quę coinquinant homines· Omnis igit
sollicitudo tua· omni intentione debet ee custodia· ibi te maxime oportet
observare peccatū· ubi nasci solet· statimq; ad primā tēptationis repugnare
faciem· et malū ante quā crescat extinguere· Nec enī exspectandū ē augm
tū eius rei· quę timeri debet a parvo· et quę tanto facilius vincit· quanto ei
citius repugnatur· Ideo clamat scriptura divina· omni custodia serva cor tuū·
et his enī exitus vitę· Distinguendū ē autē int illas cogitationes· quib uo
luntas facit· quas cū dilectione cōplectitur· et int eas cogitationes quę tenuis
umbrę modo pter volare mtē solent· seseq; tantū modo t transeundo mos
trare· quas greci typo vocant· t certe int illas quę invito ac repugnante
animo suggeruntur· quib· mens cum horrore quodā renititur ac resistit·
quib· ut ēcristatur amissis· ita gaudet expulsis· In illis quidem quę se mu
lentē ostendunt· et quasi fugiendo demonstrant· se nec peccatū omnino·
nec pugna est· In his autē cum quib· aliquandiu anima luctatur· quib·
resistit voluntas equale certamen ē· aut cēsentimus et vincimur· aut respui
mus et vincimus· et adquirimus de pugnatione victoriā· In illa g tantū
modo cogitatione peccatū ē· quę suggestioni cēsensum mtis dedit· quę
malū suū blande fovet· quę in factū gestat irrumpere· Huius modi cogi
tatio· etiam si ex aliquo impedita casu· ñ impleat voluntatē· nihil omino
actione criminis ēdempnatur adno· ut illud in euglio legimus· qui vide
rit mulierē ad ēcupiscendā eam· iam moechatus ē in corde suo· Apud
dm cui nota sunt oma· etiam ante quā fiant voluntas p facta faciendi· re
putatur p opere facti· Quadere debes· sepe enim repeto qd fieri ñ secund
uolo· scas scripturas sine intermissione meditari· his q; tuam replere mtē·
et malis cogitationib· locū auferens· divinis animū sensib· occupare· quantū q
dm diligas· et dilectione legis eius ostendere· Unde scriptura dicit· qui ti
ment dm inquirunt qd bonę placatū est illi· et qui diligunt eū replebun
tur lege eius· Tunc sentiet quantū te ad ipsius amorē adiuuet sapientia·
quantū sit inte divinę legis auxiliū· et dno cum dd lęta cantabis· in cor
de meo abscondi eloquia tua· ut ñ peccarem tibi· Excitandus ē enī spiri

talib? stimulis semp animus & maiore cotidie ardore renouandus: orationis
instantia: illuminatio lectionis: sollicitudo uigiliarū & diurna & nocturna
eius incitamenta sint. Nihil enim in hoc pposito otio deterius est: qd ñ solū m̄
ñ adquirit noua: sed & ea parata consumit: scē uite ratio ꝓcessu gaudet & cres
cit cessatione torpescit & deficit: cotidianis ac recidentib, instauratū incremē
tis instauranda mens est & uiuendi hoc iter ñ deerans acto sed de reliquo me
tiendum. Quādiu in hoc sum corpore: nūquā nos ad ꝓfectū uenisse credam̄.
Sic enī melius ꝓuenitur: tamdiu ñ relabimur retro: quā diu ad priora con
tendimus. Ut ubi coeperimus stare: descendimus nr̄mq; ñ ꝓgredi: iam reuertu
et. Cessa omis ignauia & inutilis deꝑditio labore securitas: si uolum̄ ñ redi
re currendū est. Beatus apls deinde uiuens dō: nec qd ante fecisse: sed quid
semp facere debere adtendens dicebat fr̄is: ego ñ me arbitror cēphendisse aliqd.
Unū autē quę quidem s̄ retro obliuiscens: ad ea uero quę sunt priora extēn
dens me: ad destinatū ꝓsequar bradium supnę uocationis dī. Si beatus pau
lus ille uas electionis: qui ita xp̄m indutus erat ut diceret: uiuo autē iam
ñ ego: uiuit ū in me xp̄s: adhuc tam̄ se tendit: adhuc crescit & ꝓficit: qd
nos facere debemus: quib, optandū ē ut in fine nr̄o pauli principio ēpa
remur. Ergo tu hunc imitare qui dicit: imitatores mei estote sicut & ego xp̄i:
obliuiscere omne p̄teritū: & cotidie inchoare te puta: ne ꝓ ꝓsenti die quo
debes seruire dō p̄teritum in putes: O prime quęsita custodies: si semp inqui
ras: Damnū parata sentient: si parare cessaueris: Dicas forsitan grandis labo
rem: sed respice qd ꝓmissū est: omne opus leue fieri solet: cū eius p̄mium co
gitatur: & spes p̄mii solatium sit laboris. Sic durus agricola inaratū diu cam
pum & pinguiores otio glebas uiolento uomere scindisse se gaudet: & mirū
in modū ipsa operis difficultate lētus: spem segetis de labore metitur: sic ne
gotiator auidus: maria tempnet: spectare ausus pugnas rabiemq; uentorū:
dumq; in omī labore ac periculo lucrū cogitat: & lassitudinē simul ob
liuiscitur et timorē. Considera quęso magnitudinē p̄mii tui: si tam ēsi
derari potest: quicqd immensū est. Post abscessum animę: p carnis interitū: p
fauillas & cinerē: in meliorē statū iugo reparanda est. Mandatū trę corp̄: in
cęlū deferendū est: & mortale tuū in mortalitatis honore mutandū ē. Post

hęc angelorum et donanda consortio. regnũ acceptura cęlorũ. et inpęrii
um mansura cum xpo. Quid igitur retribuet dno pomnib. quę retri
buit mihi? qd tanto remuneratore dignũ faciet. aut quẽ laborẽ durum
putabis. cui tanta sunt pmia. Unde beatus apls. nullu inquit condig
ne passiones hui temporis ad futurã glam quę reuelabitur innob. Quid
enĩ dignũ. t facere t pati possumus. in breui hoc tempore uitę nrę. cum id
in mortalitate sit repensandũ. Propter qd idem apls ait. id enim qd inp
senti sęlo est. momtaneũ ac leue tribulationes nrę supra modũ in sublim
tate ętnũ glorię pondus operatur in nobis. Respuantur honores. despic
antur diuitię. ipsa quoq; uita nra. martyrii amore cdempnatur. Et hęc
omia etiam si ęnitatis pmio ñ darentur. essent tamẽ quandoq; pertura.
Admittant etiam hęc illi qui semp cupiunt possidere. Quã multos memo
ria nra reinę in maximis honorib. ac diuitiis ęstimatos. repente de sumo
illo potentię fastigio ecidisse. et eos qui tumore elati. aliud quiddã quã
homines ee se putabant. exitu suo tandem docuisse nos qd fuerint. Qd
enĩ in hoc mundo stabile. qd uero firmũ est. quid porro ñ breue et incertũ
et casui ñ seruiens. Quale illud bonũ est. qd semp timeas amittere. quod
t auferendũ abste meuas. t ate relinquendũ scias. Nam et si nullo id eripi
atur casu. t morte tente pdendum est. Et si uita nra tendat pmille annos.
et ad extremũ illũ totius diem ętatis. cotidiana deliciarũ uoluptate uenam.
qle hoc queso diu est qd fine deletur. aut quis illius uoluntatis fruet e. quę
statim ut cessauerit uidebitur tibi ñ fuisse. Age iã transactũ uitę tuę tpis.
animo reuolue. nne uidebitur ubi umbra quedam fuisse qd transit. et ad
instar somni tenuis. incertũ esse omne qd uidetur. Hoc idem et decrepitus
senex sentire potest. cui eueniet dicere cũ pphęta. dies mei sicẽ umbra decli
nauerunt. et ego sicẽ fenũ arui. Qd si hoc etiam hic possumus dicere. ubi
quã uis breuis. tamẽ quę presens e uita ista magna penditur. qo in futuro dic
turi sumus. ubi maiore ęnitatis scientia. transactũ omne pnihilo e. Hęc tu
diligenter tecũ reuolues. et breuitate uitę hui. ęnitatis etemplatione des
piciens. ipsũ quoq; etmptũ mundi. maiore animi uirtute etempne. et ad illũ
tota die para te inq mundi gla finienda est. illũ inquã die quẽ saluator

diluuio conparauit · qui multos fallaci securitate deceptos furtuo·
ut ait apls conphendat aduentu · quē beatus quoq; petrus describens
ait · aduenient autē dies dni ut fur · in qua cęli magno impetu transibūt ·
elementa uero acalore resoluentur · Cum hęc omnia dissoluenda sint · quales
oportet nos esse in sanctis conuersationib; et piis actib; exspectantes et ꝓpe
rantes in aduentu dni · Die in quo cęli ardentes soluentur · et elementa ig
nis calore tabescent · Recens factum est et qd ipsa audistis · cū ad stridule
bucinę sonum gothorūq; clamore · lugubri oppressa maeu domina t vrb orbis
roma contremuit · Vbi tamen nobilitatis ordo · ubi certa et distincta illius
dignitatis gradus · pmixta omnia · et timore effusa · omni domui planctus · et
equalis fuit pauentes pauor · Vnū erat seruus et nobilis · eadem omnib;
imago mortis · nisi quā magis eam timebant illi · quib; fuerat uita iocun
dior · Sic ita mortales timemus hostes · et humanā manū · qd faciem · cum
clangore tribili · tuba intonare de cęlo incepit · et ad illā archangeli uo
cem · omni bucina clamorem · totus simul remugit mundus · cū uidermi
ñ manu facta · sup nos arma ceciderit · sed cęlorū uirtutes cōmoueri · sic ꝓphęta
dicit · cū uenerit dns ponere orbem tuae desertum · et peccatores pdere ex eo ·
quis tunc nob pauor · quę caligo · quę tenebrę · cū nos tonitrus admoni
tos · et tam inparatos dies ille reppererit · Tunc inquit plangent sup se
omnes trib; terrę · et uidebunt filiū hominis uenientē in nubib; cęli · cū uir
tute multa et maiestate · et dicent montib; cadite sup nos · et collib; oper
te nos · et petris aperite nob · Verū hęc eorum sint qui uanis mundi hui
dentur curis · de mundi ñ cogitant fine · Tu uero cui aduentus xpi dierū noc
turnq; meditatio est · cui pescientię puritate · dni est optanda psentia · quę
esumatione sdi · quasi certū pmii tui tempus exspectas · exultatione de illo
capies ñ timorem · Tunc enim tu sorum mixta choris et sais comitata uirginib;
in sponsi obuiā subuolabis · et dices · inueni quēquesiuit anima mea · Nec ulli
us iam temporis reparationē timebis · quę semel in mortalitatis gta · et incor
ruptionis splendore donanda es · cū xpo semp futura es · apto dicente · qm ipse
dns in iussu et in uoce archangeli · et in tuba dei descendit de cęlo · et mortui

qui in xpo sunt resurgent primi. Deinde nos qui viuimus qui relinqui
mur. simul rapiemur cum illis in nubib. obuiam dno in aera. et ita semp
no cum xpo erimus. Hec sit igitur tua cura semp. hoc studiu. hec igitur
virginis corde uoluantur. in his totus die uersetur labor. in his noc
tis somnus reponatur. In hec anima rursus euigilet. nullus labor du
rus. nullu tempus longu uideri debet. quo gta cnitatis ad quirtur.

Ma epla. c. xlmo ad Demetriade virgine. Septimes regrati suada

INTER OMNES MATERIAS QUAS AB ADOLESCENTIA USQ AD HANC
etatem. t mea. t notariorum scripsi manu nihil psentiu opere difficili
us. scripturus enim ad demetriadem uirgine xpi. que et nobilitate et
diuitiis. prima est in urbe romana. si iuncta uisuriib. eius cgrua dix
ero. adolari putabor. Siquedam subtraxerit. ne incredibilia uideant.
damnu laudib. eius. mea faciet uerecundia. Quid igitur faciam qd imple
re n possum. negare n audeo. tanta est aure eius et matris insignium fem
narum. in iubendo auctoritas. in parendo fides. in extorquendo pseuerantia.
neq enim ut nouu quid. et pcipuu ame flagitant. cui ingeniu. in huius
cenodi materiis sepe deficiu est. sed ne uocis mee puerili paste desit
testimoniu in eius uisuriib. explicandis. cui ut inclitu oratoris utar sen
tentia. spes magis laudanda quam res est. Quamquam puellares annos
fidei ardore superaret. et inde coepit ubi alias desisse pfectq cuma
tpq uirtutis est. Procul obtrectatio facessat inuidiq. nullu in ambitio
ne sit crim. ignoti adignota scribimus. du taxat iuxta faciem corporale.
alioquin uterior homo pulchre sibi cognitus est illa noticia. qua et
apls paulus colosenses. multosq credentiu nouerat. quos ante n uide
rat. Quantu sit apud me meritu. immo miraculu uirginis nre. hinc
potest estimari qd occupatus in explanatione templi iezechielis. qd opus
nomib. scripturis seis t difficillimu o. et in ea paste de lubri qua in sei
scorum. et thimiamatis altare describitur. malui parump hoc uti de
uesticulo. ut de altari transire ad altare. et hostia uiua placente do. ac si
ne ulla macula. cnq pudicq cseccrarem. Sciao qd ad inpdicationem pon

ficis flameii uirginale · sem operuerit caput · & illud aplicę uocis in
signe celebratum sit · uolo autem uos omis uirginem castam exhibere xpo ·
qndo ad stetit regina adeuris eius · in uestitu deaurato circumdata uarietate
Quia uestę polimita & multarum uirtutum diuersitate contexta · indutus fu
it & ioseph · & regum quondam utebantur filię · unde & ipsa sponsa lętatur
ac dicit · introduxit me rex in cubiculum suum sodaliumq; respondit chor.
omis gta filię regis intrinsecus · sed & nra oratio dabit aliqd emulumentu ·
[quorum cursus fauore pritior fit · pugilum fortitudo clamorib incitat ·
paratas ad plium acies · strictosq; mucrones · sermo imperatoris accendit ·
Igitur & in opere psentu · aliia quedam matęq; plantauerint · sed & nos riga
bimus · & dis incrementum dabit · Rethorum disciplina est abauis & atauis &
omni retro nobilitate ornare quos laudes · ut ramorum sterilitate radix
t laudent
fecunda cpensę · & qd in fructu nteneant miseris in trunco · Scilicet nunc
mihi pborum & olibriorum repetenda sunt nomina · & in lustri antiqui
sanguinis genus · aut nullus · aut rarus e qui n meruerit esolatum · aut pfe · inquo
rendus olibrius · uirginis nrę pater · que in matura moste subtractum roma
egemuit · uereor plura dicere · ne scę matris uulnus exasperem · & uiuentum
eius recordatio · fiat doloris instauratio · Pius filius · uir amabilis clemens
dis · cuius affabilis · consul quidem in puertia · sed morum bonitate rena
tor inlustrior · Felix morte sua qui n uidit patria corruente · immo feli
cior sobole · qd demetriades pauię nobilitate · in signiore reddidit demetria
dis filię ppetua castitate · Verum qd ago oblitus ppositi · dum admiror iu
uene · laudam aliquid bonorum sctarum · Cum ineo mihi uirgo magis nra
laudanda sit · qd hęc uniuersa contempserit · qd n se nobile · n diuitias ppotentię
tę · sed hominem cogitarit · Incredibilis animi fortitudo · in gemmas & syricum
in eunuchorum & puellarum catuas · & adolationem ac ministeria familię
p [illegible] & exquisitas epulas · quas ample domus pbebat habundantia ·
apparisse eam ieuniorum laborem · asperitatem uestium · uictus tenentia · Lege
rat enim dni uerba dicentis · qui mollib uestiuntur in domib regum s. · Stu
debat ad cuersationem helię & iohis baptistę · quorum uterq; zona pellicia ad

strinxit· et mortificauit lumbos suos· Natus venisse narratur in spu et
uirtute helie· precursor dni in utero pphetans parentis· et ante diem
iudicii· iudicis uoce laudatur· Anne filie sanctis mirabat ardore· que
orationib, atq ieiuniis· usq ad ultima senectute· in templo dno seruie
bat· Quattuor uirginu filiarū philippi desiderabat choru· et una se illa
rū ee cupiebat· que pudicitie uirginali· pphetie gram esequute sunt·
H is et hui cenodi cogitationib, pascebat animu· nihil ita metuens· qua
amam matreq offendere· quarū cū incitaretur exemplo· uoluntate et
studiis trebatur· ñ quo displicere eis sem ppositū· sed qd pre magni
tudine optare· id· et appetere ñ audere· Aestuabat xpi tyruncula· oderat
ornatum suu· et cū hester loquebat addnm· tu nosti qd oderim insigne
capitis mei· hoc e diadema quo utebatur quasi regina· et tantę ducam
in mundicie· uelut pannu mulieris menstruate· Aiunt sce et nobiles fe
mine· que eam videre que norunt· quas dextere galliarū ad habi
tationē scorum locorū· hostium paffricā compulit seua tempestas·
nocib et secreto· e scis tantu uirginib di· que in matris et anie comitatu erat·
Nunquā eam linteamine· nūquā plumarū usam mollitie· sed ciliolū in
nuda humo habuisse pstratum· iugib faciem rigasse lacrimis· genib
saluatoris mite aduolutā· ut suu respicere ppositum· ut implere
desiderium· ut anie animu matrisq mollire· Quid ultra differo· cū iam
nuptiarū adppinquare dies· et futuro matrimonio thalamus parareturr
secreta et absq arbitris· noctēq habens psolatio· talib festur se armasse e
silis· Quid agis demetrias· quur pudicitiā tanto pauore defendis· lib
tate opus est et audacia· que sic in pace metuis· qd facies in martyrio ppe
trando· que tuorū uultū ferre ñ potes· quomodo sustineres tribunalia p
sequutorū· sive uirorū exempla ñ pnocant· hostem fiducia securā· beata
martyr agnes· que et aetatem uicit et tyrannū· et utriusq castitatis mart
rio coronauit· Nescis misera· nescis cui debeas uirginitatē tuā· uuou mit
bar barbaras tremuisti manus· anie matrisq sinu· et palles tegebaris· uidisti
te captiuā· et pudicitiā tuam ñ uiue potestatis· horruisti truces hostū uultū·

raptas uirgines dei · gemitu tacito ēspecisti · urbs tua quondā orbis cap·
romani ppli sepulchrū est · & cū in libico litore exulem uirū ipsa exul accipies ·
quā habituram pnubā · quo deducenda comitatu · stridor linguę punicę; pca
cia tibi fescemina cantabit · rumpe moras omīs · pfecta dilectio foras mittit
timorē · ad sume scūtū fidei · loricam iustitię galeā salutis, pcede ad plium ·
habe & et seruata pudicitia martyriū suū · Quid metuis aniam · qd formidas
parentē · forsitan & ipse uelit qd te uelle ñ credunt · his inflāmata stimulis ·
omnē corporis cultū & habitū secularē · quasi ppositi sui impedimēta piecit ·
pciosa monilia · & graues cenisib; uniones · ardentesq; gēmę reddunt seriinis ·
vili tunica induitur · uiliori tegitur pallio · & insperatā auię genib; repente
pnoluitur · flētu tantū & planctib; quę eēt ostendens · ob stupuit sēa & grauis
femina · alienū habitū inneptā ēspiciens · mat gaudio stabat admonita · utraq;
uerū non credere · qd uerū esse cupiebant · Hę sit uox faucib; & intrubore atq;
pallore · mōrūq; ac lētitiā · cogitationes uarię mutabantur · Succūbendū ē
huic loco · neq; narrare adgrediar · qd dicendo minus faciam · ad explicandā
incredibilis gaudii magnitudinē · & tulliani fluuius siccaretur ingenii · & con
tra demosthenis uibratęq; sententię tardius languidiusq; ferentur · quicqd
potest cogitare animus · quicqd sermo ñ potest explicare · illo intempore fac
tū audiuimus · Certatim inoscula neptis & mat & filia sunt · ubertim flere
gaudio iacentē manu attollere · amplexariq; trepidantē agnoscere in illis
pposito mtē suā · & gratulari qd nobilē familiā · uirginitate sua nobiliorē
facerent · Inuenisse eam qd pstare & generi · qd romanę urbis cineres mitigarent;
Ihū bone · qd illud intota domo exultationis fuit · q̄si ex radice fecunda ·
multę simul uirgines pullularunt · exemplūq; matrone & domine · secu
ta est clientū turba atq; famularū · Omīs domos feruebat uirginitatis, p
fessio · quarū cum impar eēt incarne ēditio · unū erat pmiū castitatis · Parū
loquor · cunctę pafficam ecclę · quodam exultauere tripudio · ñ solū ad ur
bes oppidas uiculosq; sed ad ipsa quoq; mappalia · celebris fama penetrauit ·
Omīs intāffricā italiamq; insulę · hoc rumore replete s · & in offenso pede lon
gius gaudia cucurrere · Tunc lugubres uestes italia mutauit · & semi ruta vr
bis rome moenia · pristinū ex paste recipere fulgorem · ppticū sibi estimantes

dñi · in alumnę cuersione pfecta · Putares extunctam gothorum manu · &
colluuiem pfigurarū atq seruorū · dñi desup intonante flumine cecidisse.
nisic post urbiam thrasumennū · & cannas · in quib locis romanorū exer
cituū cesa sunt milia · marcelli primū apud nolam plio se populus roma
nus erexit · minori prius gaudio · strata gallorū agmina · aurore dempta
nobilitas · & seminariū romani generis in arce cognouit · Pen & rauit hic
rumor orientis litora · & in mediterraneis quoq urbib · xpianę glae trium
phus audituis ē · Quę uirginū xpi · non huius se sociarati iactauit · quę ma
ter · ñtuū iuliana beatū clamauit uterū · incesta apud infideles sint · pmia
futurorū · plus iam recepisti uirgo quā obtulisti · quā sponsā hominis
vna tantū puinia nouerait · uirginē xpi totus orbis audiuit · Solent
miseri parentes et ñplenę fidei xpiani · deformes & aliquo mēbro debi
les filias · qd ñinueniunt · uirginitati tradere · tanti vt
dr uiterū · quanti margeritū · Ceste qui religiosiores sibi uident paruo sup
tu · & qui uix adalimēta sufficiat uirginib dato · omnē censū in utroq sexu
sęcularib liberis largiuntur · Qd nup in hac urbe diues quidam fecit pbr
ut duas filias inpposito uirginali inopes relinqueret · & aliorū ad omnē co
piam filiorū · luxurię atq deliciis puideret · Fecerunt hoc multę pdolor
nri ppositi feminę · atq utinā rarum eet exemplū · qd quanto crebrius ē
tanto iste feliciores quę neplurimarū quidē exempla sequutę sunt · Fertur
& omniū xpianorū laude celebratur · quicqd fuerat nuptiis pparatū · ascā
xpi synoride uirgini traditū · responso fiere iniuria · immo ut dotata pris
tinis opibus ueniret ad sponsū · & qd in reb mundi perituū erat · domestico
rū dei inopiam sustentare · Quis hoc credat · pbam illam omniū dignitatū
et cunctę nobilitatis in orbe romano nomen inlustriv · cui scitas & in uni
uersos effusa bonitas · & iā apud barbaros uenerabilis fuit · quā triū libero
rū pbini · olibri · & pbi · ñ fatigauerint ordinarii cōsolatis · & cū incensis direp
tisq in urbe captiuitatis · Nunc habitas · uenundare dr possessio
nes · & facere sibi amicos · denique mamona · qui se recip in ęna tab
nacula · ut erubescat omis ecclesiastici ministerii gradus · & cassa nomina mo
nachorū predia tanta nobilitate uendente · Qix barbarorū effugerat ma

nus· & auulsas de con plexu suo uirgines fleuerat· cum subito intolerabili·
& qd numquã tumuerat· amantissimi filii orbitate pertitur· & q̃si futu
ra uirginis xpi aula· spes futurorũ moriturũ uulnus excepit; probans inse
rum ee qd in lyrico carmine sup iusti pconio dr· si fructus inlabatur or
bis· inpauidum ferient ruinę· Legimus in uolumine iob· adhuc isto loqn
te uenit alius nuntius· & in eodem tẽptatio· siue ut melius habetur in he
breo· militia est uita hominis suptram· Ad hoc enim laboramus· & in secli hui
periclitamur militia· ut in futuro sclo coronem· Nec mirũ hoc de hominib,
credere· cũ dns ipse tẽptatus sit· & de abraham scriptura testatur· qd ds tẽp
tauerit eum· quã ob causã & apls loquitur· gaudentes in tribulatione· &
scientes qd tribulatio patientiã operatur· patientia probationẽ; probatio
spem· spes autẽ nõ confundit· Et in alio loco· quis nos separabit a caritate
xpi· tribulatio· an angustia· an psequutio· an fames· an nuditas· an peri
culũ· an gladius· sicẽ scriptũ est· quia ppter te mortificamur tota die· est
mati sumus ut oues occasionis· Et esaias huicemodi homines cohortatur di
ces· qui ablactati estis a lacte· qui uulsi a ubere· tribulationẽ sup tribula
tionẽ exspectate spem sup spẽ· Non sunt ẽdigne passiones hui temporis
ad futurã glam quę reuelabitur in nobis· Cur ista replicauerim· sequens ser
mo monstrabit· quę de medio mari fumantẽ uiderat patriã· & fragili cymbe
salutẽ suã suorũq cõmiserat· crudeliora inuenit affricę litora· Excipitur
enim abeo· quẽ nescias utrũ amarior· an crudelior fuerit· cui nihil dulce ptter
uinũ & ptium· & qui sub occasione pastũ· dementissimi pncipis· sceuissimus
omniũ extitit tyrannorũ· Et ut aliqo loquar de fabulis poetarũ· quasi orcus
in tartaro· ñ tricapitẽ· sed multorũ capitũ habuit cerberum· q̃ cuncta trahere
lacerare· hic matrũ gremius abducere pactas· negotiatoribus· & auidissimis
mostaliũ syris· nobiliũ puellarũ nuptias uendere· ñ pupillorũ· ñ uiduarũ·
ñ uirginũ xpi· inopię parcere· manuq manus rogantiũ exspectare quã uul
tus· Hinc feram caribdim scillamq succinctã· multis canib· fugiens barba
ros matrona sustinuit· Quę nec naufragis parcere· nec captiuitatib· flec
tetur· imitare crudelis saltem hostẽ romani imperii· breuinus nri tem
poris· tantũ qd inuenietis tulit· tu quaeris qd ñ inuenis· & mirantur emuli·

virtus enim semp inuidię patet. Cur tantarū secum pudicitiā tacita
p scriptione mercata sit. cui & ille partem sit dignatur accipere. qui
totū potuit auferre. Hęc quasi comitū negare ñ ausa sit. quę se intelle
gebat. sub nomine priuatę dignitatis tyranno seruiente. Sentio me inimi
corū patet emorsib; qd adolari uidear nobilissimę & clarissimę femine. q
accusare ñ poterunt. sime scierint huc usq tacuisse. Neq enī laudauī in
ca vmquā antiquitatē generis diuitiarū & potentię magnitudinē. uiro ui
uente t mostuio. quę alii forsitan mercennaria oratione laudauerint. m p
positū est. stilo ecclesiastica laudare auiā uirginis meę. & grās agere qd uolun
tatē eius sua ad iuuerit uoluntate. Alioquin cellula monasterii. uilis abus
uestisq ctēpta. & cras uicina iā morti. breuisq tēporis uiaticū carent. omī ad
sentationis infamia. Denq in reliquis pastib; omnis m sermo ad uirginē diri
gatur. & uirginē nobilē. & nobilē ñ minus sctitate quā genere. cuius q̄nto sub
limis ascensus ē. tanto lapsus periculosior. Illud tibi nata dō. pquę omnib;
vnum prędicam. & repetens iterū iterumq monebo. ut animū tuū sacrę lec
tionis amore occupes. nec in bona tra pectoris tui semtē lolii auenarūq sus
cipias. nedormiente patre familias. quę sunt NO YC. id animus. dō semp
adherens. inimicus homo Zizania sup semina. sed semp loquaris. in nocte
quesiui quē dilexit anima mea. ubi pascis. ubi cubes in meridie. & in hesit
post te anima mea. me suscepit dextera tua. Illudq hieronię. ñ laborauī
sequens te. neq enim est dolor in iacob. nec labor in isrl. Quando eras in scto
ca quę erant scti diligebas. polire faciem purpurisso. & cerusa ora depingere.
ornare crinē & alienis capillis turritū uerticem struere. ut taceā de mauriū
pcis. candore margaritarū rubri maris. pfunditates tantū Zmaragdorū uiro
re. cerauneorū flāmis iacinthorū pelago. atq ardent & insaniunt studia matro
narū. Nunc autē quę sctm reliquisti. & scto post baptismū gradu inisti pac
tū cū aduersario tuo dicens ei. renuntio t diabole & scto tuo. & pompę tuę
et operib; tuis. serua foedus qd pepigisti. & esto consentiens pactūq custodiens
cū aduersario tuo dum es in uia huius scti. ne forte tradat te iudici. & de suo ali
quod usurpasse cuincat. tradarisq ministro. qui ipse ē inimicus. & uin dex
et mittaris in carcerē. & in tenebras exteriores. quę quanto a xpo uero lumine

separamur: tanto nos maiori horrore circūdant. & nī inde exeas. nisi soluas
nouissimū quadrantē. id minimū qd q delictū. quia & pocioso uerbo
reddituri sumus rationē indie iuditii. Hęc dicta sunt. nī in fausto ętra te ua
cantio. sed pauidi cautiq monitoris offitio. ea quoq inte quę tuta sunt
formidantes. Si sps inquit potestatē habentis. ascendere supte. locū tuū
nedimiseris. qsi in pcincto & acie stamus. semp ad pugnā. uult nos loco mo
uere hostis & degradu excedere. sed solidanda uestigia s. & dicendū statuit
supparam pedes meos. & petra refugiū leporib: pquo multi erenacios le
gunt. animal paruū & fugax. & peccatorū sentib, pgrauatū. Sed ideo ihs
spinis coronatus ē. & nra delicta postauit. & pnob doluit. ut de sentib: &
tribulib. fminarū ad quas dr. in anxiatib, & dolorib, paries mulier. &
aduirū conuersio tua. & ipse tui dominabitur. rose uirginitatis & casti
tatis. & lilia nascerentur. Unde & sponsus pascitur int lilia. & int eos q
uestimēta sua nī coinquinauerē. uirgines enī pmanserunt audierunt p
ceptum. candida sint semp uestimēta tua. & quasi auctor uirginitatis. &
princeps loquitur cfidenter. Ego flos campi & lilium cuallū. Petra igit
leprosū est qui in pscutionib, occultate fugiunt in ciuitatē. nec timen
illud pphaicū. perit fuga ame. Montes autē excelsi ceruis. quorū colu
bri. cibus sunt. quos educit puer paruulus de foramine. qndo pardus &
hedus. requiescant simul. & bos. & leo comedunt paleas. ut nequaquā bos
discat ferritatē. sed leo doceatur mansuetudinē. reuestamur ad ppositū
testimoniū. Si sps potestatē habentis ascendere supte. locū tuū nedimi
seris. post qd sequitur. Quā curatio quiescere facit peccata maxima. quer
siculus hunc habe sensū. si incogitationes tuas coluber ascendere. omni
custodia serua cor tuū. & cū dauid canto. ab occultis meis munda me
dne. & ab alienis parce seruo tuo. Et ad peccatū maximū qd opere pparā
tur. nequaquā pueniet. sed incentiua uitiorū statim in mte iugulabis. &
paruulos babilonios ad lides ad petrā. in qua serpentis uestigia nī reperiunt.
Cauteq dno promittis. si mei nī fuerint dominati. tē in maculatis eo & emun
dabor. ad dicto maximo. Hoc est qd & alibi scriptura testatur. peccata pa

trum reddam · interiam & quartam generationē · ut cogitationes nras
mtusq decretum · ñ statim puniat sed reddat in posteris · id est in malis ope
rib; & in delictorū pseuerantiā · quando loquitur pamos suptrib, &
quattuor impiorum · illius & illius curtatis · ñne aduersabor eam · hęc
cursim quasi deprato pulcherrimo scārum scripturarū · paruos flores
carpisse sufficiat pcōmonitionē tui · ut claudas cubiculū pectoris · &
crebro signaculo munias frontē tuā · ne exterminator egypti intre locū
repperiat · sed primo gentiaq · apud egyptios · perierunt intua mte saluent.
& dicas cū pphēta · paratū cor meū ds · paratū cor meū cantabo & psallā.
exurge gta mea · exsurge psalterū & cythara · Quā ad sumere iubetur
& tyrus · multis peccatorū confossa uulneribus ut agat poenitentiā · &
maculas pristinę foeditatis cū pēro amaris abluat lacrimis · Verū nos
ignoremus poenitentiā nefacile peccemus · illa quasi secta post naufra
giū miseris tabula sit · in uirgine integra seruetur nauis · Aliud ē quę
rere qd pdideris · aliud possidere qd nūquā amiseris · Unde & apts · casti
gabat corpus suum meū · & in seruitutē redigebat · ne aliis pdicans ipse reprb.
inueniretur · corporisq · ex psona generis humani inflāmatis ardoribus lo
quebatur · miser ego homo quis me liberabit de corpore mortis hui · &
erumnis · scio qr ñ habitat in me · hoc ē in carne mea bonū · uelle enim
adiacet mihi · ut faciam autē bonū · nequaquā · Neq enim qd uolo bo
num · sed qd nolo malū hoc facio · & denuo · q in carne s dō placere ñ
possunt · Vos autē ñ estis in carne sed in spū · si tamen sps dī habitat in uob;
Post cogitationū diligentissimā cautionē · ieuniorū tibi arma sumenda sū
& canendū cum dd · humiliaui in ieunio animā meā · et cinerē quasi pa
nē manducaui · & cū molesta ēent mihi induebar cilicio · Qua pcibum
eiecta est de paradyso · helias xl dierū exercitatur ieunio · igneo curru
rapitur ad cęlum · Moyses xl dieb, ac noctib, familiaritate & sermone
dī pascitur · in seuerissimū pbat · ñ in solo pane uiuit homo · sed in omī
verbo qd egreditur ex ore dī · Saluator generis humani · qui institutū &
cuersationis suę nob reliquit exemplū · p baptismū · statim assumitur

aspu· ut pugnet contra diabolum· & oppressum eum atq· certum·
tradat discipulis ceulcandu· Unde & apls loquit· dſ autē conteret sa
tanan sub pedib· uris uelocit· Et tam hostis antiquus post xl dierū ie
iunii· pcibum molitus insidias· & dicit· si filius di es· dic ut lapides isti
panes fiant· In lege mense septimo post clangorē tubarū· decima die
msis· totius gentis hebrec ieunii ē· & exterminatur anima illa deppto
suo· quę satuitatē ptulerit cinerituę· In iob scriptū ē de dracone· uirtus
eius in lumbis· & fostitudo illius sup umbilicū ventris· Aduersū iuuenes
& puellas· qtus ardore aburitur· & in flāmat rotam· natiuitatis suę· & im
plet illud in osec· omis adulterantes· quasi clibanus corda eorū· quę di mia
et ieuniorū frigore restringuntur· Hęc sunt ignita diaboli iacula· quę
simul & uulnerant & inflāmant· & a rege babilonio· trib· pueris ppa
rantur· qui succendit fornacē xl viiii cubitorū· habens & ipse vii eb
domadas adpditionē· quas dnis observari iusserat ad salutē· Sed quomo
do ibi quastus speciem habens· quasi filii hominis· in misos mitigauit ar
dores· & in camino estuantis incendia· docuit flāmas calorem amittere·
Et aliud oculis cominari· aliud prebere tactui· sic & in animo uirginali·
rore cęlesti & ieuniorū frigore calor puellaris extinguit· & humano
corpori· angelorū imperatur cuersatio· Quam ob rem & uas electionis· de
uirginib· sed dicit dnū ñ habere pceptū· quia ctra naturā· immo ultra na
turā ē· nexercere qd nata sis· intificere inte radicē tuā· & sola uirginitatis
poma decerpere· nescire thorū omnē uirorū· horrore ctactū· & in corpo
re uiuere sine corpore· Neq· uero in moderata tibi imperata ieunia· et
inormē caborū abstinentiā· quib· statim corpora delicata franguntur·
et ante egrotare incipiunt· quā scę cuersationis iacere fundamta· Phi
losophorū queq· sententia ē· EMECOI HEIACHA PEIACYIIEP BOAAC
KAKIACEI NAI· qd latinus ita potest sermo resonare· Moderatas et
vistutes· excidentes modū· atq· mſurā· intutia reputari· Unde & unus
deni sapientib· neqd ait nimis· qd tam cęlebre factū ē· ut comico
quoq· uersu expssū sit· Sic debes ieunare· ut ñ palpites· & respirare

vix possis. & comitui tuarū. t posteris t traharis manib; sed ut fracto
corporis appetitu. nec in lectione. nec in psalmis. nec in uigiliis. solito
qd minus facias. Leuniū p fecta uistus. sed cēterarū uistutū fundamtū
ē. & scificatio atq pudicitia. sine qua nemo uidebit dm. gradus pb & ad
sūma scandentib; nec tam si sola fuerit uirginē poterit coronare. Le
gamus eiusdē sapientiū & stultarū uirginū. quarū alie cubiculū ingre
diuntur sponsi. alie bonorū operū oleū ñ habentes. & uncis lampa
dib. excludūtur. Latus ē sup ieunii campus. in quo & nos sepe cucur
rimus. & multorū ppria habentur libri. adquorū te mittam lectionē.
ut discas qo boni habeat ēnentia. & qd econtrario mali saturitas. Imi
tare sponsū tuū. esto aui matriq sub iecta. nullū uirorū & maxime
iuuenū. nisi cū illis uideas. nullū scias quē ille nesciant. secularis quoq
sententia ē. eadem uelle & eadem nolle. eadē uero firma amicitia est.
Vt ad p̄ceres uirginitatē ut xpi p̄cepta cognoscerēs. ut scires. qd tibi ex
pediret. quid eligere deberes. illarū exempla docuerunt. scā domi instruc
te euersatio. Non igitur solū tuū putes ee qd tuū est. sed & earū que suā
inte expsere pudicitiā. et honorabiliū nuptiarū cubili immaculati. pcio
sissimū germinauere te florem. qui p fectus affert fructus. si humiliaue
ris te sub potenti manu di. & scriptū semp memineris. supbis ds resistit.
humilib; autē dat grām. Vbi autē grā ñ operū retributio. sed donantis ē larg
itas. ut impleatur dictū apti. ñ est uolentis. neq currentis. sed miserantis
est de. Ctam et uelle & nolle nrm est. ipsūq dnm ē. sine di miseratione
ñ nrm est. Eunuchorū quoq tibi & puellarū ac seruulorū mores. magis
elegantēr. quā uultuū elegantia. quia inomī secu & ꝗatę. & truncatorū
corporū. uiolenta pudicitia animi cēsederandi sunt. quā amputari. nisi
xpi timore ñ possunt. Scurilitas atq lasciuia. te psente ñ habeat locū.
nū quā uerbū inhonestū audias. aut si audieris ñ irascaris. pdite mites
hominū. uno frequentē leuiq sermone. tēptant claustra pudicitię.
Ridere & rideri sectarib. derelinque. grauitas tuā psonā decet. Cato
nē quoq illū dico censoriū. & urē quondā urbis principē. qui in ex

trona ꝓnt grecas litteras ñ erubuit censor. net desperauit senex
discere semel in utta scribit risisse lacius. Fuerit illa affec
tata se ueritas. & ꝗtam quere auramq popularem. Nos affectus.
& ꝑturbationes. quā diu intabernacula corporis hui habitamus. &
fragili carne circūdamur. moderari & regere possumus. amputare ñ
possumus. Vnde & psalmista dicit. irascimini & nolite peccare. Qd
aptis disserens. sol inquit ñ occidat sup iracundiā iram. Quia & irasci
hominis ē. & finē iracundię ponere xpiani. Sup fluū reorte monere
ēra auaritiā. cū generis tui sit. & habere & calcare diuitias. Et aptis
doceat. auaritiā ē idolorū cultū. dnisq respondeat scisitanti. magister
bone. qd boni faciam. uitā ꝓnā possidebo. si uis ē ꝑfectus. uade uen
de omia quę habes. & da pauperib. & habebis thesaurū in celis. & ueni se
quere me. Aptici fastigii est. ꝑfectęq uisuris. uendere omia pauperib. distri
buere. & sic leuem atq expeditū cū xpo ad celestia sub uolare. Nob immo
ubi diligens credita est dispensatio. quāquā in hoc omi ꝓnti. omniq
psonę libertas arbitrii derelicta sit. si uis inquit ē ꝑfectus. ñ cogo. ñ
impero. sed ꝓponо palmā. ostendo ꝑmia. tuū est eligere. si uolueris in
agone atq certamine coronari. Et cōsideramus quā sapienti sapientia
sit locuta. uende quę habes. cui ista ꝑcipiuntur. nempe illi cui dic
tum est. si uis ē ꝑfectus. ñ pastum bonorū tuorū uende sed omia. Cūq
uendideris qd sequitur. & da pauperib. ñ diuitib; ñ ꝓpinquis. ñ ad luxu
riam sed ad necessitatē. siue ille sacerdos. siue cognatus sit. & ad finis ni
hil in illo aliud cōsideres nisi paupertatē. Laudent te esurientū uiscera. ñ
ructantiū opulenta cuiuia. in actib. aptorū quando dn̄i nri ad huc
calebat cruor. & feruebat. recens in credentib. fides. uendebant omis pos
sessiones suas & ꝑcia earum deferebant ad aptorū pedes. ut ostenderent
pecunias ē calcandas. dabaturq singulis ꝓ ut opus eorum. Anania
& saphira dispensatores timidi. immo corde duplici. & ideo cōtempnati.
quę ꝑ uotū obtulerunt quasi sua & ñ eius cui semel ea uouerant. partēq
sibi iam aliene substantiae reseruarunt. mouentes famē. quā uera fides

ñtum· p̄sentē meruere uindictā· ñ crudelitate sententiq· sed correp
tionis exemplo· Denq· apls parus· nequaquā inpcatur· eis morte·
ut stultos philosophus calūniatur· sed dī iudiciū pphico spū adnuntiat·
ut poena duorū hominū sit doctrina multorū· Ex eo tempore q̄ uirgi
nitati ppaueq̄ cōsecrata es· si tua ñtua s· immo uere tua· quē xpi ee cepert·
quē diuia uiuente t mate· ipsarū arbitrio dispensanda s· Sin autē obie
rint a sono scōrū requieuerint· scio enī in illis hoc optare· ut te habeas
sup stitem· cui eas maturior· fuerit· a uoluntas grauior· firmiorq· senten
tia· faciet qd tibi uisū fuerit· immo qd dnis imperat· scitura nihil te ha
bituram· nisi qd in bonis operib· erogaueris· Alii edificent ecclesias· uestiant
pariet es· marmorū crustis colūnarū moles aduehant· earūq· deaurent ca
pita· pauosū ornamētū· ñ sententi ebore· argentoq· ualuas· a gēmis aurea
t aurata distinguant altaria· ñ reprehendendo ñ abnuo· unus quisq· in sen
su suo habundet· melius q ē hoc facere· quā repositis opib· incubare·
Sed tibi aliud ppositū ē· xpm uestire in pauperib· uisitare in languentib·
pascere esurientib· suscipere in his qui egent· a maxime in do
mesticis fidei· uirginū alere monasteria· seruorū dī a pauperū spū habe
re curā· qui dieb· a noctib· seruiunt dno tuo· q̄ intra positi· imitant an
gelorū cōuersationē· a nihil aliud loquunt· nisi qd ad laudes dī pinet·
habentesq· uictū atq· uestitū· His gaudent diuitis· q plus habere nolunt·
si tamen seruant ppositū· alioquin si ampliuS desiderant· his qq· quē
necessaria s· pbantur indigni· Hē ad uirginē diuitē· a uirginē nobilē
sim locutus· nunc tantū ad uirginē loquar· id ñ ea quē extra te· sed inte
sunt· tantū cōsideranS· ptr psalmorū a orationis ordinē· qd tibi hora tua·
sexta· nona· ad uesperū· medio noctis· a mane semp ē exercendū· statue
quot horis scām scripturā· a discere debeas· q̄nto tempore legere· ñ ad
laborem· sed ad delectationē a instructionē animē· Cumq· hē finieris
spacia· a frequent te ad figenda genua· sollicitudo animi suscitauerit·
habeto lanam semp in manib· t stamines police filia deducito· t ad tor
quenda subtemina· in alueolis fusa uertantur· aliarūq· nea· aut in glo

bum collige· aut texenda conpone· quę tecta ſ respice· quę errata rep̄hen
de· quę facienda ēſtitue· Si tantus operū uariorū tib̄ fuerit occupata· numq
tibi dies longi erunt· Sed quāuis ęſtiuis tendatur· ſolib̄ breues uidebunt·
inquib̄· aliqd operis p̄ter missū ēſt· H ęc obseruan· & te ipsam ſaluabis· &
alias· & eris magistra ſcę conuersationis· multarūq castitatē lucrū tuū fa
ciet· scriptura dicente· in desideriis ēſt· omnis anima otiosi· Nec icirco t
ab opere cessandū ē· quā dō ꝓpitio nulla re indiges· sed ideo cū omnib̄ la
borandū ē· utq occasionē operis· nihil aliud cogites· nisi qd ad dm̄ pertinet
seruitutē· Simplicē loquar quāuis omē censū tuū· in pauperes distribu
as· nihil apud xp̄m erit p̄tiosius· nisi qd manib̄· tuis ipsa ēſfeceris· t in usus
ꝓpios· t in exemplū uirginū ęterarū· utqd anuę matriq· offeras· maiora
ab eis in refectionē pauperū· p̄cia recepturā· Poene prętiti qd uel p̄ciputū
ēſt· dū esses parula· & scę ac beatę memorię anastasius ep̄s· romanā rege
re ęcclam· deorientib̄ pastib̄ hereticorū seua tempestas· simplicitatē fi
dei· quę apti uoce laudata ēſt· polluere & labe facta reconata ēſt· sed uir
tutissime pauptatis· & aptice sollicitudinis statim noxiū p̄culit caput· &
sibilantia hydri ora conpescuit· Et quia uetor immo rumore cognoui·
inquib̄dam ad huc uiuere & pullulatę uenenata plantaria· illud tepio
caritatis affectu p̄monendā puto· ut sci innocentii q aptice cathedrę & sup
dicti uiri succ̄ſſor & filius ē teneas fidem· nec peregrinā quāuis tibi prudēs
callida que uideatur doctrinā recipias· Solent enī hui cenodi pangulos
musitare· & q si iustitiā di querere· cur illa anima· in illa ēſt nata· puincia·
qd causę extitit· ut alii de xpianis nascant parentib̄· alii in̄ferias & seuissi
mas nationes· vbi nulla dī notitia ē· Cūq hoc quasi scorpionis ictu· simpli
ces quosq· p̄cusserint· & fistulato uulnere· locū sibi fecerint· uenena diffun
dunt· Putas ne frustra in sāñ paruulus· & quix matrē risu & uultus hilaritā
te cognoscat· q nec boni aliqd facit· nec mali demone corripitur· morbo
opprimitur regio· & ea sustinē· quę uidemus impios homines ñ sustinere·
& sustinere dō seruientes· sin autē iudicia inquiunt dñi uera iustificata in
semēipsis· & nihil apud dm̄ iniustū ē· ipsa ratione ꝗpellim̄· ut credam̄ ani

mas fuisse incelestib; & ppter quedam antiq̃ peccata dampnatas incor
poribus humanis & ut ita loq̃mur sepultas nosq; in valle lacrimarũ poe
nas luere peccatorũ. Unde & pphta dicit. priusquã humiliarer ego pec
cauí & educ de carcere animã meã & iste peccauit ut cecus de utero nas
ceretur an parentes eĩ & cetera his similia. Hec impia & scelerata doctri
na olim in egypto & in oriente pastib; uersabat & nunc abscondit q̃si
in foueis uiperarũ apud plerosq; uersabatur illarũq; pastu polluit puri
tatẽ & q̃si hereditario mala serpit in paucis ut pueniat ad plurimos; Quã
cestus sum qd si audieris ñ recipias; Habes enĩ apud dm magistras quarũ
fides norma doctrinae est. Intellegis qd loquar dabit enĩ ds tibi in om
nib; intellectũ nec statim aduersũ scilissimã heresim & multo his nequiora
quã dixi responsionẽ ordinis flagitabis. Nec tam phibuisse uidear quã
cõmonuisse cũ p̃sertim operis sit instruere uirginẽ ñ hereticis responde
re. Cauerũ omis fraudolentias eorũ & cumilos quib; nituntur sub ueste
re uertatẽ. in alio opere dõ adiuuante subuertimus. Qd si uolueris
prõpte libenterq; mittam. Ultroneas enĩ aiunt putere merces & pcia
facilitate decrescere. quę semp in raritate maiora sunt. Solã implerosq
ee cestamen utrũ solitaria an cũ multis uita sit melior. Quarũ prior
p̃fertur quidẽ sedq; sed iniuris quidẽ periculosa ẽ. ne ab stracti abhomi
nũ frequentia sordidis & impiis cogitationib; patiant & plenis arrogantię
cursu pcliis cinctos despiciant. armentq; linguas suas. t derias. t aliis mo
nachis dare habendi. deq; rectissime dr filii hominũ dentes eorũ arma et
sagittae & lingua eorũ gladius acutus. q̃nto magis in feminis. quarũ
mutabilis fluctuarisq; sententia si suo arbitrio relinq̃tur eto addere
riora relabitur. Noui q̃ in utroq; seru pnimiã abstinentiã cerebris sani
tatẽ. in quib; dam fuisse uexatam. p̃capueq; in his q̃ in humectis & in
frigidis habitauere cellulis. ita ut nescirent qd agerent. qd loqui. qd tace
re deberent. Certe si rudes sctarũ litterarũ detractatib; hominũ disserto
rũ quippiã legerint. uerbositatẽ solũ discunt. absq; notitia scripture
rũ & iuxta uetus elogiũ cũ loqui nesciant tacere ñ possunt. docentq;

scripturas quas nõ intellegunt · & cũ aliis ꝑ suaserunt · eruditorũ sibi as
sumunt supcilio · prius imperatorũ magistri · quã ductorũ discipli
Bonũm ẽ igitur obœdire maioribꝫ parere ꝑfectis · & ꝑ regulas scrip
turarũ · uitę sue tramite abaliis discere · nec ꝑceptore uti pessimo · sci
licet ꝑsumptione sua · Dẽ alib, feminis & aptis loquit · quę carcũ feruntur
omĩ uerito docerinę · sẽp discentes & nũquã ad scientiã ueritatis pue
nientes · matronarũ martii · ac sẽto seruientiũ · t ẽ sostia declinent · ne sol
licitetur animꝫ & audias qd uel mariti uxori · t uxor locuta sit uiro ·
Uene natę sunt huĩ cenodi ẽ fabulationes · sup quarũ dãpnationẽ · sę
cularẽ uersũ ad sumes aptis sicut ecclesiasticũ · corrũpunt mores bonos
ẽ fabulationes male · cuĩ iambica marũ dũ uerbũ seruat ex uerbo · ne
quaquã expressit latina translatio · Graues feminę & maxime uidue ac
uirgines t comites eligantur · quarũ ꝑbata ẽ cũuersatio · sermo mode
rat · sẽã uerecundia · Fuge lasciuiã puellarũ · quę ornant capita · crines
a fronte dimittunt · cutem poliunt · utant lomentis · ad strictas habent
manicas · uestimẽta sine ruga · soccosq; crispantes · ut sub nomine uirgi
nali uendibilius ꝑeant · Mores enĩ & studia dominarũ · plerũq; ex an
cillarũ · & comitũ moribꝫ iudicant · Illa sit tibi pulchra · illa amabilis ·
illa habenda in socias · quę nescit cẽ sepulchrã · quę neglegit formę bo
nũ · & ꝑcedens ad puplicũ ñ pectus & colla denudat · nec pallio reuelato
ceruices aperit · sed que celat faciẽ · et vix uno oculo qui uię necessariꝰ
ẽ patente ingreditur · Dubito an loquar · sed uelim nolim qꝫ crebro fit
dicendũ est · ñ quo hęc inte timere debeã · quę ista forsitan nescias · ne
cũ quã audieris · sed quo ꝑ occasionẽ tui cęterę ꝑmonende sint · Cinen
natulos pueros · & calamistratos · & peregrinis mauris olentes pelliculas ·
de quib, illud arbitri ẽ · ñ bene olet · q̃ semp bene olet · q̃si quasdam pestes ·
& uenena puchetię uirgo deuitet · Vtta cẽ de cęteris quorũ inpostu
na uisitatio · & se infamat & alias · ut & iã simbil mali operis ꝑpetre
tur · Tamẽ hoc sit t maximũ malũ · frustra patere maledictis · & mor
sibꝫ & hnicorũ · Nec hoc de omĩb, dicam · sed de his q̃s ęcta ipsa rep̃

hendit: quos intidu abicit. in quos ñ numq. episcoporu & pbrorū censu
ra deseuit. ut ppe periculosius sit lasciuis puellis ad loca religionis. quā
ad puplicū pcedere. que viuunt in monasterio. & quarū simul magna ē
numer. nūquā sole nūquā sine matre pcedant. de agmine colūbarū.
crebro accipit unā separat. quā statim uiuadat & lacerat. & cui carnib; et
cruore saturetur. Morbidq; oues suū relinquunt gregē. & luporū fau
cib; deuorant. Sic ego scas uirgines. quę dieb. festis. ppt pplorū frequē
tiā. pedem domi cohibent. nec t egrediunt. quanto maior ē adhibēda
custodia. & puplicū poenit deuitandū. Ante annos circit xxx de
uirginitate seruanda. edidi librū. in quo necesse mihi fuit ut ctra
uitia. & ppt instructionē uirginis. quā monebā. diaboli insidias
pate facere. Qui sermo offendit plurimos. dū unusquisq; in se intellegens
qd dicebatur. ñ quasi monitiorē libenter audiunt. sed qsi criminatorē
sui operis auersatus ē. Vcrūtamen quid pfuit armasse exercitū reclaman
tiū. & uulnus ēsciantiq; dolore monstrasse. Liber manet. homines pte
rierunt. Scripsi & ad plerasq; uirgines & uiduas. CΠOYÀ ÀCNÀΠÀ
& quicqd dici poterat in illis opusculis defloratū est. ut aut ex sup fluo
eadem anob repetantur. aut nunc ptermissa plurimū noceant. Ceste
et beatus cyprianus. egregiū de uirginitate uolumen edidit. & multi
alii tā latino sermone quā greco. omniūq; gentiū litteris atq; linguis.
pcipuq; in pecta agminis uirta laudata ē. Sed hoc ad eas pertinet. quę nec
dum elegerunt uirginitatē. & exhostatione indigent. ut sciant qle
sit qd elegere debeant. Nob electa seruanda s. & quasi int scorpiones &
colubros incedendū. ut accincti lumbis calciatisq; pedib; & ad phen
sis manu baculis. iter p insidias hui sdi. & inuiolata faciamus. possu
musq; adduces iordanis puenire aquas. & tam repromissionis intra
re. & ad domū dei ascendere ac dicere cum pphta. dne dilexi decorem
domus tuę. & locum habitationis gtę tuę. Et illud. unā pti adnio
hanc requiram. ut habitē in domo dni omib; diebus uitę meę. Et dix
illa ēsciantia. & beata uirginitas. in cui corde ptr amorē xpi. qd est

sapientia · castitas · patientia · atq; iustitia · cęteręq; uirtutes · nullus alius
uersatur amor · nec ad recordationē hominis aliq̄ndo suspirat · nec
uidere desiderat · quē eū uidere nolit dimittere · Sēm uirginū ꝓpositū · &
cęlestis angelorūq; familię qtam · quorundā ñ bene se agentiū nom̄ infamat ·
quib · aptē dicendū ē · ut aut nubant · si se ñ possunt ēnere · aut fornicentur
si nolunt nubere · Dignares risu immo planctu incedentib · dominis · ancilla
uirgo ꝓcedit ornatior · ut ꝓnimia ēsuetudine · quā in cōptā uideris do
minā suspicere · Non nulle separata & absq; arbitris querunt hospitia
ut iuuant licentius · utantur balneis faciantq; qd uolunt · & dentent ēsci
entias plurimarū · Hęc uidemus & patim̄ · & si aureus nūmus ad fulserit · in
bona opera se deputamus · Finē iungo principia · nec semel monuisse
ēentius sum · ama scripturas scas · & amabit te sapientia · dilige eam &
seruabit te · honora illam & amplexabit te · Hęc monilia in pectore &
in aurib · tuis hereant · nihil aliud nouerit lingua nisi xp̄m · nihil possit
sonare nisi qd sēm ē · auię tuę tibi semp ac matris more dulcedo ue
sceur · quarū imitatio forma uirtutis est · Epla beati Iheronimi ad Theodosiū
et ad ceteros anachoretas intersecum gnorates.

Quam uellem nunc uro in tē conuentui ·
& admirandū ēsortium licet isti oculi ñ mereant aspi
cere · tota cū exultatione ꝓplecti · exspectare desertū · omī
meroro ciuitatē uidere desolatam ab accolis loca q̄si
ad quondā paradysi instar sōrū cōcib · obsideri · Verū qr hoc mea fe
cere delicta · ne ēsortio beatorū · inseretur ob sessum omī crimine caput ·
ideirco obsecro · quę uos impetrare posse ñ ambigo · ut me existius seti
tenebras · uro liberetis oratu / & ut ante dixeram p̄sens · ñ p litteras uotū in
dicare ñ cesso · qd mens mea omī ad id studiū · cupiditate rapiat · ñ urīm ē
ut uoluntate sequat effectus · meū ē ut udim / obsecrationū urārū est & udim
& possim · Ego ita sum quasi a cuneto grege morbida aberrans ouis · qd si
me bonus pastor · ad sua stabula humeris inpositū repostaret · leuabun
gressus · & in ipso conamine uestigia ēcidens ad surgentis · Ego sum ille ꝓdi

gus filius· qui omnē quā mihi pater crediderat postionē pfusa· necdū
me ad genitoris genua sūmisi· necdū coepi prioris adme luxuriē blan
dimēta repellere· & quē paululū ntam desiui auditis· quā coepi uelle desi
nere· ñ me nouis diabolus retrib· ligat· ñ noua inpedimēta pponens· ma
ria undiq· circūdant· & undiq· pontus· nunc inmedio ēstituī dumto·
nec regredi ualeo· nec pgredi ego possū· sup est ut oratu urō· sēi spī
aura me pueheat· & ad postum optatu litoris pseqtur·

sōnig ad damasū d' ātē uubiectō suū

BEATISSIMO PAPĒ DAMASO· HIERONIMUS· Post quā
eptam tuē scitatis accepi· confestim accito notario ut excipe
ret imperaui· Quo ad offitiū pparato qd eram uoce pmptu
rus ante mihi cogitatione pingebam· Interim uā & ego lin
guā· & ille asticulū mouebam· cū subito hebreus intūuenit deferens ñ pau
ca uolumina quē de synagoga qsi lecturus acceperat· & ilico habes inquit
qd postulaueris· neq· dubiū· & qd facere nesciente ita festinus extitit· ut
omib· pt missis ad scribendū transuolarem· qd quidem usq· ad psens facio·
Verum q' heri diacono misso adme ut tu putas eptam· ut ego sentio cō
mitariū te exspectare dixisti· breuē responsionē adea desideras quē
singula magnorū uoluminū indigent disputatione· IAYTCOIEXE
ICACAC· Duab· tantū questiunculis pt missis· ñqd potuerim· & adil
las aliqd respondere· sed qd ab eloquentissimis uiris· tertulliano scilicet
& nouatiano· latino sermone sint edite· & si noua uoluerim adferre sit la
tius disputandū· Este exspecto qd placeat· utrū, ne epōstolari breuitate sen
tentias tibi uelis digeri singulorū an libros ēfici· Nam & origenis in
quarto pauli ad romanos EZHTCKIYTHOmo· id de circūcisione magni
fice disputauit· & de mundis & de inmundis animalib· In leuitico plura
disseruit· & si ipse inuenire nihil possim dei tantū fontib· mutare· Ut
ut uerius loquar didimi de spū scō librū in manib· habeo quē translatū
t eupio dedicare· ne me estimes tantū modo dormitare quē lectionē sine
stilo somniū putas ante latis itaq· pblesmatib· quē eptē tuē sub iecerat

qd mihi uideret ad necui · uenia postulans & festinationis parti & mo
rarum · festinationis quia aduna lugubratiuncula dictare uoluerim ·
dieru tarditatis qd alio opere detentus · ñ statim ad interrogata rescripsi ·
Qd sibi uult qd ingemisi scriptu ē · omis q occidert cain · vii uindictas
& soluet · ante qua de questione dicam recta uidetur ut edtiones intp
tu singulorū cum ipso hebreo ēferentes sermone digeram · qd facilius
sensus scripture possit intellegi · Maior merlo adonai lachen chol oregcain ·
sabathaim ioramo aquila · Idixit ei dns · Propter omis q occidert cain
septemplicet ulciscetur; symachus · & dix ei dns · propter omis q occidert
cain ebdomadas vii · aut septies uindicabit; lxx & theodotion · & dix ei
dns ds · ñ sic · omis qui occidert cain · vii vindictas exsoluet · Postqua cain
occiderat fratrem · interrogat a dno ubi ē abel frat tuus · ēt ille diose respon
derat · nescio · Numqd custos fratris mei sum · Qua obrem maledictione
dapnatus ut gemens & tremens viuere supra · noluit uenia deprcari ·
sed peccata peccatis ēgeminans · tantu putauit nefas cui a dno ñ possit
ignosci · denique respondit a dno · maior mea causa qua ut dimittatur ·
id plus peccaui qua ut merear absolui · Ecce eiecis me hodie a facie tua
& a facie tua abscondar · & ero gemens & tremens supra · & erit omis q in
uenerit me occidet me · Maior inquit a cspectu tuo · & ē scientia sceleris
lucē ipsam ferre ñ sustinens · abscondar & latitem · erit q omis q inuene
rit me occidet me · dum extremo re corporis & furiatq mtis agitatu se
ee intellegit · q merear mtis fica · uerum ds nolens eu conpendio mortis
finiri cruciatus · ñ tradens pene quase ipse dapnauerat · aut ñ sic · id ñ
ita ut estimas moriens · & mortē premedio accapies · Qui uides usq ad sep
tima generatione · & ē scientia tue igni torquebis · ita utquicuq te occide
rit secdm duplice intellegentia · aut in septima generatione · aut magno te
liberet cruciatu · ñ qd ipse qui occidert cain · vii · ultionib; subiciendus sit ·
Sed qd vii uindictas que in cain tanto tempr cucurrerunt soluat int
fectione occidens eu q uite fuerat derelictus ad poena · Vt autē qd dicam
manifestius fiat cotidiane ēsuetudinis ponemus exemplu · Loquit int

verba seruus ad dnm suu quia incendi domu tuã & omnẽ sub stantiã
tuã dissipaui intficere me dnsq respondeat nita ut uis morieris & si
nies morte supplicia Veru longo tempore custodieris adultã & tã felicit
in hac luce uersaris utq cumq te occiderit benefitiũ tibi pstat occiso du & ia
multis te liberat & cruciatib; & scdm lxx quidẽ editionẽ hic nob sensus vi
detur Deo au qd aquila posuit septemplicit & symachus ebdomadas t sep
ties ulciscet maiorũ nrorũ ista sententia ẽ qd putant in septimo genera
tione alamech intfectũ cain Adam quippe genuit cain cain genuit enoch
enoch genuit caman caian genuit maleleel maleleel genuit matusalã
matusalã genuit lamech qt septim ab adam nsponte sic in quodã hebreo vo
lumine scribitur intfecit cain ut ipse pea cfitetur qr uirũ occidi in uulne
re meo & iuuenẽ in liuore meo qm septies uindicabit de cain Delamech
u septuagies & septies & quidẽ de cain qd vii generatione intfectus sit
& iuxta aliã expositionẽ poenã sui sceleris dederit nil obscure arbitrorre
mansisse Nunc illud qd nimirogaueras du aliud agimus in repsit qt sint
lxx vii uindicaq quę in lamech exsoluendę sint Aiunt abadam usq ad
xpm generationes lxx vii relege lucã euangelistã & inuenim ita ee
ut diximus Sicut g generatione vii cain peccatũ ẽ dissolutũ nuindi
cabit quippe bis dns in idipsũ & qsemel recip mala sua multa sua neqdẽ
cruciat patiq in morte qs passus ẽ multa ita & lamech peccatũ id totũ mun
di atq sanguinis qeffusus ẽ xpi solui aduentu qtollit peccatũ mundi
qt laui amictũ suũ in sanguine uuę & torcular calcauit solus qde edom ru
bicundus ascendens ad cęlũ clamantib angelis miraculũ pbuit eleuate por
tas principes uras & rt Referebat m qdã hebreus in apocrifis eorũ libris lxx
& vii animas ex lamech pgenie repperiri quę diluuio delete s & in hoc
numero de lamech facta ee uindictã qd gen ei vsq ad cataclismũ pse
ueraret Alii deinde uindictis cain uiria suspicant Primũ eius ad serunt
fuisse peccatũ qd nrecte diuisent Scdm qd mundent fri Tertiũ qd dolo
re egerit dicens transeam in capũ Quartũ qd intfecerit Quintũ qd pcaeit
negauerit Sextũ qd se ipsũ dãpnauerat maior mea culpa ẽ q ut merear
veniã Septimũ qd damnat nec egerit poenitentiã Scdm numeritas & ezechiã

·i· ·ii· ·iiii· ·vi· ·vii·

regē iude q̄ imminente moste lacrimis uenia meruerūt utq̄ dā nati fuerant nō
perirent. sagentes poenitentiā inpararent miam dī. Nā & tradunt illū aclem
tissimo dō omnipotente. ideo usq̄ ad vii generationes fuisse delatū. ut saltem
malis ipsis & longe uitę merore ēpulsus poenitentiā ageret & mereretur absolui. N
nulli septuariū numerū plenū et pfectū intēptant demultis scripturarū locis
testimonia ētrahentes. et hunc eē sensū quē sup̄ pstrinxim̄. qd̄ q̄ intēfecerūt cain. ab
ingenti eū afflictione & omia supplicia transeuntē liberaret apoena. Sī hoc q̄d̄ & de
euglio intērogationē pari replicent. dnē. q̄uiens peccauerit in me fr̄ mis & dimittā
a usq̄ septies. Dic ei ihs. ñ dico t̄ septies sed septuagies usq̄ & septies. Putant mor
tē atq̄ peccatū in septima pgenię sabbatizasse. q̄ndo enoch rapt̄ ē & ñ inueniebat
q̄ transtulit illū. ds. de lxx aū & vii. illā expositionē sequunt maduentu xpi mostis
atq̄ peccati aculeū eē ēfractū. Pona et aliā opinionē neqd uidear pt̄ gressus. q̄dā vii mū
annū remissionis & q̄nq̄gesimū iubelei. & q̄dragesimū & nonagesimū qd̄ uolunt intel
legi septuagies & septies multismodis intēptant. Ad serentes obhanc causā q̄nq̄gesimi
& q̄ngentesimi numeri sacrati in euglio positū debitorē & quinq̄gesimū psalmū pen
tentię q̄ vii ēficat septimanis. & in principiū ogdoadis erūpit. uerūne longius sermo
pcedat hucusq̄ sup hoc locutū eē sufficiat. q̄ & abis quę respsim̄ ingentē t̄ disputa
tionis siluā poteris ipse ēficere sciens originē duodecimū & tertiū decimū in genesi
librū dehac tantū questione dictasse.

Sed Nomq̄ ad magis ordinē nō uoc ybas hortū fuē p̄ vtr testimonij stare uid̄ hinc

SIBI SIUM NRM TUIS MONITIS PSECISSI NTAM EPTA TUA
quā ipsius poenitudine didicam̄. et mirū in modū plus correct
placuit q̄ grans lesorat. Cestauerūt in se indulgentia parentis & filii
pieas. dū alter pterritorū ñ meminiit. alterū q̄q̄ offitia pollicē. Unde mutuo
nob tubiq̄ gaudendū ē. q̄ nos filiū recipim̄ tu discipulū ēpbasti. qd̄ autē grris
incalce epl̄ę tuę. cur in opusculis nrīs sēdariū litterarū intēdū ponam̄ exempla
et candorē ecl̄ę et hicorū sordib, polluamus breuīt responsū habeo. Nūquā
hoc grreres nisi te totū tullius possideret. si scripturas scas legeres intēptes earū
omisso uulcatio euoluerēs. Quis enī nesciat & in moysi ac pphearū uoluminib,
quędā ad sūpta degentiū libris. & salemonē philosophis & tyri pposuisse
ñnulla & aliq̄ respondisse. Unde in exordio, puerbiorū cōmone & ut intellegam̄

sermones prudentie uersutias quoq; uerborum parabolas & obscuru sermone·
dicta sapientiu et enigmata que ppie dialecticorum & philosophorum ste·
sed & paulus apls epymenidis poete abusus uersiculo ē scribens ad titum·cre
tenses semp mendaces male bestie uentris pigri cui ernia emistichiu: pca
chalimachus usurpauit· Hoc miru si ap latinos maru n̄ seruet aduerbu ex
pssa translatio cu homerus eade lingua uersus in ipsa uix coheret· In alia
qq· epta menandri ponit senariu· corrupunt mores bonos cōfabulationes mle·
et ap athenienses & imastus curia disputans· aratu testē uocat· ipsiu enim & ge
nus sumi quā grce dr ΙΟΥΙΑ ΡΙΟΥ ΝΟΕΤΟΜΕΝ· & ē clausula uersus heroica·
ac neparu hoc ēt doctor xpiani exercitus & orator inuict xpo causa agens & ia
inscriptione fostuta arte torquet margumtu fidei· Dicicerat enim auero dd de
torquere demanib, ostiu gladiu· & golie supbissimu caput pprio mucrone
truncare· Legerat in deuteronomio dni uoce pceptu mulieris captiue raden
du caput supcilia omsq· pilos & ungues corporis amputandas· & sic eā ha
bendā in ciugio· Quid g mirū· si & ego sapientiā sēcularē ppt eloquii uenus
tatē & mēbrorū pulchritudinē de ancilla atq· captiua israheliten facere cupio·
& si quicqd in ea mostruū ē idolatrie uoluptates· errores libidinū t precido· t
rado & mixtus purissimo cordi uernaculos ecclie genero· Dno sabaoth labor
mis in familia xpi pficit stuprū malienā auget numerū ē seruorū· Osee ac
cepit uxorē filiam debellaim· id dulcedinū & nascēt ei demetrice filius iezrahel
quocatur sem dei· Esaias nouacula acuta barbā & crura peccantiu radit· Eze
chiel in typo fornicantis ierus t tondit cesariem suā· ut quicqd in ea absq
sensu & rutta ē auferat· Cyprianus uir & eloquentia pollens & martyrio firmia
no narrante mordet· cur aduersus demetrianu scribens testimoniis usus sit
pphaticorū & aptorū que illa ficta & cōmdatia ēe dicebat· & n potius philoso
phorū ac poetarū· quorx auctoritate ut & hmicus ēt aire n poterat· Scripse
runt ēta nos celsus atq· porfirius prior origenes alteri methodius eusebius &
apollinaris· fortissime responderunt· Quorū origenes octo scripsit libros me
thodius usq· ad decē milia pcedit uersuū· & eusebius & apollinaris xxv· & xxx
uolumina ēdiderunt· Lege eos & inuenies eos ēparatione eorū imperitissi

mos. & ptam tēporis otiū uix quasi psōniū qd̄ puer didicam̄ recordari. Iulian̄
augustus vii libros in expeditione pasthica aduersus xp̄m eiomit. & iuxta fa
bulas poetarū suo ense se laceraut. sicūtra hunc scribere tēptauerūt puto int̄
dicas m̄ nerabidū carnē philosophorū & stoichorū doctrinis. id̄ herculis claue
rpeutiā quāq. nazarenū nrm̄ aut ipse solebat dicere galileū stati inplio sensert
& mercedē linguē pudtissimē ctoilia pfossus accepert. Iosephus antiqtatē ad
pbans iudaica ppli duos libros scripsit ctra appionē alexandrinū gramaticū
& tanta sctariū pfert testimonia. ut m̄ miraculū subeat. Quom̄ uir hebreus. &
abinfantia sacris litteris erudit̄ cuncta gtorū bibliothecā reuoluert. Q d
loqr̄ de philone quē t alterū. t secdm iudeū platonē ertica pnuntian̄. Curra
psingulos q̄dratus aptorū disepts. & athenienses ecte pontifex nomine adriano
pncipi eleusina sacra in ui senti librū pnra religione tradidit. & tanta admi
rationi omib. fuit utp secutionē durissima illis excellens se dart ingeniū.
aristides philosophus uir eloquentissim̄ eidem pncipi apologeticū pxpia
nis obtulit ctextū philosophorū sententiis. quē imitat̄ pea iustinus & ipse phi
losophus antonino pio & filiis ei senatuiq. librū ctra gentes tradidit. defendens
ignominiā crucis. & resurrectionē xp̄i tota pdicans libtate. Q d loquar de meli
tone sardensi epo. qd̄ de appollinari hieropolitanē ecte sacerdote. dionisioq co
rinthiorū epo. et tatiano. & bardesane. & hireneo. pomni martyris successore.
q̄origenes heresim singularē ex q̄b. philosophorū fontib. emanart. Multis uolu
minib. explicarunt. pantheū stoicē rectē philosphus ob pcapue erudtionis gtam.
ad emario alexandrinē epo missus est indiā. ut xp̄m ap̄ bracmanas & illis gentis
philosophus pdicart. Clemens alexandrinē ecte pbr uir meo iudtio omniū eru
dtissimus vii. scripsit stromatū libros & totidē ΥΠΟΤΥΠΡΩCΑΙΩΝ. & aliū c̄
tra gentes pedagogi quoq. tria uolumina. qo in illis indoctū immo qd ñ de
media philosophō. c̄. Hunc imitat̄ origenes decē scripsit stromatheas xpia
norū & philosophorū intse sententias cparans. & omia nra religionis dogmata
de platone & aristotele numenio cornutoq. cfirmans. Scripsit & medias ctra
gentes uolumen egregiū. yppolitq. & apollonius romane urbis senator. ppa
opuscula cdidert. Extant & iulii affricani libri. q̄tempor̄ scripsit historiā

& theodori qui p̃ea gregorii appellatus ē uiri aptorũ signorũ atq; uisturũ
& dionisii alexandrini epi athanasii quoq; laudicene ecclę sacerdotis: nec ñ
pbrorũ panfili: pierii luciani malcionis eusebii cesariensis epi: & eustachii
antiocheni: & athanasii alexandrini eusebii q̃q; emyseni & trifilli: cypri:
& asterii scitopolitę ac rapionis ēfessoris: tituli q̃q; bostrensis epi: capadociq;
basilii gregorii anfilochii: q̃ omnis uirtutũ philosophorũ doctrinis atq; sen
tentiis suos referserunt libros: ut nescias q̃ o uillis p̃mũ admirari debeas
eruditionē scti an scientiã scripturarx: Venia ad latinos q̃s tertuliano eru
diti: q̃ o acuti apologetico ei: & cta gentes libri cuncta scti ctantes discipli
nã: Minuti felix causidicus romani fori in libro cui titulus octauius ē: & in
altero cta matematicos sitam in scriptio ñ mtit auctorẽ: q̃d gentiliũ lit
terarũ dimisit tractũ: vii libros aduersus gentes arnoui edidit: totidēq; disepts
ei lantius: q̃deira q̃q; & deopisitio di duo uolumina ēdidit: Qd si legere uolue
ris dialogorũ cyceronis inas reperies: ETITOMHN: uictorino maryri ilibris
suis licet desit eruditio tam ñ deē eruditionis uoluntas: Cyprian q̃d idola du
ñ sint q̃ breuitate q̃ historiarũ omniũ scientia: q̃ uerborx & sensuũ splendore p
stringit: Hilari meorũ tẽporũ ēfessor & pontifex duodecẽ quintilian libros & stilo
imitat ē & numero: breuiq; libello quẽ scripsit dioscorũ medicũ: Qd in litteris
possit ostendit: iuuenc pbr sub ēstantino hystoriã dni saluatoris uersib: explicauit:
nec timuit eiusdẽ maiestatẽ sub metri legẽ mittere decet ut mostruit iuuen
tib: taceo: Quorũ & scriptis suis & uires manifestę sũt & uoluntas: Nec stati prauã opio
ne fallaris ctra gentes hoc ē licitũ maluis disputationib: dissimulandũ: q̃ omnis
pene omniũ libri exceptis his q̃ cũ epicuro litteras ñ didicerẽt eruditionis docti
nęq; plenissime s: quãq; ego illud magis reor q̃d dictanti uenit in mtẽ nte igno
rare q̃d semp doctis uiris usurpatũ ē: sed pte mihi ponit abalio questionẽ q̃
forsitan ppt amorẽ hystoriarũ salustii calpurnius: Cogito lunariu sit cui
queso ut suadeas: neue scentiũ dentib: edent ullus inuideat & oculus capreanum
talpa ctempnat: Diues ut cernis ad disputandũ materia sed iam ęptan angustia
finienda est:

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

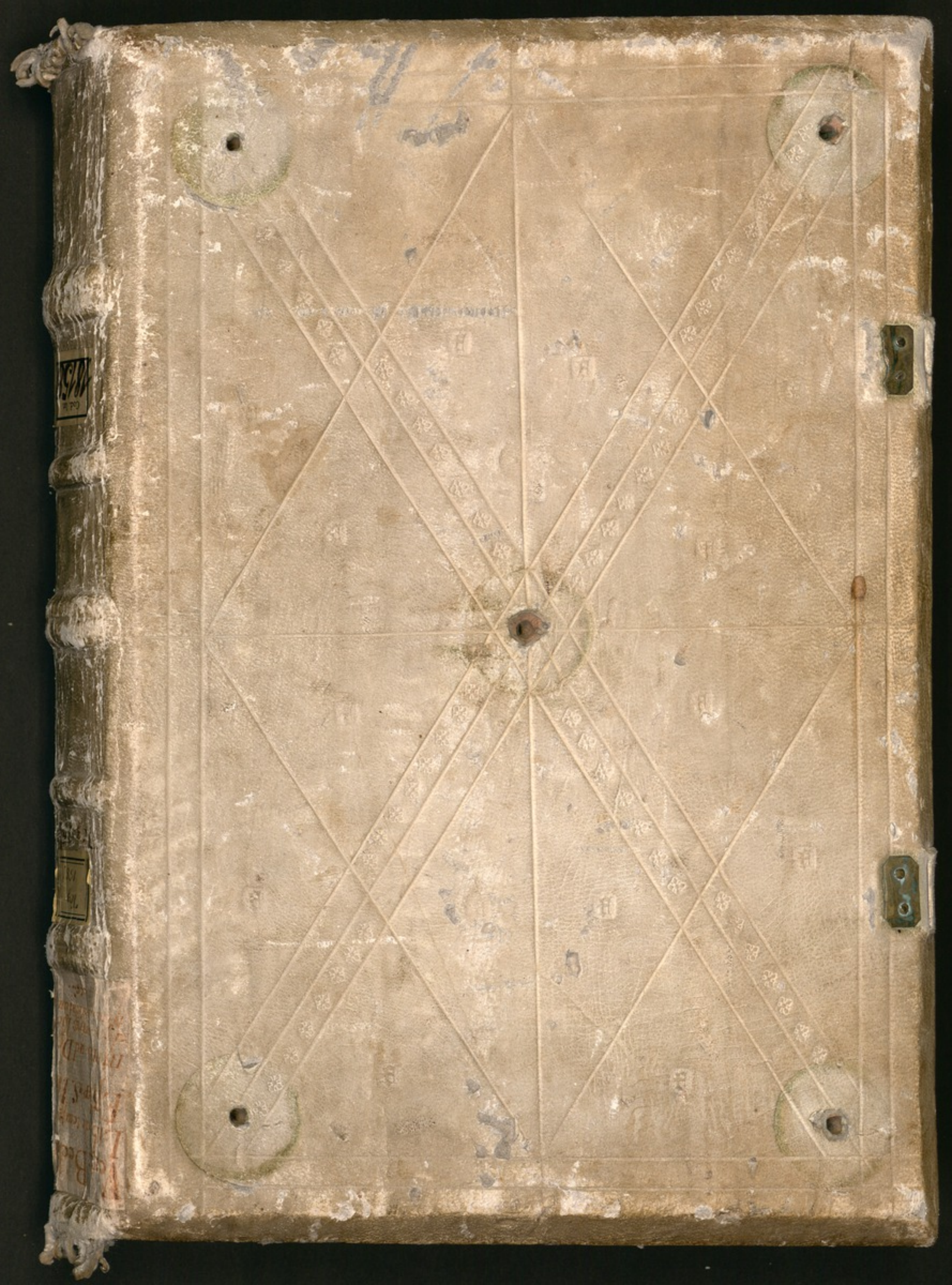

Ven: Beda
Lib: de tempor
Epist. S. Hie
ad Dam
virg: Theodo
Dalmatium pap
etc.
Veg
158.
Cod. lat.
18158